

[Formanden.]

det som vedtaget, at den ønskede orlov meddeles fra og med den 7. oktober 1976, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Spørgsmål om fremme af forespørgsel til boligministeren af Kaj Hansen.

(Forespørgsel nr. I. Anmeldt 6/10 76).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forhandling om statsministerens redegørelse ved folketingets åbning.

(Redegørelse nr. I. Redegørelsen givet den 5/10 76).

Formanden:

Taletiden er den i forretningsordenen anførte, en halv time for ordførerne i første omgang og 10 minutter for andre medlemmer.

Kjeld Olesen (S):

Allerede i de første bemærkninger i sin åbningstale nævnte statsministeren nøgleordene for det arbejde, vi står over for. Vi skal for det første afstikke linjerne for udviklingen, og vi skal for det andet værne demokratiet, to opgaver, sagde statsministeren, der på afgørende måde hænger sammen.

Der er ingen tvivl om, at vi kommer til at stå over for endnu en vanskelig samling, hvor meningene herinde vil være stærkt delte.

Man kan vel sige, at dette ting kan deles op i 3 grupper. For det første de partier, der ser problemerne, men som intet reelt gør for at løse dem. Man bruger sine kræfter på at ud-råbe patntløsninger, som er uden hold i virkeligheden. Jeg tænker her især på fremskridts-partiet, og jeg tænker på venstre.

For det andet ser vi de partier, der ikke anerkender problemerne, men nøjes med en gold kritik af dem, der giver sig i kast med at rydde de vanskeligheder af vejen, der hober sig op, og her tænker jeg på de partier, der sidder til venstre for midtergangen.

For det tredje har vi så de partier, der både ser problemerne i øjnene, og som forsøger at løse dem, og her vil jeg ubeskeden nævne dem, der står bag augustforliget.

Hvad der er vanligt i et demokrati, gælder ikke for tiden hos os, nemlig at man har en opposition som et alternativ til den siddende regerings politik. Venstre, vil man sige – ja, hvilken rolle har dette parti spillet i de storme, som andre har begivet sig ud i? Svaret er, at venstrevikingerne er gået i land. Da de ikke havde folk, der kunne tåle søluft og havsprøjt, fandt man en særlig plan, der ledte ind i smult vande. De rustne brynjer og sværd ligger hen-smidt i panik, og man søger at bortsværge de onde magter med magiske ord, der gennemgå-ende er: hvad sagde ikke vi! At handle giver både resultater og kritik. Det sidste har socialdemokratiet gjort sig klart fra det øjeblik, vi påtog os regeringsansvaret, og vi er parate til ikke blot at tage imod, men også give igen, hvor vi finder kritikken urimelig og ansvarsløs. Vi står ved augustforliget, fordi dets hovedsigte er at få nedbragt arbejdsløsheden.

I den sidste tids debat har meget af kritikken ladet hånt om dette. Det er stadig langt de fleste, der har et job, og det kan være noget nedslående at høre mange beklage sig over, at de skal vise solidaritet for at hjælpe dem, der har hjælp behov. Den enkle kendsgerning er jo, at uden solidaritet fra de grupper, der er sikrede, de vellønnede, de erhvervsdrivende og kapitalejerne, kommer de ikke i arbejde. Vi har knap nok set augustforligets virkninger. Meningen er, at det skal gøre os i stand til at springe på den vogn, der nu er sat i gang, og som hedder de internationale konjunkturer.

Som det fremgik af statsministerens åbningstale, er forudsætningen for, at vi kan få fremmet beskæftigelsen, en nedbringelse af betalingsbalanceunderskuddet og den udenlandske gæld, hvilket igen medfører, at der ikke vil være mulighed for at udvide vort samlede forbrug i 1976-77. Dette opfatter vi som et gennemsnit, for der eksisterer vitterlig lavtlønsgrupper, der ikke skal holde igen som andre. Det er glædeligt at konstatere, at LO i sit oplæg til overenskomstforhandlingerne prioriterer lønforbedringer til de lavtlønnede som det allervigtigste. Når vi kommer til forhandlinger med de offentligt ansatte, bør resultatet blive, at nogle kan tåle at gå ned i realløn, at andre ikke bør stige, og at andre igen skal have lønfremgang.

[Kjeld Olesen.]

Diskontoforhøjelsen forleden var en yderligere understregning af situationens alvor, selv om den vel ikke kom helt uventet. Danmark er et af de få vesteuropæiske lande, som igennem flere år ikke har hævet diskontoen, og forhøjelsen må ses i sammenhæng med skridt, man har foretaget f. eks. i Sverige for at understrege viljen til at fastholde kronens værdi.

Med augustforliget har vi ikke påstået at arbejdsløsheden er overvundet på kort tid. Jeg tror, det er mere realistisk at gøre det op ved at sige, at vi har taget et afgørende skridt, men det er ikke nok. Hvor det først var en tendens, står det i dag mere tydeligt, at vi på længere sigt må arbejde med det, som nogle kalder for strukturproblemer. Selv med en genskabt økonomisk vækst i løbet af nogle år vil det ikke i sig selv betyde fuld beskæftigelse. Teknologien betyder mindre behov for menneskelig arbejdskraft til at fremstille det samme som tidligere.

Ungdomsarbejdsløsheden, som er ved at udvikle sig til samfundets dårligste samvittighed, har i sig, at samfundet ikke uden videre vil få brug for den tredjedel, der forlader skolen for ikke at få en videre uddannelse. Hertil kommer, at presset på arbejdsmarkedet ikke vil blive mindre. Det er ikke spor for tidligt, at vi allerede nu tager konsekvensen af de prognoser om den mere permanente arbejdsløshed, som stadig flere med indsigt i problemerne har udarbejdet. Det vil ikke blive spørgsmålet, som visse pessimister udtrykker det, at vi i så fald skal til at fordele fattigdommen. Vi skal gøre det klart, at med vor samlede velstand er der råd til at skaffe arbejdspladser, som betyder, at vi kan give tilværelsen nye dimensioner. Det, som vi i vort udkast til et principprogram kalder for vækst i kvalitet. Det er spørgsmålet om, at det bliver mennesker og ikke maskiner, der skal tage sig af mennesker. Jeg tænker på institutioner, skoler, plejehjem, hospitaler og det, der hører med til trivsel på arbejdspladsen. Det er spørgsmålet om, at vi tilrettelægger uddannelsespolitikken, øger mobiliteten for arbejdskraften, skaffer jobs i servicesektorerne, indfører førtidspension, tilstræber at afskaffe overarbejde og på længere sigt får nedbragt arbejdstiden. Forudsætningen er, at vi får mulighed for at tilvejebringe den nødvendige planlægning og de styringsinstrumenter, der skal til.

Men i den nærmeste fremtid, ved vi, tvin-

ger virkeligheden os til at neddæmpe kravene til de fælles udgifter, på samme måde som det gælder den private husholdning, og derfor indeholder åbningstalen ingen løfter om de store udgiftkrævende forslag. Alligevel bliver der nok at tage fat på. Det vil føre for vidt at gå i enkeltheder både i den mundtlige og den skriftlige åbningstale, men den kommende skattereform skal nævnes.

Den første delbetænkning fra et ekspertudvalg, som vi fik for nylig, drejede sig hovedsagelig om fradragene, og en løsning her er jo en forudsætning for, at vi kan nå frem til en endelig kildeskat for de fleste lønmodtagere. Nu venter vi på den næste del, der skal dreje sig først og fremmest om ikke-lønmodtagerne. Vi er utålmodige efter at komme i gang. Men på den anden side må tingene ses i sammenhæng, således at lønmodtagerne ikke skal tro, at det kun er dem, vi vil beskæftige os med. Det drejer sig om den størst mulige forenkling og en bedre fordeling. Vi beklager, at vi ikke for længst har taget det første væsentlige skridt, som vi har foreslået for længst, nemlig at få fritaget de sociale pensioner for beskatning.

Et andet vigtigt område, jeg vil nævne, vil være at føre det punkt i forliget ud i virkeligheden, der taler om, at egentlige kapitalgevinster vedrørende jord og fast ejendom skal undergives en rimelig beskatning.

Og så må det glæde, at vi nu er ved at kunne få en tiltrængt pensionsreform i syne. Arbejdsgruppen er ved at være færdig til at kunne foreslå forskellige muligheder.

Det, vi skal nå frem til, er et ensartet pensionssystem for alle, og vi håber, når lovforslaget fremsættes i næste samling, at vi ikke skal trække tov i lang tid, før en reform er i hus.

Herudover vil jeg nævne to aktuelle spørgsmål.

Vi har i den senere tid kunnet konstatere, at nogle kommuner har anvendt bloktilskuddene til at nedbringe beskatningen. I visse af disse kommuner har det betydet, at man har ønsket helt at afskaffe jordbeskatningen. Der er for os ingen tvivl om, at en sådan fremgangsmåde ikke er i overensstemmelse med det, som var meningen med bloktilskuddene, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at efterlyse en kommentar fra indenrigsministeren herom.

Et andet vigtigt punkt, der må nævnes, er boligpolitikken. Vi ved, at udviklingen har skabt nogle uforudsete, store vanskeligheder

[Kjeld Olesen.]

for mange lejere, hvoriblandt findes adskillige pensionister og andre med små indtægter. Der foregår for øjeblikket nogle vigtige forhandlinger, og jeg vil kun ved denne lejlighed udtrykke håbet om, at det vil lykkes at nå frem til et tilfredsstillende resultat.

I oversigten over lovforslag mangler økonomisk demokrati.

Det var det vigtigste punkt, vi ikke fik med i augustforliget, men man skal ikke tro, at vi på et tidspunkt, hvor det ene vesteuropæiske land efter det andet forbereder deres ØD, på nogen måde giver op. Vi forbeholder os retten til at mase os videre igennem det netværk af overfladiske og vildledende argumenter, som modstanderne har plantet. At klare den fulde beskæftigelse på lang sigt er nøje forbundet med ØD. At skaffe den fornødne kapital er knyttet til, at de lønmodtagere, der skal medvirke, får en medejendomsret til den fremtidige kapitaltilvækst. Hvor erhvervsliv og borgerlige partier i dag samper imod, skulle man i stedet besinde sig og forberede sig på det krav fra lønmodtagerne, der er uundgåeligt, og som – det garanterer jeg for – en dag vil blive til virkelighed.

Tager vi den nyere politiske historie, kan det siges, at da vi havde større politisk stabilitet end i dag, var problemerne mindre. Nu, hvor problemerne er vokset betydeligt, og hvor nye er dukket op, har vi den største politiske splittelse, man kan mindes. Vi er tolv partigrupper, og det gør det vanskeligt at skabe den nødvendige handlekraft. Det betyder forskellige kombinationer af partier i de forskellige forlig, vi har set. Det betyder også forskellige fortolkningsmuligheder, og meget forståeligt ønsker hvert enkelt parti at markere sig mest muligt. Det gør en langsigtet og en sammenhængende planlægning vanskelig. Jeg hørte forleden hr. Erhard Jakobsen i tv kommentere det vesttyske valg, og så vidt jeg erindrer, udtalte hr. Erhard Jakobsen noget om, at i modsætning til Vesttyskland var forskellene imellem partierne herhjemme ikke store. Jeg synes nu, at der eksisterer en endog meget stor forskel imellem centrum-demokraternes kultursyn og socialdemokratiets. Men det vigtige er, at på trods af ofte markante forskelle er det alligevel lykkedes de partier, der står bag augustforliget, at skræve over afstandene for at løse problemer, som de ydre omstændigheder har tvunget os til at gå i gang med.

Men langt den største afstand findes der til de to store partigrupper til højre i salen. Nærmest i affekt – undskyld mig udtrykket – stod lederen for fremskridtspartiet forleden og udfordrede landets statsminister til at komme ud på åben mark. Der har statsministeren nu altid befundet sig, og det møde, som landets seere overværede forleden, kan vel siges at være det første egentlige skridt til at afsløre, at demagogi ikke i længden kan klare sig over for saglige argumenter. Det viste, at den historisk tidligere prøvede taktik med gentagelser, hvor urigtige påstandene end er, vil komme til kort i det lange løb. Men vi kan forstå, at det for dette parti haster med at komme ind i kredsen.

Utallige gange har fremskridtspartiet opfordret venstre til et samarbejde. Jeg lagde mærke til, at man på venstres landsmøde ikke fandt denne tanke videre sympatisk. På den anden side synes der at mangle, hvad jeg vil betegne som et rimeligt engagement i modstanden mod fremskridtspartiet. Da opfordringerne til samarbejde har været så talrige og så indtrængende, synes jeg, at denne debat er den rigtige lejlighed til, at man fra venstres folkegruppens bekræfter – på en måde, der ikke kan misforstås – landsmødets afstandtagen fra et sådant samarbejde med fremskridtspartiet.

Så vil jeg sige, at i vor hjemlige debat glemmer vi ofte, at der er en verden uden for Danmark. Mens vi debatterer vore, synes vi, meget store problemer, holdes der møde i Verdensbanken. Igen oplever vi en konfrontation imellem den rige og den fattige del af verden. Repræsentanterne for den tredje verden vil give meget for at skifte deres problemer ud med vore. For dem er det problemer som fattigdom og sult, ja, død. I virkeligheden kan man sige, at vor fremtid først og fremmest afhænger af, hvad der sker ude i verden, og derfor er det mere nødvendigt end nogen sinde, at vi fører en aktiv dansk udenrigspolitik. Det gælder et udbygget nordisk samarbejde, det gælder det stadig tættere samarbejde, der foregår inden for EF, og som sagt gælder det ikke mindst en solidarisk holdning over for de befolkninger, der kæmper sig vej frem imod et samfund, som de meget gerne vil sammenligne med vort eget.

Jeg vil til sidst sige, at de opgaver, vi står over for, kræver samarbejde. Ingen skal være i tvivl om, at socialdemokratiet vil yde sit bidrag. De samtaler eller forhandlinger, om man vil, der har været ført om udvalgspladserne, synes jeg er et bevis herfor. Men samarbejde er ikke

[Kjeld Olesen.]

ensbetydende med enighed. Vi finder, at der er grundlæggende ting, der bør laves om i dette samfund, og derfor strider vore principper mod de borgerlige partiers, der søger at fastholde det nuværende samfunds muligheder. Vi mener, at vi er et demokratisk parti, der ønsker en bred forståelse i befolkningen for de reformer, vi vil have gennemført. Derfor kan vi ikke acceptere partier, der mener, at man med teorier kan skyde genvej til socialismen. Alt det har kendetegnet socialdemokratiet i arbejdet for det nuværende samfund. Det vil også kendetegne socialdemokratiets arbejde i den nye samling.

Christophersen (V):

Statsministeren sagde i sin åbningstale, at folketinget er valgt både til at løse landets alvorlige problemer og til at værne om vort demokrati. Jeg kan ganske tilslutte mig disse betragtninger, herunder også, at der er en sammenhæng mellem disse to opgaver. Hvis ikke det skal være rene almindeligheder, som dermed bringes til torvs, er det vigtigt at gøre den nødvendige tilføjelse: det politiske samarbejde, som situationen pålægger partierne, har kun en mening, hvis det fører til, at problemerne bliver løst. Faren for vort demokrati, som statsministeren af naturlige grunde var optaget af, kommer jo ikke alene fra dem, som råber højt, og som søger ved hjælp af udenomsparlamentariske metoder at ændre vores samfund, men også fra dem, som viger tilbage for at træffe de nødvendige beslutninger, også når de kan være upopulære i befolkningen. For det er jo hver gang, befolkningen konstaterer, at gennemførte indgreb og foranstaltninger er næsten virkningsløse, at utilfredsheden med vort demokratiske system og dets partier begynder at vokse. Derfor har statsministerens tale om samarbejde kun mening, hvis den dækker over en vilje hos regeringen til at samarbejde om den nødvendige politik. Og da må jeg sige om statsministerens tale, at jeg fandt en sørgelig mangel på konsekvens, netop når det gælder problemernes løsning. Statsministeren appellerer til politisk ansvarsbevidsthed, men han forsømte efter min opfattelse at fremlægge, hvad jeg vil kalde en ansvarsbevidst politik.

Man fik det indtryk af statsministerens tale, at vi nu er godt på vej ud af vanskelighederne, at en række resultater allerede er opnået eller er godt undervejs, og at resten af det gode resultat vil vise sig i den nærmeste fremtid,

hvis blot der sker en afpudsning af det seneste forlig.

Jeg ønsker ikke hermed at sige, at regeringen overser situationens alvor, for i modsætning til hr. Kjeld Olesen har jeg det ikke sådan, at jeg tillægger mine politiske modstandere uædle motiver. Jeg er overbevist om, at regeringen og socialdemokratiet ligesom andre partier er et parti med en ansvarlig indstilling til tingene, men det, jeg er bange for, er, at regeringen foretrækker at koncentrere sin opmærksomhed om de lyse træk i udviklingen og fortrænger de mørke, og denne indstilling, hvor man koncentrerer sig om at fremhæve det, man helst ønsker at se, mens man skubber det til side, som man ikke kan lide at se, er udtryk for en farlig bagatellisering af vore problemer og en lige så farlig overvurdering af de foranstaltninger, der allerede er gennemført, senest med augustforliget.

Det er også udtryk, det er jeg nødt til at sige, for en manglende forståelse for, hvor nødvendigt det er, at man forbereder befolkningen psykologisk på, at vi stadig står over for alvorlige problemer. Det er vigtigt, at det sker, for den sørgelige sandhed er jo nemlig, at det i øjeblikket går den forkerte vej.

Statsministeren glædede sig over, at eksporten var steget med 11 pct. i årets første 7 måneder, og det bør vi da alle sammen glæde os over. Men statsministeren glemte at tilføje, at i samme tidsrum er vores import steget med 29 pct.

Investering og byggevirksomhed er også ganske rigtigt, som fremhævet af statsministeren, forbedret i løbet af det sidste år. Men statsministeren glemte at fortælle, at netop i disse uger er der en lang række ting, ikke mindst i byggesektoren, men også i erhvervslivet, som langsomt, men sikkert går i stå på grund af den høje rente og de stadig strammere kreditforhold.

Statsministeren glædede sig også over, at prisstigningerne var reduceret, og det bør vi også alle gøre. Men han glemte også her at fremdrage de mørke træk i udviklingen, som jo først og fremmest er, at fra den 1. september i år er frem til og med den 1. marts næste år vil der være sket en stigning i vores lønomskostninger på 8-9 pct., samtidig med at energifgifter og renteforhøjelser lægges over på virksomhederne og dermed på arbejdspladserne.

Det er nogle af de kendsgerninger, som manglede i statsministerens billede af situatio-

[Christophersen.]

nen, hvis det billede skulle have været korrekt.

Der manglede også, synes jeg, en realistisk erkendelse af, hvor det er, vi bevæger os hen, når det drejer sig om betalingsbalancen. Jeg bemærkede godt, og i og for sig med tilfredshed, at statsministeren erklærede, at det jo ville være helt uacceptabelt, hvis Danmarks gæld til udlandet i løbet af de næste 3 år blev fordoblet fra de nuværende 32 mia kr. Men statsministeren glemte at fortælle, at alene i tiden frem til udgangen af 1977 vil den gæld, vi i dag har, jo selv under de forudsætninger, regeringen har valgt at operere under, vokse meget betydeligt, måske med 10, 11, 12 mia kr. Meget taler for, at om 3 år, ja, så er gælden måske ikke fordoblet, men så kan den meget vel ligge et stykke på den anden side af 50 mia kr., medmindre man strammer den nuværende politik gevaldigt op. Derfor er det uacceptable, som statsministeren talte om, noget, som man alligevel kan komme til at måtte acceptere i næsten hele dets udstrækning.

Det er det virkelighedsnære billede af vores situation, og det billede synes jeg statsministeren forsømte at tegne, og det er en skævvridning af problemerne, som regeringen selv kan have ubehageligheder af.

Og over for det billede står så regeringens økonomiske politik. Den har jo været drøftet, senest da vi forhandlede om augustforligets resultater, så jeg skal ikke gå for meget i detaljer, men dog nævne et par ting, fordi det er klart, at for mit parti forekommer den politik aldeles utilstrækkelig.

Hvad består den af? Ja, den består for det første af et forsøg på en omkostningsdæmpning. Det er vi jo i princippet mange som er tilhængere af, men hvordan virker det, man har aftalt? Ja, det mest interessante er, at den ikke skal træde i kraft nu. Den skal heller ikke træde i kraft den 1. januar. Vi skal et godt stykke hen i næste år, før det, som er det mest nødvendige og mest påtrængende i dag, overhovedet kan få lov til at virke. Når ulykkerne allerede har fået lov at brede sig, når den omkostningsdæmpende ydelse er ophørt, når der er udløst én eller to dyrtidsportioner i marts 1977, når den igangværende lønglidning har fået lov at ske, når lønreguleringerne her pr. 1. september er slået igennem, når energiafgiften har belastet virksomhedernes omkostninger, så skal omkostningspolitikken til at begynde.

Og når den så begynder – for sent – hvad

går den så ud på? Ja, så går den ud på, at lønstigningen må være 6 pct. om året. Det er naturligvis mindre end mange andre procenttal. Det er mindre end de 20, som vi kendte til bare for 1½ år siden. Det er også mindre end 12, men det er alligevel for meget i forhold til vores virkelige problem, som for det første består i, at der er lande, som samtidig vil have langt mere beskedne stigninger i deres lønudgifter, og som for det andet består i, at vi har et stort forspring, som vi gerne skulle have andre til at indhente.

Jeg har med interesse læst kristeligt folkepartis udspil til, hvorledes en økonomisk politik skulle tilrettelægges, men jeg må sige, at vi ikke er enige med kristeligt folkeparti i den teknik, der anvendes. Vi tror ikke på kriminalisering af lønglidning og alle de ting, men det er med interesse, jeg har læst, at kristeligt folkeparti har samme opfattelse som venstre af, hvad der er målet for det, som vi bør gøre. Men det er jo unægtelig en opfattelse, som ligger langt fra, hvad man i øjeblikket netop gør. Sådan som jeg har forstået det, er kristeligt folkepartis synspunkt, at lønomkostningerne i Danmark i 4 år skal vokse 5 pct. mindre end i de lande, vi skal konkurrere med, og det er jo principielt en rigtig problemstilling; det kan vi være enige med kristeligt folkeparti i. Men det svarer jo ikke til det, vi står over for, og jeg er tilfreds med, at den erkendelse altså også breder sig blandt nogle af forligspartierne.

For sent, for meget, er to udtryk, der kunne karakterisere omkostningspolitikken, men det værste er, at man måske også kunne bruge udtrykket »for urealistisk« om den. Og det hænger jo sammen med, at man alvorligt må spørge sig selv: holder de 6 pct. overhovedet? Jeg håber, at de holder, men regeringens plan er jo, at der inden for den ramme skal samles mange forskellige ting. Der skal være plads til to dyrtidsportioner, der skal være plads til lavtlønstillæg, der skal være plads til lønglidning, og ud over det, regeringen gerne vil have plads til, har jeg indtryk af, at der er nogle andre, der gerne vil have plads til endnu mere. Kan alt det holdes inden for den ramme? Jeg håber det, men jeg tror det ikke, og når jeg lytter til, hvad der bliver sagt om den sag, så bliver den mistillid, jeg føler til realiteten i de 6 pct., desværre styrket.

For sent, for meget og for urealistisk, det er jeg bange for bliver sandheden om regeringens omkostningspolitik.

[Christophersen.]

Og resten af den økonomske politik, hvad er så den? Ja, den er jo, når det drejer sig om talstørrelserne, ikke så lille. Der flyttes beløb frem og tilbage, man giver skattelettelse, og det var vi enige i. Vi kan kun beklage, at man ikke får dét for dem, som vi mener havde været rimeligt, nemlig at den automatiske dyrtingsregulering ikke bare fik lov til at køre videre. Man giver skattelettelse, og så tager man afgiftsbeløb ind; for at det hele ikke skal virke for voldsomt, så giver man penge ud til beskæftigelsesfremme og til erhvervsstøtte, og så sørger man for nogle offentlige besparelser. Men når man lægger det hele sammen, så bliver resultatet af disse anstrengelser trods alt ikke så imponerende, og det fremgår jo bl.a. af, at næste års statsbudget principielt vil have samme opbygning som i dag. Der vil være det samme enorme underskud, det samme store finansieringsbehov. Det fremgår også, at selve det betalingsbalanceunderskud, som man næste år regner med, til trods for disse omflytninger af pengemidler osv. ikke i det væsentlige vil afvige fra det, som vi får i år. Det bliver måske op imod 7 mia kr. efter regeringens vurdering. Der er andre, Industrirådet, nogle af vore store banker, som regner med, at beløbet bliver større endnu.

Jeg bemærkede mig med tilfredshed statsministerens udtalelser om kronens kurs. De var fremsat på en nødvendig baggrund. De seneste ugers uro omkring de europæiske valutaer har nemlig klart understreget Danmarks svage position.

Ligesom det ikke beror på en tilfældighed, at det er pundet, der falder, og D-marken, der stiger, og ikke omvendt, så beror det naturligvis heller ikke på en tilfældighed, at den hollandske gylden klarer sig pænt, mens den danske krone er i vanskeligheder. Det er alt sammen udtryk for den grad af tillid, der næres til de enkelte landes økonomiske politik.

Og så nytter det jo ikke i den sammenhæng at påberåbe sig, at hvad man netop har lavet, endnu ikke rigtig er begyndt at virke, for tillid skabes jo ikke først og fremmest på baggrund af forventninger til, hvad der vil ske i fremtiden. Uroen omkring kronen og andre valutaer er simpelt hen udtryk for, at der ikke er den fornødne tillid til, at den økonomiske politik, som omgiver disse valutaer, er gennemført i det nødvendige omfang. Ikke desto mindre værdsætter mit parti statsministerens udtalelser

om kronens kurs. Vi er fuldkommen enige med regeringen om, at kronens kurs bør være uændret, og vi betragter statsministerens ord som et løfte om, at regeringen vil gøre sig de fornødne anstrengelser, og det skal ikke mangle på bistand fra venstres side, hvis regeringen ønsker at føre den politik, som jo så er forudsætningen, for den tilføjelse skal gøres, at det jo ikke bare er tilstrækkeligt at komme med erklæringer om, at nu skal man holde faste kurser. Den slags erklæringer har kun betydning i det lidt længere forløb, hvis der så til gengæld føres en politik, som skaber den fornødne tillid.

Dermed kommer vi så frem til, hvad der burde gøres for at rette op på tingene, for vi er jo ikke uden muligheder i det danske samfund. Vi kunne jo løse vores problemer, hvis der var den fornødne vilje hertil. Befolkningen, det ved vi jo, er ikke uvillig til at medvirke, tværtimod, den er arbejdsom, den er flittig, den er offervillig, når den ser et fornuftigt formål med ofrene. Det, som befolkningen giver udtryk for utilfredshed med, det er de formålsløse ofre, det er det, at der gøres en bunke ting, uden at det virker, det er, at den pålægges en række byrder, uden at det nytter. Men hvis der er et perspektiv i tingene, så er den danske befolkning parat til at anlægge det, jeg vil kalde for den fornødne sportslige indstilling og den fornødne offervilje. Den er parat til at opgive fordele nu for senere at få en så meget desto bedre situation.

Jeg kan forstå, at der var nogle, der ikke tog det med den sportslige indstilling som noget, de selv var forpligtet af, og vi behøver selvfølgelig ikke alle at deltage, hr. Auken, hvis bare flertallet gør det.

Men det, som skal gøres, det er en hurtigere og en stærkere omkostningsdæmpning end i augustforliget. Det er efter venstres opfattelse større besparelser, færre nye statsudgifter end i augustforliget. Det er færre byrder på erhvervslivet end aftalt eller eksisterende. Det er bedre vilkår for opsparing, det er et mindre privatforbrug, og det er bedre rente- og kreditvilkår i konsekvens af disse ting.

Det er nogle af de nødvendige elementer i den politik, der er brug for, og dér må man nok erkende, at det, som var nødvendigt i august, det kan meget vel nu eller senere vise sig ikke at være tilstrækkeligt. Mit parti har den opfattelse af tingene, at jo længere man venter, jo mere alvorligt kan man blive nødt til at gå til værks, men det skal ikke skorte på

[Christophersen.]

bistand fra venstre. Hvis regeringen den dag i morgen eller om en uge eller om tre måneder kommer til samme erkendelse, så deltager vi gerne i et fornuftigt samarbejde herom, men vi har ikke noget ønske om at påtage os et politisk medansvar for den svage og utilstrækkelige politik, som indtil nu er lagt frem. Den må regeringen, og hvem den ellers kan samle om sig – i de seneste dage synes det at være et forholdsvis beskedent antal medlemmer af folketinget – bære ansvaret for og tage konsekvenserne af.

Jeg kunne forstå, at hr. Kjeld Olesens opfattelse af begrebet samarbejde i løbet af de seneste døgn har undergået en vis ændring, men det er jo altid rart, når der på den måde selv på det mere beskedne plan opnås fremskridt i folketinget.

Til de ting, jeg nu har talt om, bør så føjes endnu en række, for en koncentreret indsats over for vanskelighederne har jo kun mening, hvis der samtidig føres en politik på lidt længere sigt med det formål at videreføre en snering og at give befolkningen bedre sociale, erhvervsmæssige vilkår, og jeg vil godt nævne et par ting, som jeg egentlig tror burde have vores alles interesse.

Statsministeren ytrer sig jo om mangt og meget i åbningstalen, og der er ikke lejlighed til at komme ind på det alt sammen. Det meste af det vil jo også præge folketingsarbejdet i de kommende måneder, men om nogle af de vigtigere ting synes jeg at statsministeren sagde for lidt.

Han talte om udgiftspolitikken, og han sagde om den og om regeringens holdning til den, at vi har accepteret, at der ikke i den nuværende situation sker en udvidelse af de opgaver, den offentlige sektor skal løse. Man må jo sige, at det var en udtalelse med et begrænset perspektiv, for hvordan man nu end ser på den offentlige sektors rolle, så er det jo klart, der er mange problemer, som burde løses inden for det område. Hvad er der blevet af PP II-redegørelsens krav om reformer og omlægninger, om en anden holdning til gratisprincippet, til serviceniveauet osv.? Hvordan skal vi se på det totale niveau for de offentlige udgifter? Hvordan skal vi se på den vældige automatik, vi efterhånden har fået indbygget i store udgiftsposter, hvor der, uanset om man kan lide det eller ej, uanset hvad man her i folketinget vil eller ikke vil, sker automatiske

reguleringer i kraft af lønstigninger og i kraft af prisstigninger osv., den automatik, som mere og mere berører dette folketing kontrollen med udgiftsudviklingen? Det havde været nyttigt at få holdninger og synspunkter frem om dette.

Jeg kan sige, at det er ting, som mit parti i lovgivningsarbejdet og ved fremsættelse af lovforslag vil beskæftige sig med. Der er jo ikke nogen, der kan være i tvivl om, hvad der er vores holdning til det, nemlig at det totale niveau og den mangel på smidighed, som præger systemet, må ændres. Niveaulet må være lavere, smidigheden må være større. I fællesskab vil disse to ting kunne afbalancere hinanden, man vil, som det meget godt er udtrykt af det radikale venstre, kunne få de samme ydelser for færre penge.

Statsministerens ord om skattepolitikken var også beskedne. Jeg kan forstå, at regeringen nu afventer et udvalgsarbejde. Man kunne sige, at det kunne den så have gjort allerede sidste år. Da afventede den det ikke, da kom den med sit forslag. Men vel, nu lader den så de større reformtanker ligge, og det kan jeg egentlig godt beklage, for det er ikke bare spørgsmålet om, hvordan man forenkler vores skattesystem, vi skal tage stilling til. Der er jo også her andre vigtige problemer, som man godt kunne løse. Jeg ser helt væk fra niveauet, for det er klart, at det hænger sammen med, hvor store midler det offentlige skal bruge, men der er jo på mange områder i vores skattesystem behov for fornuftige reformer, behov for f. eks. en forenklet opkrævning. Mit parti vil fremlægge forslag om, hvordan man nu får fjernet opkrævningen af kildeskatten fra de 200.000–250.000 selvstændige virksomheder og samlet den i pengeinstitutterne. Vi har hele problemet omkring sammenfaldet af skat og sociale ydelser. Også det er dog et vigtigt problem, men vi hører ikke noget om, hvordan regeringen tænker sig det løst.

Og så har vi endelig på en lang række områder et behov for ændringer, reguleringer, af skattniveauet eller det bagvedliggende system. Jeg kan sige, at mit parti vil komme med en række forslag, som tager sigte på den faste beskatning, på indførelse af kontantvurderingsprincippet. Vi stiller en række forslag til ændringer og forbedringer af virksomhedernes skattemæssige forhold. Og som bekendt er der jo også i forbindelse med de boligdrøftelser, som hr. Kjeld Olesen omtalte – hvor jeg

[Christophersen.]

dog forstod, at hr. Kjeld Olesen lagde vægt på, at venstre trods alt deltog i samarbejdet, ellers synes interessen jo at være beskednen – skattepolitiske spørgsmål.

Jeg kunne nævne et fjerde område, pensions- og socialpolitikken. Dér har vi forstået, at regeringen også her afventer resultatet af et udvalgsarbejde, men man har vel dog en holdning til tingene. Jeg kan i hvert fald sige, at vor holdning er den, at når den sociale pensionsfond i 1979 skal til at påbegynde sine udbetalinger, så mener venstre, at tiden er inde til at gøre de pensionsvilkår, det offentlige yder, ens for alle, helt uanset den enkeltes beskæftigelses- eller ansættelsesform, idet vi dog ikke ønsker eller finder det rimeligt, at man inddrager de særlige pensionsrettigheder, som de, der nu er i tjenestemandstillinger, har opnået. Vi ønsker samtidig, at der for hele befolkningen skal gives bedre muligheder for individuelt at sikre sig ud over den offentlige pension.

På tilsvarende måde ønsker vi på dagpengeområdet en større ligestilling, en bedre behandling først og fremmest af de selvstændige, som i dag er udsat for en forskelsbehandling. Denne forskel ønsker vi at mindske og efterhånden helt at fjerne, og vi har i denne samling allerede fremsat forslag om, hvordan man kan begynde på dette. På alle disse områder vil venstre stille forslag eller har stillet forslag, som jeg her har nævnt. Jeg kunne nævne yderligere ting, som har med det nære samfund, det lokale selvstyre, at gøre: vores forslag til ændrede regler i fritidsloven, til adgang til at overtage sociale boliger på andelsbasis osv.

På alle disse områder vil vi stille forslag, og det sker ud fra et ønske om at opnå resultater, for det må være på det grundlag, partierne og regeringen vurderer den parlamentariske situation. Det må være på sagerne, man finder frem til, hvordan partistillingen er, og derfor synes jeg også, at jeg allerede på nuværende tidspunkt vil sige, at aktioner med hensyn til dagsordener o. lign. som sædvanlig ikke har vores interesse. Vi medvirker ikke til den slags ting. Vi tror ikke på de centrale led i regeringens økonomiske politik, vi mener, at den burde erstattes af en ganske anden politik, men det vil vi give udtryk for som hidtil ved vores deltagelse i lovgivningsarbejde.

Må jeg om de udenrigspolitiske perspektiver sige nogle få ting, for også her var statsmi-

nisterens ord måske på et enkelt område lidt for knappe. FN, NATO og EF er jo fundamentene for vores udenrigs- og sikkerhedspolitik, og det forudsætter en konsekvens på mange områder, et engagement, en vis offervilje, og det siger jeg også med henblik på de forhandlinger om et forsvarsforlig, som føres, og som venstre håber fører til et fornuftigt resultat, der kan bære en række år frem.

Men dér, hvor statsministeren måske kunne være kommet med blot nogle få positive bemærkninger, det var i relation til vores medlemskab af fællesmarkedet, nogle bemærkninger om de muligheder og de perspektiver, som det direkte valg kan indebære. Muligheder for større demokratisk indflydelse, for begrænsning af bureaukratiets indflydelse i systemet, muligheder for direkte formidling af danske synspunkter, mulighed for en større og bredere europæisk solidaritetsfølelse. Men måske også nogle mere generelle bemærkninger, for uden et dansk medlemskab af EF havde den situation, som forhåbentlig bekymrer statsministeren på det økonomiske område, jo været mange gange værre. Uden valutarisk samarbejde, uden landbrugsordninger, uden medlemskab, uden fællesskab havde vi været i en situation, som havde været langt vanskeligere end den, vi allerede er i.

Det synes jeg det er rigtigt at erindre om, ikke mindst for dermed at opveje den urimelige agitation, som føres fra nogle kredse, i retning af, at nu kan man bare se, hvad det medlemskab førte til. Jeg synes, det er rigtigt at sige disse ting. Mit parti mener, det bør siges klart og tydeligt af dem, som i sin tid tog ansvaret og bar byrden, og at vi understreger, at det, som vi i øjeblikket står i, kunne have været langt værre, hvis ikke man dengang havde truffet den positive beslutning.

Jeg skal så til slut kun sige, at vi i det kommende år naturligvis vil deltage i samarbejdet her i salen. Vi samarbejder om de problemer og de spørgsmål, som vi finder er rimelige. Vi tager et sagligt standpunkt til tingene. Hvis der er partier, der kommer med forslag, vi synes er rigtige, så vil vi gøre, hvad vi kan for at få de forslag vedtaget. Hvis partier kommer med forslag, som vi mener er sagligt forkerte, så skal man ikke vente, at vi af den grund, af denne politiske årsag, vil gå ind for dem.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Den nuværende regering har med bistand

[Svend Andersen (Rosk. a.)]

fra sine støttepartier og foregående regeringer knækket ryggraden på dansk erhvervsliv og dermed også på landets økonomi og beskæftigelse. Dette har man gjort ved at gøre den offentlige sektor så stor, at erhvervslivets ryg ikke længere kan holde til presset. Denne regering har sammen med de foregående kvalt virkelyst, optimisme, initiativrigdom, og hvad der i øvrigt skal til, for at et samfund kan blomstre. Denne regering har efterhånden bragt landets økonomi ud i en kaoslignende tilstand, hvor regeringens tanker og kræfter tilsyneladende hovedsagelig bliver anvendt til at klare dagen og vejen ved lånemanøvrer, afgiftsforhøjelser, diskontoforhøjelser osv. osv. – ingen visioner. Tilsyneladende er det blevet en mani for denne regering ustandselig at gøre livet surt for den danske befolkning. Det eneste, man får ud af dette, er som bekendt, at mismodet øges, og at økonomien forværres.

Statsministerens åbningstale afslørede, at regeringen tilsyneladende intet ønsker at foretage sig i økonomisk henseende. Regeringens konkrete økonomiske planer i den kommende samling består simpelt hen i, at finansministeren optager store lån i ind- og udland. Handels-, Grønlands- og landbrugsministeren låner nogle af pengene ud igen, og så skal den danske befolkning i øvrigt arbejde lidt mindre. Mon ikke denne regering hermed har slået verdensrekorden i talentløshed, mangel på visioner og uduelighed?

Ud over tjenestemandspensionisterne, der i modsætning til de fleste andre lønmodtagergrupper tilsyneladende ikke skal have indefrosset nogen dyrtidsportion, ja, så var der intet godt for befolkningen at hente i statsministerens tale, kun øget statsdirigereri, øgede udgifter, mindre frihed, mere lovjuristeri.

Udviklingen i dansk politik tegner mere og mere til at blive et opgør mellem to partier. På den ene side det 105 år gamle socialdemokrati, hvis alderdomssvækkelse efterhånden har antaget katastrofale højder, på den anden side fremskridtspartiet.

Det, der adskiller disse to partier, er ikke kun fødselsattesten. Socialdemokratiet har fuldstændig opgivet at tænke nye tanker, man dalrer videre med den forældede lærdom, man fik på universiteterne for 25 år siden, og det, som man tror Stauning m. fl. ville gøre, hvis de havde magten i dag.

Socialdemokratiets politik betyder tvang og

betyder en tro på, at befolkningen er dum og uegnet til at klare egne sager. Derfor indskrænker man befolkningens frihed, derfor giver man love, regler, forordninger om selv den mindste bagatel. Befolkningen har næsten ingen indflydelse i skoler, daginstitutioner, plejehjem og på de ting, der i øvrigt vedrører den. Kommunerne laver man så store, at befolkningen heller ikke her har nogen reel indflydelse. Socialdemokratiet modarbejder de fleste forsøg, der i folketinget gøres for at få en sag ud til folkeafstemning. Socialdemokratiet har taget magten fra folket og givet den til bureaukraterne.

Fuldt på linje hermed tvinger man borgerne til at betale til u-landsprestige projekter, en ødelæggelse af det grønlandske samfund, en forkælelse af de offentligt ansatte med hensyn til løn, pension, tryghed osv. Socialdemokratiet tvinger arbejderne til at betale for overklassens kulturfornøjelser, for udelige sociale boligelskaber, universitetsoverflødighedshorn, administrativt krævende overførselsindkomstordninger, luksusråduse, DSB-underskud, HT-underskud, bureaukratisk skatteadministration, byggelov, arbejdsmiljølov osv. osv. Alene en ændring af de få ting, jeg her har nævnt, vil være tilstrækkeligt til at nedsætte indkomstskatten med 21.000 kr. om året for hvert eneste ægtepar her i landet. Hvorfor må den danske arbejder ikke selv bestemme, hvor meget han vil bruge til disse og mange andre ting?

Socialdemokratiet har gjort staten til en tyrannisk hersker, der forlanger af sine borgere, at de vederlagsfrit skal udarbejde skemaer, statistikker, selvangivelser osv. osv. Staten truer borgerne med al landsens ulykker, hvis ikke de ydmygt gør alle disse ting fejlfrit, medens socialdemokratiet selv laver den ene økonomiske bommert efter den anden, hvilket betyder, at borgerne skal bære nye kæmpebyrder i form af afgifter osv. osv. Socialdemokratiet kvæler smilet her i landet og erstatter det med et tragikomisk grin. Det er det, man kalder ansvarlighed.

Fremskridtspartiet ønsker respekt for det enkelte menneskes selvbestemmelsesret, frihed til selv at bestemme, hvordan man vil indrette sin tilværelse. Vil man f. eks. tage ekstrapag for at spare sammen til hus, ferie, virksomhed osv., så skal dette kunne lade sig gøre, uden at man bliver brandskattet.

Vi vil give befolkningen mere indflydelse igennem hyppigere folkeafstemninger osv.

[Svend Andersen (Rosk. a.)]

Valget står derfor mellem en menneskeværdig respekt for det enkelte menneskes frihed på den ene side og uværdigt formynderi og tvang på den anden side; valget står mellem fremskridtspartiet og socialdemokratiet.

Socialdemokratiet har gjort meget godt for mange, mange år siden, men nu duer I ikke mere – lad os få det valg nu!

Jørgen Junior (FP):

Jeg vil vove en påstand: at det socialt ansvarlige parti er fremskridtspartiet, og en sådan påstand må underbygges, al den stund landets ministre og de gamle politikere siger det modsatte. Det er heldigvis ikke svært at gøre, det er ikke svært at føre bevis for, at fremskridtspartiet har både viljen og evnen, medens de partier, der ikke vil deltage i den økonomiske sanering, højst har viljen.

Når fremskridtspartiet i 1978 vil forhøje den skattefrie indtjening til 60.000 kr. og kun beskatter resten af indtægten med 50 pct., behøver vi på det samlede socialbudget kun en besparelse på 18 pct. eller ca. 9 mia kr. Heraf er de 4½ mia kr. ikke en nedskæring på sociale ydelser, men det er en følge af, at antallet af arbejdsløse vil falde drastisk, når den nye økonomiske fornufts politik, som vi ønsker, er slået igennem i 1978.

De resterende 4½ mia kr. skal for størstedelens vedkommende findes gennem en privatisering af daginstitutionsområdet samt bortfald af boligsikringen for alle andre end pensionister. Der bliver imidlertid ud over skattelettelsen også flere penge til åndssvageforsorgen og ikke mindst til pensionisterne, de pensionister, der ikke fik lov til at bruge mere efter septemberforliget sidste år, og som efter augustforliget i år skal rammes unødigt igen. De har troligt fundet sig i den dårlige behandling, de gamle partier har givet dem. De er blevet opfattet som tandløse, fordi de pænt og beskedent tog imod de krummer, der på desværre ofte hoven vis blev tilkastet fra denne så socialt ansvarlige teknokratoverklasse. Typiske eksempler ser vi i disse dage, hvor man får såkaldte forhøjelser: ægtepar, der allernådigst får 34 kr. om måneden og så får trukket 21 kr. i skat. Det er en uartig diskriminering.

Også de grupper af selvpensionister, som vi har mange af i dette land, er blevet snydt, er blevet bedraget. De svageste og de ældste pen-

sionister har i forårets løb gang på gang ved plejehjems- og hospitalsindlæggelser fået at føle, hvor værgeløse de egentlig er. Samtidig er pensionisterne ikke som lovet blevet fritaget for skat. Hvorfor? Fordi regeringen ikke har evnet at komme med andet end et bureaukrati-forværende forslag uden noget fornuftigt indhold, og dette til trods for, at den så enkle og klart rigtige løsning om forhøjelse af den skattefrie bundgrænse på foreløbig blot 25.000 kr. er blevet foreslået fra fremskridtspartiets side. Hvad får man i stedet? Man lokker med fremtidige luftfrikadeller, ATP og social pensionsfond, men man overser, at dagens realiteter er helt uacceptable. Det samme er i øvrigt regeringens tanker om en forskellig pension alt efter indtjeningen i ens 15 bedste år. Hvor det i dag er lykkedes socialdemokratiet – og det er desværre tilfældet – at oparbejde en enorm forskel til ugunst for de virkelig svage, vil man nu cementere denne forskel. Vi vil det modsatte. Vi vil ikke løbe fra nogen indgåede aftaler over for dem, der har en ret til en tjenestemandspension, men vi vil udjævne forskelsbehandlingen. Vi vil en ens pension. Vi vil ikke stjæle fra dem, der har sparet lidt op, ved at lade deres renteindtægt virke som et fradrag i pensionen, sådan som tilfældet jo reelt er i dag. Vi vil ikke straffe de ældre og handicappede, der har kræfter til at yde en indsats til gavn både for sig selv og for samfundet. Vi vil ikke – for at tage et af de tragikomiske tilfælde med – støtte oprørere i Afrika, så vore egne svage skal blive endnu svagere; det er vel det, der er realiteten ved det. Vi vil ikke acceptere statsministerens nulløsning, der bliver til størst skade for de svage i samfundet, men vi forstår, når statsministeren siger, at den nuværende situation ikke giver evne til reformer og fremskridt. Vi er enige med statsministeren i, at det kan der ikke blive plads til med den nuværende styring. Derfor vil vi sætte sund fornuft i stedet for denne socialdemokratiske ufornuft, og vi har evnen, og vi har viljen. Det er forudsætningerne.

Naturligvis vil også invalidepensionister og handicappede få bedre muligheder i et samfund med en sund økonomi. Der vil blive plads til uændrede invalidepensioner, der vil blive plads til tilskud til de arbejdsgivere, der ansætter invalide, og vi må arbejde imod, at invalidepensionister får nedsat pensionen, når de bliver 67 år. Det er en meget uheldig situation; folkepensionsgrundlaget må forhøjes. Alt vil

[Jørgen Junior.]

blive sat ind på at give denne svage gruppe medborgere en mere menneskeværdig og indholdsfuldt tilværelse. Vi mener, at hjemmepleje bør honoreres, og vi vil stille forslag herom. Det vil vi for at undgå en fortsat eksplosion i plejehjemsbyggeriet, og det vil vi også af rent menneskelige årsager. Men er institutionsophold nødvendigt, vil vi gå ind for, at de små, menneskelige institutioner er bedre end de flotte prestigebyggerier.

Enke- og førtidspension mener vi ikke det er ønskværdigt at modtage, men til alle dem, der har behov, skal samfundet være klar med en hurtig og ubureaukratisk hjælp. Derimod mener vi ikke, at en generel førtidspensivering er en lykke for den enkelte, og det er også et tab for samfundet.

I modsætning til socialdemokratiet ønsker vi ikke at gøre den størst mulige del af befolkningen til sociale tilfælde. Vi vil hellere have et samfund, der har råd til virkelig tryghed for syge, handicappede og ældre, altså dem, der trænger til det. Sygesikringen i vort samfund skal selvfølgelig derfor bevares fuldt ud, og de rigelige midler, vi stiller til rådighed, skal også bruges til at bevare mindre, mere personlige hospitaler, der trods mangel på det allermest moderne udstyr kan klare 75 pct. eller flere af de nuværende opgaver.

Bistandslovgivningen bør foregå efter andre, mere enkle principper end nu. Ældreomsorgen skal styrkes, og der må gøres en forøget indsats for, at alle, der ønsker det, kan blive længst muligt i deres egne hjem. Dette kræver en mere positiv indstilling til så forskelligartede ting som kolonihaver og ældrekontakt. Den nuværende bistandslovgivning må ændres. I morges hørte jeg i radioen et eksempel på, at man gav betaling til bådmotor, plæneklipper og jagtgevær; det var bare et enkelt eksempel. Vi er kommet for langt ud, når man mener, at dette er en samfundsopgave.

Samfundet har en pligt over for ældre og over for syge. Det almisseggrundlag over for de ældre, som findes for øjeblikket, bør ophøre samtidig med favoriseringen af de offentligt ansatte med de høje tjenestemandspensioner. Klart og tydeligt: vi ønsker en forhøjet og en ensartet pension, og allervigtigst: vi har anvist, hvor pengene skal komme fra.

Kvinder er samfundets grundlag, og derfor bør vi ikke herinde i dette mandslovgivnings-samfund . . . (*Afbrydelse*) – ja, de er det; nu

skal jeg ikke sige, hvem der sagde det – behandle dem anderledes end mændene. Der bør ikke være den straf på ægteskabet, der findes for øjeblikket. Der bør være en valgmulighed for kvinder med hensyn til, om deres ansvar skal ydes over for hjemmet eller over for produktionslivet. En privatisering af daginstitutionsområdet er derfor en fornuftig vej væk fra at gøre børn til sociale tilfælde. Børnehaver og vuggestuer kan oprettes af erhvervslivet og kan gives som en del af lønnen. Vi ønsker, at børnepasningen kan foregå helt efter familiens ønsker, det være sig katolske eller marxistiske. Dette kan gennemføres, den dag der ikke længere er en straf på arbejde i form af indkomstskat.

Fremskridtspartiets socialpolitik er baseret på, at der skal være råd til tryghed, og at ansvaret ikke skal tages fra den enkelte; især at ansvaret ikke skal tages fra den enkelte, glem ikke dette! Vi har påvist, at vi har råd til det. Samtidig skal de, der er så svage, at de ikke kan påtage sig et ansvar, enten hjælpes hertil eller støttes af et fintmasket sikringsnet. Hvis socialdemokratiet vil leve op til sit navn, der indeholder betegnelsen social, ville A og Z kunne samarbejde. Socialdemokratiets nuværende politik gør efter min opfattelse partinavnet misvisende. Skal det gamle parti varetage interesserne for de husmødre, der daglig mærker nye afgifter, for de socialt svage, der er blevet gjort til sorteper, må socialdemokratiet ændre politik, således at fremskridtspartiet kan blive overflødiggjort. Så længe dette ikke sker, er det nye parti alternativet, der kan leve op til den ansvarsfølelse, det fremskredne blandingsøkonomisamfund bør have over for sine svage.

Socialdemokratiet har efter min mening ikke levet op til dette ansvar, et ansvar, som partiet påtog sig ved at acceptere regeringsmagten. Socialdemokratiet har styret landet så ringe, at der ikke er flere evner, men måske nok vilje, til at føre en socialt ansvarlig politik. Og socialdemokratiets påstande om fremskridtspartiet kan karakteriseres med et ord på fire bogstaver, der begynder med I. Hr. Kjeld Olesen dokumenterede jo dette ved at tale om forslag fra fremskridtspartiet uden hold i virkeligheden. Det er et tydeligt bevis på, at den sidste beklagelige sætning er rigtig.

Men jeg vil gerne give hr. Kjeld Olesen ret i én ting: at de partier, der sidder til venstre for midtergangen i denne sal, ikke har evnet og ikke har forstået at se problemerne i øjnene. Jeg ville være lykkelig, hvis de gjorde det.

Bach (FP):

Som fremskridtspartimedlem var det med de allerstørste bekymringer, jeg lyttede til statsministerens redegørelse i tirsdags. De sidste ord i talen var: Danmark leve. Måske skulle statsministeren hellere have sagt: Gud bevare Danmark. For det har og får vi i allerhøjeste grad brug for, hvis ikke vi finder andre løsninger end dem, statsministeren anviste.

Statsministeren gav udtryk for, at augustforliget havde skabt optimisme i erhvervslivet, øgede investeringer og større byggeaktivitet. Jeg lyttede også til statsministeren, da han tirsdag aften i fjernsynet opfordrede de danske arbejdere og erhvervslivets ledere til at smøge ærmerne op. Hr. statsminister! Jeg tør godt her fra denne talerstol garantere for, at de produktive i samfundet, arbejderne og erhvervslivets ledere, længe har arbejdet med opsmøgede ærmer, men alligevel mener regeringen, der skal ydes endnu mere. Hvis I havde haft en praktisk indsigt i erhvervslivets problemer anno 1976, ville I vide, at det betød, at de produktive skulle knokle løs med bar overkrop. Hvordan skulle de kunne det, så længe de har en offentligt ansat siddende på ryggen? For sådan er situationen reelt i dag, og så melder spørgsmålet sig: kunne det hjælpe på de to mest iøjnefaldende problemer, nemlig den store arbejdsløshed og det store underskud på betalingsbalancen? Her bliver vi fra fremskridtspartiets side nødt til at sige: desværre aldrig en pind. Der findes kun én eneste løsning, og det er besparelser på de offentlige budgetter. Vi har sagt det ofte, og det skal blive gentaget og gentaget: stop frådseriet med skatteydernes penge! Lad os i fællesskab kigge på alle offentlige lønninger over f. eks. 100.000 kr.! Lad os begynde med at se på ministre, folketingsmedlemmer, borgmestre m.v.! Dér kunne vi i fællesskab smøge ærmerne op og vise den hårdt plagede befolkning et godt eksempel, for det er den eneste farbare vej, hvis vi skal have balance i tingene, og det skal vi.

Skatteyderne får i stedet for 2½ pct. diskontoforhøjelse og rekordrente. Hvordan mon det virker på erhvervslivets omkostninger? Så er det selvfølgelig vældig behageligt, at man kan sige, det var for at sikre kronen. Havde I lyttet til fremskridtspartiets løsningsmodel i tide, ville den situation jo slet ikke være opstået, og her får I Z-planens 7 punkter. Jeg synes nemlig, de er så gode, at det er dejligt at gentage dem her

fra talerstolen, for jeg er bange for, at der er alt for mange, der ikke har fået dem læst.

Punkt 1: afvikling af indkomstskatten. Der er råd til allerede i dette efterår, i 1976, at få et skattefrit bundfradrag på 25.000 kr. og til samtidig at ophæve sømandsskatten og til med virkning fra indkomståret 1976 helt at afskaffe kapitalvindingsskatten.

Punkt 2: skab dog erhvervsoptimisme!

Punkt 3: reallønsfremgang. Lønudgifterne for erhvervslivet skal stort set holdes på det nuværende niveau fra 1. januar 1979. Det er ikke nogen nulløsning til skade for lønmodtagerne, idet de vil få en lønfremgang som ingen sinde i kraft af skattelettelser.

Punkt 4: besparelser på 26 mia kr. På et statsregnskab, hvor underskuddet vipper omkring de 20 mia kr., kan det ikke nytte blot at spare 2 mia kr. eller 4 mia kr. Det rigtige spareniveau ligger på ca. 26 mia kr., som fremskridtspartiet specificeret har redegjort for i sine 790 ændringsforslag ved finanslovsforslagsets behandling i marts 1976.

Punkt 5: 16. almindelige vurdering udsættes. Et væsentlig højere officielt niveau for landets ejendomsværdier er i sig selv en kraftig inflationsfaktor, som det er mere end dumdrigt at lade staten producere.

Punkt 6: arbejdsmarkedslovgivningen skal tilpasses nutidens samfundsforhold.

Punkt 7: ensartet pension. Det er 26.000 kr. for enlige og 52.000 kr. for ægtepar.

Men i stedet for kaster I byggeriet ud i en ny krise med store byggelånsrenter, kæmpekurstab og nye huslejestigninger. Samtidig med det afviser boligministeren at sætte forhåndslåneordningen i kraft, så bygherren i det mindste kunne skaffe sig selv en smule sikkerhed. Det vil med andre ord sige, at ingen ved, om de er købt eller solgt. I producerer flere sorte huse, flere arbejdsløse og flere konkurser. Hvor lang tid mon I kan fortsætte, før den sidste investeringslyst og arbejdsglæde er væk? Når renten er oppe på 18–20 pct. og i visse tilfælde højere, er det da klart, at det har en afgørende betydning for, om man skal fortsætte et erhverv, eller om man eventuelt skal påbegynde et nyt.

Hvis nu regeringen og de ansvarlige politikere ville lytte til mig og jeg skulle udtale mig til erhvervslivet, så burde jeg nok sige, at i denne alvorlige situation – og det gør mig ondt at sige det – er der nok mange, der er nødt til at holde op og komme baglæns ud af roderiet,

[Bach.]

for det kan jo ikke hjælpe at lytte til de gamle partier med ord om tilskud og støtte. Mon de virkelig tror, at man kan forbedre konkurrenceevnen – for det er jo nøgleordet – ved at belaste de rentable erhverv med en omkostning som et tilskud til de urentable erhverv? Nej, det er tværtimod i det hele taget en fejltagelse, at staten skal støtte erhvervene, som allerede bærer alt andet, også den alt for store offentlige sektor. Man kan selvfølgelig tvinge gode erhverv til at støtte dårlige, men det skaber jo ikke beskæftigelse og flere arbejdspladser. Man kan altså flytte beskæftigelsen, hvis man vil narre sig selv og andre med det, men i den alvorlige situation kunne man gengive mange nu urentable virksomheder deres konkurrenceevne, hvis man ville ophæve de mange overflødig byrder, de gamle partier har pålagt dansk erhvervsliv.

Hvis statsministeren i sin redegørelse var kommet ind på netop nogle af disse problemer, som jeg har nævnt allersidst, ville jeg have sagt til de arbejdsløse, til dansk erhvervsliv uanset størrelsen: »Kære venner, der er land i sigte, vi er på den rigtige kurs.« Men nej, det er ønsketænkning. Regeringen og de andre forligspartier har alt for længe bevist, at de hverken kan eller vil. Derfor må andre til hurtigst muligt. Vi kan i hvert fald ikke gøre det ringere.

Glistrup (FP):

For flere og flere danske fremtræder fremskridtspartiet som den anden mulighed, altså som modstykket til de fem fiaskopartier, der i den sidste halve snes år har vanregeret landet, og også som modstykket til de kristelige centrum-demokrater, der nu snart i tre år blot har befattet sig med at springe på det ene forlig efter det andet, hvorefter de har måttet erkende, at kendsgerningerne ude i det virkelige liv har gjort stillingen værre og værre for landet. Det skyldes, at man fra de bestemmendes side, fra finansminister og økonomiminister og deres embedsmænd osv., stadig fremturer med, hvad man læste i sin ungdom på universiteterne om, hvad en eller anden britisk lord for 50 år siden mente på grundlag af, hvad der nu var sket ude i det britiske imperiesamfund. Bevares, man skal da ikke bebrejde Lord Keynes, at han ikke anede, hvordan samfundet ville komme til at hænge sammen i 1970'erne, men man skal i allerhøjeste grad bebrejde finansministeren, økonomiministeren og alle de andre,

at de i den grad bare hænger på noget fortidigt, noget, der overhovedet ikke svarer til forholdene, som de er nu.

Men det er ikke rigtigt, at fremskridtspartiet er den anden mulighed. Fremskridtspartiet er den eneste mulighed. Spørgsmålet er ikke, om fremskridtspolitikken skal gennemføres, spørgsmålet er alene, *hvornår* fremskridtspolitikken skal gennemføres. Forholdet er jo det, at den underskuds- og gældsætningspolitik, som er regeringens og Thomas Niensens eneste svar overhovedet på de udfordringer, der møder os, med usvigelig sikkerhed vil føre os frem til det punkt, hvor den udenlandske långiver en dag siger: nu kan vi ikke give yderligere lån, uden at der føres fornuftig politik i Danmark, altså uden at der føres fremskridtspolitik. Men det vil i allerhøjeste grad være sørgeligt, om vi skal tvinges til det udefra. Oprydningsopgaven bliver så langt, langt hårdere, når der er gået længere tid, før vi har kunnet komme i gang med at klare det. I øjeblikket kan vi løse problemerne uden at være ubillige over for nogen som helst. Men hestekuren bliver strammere, jo længere man fortsætter med dette vansindige styre, som man har indladt sig på fra socialdemokratiets side.

Saglige argumenter har man da heller ikke overhovedet at møde os med. Man kan, hvad enten det er handelsministeren, udenrigsministeren, statsministeren, eller hvilken af deres småapostle der er tale om, bare ty til at hævde, at fremskridtspartiet skam ikke er noget demokratisk parti. Ligesom statsminister Jacob Estrup stod på talerstolen i 1876, står statsminister Anker Jørgensen på talerstolen i 1976 og viser fuldstændig manglende forståelse for de fremtidsvisioner, den tidssammenhæng, som de nye partier har i deres skød. Dengang gik det ud over partier som venstre og socialdemokratiet, men statsminister Jacob Estrup kæmpede unægtelig med væsentlig bedre demokratiske og renere demokratiske midler, end statsminister Anker Jørgensen kæmper med. Statsminister Jacob Estrup var ikke en mand, der i den grad slog under bæltet og brugte personforfølgelse og intolerance over for sine modstandere. Han mødte dem med argumenter fremfor at gøre, som statsminister Anker Jørgensen har gjort. Det er forskellen på 1876 og 1976.

Fremskridtspartiet er så ganske åbenlyst et parti, som står på folkestyrets grundlag. Fremskridtspartiet har hele vejen igennem sagt: det

[Glistrup.]

skal være på folkestyrets vilkår, at fremskridtspartiet skal vinde frem, men det kan ikke nytte noget at tro, at folkestyret består i, at man bare skal bøje sig for uretten, bøje sig for dem, der skaber socialt dårlige tilstande her i landet, som det parti, statsministeren repræsenterer, nu her i sin høje alderdom står for. Derfor må det første, det væsentlige for, at vi kan komme i gang med oprydningsarbejdet, være, at vi rydder grunden, som den er, at dette folketing fjerner den regering, som både før augustforliget og efter augustforliget så ganske tydeligt har vist, at den mangler tøjlerne til at styre landet, det parti, som har ført os ud i de værste katastrofer, som vi har oplevet nogen sinde i fremtid her i dette land.

Derfor skal jeg på fremskridtspartiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget finder det uacceptabelt, at Danmark fortsat har arbejdsløshed, pensionistdiskriminering, statsunderskud, udlandsgældsætning, barbarisk skattetryk og højrente, udtrykker tinget mistillid til regeringen og går derefter over til næste punkt på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandling.

Hilmar Baunsgaard (RV):

Ja, jeg kan ikke andet til indledning end komme med et par enkelte bemærkninger til den tale, hr. Glistrup lige har holdt. Jeg forstod, at hr. Glistrup havde den opfattelse, at salig Estrup i modsætning til vores nuværende statsminister var en mand, der kun brugte demokratiske argumenter. Jeg bekender, at i den skole, jeg har gået i, lærte vi noget om, at Estrup også anvendte gendarmer, hvis politivælde ligner noget af det, vi siden har stiftet bekendtskab med. Jeg forstår nu på hr. Glistrup, at jeg bør lægge sag an mod den skole, jeg har gået i. Jeg forstod også på hr. Glistrup, at fremskridtspartiet var det eneste parti, der underbyggede sine argumenter sagligt. Jeg skal derfor bekræfte, at jeg betragtede de fire talsmænd, der i dag talte for fremskridtspartiet, som én stor intellektuel nydelse. Det var næsten ikke muligt for os at følge med i tankegangen.

Vi har jo nu gennem snart mange år haft den situation, at de skiftende statsministres åbningstaler har været domineret af økonomiske betragtninger; sådan var det også i år. Ingen vil være uenig med statsministeren i, at det er berettiget, at de økonomiske betragtninger i år var særlig alvorlige. Alvoren fik en ekstra understregning derved, at danmarkshistoriens største spring i diskontoen fandt sted samme dag, som åbningstalen blev holdt.

Situationens alvor skal der nok være enighed om både i og uden for folketingsalen. Uenigheden opstår først, når man skal til at bedømme årsager og finde mulige løsninger. Statsministeren havde dårlig nok afsluttet sin tale, førend de partier, der ikke deltog i det økonomiske forlig i august, gav udtryk for kritiske synspunkter. Sådan noget er tilsyneladende uundgåeligt.

Jeg synes imidlertid, der er nogle kendsgerninger, som det ville være urimeligt at se bort fra. For det første er det en kendsgerning, at diskontoforhøjelsen skyldtes valutauro, ikke blot i Danmark, men bogstavelig talt i hele den vestlige verden. Vi kender allerede årsagen: at der igen finder en af de hyppige valutaspekulationer sted i en opskrivning af den stærke D-mark og/eller en nedskrivning af de svagere valutaer lige fra dollar over sterling til kroner i de nordiske lande.

Det er altså ikke et specielt dansk fænomen, vi denne gang står over for. Alle ved det, men det er ikke alle, der i diskussionen er fair nok til at erkende det.

Lad mig blot som eksempel på, at vi deler skæbne med næsten alle andre, henvise til Sverige, som jo traditionelt klarer sine valutaproblemer uden dramatik: denne gang kom Sverige endnu tidligere end Danmark med en tilsvarende rekordagtig forhøjelse af sin diskonto. Det er altså ikke blot de traditionelt svage valutalande som Italien og England, der er i vanskeligheder på grund af denne sidste valutaspekulation.

Jeg har lyst til ud over disse betragtninger at fremføre den opfattelse, at det ikke kan være kommet bag på nogen med indsigt i valuta-problematikken, at der ville komme en ny spekulation i forbindelse med det tyske valg. Vi har faktisk vidst det i flere måneder. Jeg deler altså ikke opfattelsen af, at der er grundlag for kritik af regeringen og Nationalbanken, og mener som sagt heller ikke, at man bør være overrasket. Én ting kan man måske bebrejde,

[Hilmar Baunsgaard.]

og det er, at Nationalbanken og regeringen ikke allerede fredag, som det skete i Sverige, traf beslutningen om forhøjelse. Ved at vente til mandag fik det et lidt stærkere præg af usikkerhed og nervøsitet. Nu vel, det er lettere at efterrationalisere end at forudse.

En anden kendsgerning, som jeg mener bør med i bedømmelsen ikke mindst for at vurdere kritikken imod regeringen og imod augustforliget: ingen person eller noget parti har i sommerens løb fremsat noget forslag, endstige fremlagt en samlet plan, der kunne have fritaget Danmark for følgerne af den valutaspekulation, der tog fart lige op til det tyske valg, en spekulation, som vi vel endnu ikke tør anse for overstået.

Noget andet er, at også denne sidste spekulation har været en kraftig understregning af, at Danmark har været for letsindigt i mange år og derfor er ekstra sårbart, når valutaspekulationer opstår. De mange års fortsatte valutaunderskud fremviser nu deres følger, og de er ikke nemme at magte. Jeg ved såmænd ikke, hvem der i dag er mest letsindige: de socialistiske partier, som kører deres agitation på, at der ikke bør lægges byrder på lønmodtagerne, eller fremskridtspartiet, som i sin højrereaktionære agitation bilder befolkningen ind, at det hele kan klares ved, at befolkningen slipper for skat og derigennem får mulighed for at bruge endnu flere penge og endnu mere valuta.

Det er indlysende, at vi er nogle, man kan bebrejde, at bremserne ikke blev slået i tidlige, og det er lige så indlysende, at der er nogle, som med større eller mindre ret – men med megen selvtilid – vil hævde, at de sandelig aldrig ville have begået fejl.

Diskussionen om dette er vel ikke overflødig, men dog lidet konstruktiv. Det, det nu drejer sig om, er, hvad man med udgangspunkt i den faktiske situation kan og vil gøre for at sikre en vej ud af problemerne og dermed også en vej til nye fremskridt.

Vi, der husker situationen fra 1930 og op til anden verdenskrig, må med beklagelse og ængstelse nikke genkendende til mange af tidens reaktioner. Dengang som nu opstod der politiske heksedoktorer, som bildte folk ind, at de havde den nemme og sikre metode, fremfor alt den enkle og letfattede metode. Dengang som nu var der mange, der blev fristet af det nye, blot fordi det var nyt. Ikke fordi man mødte – eller i dag møder – en dybtgående

vurdering og en saglig velgennemarbejdet plan til løsning af de store problemer, men fordi man blev fristet af slagord om, at der under de gamle demokratier var opstået vanskeligheder, og at derfor selve det, at noget var nyt, i sig selv var bevis for, at det også var bedre. Verden betaler endnu af på regningen fra den gang.

Jeg fremdrager selvfølgelig dette, fordi vi i Danmark just i disse år ser et sådant adfærdsmønster. Løfter om at slippe for at betale skat frister forståeligt nok mange. I glæden over et sådant løfte er der så nogle, der ikke tillægger det væsentlig betydning, at midlerne til opfyldelse af løftet er en opgivelse af den sociale solidaritet, der er brugt generationer på at udvikle. Løfter til folkepensionister om forhøjelse af pensionerne i runde beløb, som det er let at huske, men ganske uden forklaring på, hvordan husleje, medicinudgifter og rimelige transportbehov skal klares. Ingen forklaring og fremfor alt ingen forsøg på at beregne virkningerne. Invalidepensionerne skal beskæres, og løftet er så, at invalidepensionisterne i stedet skal få arbejde. Ingen forklaring på, hvordan det skal gå til i en periode, hvor der i forvejen er 100.000 arbejdsløse, og fremfor alt ingen plan om, hvordan overgangssproblemerne skal klares.

Børnetilskud og særlige tilskud til enlige mødre skal væk, men det ledsages af et løfte om, at mødre kan gå på arbejde. Ingen forklaring på, hvordan børnene vil få det, ud over et løfte om, at børnehaver m. v. skal indskrænkes. Man kunne blive ved i én uendelighed.

Men jeg skal nøjes med at slå fast, at i hele denne grundholdning har man i det radikale venstre en både ideologisk og kampvillig modstander. Det værste ved vor tids politiske profeter på højrefløjen er ikke deres unuancerede og voldsomme kritik af det danske samfund, som det ser ud nu. Nej, det er deres appel til den menneskelige egoisme og deres amoralske indstilling gående ud på, at er der huller i lovgivningen, er det en dyd at udnytte disse muligheder, uanset hvor meget andre skal lide derved. Det er deres faktiske kamp for at bryde retssamfundet ned ved at sige, at er der huller i lovgivningen, er det da bedre ingen lovgivning at have. Alt dette synes i stigende grad at blive det, hvorom den politiske kamp i de kommende år kommer til at stå.

Ingen skal være i tvivl om det radikale venstres plads i en sådan ideologisk kamp. Vi tager medansvaret for dette århundredes politi-

[Hilmar Baunsgaard.]

ske og sociale udvikling, og vi agter ikke at fralægge os hverken byrder eller medansvar i gennemførelsen af de ændringer, som den økonomiske virkelighed tvinger os til. Vi vil imidlertid ikke være med til at opgive det sociale velfærdssamfund, som det har taget generationer at udvikle. Vi vil ikke være med til at vende tilbage til den fortid, hvor friheden også betød den stærkeres ret til at trykke den ned, der kun har lidt.

Ingen skal heller være i tvivl om det radikale venstres vilje til at rette sådanne skævheder, som industrisamfundets udvikling kan have medført eller vil medføre. Der er ingen principiel uoverensstemmelse mellem regeringens ønsker, som statsministeren udtrykte dem i sin tale forleden, og det radikale venstres ønsker på de sociale områder.

Uanset dette bliver vi, som alle, der ikke ønsker at køre af sporet, bliver det, nødt til at erkende, at øjeblikkets økonomiske vanskeligheder i betydelig grad tvinger os til tilbageholdenhed. Vi er enige med regeringen i ønsket om mulighed for en fremrykket førtidspensionering, både ud fra en mere principiel holdning og ud fra helt aktuelle beskæftigelsessynspunkter. Vi skal heller ikke på forhånd afvise drøftelser om ændringer i arbejdsløshedsunderstøttelserne, selv om vi ikke mener, at der på dette område generelt bør ske udvidelser. Jeg tror, det er klogt at erindre statsministerens ord om, at der er ting, man gerne ville, men som man i øjeblikket ikke kan. Jeg tror, det ikke mindst på dette område er klogt at sætte en streg under, at det kan vi ikke. Spørgsmålet er så, om det kunne være mere rimeligt ud fra en principiel betragtning. Heller ikke det er jeg alt for sikker på.

Men om begge de af statsministeren fremdragne områder gælder det – som det gælder på alle områder – at de aktuelle økonomiske vanskeligheder begrænser vor handlefrihed. Den økonomiske situation, stærkt understreget af vore valutaproblemer, er i det hele taget og vil være det i nogle år endnu en overordnet opgave.

En anden åbenbar vanskelighed for demokratiets funktionsduelighed er den appel til destruktive kræfter på arbejdsmarkedet, som gives af de tre socialistiske partier. Jeg vil gerne understrege statsministerens ord om, at kun en styrkelse af den danske konkurrenceevne gør det muligt på én gang at mindske ar-

bejdsløsheden og nedbringe underskuddet på betalingsbalancen.

Et af tidens fænomener er diskussionen om, hvorvidt man prioriterer bekæmpelsen af arbejdsløsheden eller nedbringelsen af valutaunderskuddet højest. Diskussionen er i sig selv meningsløs, fordi disse problemer hænger uløseligt sammen. På den anden side ved vi godt, hvorfor man ustandselig rejser denne diskussion: man ønsker at mistænkeliggøre såvel regeringen som partierne bag augustforliget.

Kendsgerningen er, at det første og vigtigste skridt til at øge beskæftigelsen er en nedbringelse af valutaunderskuddet. Lykkes det ikke, vil nye valutavanskeligheder tvinge til sådanne indgreb, at en kraftig forøgelse af arbejdsløsheden bliver uundgåelig. De socialistiske partier ved det. Alligevel undslår man sig ikke for på én gang at kræve lønmodtagerne friholdt for deltagelse i den økonomiske sanering – ja, man kræver endda kraftige forbedringer – og samtidig fremsætte en ubrudt række af overbud på de sociale områder. Ingen er i tvivl, mindst af alle de ledende folk i disse socialistiske partier, om, at hele holdningen er både ansvarsløs og urealistisk. Ganske som højrefløjen med sine skatteløfter lader venstrefløjen hånt om sagligheden, når den udsteder sine løfter om højere løn og endnu højere sociale ydelser.

På arbejdsmarkedet prøver de samme partier i en indbyrdes hård konkurrence at nedbryde både arbejdsretssystemet og al økonomisk ansvarlighed. Disse partier ved, som vi andre ved det, at valutaunderskuddet truer vor økonomiske handlefrihed. De ved, at augustpartierne har ret, når vi siger, at de barske realiteter tvinger os til i det kommende år først og fremmest at bruge produktionsstigningen til at nedbringe underskuddet på betalingsbalancen. De ved, at det betyder, at mulighederne for at forøge det private og offentlige forbrug ikke er til stede, førend vi får afviklet underskuddet på betalingsbalancen.

Alligevel fremturer de, og trods øjnefaldende forskelle i øvrigt er der hos disse partier, når alt kommer til alt, ikke nogen moralsk forskel på den optræden, de udviser, og den, højrefløjen udviser, den højrefløj, de i øvrigt siger de vil bekriige.

Ét forhold mere skal fremdrages, inden jeg vender mig til vore internationale økonomiske relationer.

Boligpolitikken og den hermed forbundne

[Hilmar Baunsgaard.]

ejendomsbeskatning er som bekendt i øjeblikket til forhandling mellem boligforligspartierne. Det radikale venstre erkender, at der kan være problemer både i forbindelse med huslejeudviklingen og i forbindelse med følgerne for parcelhusejendommene af den forventede stigning ved den nært forestående vurdering af ejendomsværdierne. En ting er det imidlertid væsentligt for mig at få understreget: man skal ikke vente det radikale venstres medvirken til en faktisk mindskelse af de krav, der skal stilles til de samfundsskabte værdier. Det er uforståeligt for os, at partier, som i tide og nu og da også i utide taler stærkt om nødvendigheden af en fast optræden over for inflation og valutaunderskud, samtidig kan stille krav om betydelige lettelser i den beskatning af ejendomsværdier, som reelt kun andrager en meget beskeden brøkdel af de milliardstigninger, der hvert eneste år sker netop på fast ejendom og jord. Hvordan kan man på én gang tale om indkomstpøolitik, om besparelser, om fasthed i den økonomiske politik og samtidig kræve lettelser i beskatningen af de værdistigninger, som slet ikke skyldes den enkelte selv, men derimod samfundsudviklingen?

Sandheden er jo, at de offentlige besparelser, vi møjsommeligt har kæmpet os frem til de sidste 4-5 år, kun er for småting at regne i forhold til de værdistigninger, der vil blive registreret ved forårets vurderinger.

Jeg har villet gøre disse bemærkninger, for at man ikke skal være i tvivl om den holdning, hvormed det radikale venstre deltager og i den kommende tid vil deltage i forhandlingerne omkring hele dette problemsæt.

Danmarks økonomiske problemer i øvrigt må nødvendigvis bedømmes i den internationale sammenhæng, hvori de er placeret. Det gælder, både når man skal vurdere årsagerne til vore problemer, og når man vurderer de krav, vi skal leve op til. Det var i øvrigt interessant at bemærke, at hr. Glistrup sådan nærmest ville give det udseende af, da han talte om vort forhold til udlandet, at Helmut Schmidt i Tyskland nok var fremskridtsmand, når det kom til stykket.

Som jeg har forsøgt at give udtryk for, skyldes en del af vore vanskeligheder den internationale valutaspekulation, der i de sidste 7 år har redet den vestlige verden som en mare. Der er ingen tvivl om, at medmindre radikale forandringer foretages i det hidtidige vestlige ad-

færdsmonster, vil der ligge en latent risiko for nye spekulationer, selv om der skulle opstå en vis afspænding mellem valutaerne.

Valutaproblemerne er så omfattende, at Vesteuropa ikke, selv om lande både uden for og inden for EF deltager, på egen hånd kan klare opgaven. Det må nødvendigvis være i et samarbejde, der i hvert fald omfatter også USA og Japan, at vi i Europa skal arbejde os frem mod en løsning. Allerede dette forhold fortæller, at det er en både stor og vanskelig opgave, Vesten står over for.

På den anden side må det efterhånden stå klart for alle, at de nuværende forhold på valutaområdet ikke kan fortsætte ret langt ind i fremtiden. Det er urealistisk og derfor uansvarligt, om man forlader sig på, at den vestlige verden kan genvinde sin balance, hvis der flere gange om året opstår kriser, der truer med at slå England, Frankrig og Italien og for den sags skyld os andre med omkuld valuta-risik; alene Englands situation gør dette indlysende.

Efter at det tyske valg nu er overstået, skulle der vel være chancer for en lidt mere stabil arbejdsrytme og formentlig også lidt mere effektivitet i beslutningerne i EF. Det er på sin vis udmærket, at forbundskansler Helmut Schmidt efter valget har gentaget, at den tyske mark ikke vil blive opskrevet. Udmærket på det meget korte sigt, men jo absolut ikke noget svar på det vestlige valutaproblem. Spændingen mellem valutaerne vil fortsat være stor, og Tyskland må se i øjnene, at dets enorme valutavelstand også giver store forpligtelser og større, end Tyskland hidtil har følt. Vil Tyskland ikke opskrive sin valuta, må denne holdning underbygges med mere end erklæringer. En langt mere vidtgående solidaritet må udvises. Det er ikke noget, Tyskland skal gøre for at betale regningen for os andre, selv om det vel går an stiltfærdigt at minde om, at der var engang, hvor andre betalte Tysklands regning. Formålet er imidlertid et andet, nemlig dette at gøre det klart for valutaspekulanter, at Tyskland til enhver tid vil være parat til at sætte handling bag sine ord om, at man ønsker valutastabilitet.

I det lange løb er Tyskland heller ikke selv tjet med, at de andre EF-lande ustandselig løber ind i spekulationsbesvær, fordi den tyske mark er sat for lavt. I virkeligheden består der kun to muligheder for valutaro: enten må der foretages kursjusteringer af et sådant omfang,

[Hilmar Baunsgaard.]

at en bedre balance opnås og accepteres af alle, eller også må Tyskland sætte nogle af sine milliarder ind som en stødpude af et sådant omfang, at spekulanterne forstår, at det er alvor, og at de ikke får noget ud af at spekulere. Det stiller både beløbsmæssigt og tidsmæssigt ganske andre krav til Tyskland, end der hidtil er honoreret.

Jeg går ud fra, at Danmark og de øvrige EF-lande gør Alvoren klar for tyskerne. Det ønske, som økonomiministeren forleden udtalte om, at England og andre skulle ophøre med at lade deres respektive valutaer flyde, forudsætter jo ganske klart en tysk indsats af den art, jeg her har beskrevet. I modsat fald får økonomiministeren ikke sit ønske opfyldt.

Foreløbig må omverdenen tage til efterretning, at Tyskland ikke opskriver marken. I den situation er det radikale venstre enig med regeringen i, at kronen skal ligge fast. Vi har som andre bemærket, at enkelte erhvervsledere har gjort sig til talsmand for en devaluering. Vi har imidlertid også bemærket, at erhvervslivets organisationer ikke deler ønsket om devaluering. En isoleret dansk devaluering fik formentlig ikke lov til at forblive isoleret ret længe, og derfor ville den, hvis den skulle have nogen mening, stille krav om samtidige kraftige indgreb over for indkomsterne i alle samfundslag.

Påstanden om, at en devaluering kun er forsvarelig, hvis den bruges til at gennemføre sådanne indgreb, som man allerede burde have foretaget, er jo i virkeligheden rigtig. Derfor skal Danmark ikke devaluere. Det, vi skal gøre, bør vi gøre uden devaluering. Men det, vi skal gøre, er at bremse op for en indkomstudvikling, der ikke er dækning for i produktionen. Det gælder derfor om at bruge de kommende måneder til at få alle på arbejdsmarkedet til at forstå, at augustforligets meget beskeden indkomstramme er en forudsætning for beskæftigelse og produktionsfremgang.

Det gælder imidlertid også om at huske den inflationsgevinst på fast ejendom, jeg nævnte før.

Statsministeren var i sin tale også inde på forsvarsforhandlingerne, der i øjeblikket foregår mellem regeringen og en række partier, deriblandt det radikale venstre. Jeg skal i dag ikke sige meget om dette emne, hvor vigtigt det end er, men vil benytte lejligheden til at bekræfte, at det radikale venstre er indstillet på fortsat at deltage i forhandlingerne, og vi gør

det som i 1973 med henblik på at opnå et positivt resultat.

Jeg er imidlertid nødt til at gøre den tilføjelse, at det radikale venstre hverken kan eller vil acceptere, at man i forsvarsforhandlingerne ser bort fra den samfundsøkonomiske sammenhæng, forsvarsudgifterne ligesom alle andre udgifter hører hjemme i. Vi har svært ved at forstå, hvordan andre partier, der i andre sammenhænge er ganske overordentlig krævende, når talen drejer sig om offentlige besparelser, over for forsvarsudgifterne synes besjælet af næsten den modsatte tanke. Det radikale venstre kan ikke og vil ikke se bort fra samfundsøkonomien hverken i denne eller i andre forhandlinger om store, økonomisk krævende samfundsforhold.

Den vinter, vi nu er på vej ind i, bliver vanskelig. Det ved vi alle; det gælder for folkettingen, og det gælder for arbejdsmarkedet og erhvervslivet. Det radikale venstre vil yde sit bidrag til, at vi herinde kan frembringe de nødvendige resultater. Vi ser realistisk i øjnene, at de venstrekræfter, som kalder sig progressive, og de højrekræfter, som kalder sig fremskridtsfolk, på samme måde som i sidste samling vil skabe vanskeligheder for demokratiets funktionsduelighed. Men vi håber, at de partier, som ikke hører hjemme hos nogle af disse yderfløje, og som tilsammen udgør et stort flertal, vil finde sammen om løsninger.

Det radikale venstre føler sig selv lige meget i strid med den højrereaktion, der taler frihed kun for de stærke, og de venstrekræfter, som ved frihed forstår en socialistisk kasernefrihed og ikke frihed under ansvar. Lige langt fra gammel konservativ indstilling og fra dogmefyldt socialistisk tankegang vil det radikale venstre øve sin indsats i det folketingsår, der nu er begyndt.

Gert Petersen (SF):

Statsministeren sagde i tirsdags, at demokratiet kan komme i fare, hvis det ikke forstår at løse samfundets problemer. Det er jeg enig med statsministeren i. Men jeg tror ikke, at det, som hr. Hilmar Baunsgaard lige var inde på, kun er et, jeg vil næsten sige teknisk problem om, hvordan der arbejdes, hvordan man grupperer sig her i folkettingen. Det er nok så meget et spørgsmål om, hvordan man helt reelt prøver på at løse de problemer, som ikke folkettingen i sin arbejdsgang, men samfundet ligger og slås med.

[Gert Petersen.]

Desværre – også for demokratiet – synes jeg ikke, at statsministeren har søgt at analysere disse problemer virkelig til bunds og heller ikke lagt op til en almindelig politik, der kan løse dem. Hvad er det for nogle problemer, der har hobet sig op, og hvad er årsagerne til det stadig mere forbitrede opgør, som kendetegner det politiske liv herhjemme? Jeg vil godt pege på for mig at se fire hovedårsager.

For det første har Danmark siden 1945 undergået en fundamental forandring og er for alvor blevet forvandlet til et industriland. Det har betydet enorme bykoncentrationer og skævtrækning af hele landet. Det har betydet en væsentlig vækst i levestandarden, men også en umenneskeligørelse af forholdene i produktionen: på den ene side har vi fået mere frihed, på den anden side mere disciplin, på den ene side bedre materielle vilkår, på den anden side mere slid, ræs og forurening. Denne industrialiseringsproces var uundgåelig – jeg mener, at den oven i købet kunne være et entydigt gode – men under de herskende vilkår har menneskene måttet betale en dyr pris for det, man plejer at kalde fremskridt.

For det andet skal prisen, som må betales, tilmed betales på et tidspunkt, hvor den politiske forudsætning for den rivende vækst, vi har oplevet, ikke mere er til stede. Denne forudsætning og det, som medførte, at den udvikling blev accepteret, bestod i, at samfundsproduktet, eller samfundskagen om man vil, voksede meget stærkt fra år til år, så der hele tiden kunne blive noget til den voksende lønmodtagerklasse, uden at man behøvede at tage fra andre grupper. Nu har den økonomiske krise totalt ændret denne forudsætning. Slagordet om højøkonomisk vækst var i forvejen tvivlsomt, men nu er det blevet indholdsløst og meningsløst. Der hersker i virkeligheden et groft misforhold mellem den fremragende teknologi, menneskene råder over, og de skæve muligheder, det herskende økonomiske system giver os for at anvende den.

Det tredje hovedpunkt: gennem det sidste par generationer har arbejderbevægelsen i socialdemokratisk regie domineret udviklingen herhjemme. Det har, som statsministeren rigtigt sagde, medført, at der blev gennemført en slags arbejdsdeling mellem arbejdere og kapital. Privatkapitalen fik nemlig overladt erhvervs- og produktionslivet, medens staten overtog en lang række opgaver for at betrygge

almindelige menneskers hverdag. I begyndelsen blev denne arbejdsdeling bragt i verden som følge af kampe mellem de modstående parter, men efterhånden mere og mere på basis af gensidig forståelse og samarbejde, og derfor betød den regering, som hr. Hilmar Baunsgaard ledede i 1968–71, ikke noget som helst afbræk i udviklingen af denne særlige, man kunne godt sige socialdemokratiske samfundsstruktur.

Nu er også denne struktur gerådet i krise, og jeg synes, at man i stedet for kun at græde og vride hænderne, hidse sig op over reaktionens fremmarch osv. burde begynde at tænke over, hvorfor denne krise er opstået. Staten er blevet stadig mægtigere, den er blevet mere strømlinet og teknokratisk, og den er blevet uendelig mere kostbar end for 30 eller 40 år siden. Så er situationen den, at den ikke kan finansieres over produktionen eller over kapitalgevinsterne, for merværdier og profitter skal være mest muligt fredet inden for rammerne af den struktur, den arbejdsdeling, man har udarbejdet. Derfor oplever vi, at skattetrykket nu modsat tidligere er blevet meget hårdt også for folk med almindelige arbejderindtægter. Det gamle princip var – og det var ud fra det, man startede – at de rige i samfundet skulle tvinges til at støtte de svage, men det er nu blevet forvrænget derhen, i vid udstrækning i hvert fald, at det er de svage, der må støtte hinanden indbyrdes, mens de velhavende samfundsstøtter mere eller mindre kan unddrage sig deres forpligtelser over for samfundet. Sådant noget må give anledning til krise.

Den fjerde årsag til den kriseagtige stemning er den voksende mistillid til det, man under ét kalder politikerne, og dermed måske i sidste ende til det parlamentariske system. I stedet for at græde over denne voksende mistillid, i stedet for at skælde ud over den, synes jeg, man skulle prøve på at analysere årsagerne. Jeg tror, den skyldes utryghed. Ingen ved, hvad morgendagen bringer. Så at sige hvert kvartal har sine forlig, sine indgreb, sine overraskelser. Snart er det huslejen, som sættes op, så er det benzinprisen, så er det DSB-taksterne, så er det kommuneskatten, så er det lejeværdien, så er det diskontoen, som vi lige har oplevet det, med meget alvorlige følger for byggeriet, både for dem, der er beskæftiget i byggeriet, og dem, der selv bygger sig et eget hus og dermed er tvunget til at deltage i bygelotteriet på børsen. Eller også er der et tilskud, der pludselig

[Gert Petersen.]

forsvinder ud i den blå luft. Uddannelsessøgende troede, de skulle have rentefri studielån, men så må de pludselig betale tårnhøje renter. Folk, der sidder med bestemte boligudgifter og tror, at det er det, de skal indrette sig på, får pludselig noget helt andet at vide og dermed et nyt chok osv. Ingen ved rigtig, hvor man er henne. Denne utryghed, denne usikkerhed må skabe mistillid til dem, der tager de pludselige beslutninger og vælter plagerne ned over folk, dvs. politikerne. Det er for så vidt uforskyldt, som dette folketing i mange henseender er magtesløst, og samfundssystemet er i krise, men det er så sandelig også forskyldt, fordi politikerne selv burde erkende dette og sige det til befolkningen.

Den største enkeltårsag til tillidskrisen vil jeg dog mene at de såkaldt gamle partier har et klart æransvar for. Når man tænker på alle de historier, folk blev bundet på ærmet før EF-afstemningen den 2. oktober 1972, og sammenligner med den virkelighed, man oplever i dag, så forstår man egentlig meget godt, at hundredtusinder nærer den dybeste skepsis over for politikerord.

På hele denne baggrund er det ikke overraskende, at et forbitret opgør er i gang om den fremtidige kurs i dette land, et land, som befinder sig i økonomisk, politisk og social krise. Nye veje må findes, men hvilke? I hvert fald ikke de veje, der anvises af fremskridtspartiet.

Jeg vil godt sige lidt mere om dette spørgsmål. Hvad vil fremskridtspartiet? Fremskridtspartiet har opfanget, hvad der efter min opfattelse er en rimelig og forståelig protestbevægelse i store dele af befolkningen mod teknokrati, bureaukrati, voldsomt skattetryk på små indkomster. Det har også opfanget en bølge af egoisme. Jeg tror, man begår en stor fejl, hvis man tror, at fremskridtspartiets fremgang kun skyldes denne bølge af egoisme. Den skyldes også, at en række rimelige indvendinger i en lang periode ikke er blevet taget højtideligt af dette folketings flertal. Men den måde, hvorpå fremskridtspartiet vil overvinde disse ondt, vil unægtelig betyde en tilbagevendende til det utilslørede junglesamfund, hvor kun de stærke har ret og de svage kun eksisterer for de stærkes skyld. Hvis fremskridtspartiet fik magt, som det har agt, vil mindst halvdelen af dem, der i dag støtter det, opleve en rystende opvågning. Den almægtige stat ville blive afløst af almægtige arbejdsgivere, almægtige banker, almæg-

tige industrikoncerner. Hr. Glistrups fremtidsvision er det mest ulige samfund, vi har set herhjemme siden 1920'erne.

Gennem sin demagogiske propaganda og ved at camouflere sine sande hensigter er det lykkedes fremskridtspartiet at vinde mange af de dårligst stillede. Fremskridtspartiet udviser en rørende omsorg for det, som jeg på et møde ude i landet for nylig hørte hr. Glensgård kalde manden ved samlebåndet. Men lad os sammenholde ord og handling allerede nu, inden det er for sent.

Hvad sagde fremskridtspartiet f. eks., da arbejdsmiljøloven var til behandling her i folketinget? Fra SFs side mente vi ikke, at denne lov var god nok, men den rummede da nogle fremskridt, og det var netop disse fremskridt, som dette parti med det ambitiøse navn vendte sig imod – endda meget forbitret. Enhver virkelig sikkerhed for manden ved samlebåndet, enhver virkelig ret for arbejderne til at sikre sig et ordentligt arbejdsmiljø fri for forurening, med sikre maskiner, i et ordentligt arbejdsklima, kunne fremskridtspartiet ikke unde arbejderne, for, sagde man, så ville erhvervslivet da gå fallit.

Eller tag fremskridtspartiets forhold til egnsudviklingsstøtten. Nu har jeg haft lejlighed til at diskutere med hr. Glistrup ved et møde ude i landet. Heller ikke egnsudviklingsloven er tilfredsstillende set fra vores synspunkt, men fremskridtspartiet synes åbenbart, at den er for god, fordi det principielle standpunkt er, at sådan noget skal vi slet ikke have. Som hr. Glistrup sagde til mig dengang ude i landet: det kan ikke være rimeligt, at der sidder nogle kontorchefer ovre i den røde bygning og bestemmer, hvor fabrikkerne skal anlægges. Nej, sådan en lov bør helt forsvinde, og så skal man anlægge virksomhederne der, hvor det ser ud til, at afkastet er størst, og det er noget, erhvervslivet selv bedst ved. Så må man ellers klare sig, som man bedst kan ovre i Vestjylland, i Nordjylland og i andre egnsudviklingsområder. Og når man så siger til hr. Glistrup, at disse områder i så fald vil blive helt affolkede, nå ja, så er der altså ikke noget at gøre ved det, menneskene må flytte derhen, hvor kapitalen finder det passende og mest givtigt at slå sig ned.

Man kunne blive ved på en række punkter. Skræller man alle de kønne ord væk, ser man hr. Glistrup og hans parti som utilslørede tilhængere af det synspunkt, at menneskene er til

[Gert Petersen.]

for kapitalens skyld og har at indrette sig derefter. Vejen til dette såkaldte fremtidssamfund er oven i købet, at dømme efter fremskridtspartiets ændringsforslag til finanslovsforslaget, brolagt med åbne brud på indgåede aftaler med organisationerne, med en række andre kontraktbrud, med katastrofale og pludselige kæmpenedskæringer.

Jeg tror, man skal sige det rent ud. Jeg betvivler ikke, at fremskridtspartiet ønsker at sikre sig magt ad demokratisk vej, men med de metoder, man her har varslet, og som især fremgår af de 800-900 ændringsforslag, fremskridtspartiet stillede til finanslovsforslaget sidste gang, og med det sigte, disse metoder skal tjene, tror jeg ikke, at vores folkestyre, som vi hidtil har kendt det, vil holde til en magtovertagelse fra fremskridtspartiets side.

Nu vel, den har vi ikke oplevet endnu, men vi mærker smitten. Vi mærker, hvordan andre borgerlige partier berøres af denne grundholdning. Vi har hørt venstres ledere love, at de ikke vil ødelægge det, generationer har skabt, som de siger. Men hvad gør de i praksis? I praksis nærmer de sig i deres holdning fremskridtspartiet så meget, de kan uden helt at identificere sig med det. Men vigtigere er selvsagt spørgsmålet: hvad gør arbejderbevægelsen? Hvad gør dens største parti, socialdemokratiet, hvad gør den socialdemokratiske regering?

Siden december 1973, da socialdemokratiet led et nederlag, der kunne være blevet forbigående, har socialdemokratiet bevæget sig støt til højre. Det er nu på det nærmeste blevet en slags centrumsparti, der prøver på at styre en centrumsblok. Denne bloks politik er meget traditionel og ordinær, forståeligt nok, for den domineres af de partier, der har udviklet vores særlige samfundsstruktur, og de tror på, at den kan leve videre, de vil ikke erkende, at den er i krise. De tror på, at den kan klare sig. Hvis man retter lidt hist, retter lidt pist, hvis man skærer ned, forhøjer afgifter, presser lønningerne, så går det hele vel, eller gør det? For man står jo magtesløs over for arbejdsløsheden, over for valutakrisen, over for renten, over for boligproblemerne og meget andet. Men der viser sig vel noget. Går det ikke bedre ude i den store verden, eller var meldingerne herom forhastede?

Vi tror ikke, at man ad denne vej løser hverken de akutte problemer eller de dybtliggende

problemer, der har ført til den nuværende krise.

Socialdemokratiet tager jo ofte æren for de sidste 30 års udvikling, og det er i orden, men så må I også tage jeres del af ansvaret. Når så meget går i skuddermodder, som vi oplever nu, når vi også må opleve, at situationen er sådan, at lønmodtagere og arbejdere, som hidtil har støttet socialdemokratiet, lader sig lokke af et dybt reaktionært parti, så måtte det være naturligt for socialdemokratiet at spørge sig selv: hvad har vi gjort galt? Sådan spørger I åbenbart ikke jer selv.

Socialdemokratiet fortsætter ud ad den slagne landevej, kører oven i købet med ud i et sving, der kan indebære en total umyndiggørelse af fagbevægelsen og dermed indlede en meget farlig og udemokratisk videreudvikling af den samfundstype, der hidtil er skabt. Og jeg vil da sige til socialdemokraterne, at jeres nye samarbejdspartner, kristeligt folkeparti, for nylig har leveret en arbejdstegning, som fik et ikke særlig revolutionært blad, der hedder B.T., i København til at skrive: nu er kristeligt folkeparti gået amok. Det kunne jeg da egentlig godt give det pågældende blad ret i, og jeg er da helt klar over, at socialdemokratiet afviser denne arbejdstegning, men efter min opfattelse er den en ganske logisk videreudvikling af den model for arbejdsmarkedet, som augustforliget har stillet op.

Det er et helt andet svar, der må leveres på den dobbelte udfordring, som krisen og den reaktionære fremmarch indebærer, et svar, der rummer en løsning på nogle af de problemer, der rejser sig, og det må være en socialt retfærdig løsning.

Fra socialistisk folkepartis side er vi indstillet på at forsvare både det velfærds- og tryghedssystem, som er skabt, og det folkestyre-demokrati, som folket har tilkæmpet sig, men vi vil ikke forsvare den kapitalistiske markedsmekanisme. Hvis forsvaret skal udvides til også at omfatte den, som det er helt åbenbart at f. eks. hr. Hilmar Baunsgaard mener, så kan efter min opfattelse hverken velfærdssystemet eller folkestyret forsvares med held.

Et eksempel: hvis der ikke inden for meget overskuelig tid gennemføres en skattereform, der sikrer det nuværende provenu – dette være også sagt med venlig hilsen til fremskridtspartiet – der sikrer det nuværende provenu, men er baseret på social retfærdighed og dermed indebærer et opgør med nulskattemillionærer,

[Gert Petersen.]

med kapitalgevinster, snylterformuer, fradragsfiduser, og hvad ved jeg, så får dette land inden for overskuelig tid en såkaldt reform, hvor såkaldte skattelettelser er baseret på brutale og grove nedskæringer af sociale og uddannelsesmæssige udgifter, hvormed der vil være skabt en skrigenende ulighed i dette samfund.

Videre: hvis man ikke inden for overskuelig tid forenkler lovgivning og administration, demokratiserer forvaltninger og flytter beslutninger ovenfra og nedefter, fra teknokratiske formyndere ud i folkelige forsamlinger, så får vi inden for overskuelig tid et opgør, hvor man smider barnet ud med det snavsede badevand, hvor de forvaltningssektorer, der skal våge over et minimum af social solidaritet, simpelt hen forvandles til små kommandocentre, hvor de mest nødlidende kan få lov til at stå med hatten i hånden og måske få en skærv, hvis det står helt galt fat og de beder meget pænt om det.

Endelig hvad arbejdsmarkedet angår: hvis man ikke fra flertallets side i almindelighed og socialdemokratiets side i særdeleshed ophører med de bestandige forsøg på at umyndiggøre arbejdere og funktionærer og tjenestemænd og fratage deres organisationer enhver virkelig indflydelse, så udleverer man dem til demagoger, som under parolen om at gøre slut på én slags umyndiggørelse, nemlig den statslige, vil gennemtrumfe en endnu værre umyndiggørelse under en altdominerende og uindskrænket kapitalmagt.

Sådan er problemerne, sådan er dette års og de kommende års problemer. Det er ikke os, socialistisk folkeparti, der har skabt dem, man kan ikke bebrejde os, at vi peger på disse problemer; jeg synes, at man beskedent burde sige tak, fordi vi peger på dem. Men vil man ikke det, så synes jeg i det mindste, at socialdemokratiet burde tænke selv og erkende, at vi er nået til afslutningen af en bestemt fase i udviklingen, og nu aftegner der sig to udviklingslinjer, én, der peger bagud, en anden, der peger fremad, og de, der forsøger at balancere midt imellem, vil opdage, at de i virkeligheden støtter den bagudrettede linje, også selv om det var det, de ikke ville.

Hvis der derfor er nogen – regeringen i særdeleshed – der har ønsket en tænkepause, så skal jeg ikke bebrejde dem det. Men timeglas-

set rinder ud, og det næste halve eller hele år kan meget vel blive skæbnesvangert.

Socialistisk folkeparti er sig sit ansvar bevidst. Vi vil, og det uanset regeringers farve, støtte selv små skridt til forbedring af beskæftigelsen. Vi venter unægtelig flere udspil fra denne regering herom, end vi ville vente fra en borgerlig regering. På det ene punkt ser vi endnu en nuanceforskel, og det påvirker selv sagt vor holdning med det ansvar, vi føler over for arbejderklassen. Vi vil støtte alle små forbedringer af de arbejdsløses vilkår og ethvert forsvar mod yderligere nedskæringer, men vi må erkende, at selv om der stadig er nuanceforskelle, så er vore forventninger hverken på det ene eller det andet område særlig store. Derfor vil vi selv fremsætte en række forslag til styrkelse af beskæftigelsen og sanering af økonomien. Vi vil arbejde på disse forslags gennemførelse, og jeg vil sige med det samme, ikke bare her, men også ude i befolkningen, at jeg er overbevist om, at det er muligt at ændre sammensætningen i dette folketing, sådan at en helt anden politik bliver mulig, og her tænker jeg ikke på den bagudrettede politik, som fremskridtspartiet repræsenterer.

Men netop fordi det er folket som vælgere, der bestemmer over og kan ændre folketingets sammensætning, så står folket over folketinget. Skal den nuværende udviklingslinje brydes, må vi derfor henvende os til folket og dér skabe en bred opslutning om en linje, der peger fremad. Det ville være en lykke, om hele arbejderbevægelsen forberedte sig på det. Vil socialdemokratiet ikke, så må de øvrige arbejderpartier gøre det. Vores parti vil gøre, hvad det kan for at fremme samarbejdet mellem dem, og jeg har også det indtryk, at det er holdningen i de andre partier til venstre for socialdemokratiet.

Jeg vil godt sige om det af hr. Glistrup fremsatte dagsordensforslag, at vi vil ikke række så meget som en lillefinger til virkeliggørelse af det, hr. Glistrup drømmer om. Vi er højst utilfredse med augustforliget, især dets indkomstpolitiske afsnit, men også andre afsnit, men vi vil ikke være håndlangere for et parti, hvis program, hvis synspunkter betyder det stik modsatte af det, vi kæmper for. Det er fremgået af alt, hvad jeg har sagt her. Jeg bemærkede mig, at hr. Glistrups dagsorden ikke indeholder forslag til nogen løsninger. Det forstår jeg da så udmærket. Der er peget på nogle problemer, og vi er alle klar over, at det er pro-

[Gert Petersen.]

blemerne. Der står ikke noget om nogen løsninger. Det forstår jeg så udmærket, fordi hr. Glistrup ved, at i det øjeblik han taler løsninger, sådan som han har måttet gøre det heroppe fra talerstolen, så er der tale om løsninger, som vil gøre situationen endnu værre i dette land. Derimod er vi interesseret i at bekæmpe augustforliget og især det indkomstpoltiske afsnit. Det indkomstpoltiske afsnit er i virkeligheden vand på hr. Glistrups mølle. Vi vil gøre, hvad vi formår for at hindre det i at blive til virkelighed. Det sagde vi, da det blev indgået i august, og det siger vi fortsat. Man har her fra et flertals side vedtaget en henstilling. Jeg har kigget efter i alle grundlovsparagrafferne for at finde ud af, hvordan man skal forholde sig til en henstilling. Der står ikke noget om en af folketinget vedtaget henstilling. Det er altså ingen lov, men det er et forsøg og tilmed, sådan som det bliver kørt frem i pressen, et ganske groft forsøg på at skræmme og true fagbevægelsens medlemmer, og vi siger til dem: lad jer ikke skræmme, giv ikke efter for disse trusler. Men det kunne selvfølgelig godt være, at jeg har taget fejl, når jeg siger, at henstillingen er en trussel. Det kan være, jeg har taget fejl. Det ville vi da egentlig godt have undersøgt. Der har hersket en vis uklarhed omkring dette spørgsmål. Det radikale venstres gruppeformand, hr. Svend Haugaard, har til et blad, jeg tror, det var Information, udtalt, at det var klart, hvis henstillingen ikke blev fulgt, så måtte flertallet gennemføre et indgreb. Jeg har ikke hørt det helt så tydeligt fra socialdemokratisk side.

Jeg synes, det er vigtigt at få spørgsmålet afklaret, for der er ingen som helst tvivl om, at lønmodtagersiden vil stå betydelig stærkere over for arbejdsgiverne, hvis arbejdsgiverne ved, at de ikke kan regne med en automatisk undsætningsekspedition fra folketingets side. Derfor skal jeg på vegne af mit eget parti, socialistisk folkeparti, Danmarks kommunistiske parti og venstresocialisterne fremsætte følgende forslag om motiveret dagsorden, et forslag, der vedrører netop denne sag, intet andet end denne sag, og det lyder:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget tilkendegiver, at det ikke agter at gribe ind i overenskomstsituationen 1977,

går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Jeg håber, at et flertal i folketinget vil komme med sådan en tilkendegivelse.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Jeg skal også lade dette forslag indgå i forhandlingen.

Poul Schlüter (KF):

I dag er der kun grund til at sige helt lige ud, at Danmark i 1976 oplever sin sværeste økonomiske situation siden den anden verdenskrig. Der leves på underskud, og der leves på lån. I årevis har dansk økonomi været præget og plaget af et for højt offentligt og privat forbrug. Det ved vi.

I foråret tog det konservative folkeparti hele denne store sag op over for regeringen. Vi stillede en forespørgsel, vi ville vide, om regeringen ikke kunne se, at der måtte gribes stærkt ind over for udviklingen. Hr. Stetter var vor ordfører, og han sagde i foråret: hellere handle nu end senere, for senere bliver det værre og sværere. Hr. Stetter sagde også, at hvis regeringen ikke nu griber ind for alvor, kommer vi til efteråret til at opleve en stor krise. Og det kom vi til, for regeringen ville ikke gribe ind. Regeringen lod alle tage på sommerferie. Der gik adskillige måneder til uden handling, og det var en fejl. Så kom omsider den ekstraordinære augustsamling.

Det konservative folkeparti ønskede som altid at arbejde for at bevare kronens værdi og få orden i økonomien. Nu var regnskabet inde efter det store udgiftsorgie, ikke mindst i kraft af septemberforliget året før.

I de 1½ år, vi har haft den nuværende regering, har den mødt saglig og stærk opposition fra det konservative folkeparti. Vi er gået imod regeringens kurs, fordi vi finder den forkert. Vi er gået imod den udgiftspolitik, vi synes er uansvarlig, og oppositionen fandt sit stærkeste udtryk, da vi i foråret nægtede at tage medansvar for en letsindig finanslov med et alt, alt for stort underskud. Vi stillede ændringsforslag om besparelser og nedskæringer i milliardstørelsen, men de blev nedstemt, og derefter blev de alt for høje udgifter vedtaget af partierne fra septemberforliget.

Da så folketinget mødtes i august, brast samarbejdet mellem septemberforligets partier i

[Poul Schlüter.]

den helt afgørende fase, hvor vi for første gang skulle pålægge arbejdsmarkedets parter en ganske bestemt ramme for de kommende overenskomster. Men krisen fandt en løsning, og den gjorde det, fordi der blev truffet en aftale mellem regeringen og det konservative folkeparti, som skabte flertal for en politik.

Denne aftale er konkret, den er begrænset, og den gør naturligvis ikke de konservative til regeringens støtteparti eller faste partner. Men aftalen i august var nødvendig for landets skyld. Landet kunne ikke tåle, at folketinget i august kastede det hele fra sig, og det hænger jo sammen ikke mindst med omkostningsudviklingen. I 1974 havde vi lønstigninger på 20 pct., i 1975 lige så meget, og i år bliver de vel på i al fald 12 pct.

Der er brug for – det er hovedopgaven – at bringe omkostningsstigningerne til standsning. Derfor er det så væsentligt, at vi i august får folketingsbeslutningen om indkomstpoltikken, der går ud på, at lønomkostningerne i det næste par år skal bringes ned til 2×6 pct. Det er i al fald et skridt i den rigtige retning.

Virkelig orden i økonomien får vi dog først, når der bliver flertal i folketinget for de begrænsninger af de offentlige udgifter, som dog en række partier er tilhængere af. Men der må begyndes med den indkomstpoltik, der nu er lagt op til. Den er alvor, og den må ikke tabes. Var den blevet tabt på gulvet i august, ligesom da der blev udskrevet valg i 1974 i december måned, mener vi, at Danmark i dag havde befundet sig midt i et totalt økonomisk og måske også politisk kaos.

Det kommer ikke bag på os, at der er nogle der går i rette med de konservative for vor indsats under augustdramaet. Det er der da ikke noget at sige til. Vi mener for resten heller ikke selv, at vi fik ført så meget af vor egen politik igennem, som vi kunne ønske os. Sådan er det jo, når flere skal tilvejebringe et resultat sammen. Vi mener nu som før, at socialdemokratiets og septemberforligets politik er ganske utilstrækkelig, helt utilstrækkelig, den kan slet ikke klare alle landets vanskeligheder. Vi mener, at vanskelighederne skulle løses gennem større nedskæringer i de offentlige udgifter og større skattelettelser i stedet for lønforhøjelser. Det mener vi fortsat, men der er jo ikke flertal for det her i folketinget, i al fald ikke endnu, og jeg mener godt, jeg kan sige, at uden den konservative indsats blandt andre

partiers i august, var den store økonomiske krise ikke kommet om 3 eller 6 eller 9 måneder, så havde den været en øjeblikkelig kendsgerning, og det havde kostet landet milliardtab.

Aftalen fra august giver i al fald dansk økonomi et pusterum. Nok heller ikke mere. Det må vi så udnytte til at presse en mere effektiv politik igennem. Jeg siger dette, fordi ingen skal være i tvivl. Vi står ved, hvad vi gjorde, og vi glædede os dengang og glæder os stadig over, at alle i erhvervslivet, som bærer ansvar, og også langt de fleste blandt funktionærer og tjenestemænd var og er enige i, at det, der blev gjort i august, var en nødvendighed.

Når vi har de store vanskeligheder, skal der nok to ting til for at få orden i sagerne, og det er såmænd to jævne ord, jeg nu vil nævne. Der skal spares, og der skal tjenes. Spares hos det offentlige og tjenes i erhvervslivet. Derfor tror vi også, at de mange indgreb, regeringen står for over for erhvervslivets indtjening, er en forkert linje. Hele holdningen hæmmer jo igangsætning og større produktion. Det ene øjeblik indfører man avancement, som skal hæmme virksomhedernes indtjening, det næste øjeblik vedtager man striber af offentlige tilskud til virksomhederne, som skal lette deres situation, og det tredje øjeblik gennemfører man en diskontoforhøjelse, men diskontoforhøjelsen har for mange enkeltvirksomheder den virkning, at denne nye udgiftstigning nogenlunde svarer til, hvad tilskuddene betød på anden måde som lettelse.

Man kommer selvfølgelig ikke uden om, at der er en forståelig teknisk begrundelse for diskontoforhøjelsen i vor alvorlige valutariske situation. Selvfølgelig. Men det helt afgørende er jo, at diskontoforhøjelsen også bliver en meget stærk omkostningsforøgelse for virksomhederne. Det gælder både eksportindustri og hjemmemarkedsindustri. Forhøjelsen øger arbejdsløsheden og stiller erhvervslivet dårligere i konkurrencen. Pengepolitikken må nu helt urimeligt og igen bære byrden ved en uforsvarlig finanspolitik, som er ført igennem mange år. Derfor er det endnu vigtigere end nogen sinde, at der foretages dybtgående nedskæringer i de offentlige udgifter, og vi kan lige så godt begynde med det finansår, vi allerede er midt i, og så fortsætte helst med en klar flerårig plan, f. eks. en 5 års plan for nedsettelse af de offentlige udgifter og lettelse af skattetrykket. Havde vi lagt en sådan linje tidligere, kunne vi have undværet diskontoforhø-

[Poul Schlüter.]

jelsen. Nu må vi arbejde for, at den bliver yderst kortvarig.

Der er mange pæne ord i åbningstalen, men jeg synes alligevel, den afslører, at regeringen over for en serie store samfundsspørgsmål savner mod og handlekraft. Statsministeren viger ligesom i åbningstalen uden om de virkelige økonomiske problemer, lister ligesom hen over det katalog af uløste vanskeligheder, vi kender. Derfor tror jeg, at åbningstalen i politisk perspektiv betyder, at det borgerlige flertal i folketinget bedre end tidligere vil forstå, at der nu engang skal bygges en politik op i fællesskab, som kan være et modstykke til socialdemokratiet.

I det konservative folkeparti bedømmer vi det nu som før på den måde, at socialdemokratiet nok ikke evner at føre landet på lang sigt ud af den misere, vi er inde i.

Og så kommer jeg til den dagsorden, hr. Glistrup har foreslået. Jeg ved ikke, om jeg tør driste mig til den kompliment, at den er snedig. Det er egentlig en dagsorden af den slags, som selv gammelpartierne omsider er vokset fra, for den er jo ikke stillet i forventningen om, at den kan blive vedtaget. Det er klart for os alle. Hr. Glistrup ved, i det øjeblik han læser dagsordenen op, at denne dagsorden ikke kan vedtages. Den er ikke foreslået for at søge at samle de ikke-socialistiske partier. Den er foreslået med det modsatte formål helt direkte. Den er naturligvis foreslået for at demonstrere en splittelse af de borgerlige partier, ellers var den vel heller ikke foreslået af hr. Glistrup fuldstændig uden kontakt til andre partier her i salen, som han teoretisk kunne tænkes at ville søge at friste.

Jeg vil sige om den, at vi vil gerne bidrage til at styrte den nuværende regering, når der er udsigt til, at vi kan få en anden og bedre. Men det er der ikke i dag, og det ved hr. Glistrup. Hr. Glistrups dagsorden skaffer ikke landet en ny regering, ikke engang en ny politik, for hr. Glistrups dagsorden indeholder jo ikke ét ord om, hvilken politik der så skal føres. Det kræver da også noget helt andet end dagsordener. Det kræver en seriøs tillidsbetonet indsats. Hvis hr. Glistrup en dag skulle få lyst til noget sådant, en seriøs og tillidsbetonet indsats, så kan vi i al fald snakke sammen, måske også om i fællesskab at styrte regeringer, men ikke et øjeblik før.

Jens Møller (KrF):

Denne samling begynder i skyggen af overordentlig store problemer for vort land. På det økonomiske område kæmper vi stadig med en alt for stor arbejdsløshed og med et stadig voksende underskud i vor samhandel med udlandet og en deraf følgende uhyrlig stor gældsbyrde.

På det kulturelt-etiske område er der stadig alt for mange, der ikke har indset, at en fortsat libertarianisme fører til en stadig stigende følelse af meningsløshed og fremmedgjorthed hos store grupper i vort folk.

Og på det politiske felt får mistilliden til demokratiet og de ansvarlige politikere stadig alt for gode vækstbetingelser med den følge, at de ekstreme standpunkter styrkes og det nødvendige samarbejde vanskeliggøres.

Vor alvorlige økonomiske situation skyldes en fejlagtig politik i 1960erne og i begyndelsen af 1970erne. Den tids politikere manglede det nødvendige mod og den nødvendige forudseenhed til at modstå presset fra interessegrupper og vælgergrupper, der arbejdede for at skaffe økonomiske fordele til netop deres gruppe. Resultatet var, at man selv i opgangstider med fuld beskæftigelse tillod et overforbrug. Da krisen satte ind i midten af 1970erne, havde vi derfor ikke nogen opsparat kapital at tære på, men kun en gæld til udlandet, der hæmmede vores økonomiske muligheder, f. eks. derved at vi er tvunget til at opretholde en alt for høj rente.

Af mange grunde kan en sådan underskuds-politik ikke fortsætte. Her skal nævnes fire.

Fortsat underskud på betalingsbalancen er undergravende for fremtidens beskæftigelse i Danmark.

Fortsat underskud på betalingsbalancen påfører fremtidens generationer af danske en enorm gældsbyrde i form af renter og afdrag på udlandsgælden.

Fortsat underskud på betalingsbalancen medfører, at Danmark mister sin selvstændighed i den økonomiske politik og risikerer at komme under administration af sine kreditorer.

Underskud på betalingsbalancen er udtryk for, at den danske befolkning lever over evne. Dette er i international sammenhæng umoralsk, især over for de nødlidende i u-landene.

Det er således nødvendigt med et sporskifte i dansk økonomi, så vi kan genskabe den fulde

[Jens Møller.]

beskæftigelse og lære at sætte tæring efter næring, så vi ikke fortsat tillader os et overforbrug på de fattige nationers bekostning.

Der findes forskellige forslag til løsning af disse problemer. De socialistiske partiers løsning falder så at sige i to planer: et principielt og et mere praktisk. Den sidste, der viser sig i hverdagens politik, går ud på at foreslå stadig større udgifter for det offentlige. Mange af de formål, man ønsker penge til, er i sig selv gode, f. eks. når de ønsker yderligere bevillinger til sociale pensioner, til åndssvageforsorgen og til bekæmpelse af arbejdsløsheden. Sådanne forslag ville kristeligt folkeparti også meget gerne fremsætte, men 1960ernes underskuds-politik har desværre umuliggjort større lettelse på disse områder i den nuværende situation.

Kristeligt folkeparti vil hjælpe sådanne grupper så langt, det overhovedet er muligt, men vi kan ikke deltage i venstrepartiernes overbudspolitik, da den yderligere vil forværre vor i forvejen alt for vanskelige situation og være med til at save den gren over, vi alle sidder på.

Venstrepartiernes principielle løsning er indførelsen af socialismen. Af mange grunde tror vi ikke på, at det vil løse problemerne, og i hvert fald vil det medføre mange andre og højst alvorlige problemer. Alle steder, hvor man i praksis har indført socialismen, har det efter nogen tid vist sig, at man har måttet ofre den enkeltes frihed for at få systemet til at fungere. Man bør vel stræbe efter lighed mellem mennesker, men når det sker på bekostning af friheder for den enkelte, så er man gået for langt. Af disse og mange andre grunde må vi afvise de socialistiske partiers planer til løsning af Danmarks økonomiske problemer.

På den modsatte fløj af det politiske felt har vi de ekstremt liberale, der vel især er repræsenteret af fremskridtspartiet. Deres planer har det med at ændre sig, hvad talstørrelserne angår, selv om man må lade dem, at deres principper synes at være uforanderlige. Tallene i det følgende må derfor kun tages som eksempler.

Man forestiller sig fra den side f. eks., at den skattefri bundgrænse hæves til 60.000 kr., at man for at kunne gøre det nedsætter de offentlige udgifter med 60 mia kr., hvorved ca. 200.000 offentligt ansatte overføres til produktionen, hvilket vil medføre en stigende pro-

duktion og dermed bedre forhold for alle. Resultatet lyder tiltalende, og metoden er tilsyneladende logisk, men af flere grunde er den urealistisk og vil få de alvorligste konsekvenser for det danske folk.

Nedsættelsen af de offentlige udgifter med 60 mia kr. vil som ofte påvist ikke kunne lade sig gøre uden de alvorligste konsekvenser for vor sociale sikkerhed og vort uddannelsessystem. Mange mennesker vil blive særdeles overraskede, når de mister sociale goder, som de har haft så længe, at de tager dem for givet og helt har glemt at regne med dem, f. eks. børnetilskud og boligsikring.

Erhvervslivet vil få pålagt ret betydelige udgifter, som i dag afholdes af det offentlige, og kontrollen med socialbedragerier og skattesnyderier vil blive svækket katastrofalt. Erhvervslivet vil ikke kunne opsuge 200.000, der skal overflyttes fra det offentlige. På grund af den produktivitetsstigning, der er sket inden for erhvervslivet i de seneste år, vil det end ikke kunne lade sig gøre at beskæftige de over 100.000 arbejdsløse, vi i forvejen har, selv om industrien udnyttede sit produktionsapparat til det yderste. Der vil således blive brug for enorme investeringer i industrien, men det er ikke noget, der sker fra den ene dag til den anden. Det vil selv i bedste fald tage langt mere end 5 år at få bygget de nødvendige fabrikker, og det vil belaste vor handelsbalance langt ud over bristepunktet at anskaffe de nødvendige maskiner m. m. Det vil kræve det umulige af et erhvervsliv, der kun får ringe hjælp af skattenedsættelsen, og som får pålagt nye udgifter, som hidtil har været båret af det offentlige. Selv i bedste fald vil der således gå adskillige år, før de nødvendige arbejdspladser er etableret. I den periode vil det offentlige være nødsaget til at betale arbejdsløshedsunderstøttelse til de mange nye arbejdsløse, en udgift i størrelsesordenen 10 mia kr. om året, som der ikke er taget højde for i fremskridtspartiets beregninger.

Fremskridtspartiet antager, at skattelettelsen vil sætte folk i gang med at tjene store penge og dermed øge produktionen, og det henviser ofte til det skattefri år som et eksempel. Det skattefri år duer imidlertid ikke som eksempel af flere grunde. Det skattefri år var nemlig en midlertidig ordning, der netop virkede, fordi den var midlertidig. Det var bare om at udnytte chancen, mens den var der. Det skattefri år tillod ekstrainkomster, uden at disse blev

[Jens Møller.]

beskattet. Fremskridtspartiets system, der går ud på at hæve bundgrænsen, virker ikke på denne måde. Tværtimod vil alle med bare nogenlunde høje indkomster stadig have den samme høje marginalbeskatning som nu og vil således ikke føle sig foranlediget til at gøre en større indsats. Dette vil gælde de fleste af vores større produktionsvirksomheder, hvorfor det er urealistisk at antage, at en højere bundgrænse væsentligt vil øge lysten til at investere og bygge nye arbejdspladser.

Fremskridtspartiet antager ligeledes, at en lavere skat vil få mennesker til at arbejde mere. Det er uden tvivl rigtigt, at man, hvis marginalskatten sænkes, får mere ud af det ekstra arbejde, man gør, men når det kun gælder for små og mellemstore indkomster og kombineres med en stor generel skattenedsættelse i det høje bundfradrag, må man gøre sig klart, at mange vil reagere helt anderledes, end man forestiller sig i fremskridtspartiet.

Fremskridtspartiet mener, at alle vil sige: nu kan det betale sig at arbejde, så bare på med vanten. Det er sikkert rigtigt, at mange vil ræsonnere sådan, men det vil i hvert fald ikke gælde dem, der ikke får deres marginalskatteprocent sænket, og det er i vid udstrækning de mennesker, der skal investere. Det er også et åbent spørgsmål, om ikke et flertal af resten vil ræsonnere lige modsat og sige: nu slap vi af med skatten, så behøver jeg ikke at arbejde så meget mere. For mange mennesker er fritid og et afslappet arbejdstempo af større værdi end yderligere anskaffelser af materielle goder. Hr. Glistrups fejlurdering beror på den ganske almindelige fejl, at han tror, at alle mennesker vil reagere på samme måde, som han selv ville gøre i en tilsvarende situation.

Fremskridtspartiet har altså ret i, at de offentlige udgifter bør sættes ned, og at skattesystemet bør ændres, så det igen kan betale sig at gøre en ekstra indsats, men den særlige måde, partiet har valgt at gøre det på, er uhenigtsmæssig på grund af fejlurdering af erhvervslivets muligheder for hurtigt at opsuge store skarer af nye arbejdsøgende og på grund af den psykologiske virkning på den enkelte af hans særlige måde at ændre beskatningen på. Lysten til at arbejde og til at investere vil ikke øges væsentligt, måske endda forringes.

Der bliver således ikke mere at fordele, men omkring 200.000 flere arbejdsløse, samtidig

med at kontrollen med socialbedragerier og skattesnyderier forringes katastrofalt, samt at det sociale sikkerhedsnet får så store huller, at det ikke længere vil være ret meget værd. Af disse og flere andre grunde må vi afvise fremskridtspartiets plan til løsning af Danmarks økonomiske situation.

Løsningen på de økonomiske problemer må således findes gennem et samarbejde mellem partierne i midten, socialdemokratiet, de radikale, kristeligt folkeparti, centrum-demokrater og venstre og eventuelt de konservative. Septemberforliget sidste år og augustforliget i år er en begyndelse på dette arbejde. Kristeligt folkeparti har aldrig lagt skjul på, at disse forlig ikke løste alle problemer, men kun var skridt på vejen, og at det var nødvendigt med en langsigtet plan, der kunne vise, at det virkeligt er muligt at vende vor underskuds politik til en overskuds politik, at sikre beskæftigelsen og afskaffe vor gæld til udlandet.

En sådan plan har kristeligt folkeparti udarbejdet og afleveret til forligspartierne i sidste måned. Planen omfatter 17 punkter, hvoraf jeg her skal nævne dem, der har været mest omdiskuteret i tiden siden planens fremkomst.

Som et overordnet styringsorgan for hele indkomstpolitikken oprettes et indkomstkontrolråd med repræsentanter for de politiske partier, arbejdsmarkedets parter, Nationalbanken m. fl. Under indkomstkontrolrådets ledelse føres den nødvendige indkomstpolitik ud i livet.

Lønstigningerne i Danmark fastlåses i forhold til udlandets lønstigninger, således at de højeste danske lønstigninger hele tiden må ligge 5 pct. under udlandets stigning. Denne generelle lønpolitik fastholdes i det mindste i 4 år.

Den automatiske dyrtidsordning bibeholdes, men dyrtidsportioner udbetales kun i det omfang, den overordnede lønpolitik tillader det.

Overenskomstperioden gøres 1-årig.

Al lønglidning, der ikke er godkendt af indkomstkontrolrådet, forbydes, og der indføres bødestraf for at give, kræve eller modtage ikke tilladte lønforhøjelser.

Det skal understreges, at indkomstkontrolrådet således ikke er en statslig instans, idet begge arbejdsmarkedets parter er repræsenteret. I øvrigt har organer af denne art fungeret godt bl. a. i Østrig og Holland, lande, som vi ikke plejer at være betænkelige ved at tage som forbillede, og det betegner da også en liberalisering i forhold til den faktiske tilstand, vi har

[Jens Møller.]

nu, hvor folketingset alene fastsætter lønrammen.

Fastlåsning af lønstigninger i Danmark til 5 pct. under udlandets stigninger hænger sammen med planens målsætning: at vende underskuddet på betalingsbalancen til overskud på 4 år. Beslutter man en stærkere lønstigningstakt, vil det blot medføre, at dette mål nås så meget senere.

Ordningsen med dyrtidsportionerne, at de kun udbetales i den udstrækning, den højere målsætning tillader det, svarer nøje til det, der er vedtaget i augustforliget.

Forslaget om bødestraf for lønglidning ud over den af rådet godkendte har vi medtaget, fordi lønglidning er al indkomspolitikens akilleshæl. Når man i nogle lande har forsøgt indkomspolitik uden særlig succes, skyldes det netop, at man har forsømt at kombinere den med et forbud mod lønglidning. Forbud mod lønglidning er da heller ikke et ukendt fænomen, men har været benyttet både i Holland og i Norge. Efter eksperterens udsagn har det fungeret godt, og i Norge blev lønglidningsforbudet oven i købet vedtaget med tilslutning fra det norske LO.

Dette er naturligvis kun en meget summarisk gennemgang af en plan, der på 40 sider med tørre tal påviser, at det på denne måde kan lade sig gøre at løse vores økonomiske problemer inden for en overskuelig tid. Hvis nogen finder kuren for hård, er det fordi de undervurderer sygdommens alvor. Nu står det til andre partier, om kuren skal kunne føres igennem, og det må være helt klart, at i samme grad, som de tvinger os til at lempe på planen, vil det trække ud med at bedre beskæftigelsen fundamentalt og med at sanere hele vores økonomi.

Planen skal i øvrigt ses i sammenhæng med kristeligt folkepartis øvrige økonomiske politik, bl. a. at de offentlige udgifter skal bringes ned fra 50 til 40 pct. af nationalindkomsten, og at indkomstskatten skal sænkes, hvorved den enkelte vil opnå en bedring af sin situation, der er mere værd end flere inflationskroner i lønningsspen.

Kristeligt folkepartis plan betyder på mange måder en styring af arbejdsmarkedet og erhvervslivet. Det er kun med beklagelse, at vi har foreslået dette, da vi principielt hellere gik den modsatte vej, men vi anser vor økonomiske situation for så alvorlig, at vi har følt os

nødsaget til at gribe til midler, vi under normale forhold ville modarbejde. Kristeligt folkeparti har anvist en vej, der kan føre til målet; nu står det til andre, om det skal lykkes.

Politik er mere end penge. Derfor skal der fra kristeligt folkepartis side også siges noget om de kulturelt-etiske problemer. Den fortsatte libertinisme og materialisme og den deraf følgende værdinihilisme medfører i stadig stigende grad en følelse af fremmedgjorthed og meningsløshed hos store grupper af vort folk. Dette hænger sammen med, at mange partier stadig bygger på oplysningstidens fejlagtige menneskesyn, og med, at partierne til venstre for midten har misforstået lighedsprincippet. Det er vel rigtigt, at mennesker er født lige, men det er lige så rigtigt, at de er født forskellige. Derfor kan kristeligt folkeparti ikke acceptere socialdemokratiets nivelleringspolitik på undervisningsområdet. Vi mener, at lige ret her betyder, at enhver har ret til den undervisning, som vedkommendes evner og interesser berettiger hende eller ham til. Det er ikke nødvendigt eller ønskeligt, at alle skal studere, men det er vigtigt at slå fast, at håndens arbejde er lige så værdifuldt, lige så fint som boglige sysler.

Kristeligt folkeparti vil i det kommende folketingsår fortsætte sit arbejde for de små enheder og for, at det anonyme massesamfund kan ændres, så det giver større muligheder for den enkelte, for at få familierne til at udvikle sig og trives. Vi vil fortsætte vor kamp for de svage i vort samfund, de, der er truet af alkoholisme, de, der ikke kan tale for sig selv, f. eks. de åndssvage, dyrene, de ufødte børn, og de grupper inden for erhvervslivet, der er kommet bagefter, f. eks. mange mindre erhvervsdrivende. Vi ved, at vi på flere af disse punkter ikke møder større forståelse i dette ting, men det skal ikke afholde os fra at fortsætte vor kamp.

Det har mange gange været sagt, at de mange partier vanskeliggør arbejdet i folketingset, og det kan der måske også være noget om, men samtidig må det så også siges, at dette arbejde gøres vanskeligere, end det burde være. En vekslende gruppe af partier omkring midten har hidtil gjort det nødvendige samarbejde muligt, men når det ser ud, som om hvert nyt forlig kun styrker yderpartierne, så må man gøre sig klart, at det efterhånden vil kræve et overmenneskeligt mod og en utrolig offervilje af især de mindre partier at deltage i forlig, og

[Jens Møller.]

forlig er som bekendt nødvendige, hvis der overhovedet skal lovgives om væsentlige problemer.

Der har i de sidste dage været en del problemer omkring besættelsen af udvalgsposterne. Disse problemer er nu lykkeligt løst, og jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at understrege, at spørgsmålet om, hvilke valgforbund de enkelte partier tilhører, betragter vi som et rent teknisk spørgsmål, der ikke på nogen måde kan få indflydelse på vor stilling til de forlig, vi har indgået. Konkret betyder dette, at kristeligt folkeparti naturligvis fuldt ud vedkender sig sine forpligtelser over for augustforligspartierne såvel som over for septemberforligspartierne.

Kristeligt folkeparti går ind i det nye folketingsår vel vidende, at det ikke bliver let, at vi vil møde megen modstand og mangel på forståelse, men vi vil uforholdent fortsætte vort arbejde for at forme det danske samfund i overensstemmelse med vore grundlæggende principper, fordi vi er overbevist om, at det vil være til gavn for alle og især for de svage.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Mødet genoptages i dag kl. 13.30, og vi begynder med dagsordenens sidste punkt: Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Mødet udsat kl. 11.57.

Mødet genoptaget kl. 13.30.

Man gik først til dagsordenens punkt 43, der var:

Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.

Ordføreren for udvalget til valgs prøvelse (Poul Dam) (SF):

Jeg skal tillade mig at gøre indstilling – for første gang, men næppe sidste, i dette folketingsår – om godkendelse af stedfortrædere. Dels om 1 stedfortræder som ordinært medlem, dels om ikke mindre end 10 stedfortrædere som midlertidige medlemmer under den orlov, det i formiddags blev vedtaget at meddele nogle af tingets medlemmer.

Det drejer sig for det første om fru *Tove Jørgensen*, Albertslund, der er 1. stedfortræder for Danmarks kommunistiske parti i Københavns amtskreds, hvor fru *Hanne Reintoft* er valgt. Fru Hanne Reintoft har nedlagt sit mandat fra i dag at regne, og fru Tove Jørgensen har meddelt, at hun er villig til at overtage det ledige mandat som ordinært medlem af folketinget.

Det drejer sig for det andet om godkendelse af følgende som midlertidige medlemmer fra i dag at regne:

Politiassistent *J. P. Egebjerg Andersen*, der er 2. stedfortræder for socialdemokratiet i Sønderjyllands amtskreds, hvor hr. *Erik Andersen* er valgt, idet 1. stedfortræder, distriktsmontør *Dycke Hoff*, er forhindret.

Administrerende direktør *Ivar Lykke Kristensen*, der er 1. stedfortræder for venstre i Århus amtskreds, hvor hr. *Knud Andersen* er valgt.

Kontorassistent, fru *Jette Boutrup*, der er 1. stedfortræder for socialistisk folkeparti i vestre storkreds, hvor hr. *Maigaard* er valgt.

Generalsekretær *Jens Kristian Pedersen*, der er 1. stedfortræder for kristeligt folkeparti i Københavns amtskreds, hvor hr. *Honoré* er valgt.

Kommunelærer fru *Nana Mikkelsen*, der nu er 1. stedfortræder for venstresocialisterne i østre storkreds, hvor fru *Litten Hansen*, der oprindelig var 1. stedfortræder, er valgt.

Forbundssekretær *Hans Jørgen Jensen*, der er 1. stedfortræder for socialdemokratiet i Københavns amtskreds, hvor hr. *Ivar Nørgaard* er valgt og endelig

grosserer *Tandrup Jensen*, der er 1. stedfortræder for fremskridtspartiet i Storstrøms amtskreds, hvor hr. *Nyborg* er valgt.

For det tredje drejer det sig om godkendelse af en stedfortræder som midlertidigt medlem fra den 9. d. m. at regne, nemlig

gårdejer *Hans Chr. Jepsen*, der er 1. stedfortræder for centrum-demokraterne i Sønderjyllands amtskreds, hvor hr. *Jes Schmidt* er valgt.

Endelig er der for det fjerde tale om godkendelse af 2 stedfortrædere som midlertidige medlemmer fra den 11. d. m. at regne, nemlig

socialrådgiver fru *Alice Faber*, der er 1. stedfortræder for socialistisk folkeparti i Fyns amtskreds, hvor hr. *Gert Petersen* er valgt, og cand. merc. *Lars Abel*, der er 1. stedfortræder for centrum-demokraterne i Københavns amtskreds, hvor hr. *Erhard Jakobsen* er valgt.

[Poul Dam.]

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet alle disse sager, og jeg kan her efter på et enigt udvalgs vegne afgive følgende:

Indstilling.

1. Fru Tove Jørgensen godkendes som ordinært medlem af folketinget fra og med i dag, den 7. oktober 1976.
2. Politiasistent J. P. Egebjærg Andersen, administrerende direktør Ivar Lykke Kristensen, kontorassistent, fru Jette Boutrup, generalsekretær Jens Kristian Pedersen, kommunelærer fru Nana Mikkelsen, forbundssekretær Hans Jørgen Jensen og grosserer Tandrup Jensen godkendes som midlertidige medlemmer af folketinget fra og med i dag, den 7. oktober 1976.
3. Gårdejer Hans Chr. Jepsen godkendes som midlertidigt medlem af folketinget fra og med den 9. oktober 1976.
4. Socialrådgiver, fru Alice Faber og cand. merc. Lars Abel godkendes som midlertidige medlemmer af folketinget fra og med den 11. oktober 1976.

Hermed sluttede forhandlingen.

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmig med 129 stemmer.

Man vendte herefter tilbage til dagsordenens punkt 42, der var:

Forhandling om statsministerens redegørelse ved folketingets åbning.

(Redegørelse nr. I. Redegørelsen givet 5/10 76).

Forhandlingen genoptoges.

Knud Jespersen (DKP):

På mange måder tror jeg, denne åbningsdebat bærer præg af, at vi for nylig har behandlet det såkaldte augustforlig. Navnlig statsministerens tale og hr. Kjeld Olesens bemærkninger gjorde et overvældende dybt indtryk på mig, navnlig ved det, de ikke sagde. Det var da en glæde at konstatere, at måske er selvransagelsen begyndt i socialdemokratiet, så man forstår, at det faktisk ikke er så godt, alt det man går og laver.

Naturligvis kan man give naturen skylden og sige: nå ja, vi ville det bedste, men der kom det

ringeste ud af det, og det er altså ikke vores skyld. Det må så navnlig være kristeligt folkeparti eller måske de radikale eller hvem ved jeg, der skal have skylden.

Statsministeren havde en tale, der indeholdt tre hovedelementer eller mangel på samme. Et af hovedelementerne var, at der var ingen form for perspektiv. Det gør naturligvis én meget bedrøvet, at en statsminister udgået fra et arbejderparti i den grad kan holde en perspektivløs tale.

Der var lidt forventede forhåbninger. Dem har statsministeren jo haft nogle af i tidens løb. En af dem var, at i 1975 skulle alle mennesker være i arbejde, det blev forkyndt voldsomt og dramatisk på forsiden af Aktuelt. I går var der altså lidt forventede håb om, at man nu havde stabiliseret sig, og hvis jeg skal sammenholde det med den diskussion, statsministeren og hr. Glistrup gennemførte, så må man sige, at stabiliseringsniveauet drejer sig omkring 100.000 arbejdsløse, og det kan næppe en tidligere forbundsformand for Specialarbejderforbundet kalde stabilisering i sit inderste.

En tredje ting, som også var en mangel, men som bør fremhæves i statsministerens åbnings-tale, var, at der ikke var noget, der minder om konkrete forslag til en effektiv indsats til bekæmpelse af de store problemer, vi har.

Naturligvis kan man godt dingle videre på den måde. Det er bare et spørgsmål om, hvor lang tid befolkningen kan holde til det. Man kan også godt forklare gang på gang, at man er de store realisternes politiske parti, og at man skal arbejde til midten, det vil sige til højre over midten. Det, der står tilbage, er, at man jo kan komme med alle disse erklæringer fra nu af og til dommedag, men hvis ikke man gør noget, så har vi stadig denne håbløse situation, at arbejdsløsheden er stor, vedvarende og permanent. Arbejdsløshed er et spørgsmål om at forkaste mennesker; det er 100.000 levende mennesker, man simpelt hen gør overflødige, 100.000 mennesker, man rammer med en voldsom psykisk og også fysisk belastning. Engang var det jo sådan, at man skulle stemme på socialdemokratiet for at kunne sikre, at folk kom i arbejde. Engang var det også sådan, at socialdemokratiet sagde, at de stillede arbejdsløsheden over betalingsbalanceunderskuddet. I dag har vi over 100.000 ledige.

Jeg siger ikke, at det ene er socialdemokratiets fejl, men det, der er socialdemokratiets fejl i denne sag, er, at man ikke gør noget, ligesom

[Knud Jespersen.]

er fuldstændig uden perspektiv i denne sag og lader de arme mennesker, der er blevet arbejdsløse, seje deres egen sø.

Man prøver også at forklare – jeg har lagt mærke til, at det er blevet en uvane hos statsministeren – at det er ligesom noget uafvendeligt, at vi har denne krise, det er jo noget, der kommer til os udefra, sagde statsministeren forleden i tv.

Nu må man ikke have lov til at kalde sådanne parlamentariske udtalelser for vrøvl, men i virkeligheden er det jo ting, der kommer indefra, de gror af selve systemet, af forskelsbehandlingen og af krisen i kapitalhavernes samfund. Så man skal ikke forklare, at det er noget, vi har importeret. Der er mange andre ting, vi har importeret. At vi igennem sådanne importmæssige foranstaltninger kan forværre denne krise, er en helt anden sag, og jeg har mange gange dokumenteret, at det er det, man gør.

Jeg har også lagt mærke til i ordførertalerne her i dag, at forligspartierne forklarer, at det, de har gjort, i virkeligheden er det eneste rigtige. Det hører vi efterhånden ikke engang hver anden måned, men én gang om måneden. Vi hører, at det, der er gjort nu, vil løse problemerne, og nu skal vi bare sætte os ned, siger finansministeren, for konjunkturomsvinget er i fuld gang. Det passer jo bare ikke. Og så skal vi ellers bare gennemføre en indkomspolitik, og denne indkomspolitik er spørgsmålet om at lave en antilønmodtagerkrisepolitik og afvente konjunkturomsvinget. Nu er konjunkturerne ved at gå den anden vej i USA. Jeg ved ikke, om det er trængt ind i regeringskanalerne endnu, men hvis ikke, så er det en oplysning, som man kan tage med sig til de senere behandlinger.

Selve indkomspolitikken er jo i virkeligheden en metode til at overføre kapitalhavernes vanskeligheder med deres system til lønmodtagerne, til at overføre dem til de folk, der intet ansvar har for den krise, vi befinder os midt i. Derfor findes der heller ikke nogen løsninger, som er forsvarlige, sammen med storkapitalen eller med de borgerlige partier, men udelukkende i denne sag mod storkapitalen og mod de borgerlige partier.

Vi har for nylig på vores kongres fremlagt et dokumenteret program om, hvordan man kunne finde en social, økonomisk og demokratisk udgang på krisen. Det er det, alle vores

forslag har tilstræbt, og det er de forslag, som gang på gang er blevet afvist her i folketinget.

Hvis vi nu tager arbejdsløsheden, som vi anser for at være det værste onde, så er arbejdsløsheden vokset uhyggeligt i hele den kapitalistiske verden. I England, som vel nok skulle være mønsterland for socialdemokratiet – det ved jeg ikke, ellers kunne det jo dementeres nu – har man over 1,5 million arbejdsløse. Tyskland, der berømmes både i tide og utide, har over 1 million arbejdsløse. Frankrig og Italien befinder sig på samme niveau. Ja men ud fra dette kommer regeringen og forklarer, at det, det nu drejer sig om, er at føre en indkomspolitik, hvor de skal konkurrere om at afsætte mest muligt. Men hvem er de, der skal konkurrere? Det er lønmodtagerne. Det er lønmodtager mod lønmodtager i fællesmarkedet og uden for fællesmarkedet, det er altså konkurrence på lønnen, og dér er de danske arbejdere tvunget til at tabe i denne konkurrence med sig selv.

Jeg har ikke noget imod, hvis man ærligt vil stå frem og sige: det er det, vi vil. Det, det i virkeligheden drejer sig om, er, at man søger at camouflere sine spor, men kendsgerningerne træder stadig tydeligere frem. Tåbeligheden ved en sådan politik må da efterhånden kunne aflæses af septemberforliget i 1975, af augustforliget i år. Ingen af forligene har forbedret den krisituation, vi befinder os midt i, tværtimod.

Nu har jeg hørt nogle gange, at man har forklaret: ja men hvis ikke vi gjorde det, så var det gået meget værre. Jeg spørger nu statsministeren og finansministeren: hvad var det, der kunne være blevet værre end det, man har gjort med denne indkomspolitik, som man kalder det, krisepolitikken vendt mod lønmodtagerne?

Lad os kigge på renten. Renten skulle ned, erklærede alle i 1975. Dengang var renten omkring 12 pct. I mandags fik vi en af regeringen godkendt diskontoforhøjelse. Det betyder, at renten vil ligge på omkring 18 pct. i dag. Ja men hvor er forholdet mellem det, I siger til menneskene omkring dette hus, og så de faktiske, reelle kendsgerninger?

Samtidig virker diskontoforhøjelsen jo også som et regulært byggestop. Vi tager et enkelt eksempel. Alene de sidste 13 måneder er et parcelhus steget i årlige omkostninger med omkring 20.000 kr. Hvis det ikke er rigtigt, beder jeg finansministeren om at dementere det. Nu

[Knut Jespersen.]

væltede mange af de planer, som folk måtte have haft i forbindelse med byggeriet, ved at man sætter Danmarksrekord i diskontoforhøjelse.

Endelig kom diskontoforhøjelsen jo først, da det stod helt klart, at D-marken ikke ville blive skrevet op i værdi. Den skulle fortsat bruges til at spekulere, trænge tysk kapital ind rundt omkring. Det, der gør diskontoforhøjelsen endnu mindre forståelig, er, at med erklæringen om, at værdien ikke ville blive skrevet op på D-marken, så var faren for fremskyndelse af betaling på import faktisk drevet over. Ja men hvad er da regeringens motivering for det, den gør? Er det simpelt hen et forsøg på at give en ny hestekur oven på augustforliget og klare problemerne ad den vej i stedet for at komme med regulære løsninger? Danmarks likvide beholdninger var på godt 4 mia kr., da man skrev diskontoen op. Hertil kommer, at vi har store trækningsrettigheder i udlandet. Der var ingen saglig begrundelse for dette skridt, og hvis der var, så bør man i alt fald forklare offentligheden og folketinget, hvori det saglige bestod.

Motivet at skaffe udenlandske investeringer til Danmark og øge danske virksomheders udlån er også mere end søgt. Indlånet i bankerne i Danmark var 36 pct. højere end i fjor. Med andre ord var der rigeligt med midler til at optage lån og finansiere investeringer i Danmark af dansk erhvervsliv.

Man kan altså på den baggrund konstatere, at augustforliget trods dets reklame er faldet ynkeligt sammen på rekordtid. Det holdt tre uger, eller til folketinget blev sendt hjem. Det var det, man kaldte en løsning. Vi, der var imod det, fik at vide, at vi var realister, at vi ikke ville gøre noget, og hr. Kjeld Olesen har til sine vejrmæssige beretninger i dag om de kolde storme givet sin garanti for, at man nok skulle klare sig igennem. Jeg håber, at hr. Kjeld Olesen kan leve op til denne garantiangivelse, men hvis den har samme værdi som før diskontoforhøjelsen, så tror jeg nok, hr. Kjeld Olesen ikke skal regne med, at denne garanti vil blive taget særlig alvorligt.

Hvad var det, augustforliget betød? Det betød skat på hverdagen, det betød lønstop, det betød forbud mod de såkaldte og meget berømmelige frie forhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter. Det nægtede man at sige dengang, men det, man nægtede at sige, blev man tvunget til, for LO – selv LOs top – reage-

rede skarpt imod socialdemokratiets holdning. Formanden for LO sagde, at der er brandudsalg af ideer. Det er sikkert rigtigt, når LO-formanden siger det, jeg vidste nu ikke, man havde ideer, man kunne sælge ud af, men det er interessant, at der alligevel var lidt ... (*Afbrydelse af udenrigsministeren*). Man sagde brandgode ideer, ja, der gik ild i hele huset. Det har udenrigsministeren faktisk ret i, og jeg vil gerne være med til at slukke denne brand og også at stoppe ophørsudsalget, for jeg forstår, at det er småt med ideer i dette udmærkede, store parti, og derfor synes jeg ikke, at I skal sælge flere af dem.

Der er ingen i LO, der kan acceptere dette forlig, erklærede man også. Et enigt LO, et enigt forretningsudvalg i LO og samtlige forbund, tog ubetinget afstand. Men hvem var det, der tog afstand på samme måde herinde? Statsministeren husker det sikkert. Det var kommunisterne, og så holdt man en tale, der var hr. Hilmar Baunsgaard værdig, og sagde, at nu må man endelig stå sammen, og nu gælder det om at være solidariske og prøve at camouflere sukkerafgiften med, at det var en sundhedsfremmende foranstaltning, benzinafgiften med, at det var en miljøvenlig foranstaltning. Alle mulige forklaringer på nær sandheden. Og så kom pludselig LO og sagde det samme som kommunisterne.

Nu skal man ikke tro, at hr. Thomas Nielsen er blevet kommunist. Det var han i alt fald ikke, da jeg forlod kontoret til morgen, men alt kan jo ske i løbet af dagen. Det er han ikke, men de har kunnet indse, at repræsentantskabet for LO ikke kunne føre politik på socialdemokratiets præmisser. Det hilser vi med tilfredshed.

Hvad var det, de sagde fra dette repræsentantskab? De sagde, at nu må trustkommissionen om monopolisering af erhvervslivet genoptage sit arbejde. Hvem har i grunden sagt det tidligere? Ja, den forhenværende handelsminister, nuværende arbejdsminister, ved, at jeg har foreslået, at man skulle, og vi vil gerne gøre LOs forslag til vores. Vi skal have gang i denne trustkommission. Handelsministeren svarede på et spørgsmål: ja men det kan nok høres i det økonomiske råd; når vi har talt om det, så vil de tage sagen op. Det er halvandet år siden. Jeg må sige, at det er høring med en overordentlig lang ventetid. Mig bekendt har de ikke taget noget op. Vi er indstillet på, at det skal tages op.

[Knud Jespersen.]

LO sagde endvidere: der skal sættes effektivt ind mod værdistigningerne på jord og fast ejendom. Hvem har stillet forslag i den samme retning i denne sal? Det har kommunisterne. Dengang socialdemokratiet var i opposition, kunne de godt se det begavede i det, men nu, hvor de har ansvaret, kan de ikke se det begavede i det.

Når statsministeren siger, at det, man må gøre, er at finde en rimelig form for beskatning af værdistigninger på jord, ja, så vil jeg gerne have at vide: hvad er en rimelig form? Hvordan vil man sikre sig kontrol? Og hvad er der i vejen for, at det offentlige overtog de prioriteter, så man fik lidt kontrol med og greb omkring den økonomiske politik i Danmark? Det, man i øjeblikket gør, er, at man griber omkring lønmodtagerne. Dem kontrollerer man, dem giver man en lønramme på 2 pct., dem giver man lønstop, dem fratager man forhandlingsretten. Jeg har lyst til at sige: der må da være en grænse for, hvor langt socialdemokratiet vil gå i denne sag. Er der ikke længere nogen, der kan erindre, at man før har haft selvransagelsens stunder i dette parti? Det var nok på tide, at man tog det op igen.

Der er efter vor opfattelse to ting, der preser sig på, hvis der overhovedet skal findes en løsning bare på nogle af krisens problemer: det er importen, og det er værdistigningerne på jord og fast ejendom. Uagtet regeringen gang på gang har dødsdømt vore forslag om kontrol med udenrigshandel og importregulering, så har den jo følt sig tvunget til, ganske vist med små indgreb, at gå i samme retning. Hvorfor kan man ikke udvide disse indgreb? Hvad er det, der gør, at hr. Auken kan formulere tanker om, at vores forslag vil bringe Danmark tilbage til stenalderen, mens de små skridt, man stepper over jorden med i socialdemokratiet, som går i den samme retning, er ganske udmærkede? Hvori består forskellen?

Hvis vi tager udenrigshandelen i perioden januar-august, så steg nettoindførslen af varer fra 4,9 mia kr. i 1975 til nu at være 12,3 mia kr. Det er næsten en tredobling af importen. Alligevel prøver regeringen både at holde vejrguderne i ave og erklære, at det er igennem eksportens højde, vi skal klare problemerne. Det engelske pund rasler ned, og såvel England som Italien og Frankrig har foretaget indgreb til dæmpning af importen i deres lande for at beskytte deres beskæftigelse. Alligevel

vil Danmark holde alle sluser åbne. Hvis man tager den sidste undersøgelse fra Danmarks Statistik, så viser det sig, at 70 pct. af alt det, vi importerer, kan produceres i Danmark. Alligevel stiller regeringen sig op som helte og siger: det går jo slet ikke; vi skal nok bekæmpe arbejdsløsheden, men det skal gøres ved, at eksporten bringes i vejret. Jeg skal senere komme lidt ind på eksportstigninger. Halvdelen af Danmarks underskud på handelsbalancen stammer udelukkende fra Vesttyskland. Ingen agter at gøre noget ved det. Landbrugseksporten til Italien er undergivet en 50 pct.s deponeringsordning, og den ligger man altså også og jonglerer med og fortæller, at det er frie markedsforhold, og derfor skal vi bevare den frie vandring frem og tilbage.

Hvad er nu dette? Dette er baggrunden for al den snak om eksportstigninger, og eksportstigninger er løs tale. Alle i fællesmarkedet vil eksportere mere, alle vil sælge, og ingen vil købe. Det vil i virkeligheden sige, at det udlignes totalt. Når det er sådan, det virker, og når eksporten ikke kan øges, så må man stille spørgsmålet: var det så ikke rimeligt at søge at finde en form, hvorunder importen kunne dæmpes?

Jeg synes også, det er aktualiseret af det dræn på 2,2 mia kr. i september måned, valutaen var ude for, at det er nødvendigt med en effektiv kontrol med udenrigshandelen, med valutaerne samt en effektiv importregulering. Det vil betyde, at man kan stoppe den faktiske import af arbejdsløshed, som den nuværende handelspolitik har givet os at leve med. Hvorfor gør man det ikke?

Alt skal under kontrol. Jeg lagde mærke til, at hr. Jens Møller endda ville have indført bødeselement, hvis man fik lønforhøjelser. Ganske interessant og en ganske ukristen tanke. Alt skal under kontrol, når det drejer sig om lønmodtagerne, men priser, profitter, handelspolitik, valutaspekulation, alt dette skal have lov til at passere ganske frit.

Jordværdistigningerne er et ganske andet interessant kapitel. Fra den 15. til den 16. alm. vurdering må man regne med, at stigningerne ikke bliver på under 260 mia kr. Denne stigning belånes ca. 40 pct., og det vil sige, man får en købekraftudvidelse, der ikke har en produktiv baggrund. Det påvirker igen betalingsbalancen. Det er utroligt, at statsministeren nøjes med at konstatere det gang efter gang.

Jeg var en overgang lidt bekymret for, om

[Knut Jespersen.]

statsministeren havde fået fat i en af sine ældre taler. Det havde han ikke, for der stod ikke meget om økonomisk demokrati. Det var engang en stor mærkesag. Jeg skal lade være at stille et dagsordensforslag om, at man pålægger regeringen at sørge for, at lønarbejderne får demokratisk medbestemmelsesret. Men vi kan da være ondskabsfulde nok til at gøre det ved en anden lejlighed, så kan vi se, hvor meget det holder.

Men da siger man igen en rimelig beskatning. Jeg vil gerne spørge statsministeren: betyder det, at reelle kapitalgevinster også på parcelhuse skal beskattes? Professor Leth Jepsen har i Berlingske Tidende den 4. oktober opgjort dette som et tilskud på 8 mia kr. til parcelhusene. Jeg spørger statsministeren eller hvem der nu vil svare: skal de lægges oven i lejeværdien, eller hvad er det, man forestiller sig? Vores forslag om indefrysning af disse stigninger ville i virkeligheden betyde en halvering af udgifterne ved at bo, og det ville fremkalde et rentefald.

Jeg må nok sige, at åbningstalen og hr. Kjeld Olesens tale var mildt sagt friseret for alle ubehagelige problemer, men befolkningen vil jo komme til at opleve dem. Den skulle ikke vide, hvad der sker. Folketinget skulle heller ikke. Boligforliget er noget, man sådan går lidt stiltfærdigt omkring med. Det er strik- ket sammen af boligforligets partier og på grundlag af det, der var, og så må vi jo altså se til sin tid, hvad det er for nogle fuldbyrdede kendsgerninger, hvad det skal indeholde.

Forsvarsforliget om en forøgelse af rustningsudgifterne blev heller ikke lagt åbent frem. Man må sige, at loyaliteten mellem NATO-partierne i denne sag er yoldsomt stor. Hr. Poul Schlüter har sikkert bekæmpet en naturlig trang til at omtale denne sag fra folketingets talerstol, men det er altså lukket. Og i den samme tale, som viser denne mangel, forklarer man, at nu drejer det sig om at forsvare demokratiet. Ja, hvis man vil forsvare demokratiet, så skal man bruge det. Så skal man bruge demokratiet i folkestyret. Så skal man tillade, at arbejderne har medbestemmelse om prisen på egen løn og arbejdskraft. Så skal man bruge det også ved at lytte til, hvad der sker, og ved åbent at lægge frem, hvad det er, man vil. Respekten for åbenhed i folkestyret har fået ganske betydeligt ringe vilkår. Og så hjælper det jo altså ikke, at man taler glad om de mange forlig.

En anden ting, som jeg også synes er rimelig at tage frem nu, er spørgsmålet om socialministerens område. Det er jo en flov omgang, det, der ligger i det skriftlige. Flovt, fordi ministeren flere gange har lovet en pensionsreform, som statsministeren også har talt om, en sænkning af pensionsalderen og indførelse af en tjenestemandslignende taktregulering af ydelserne. Den pensionsreform, der nu tales om, er muligheden for at tilkende førtidig folkepension til personer mellem 55 og 60 år, hvor ansøgningen er begrundet i socialt og arbejdsmæssigt betonedede forhold. Det vil i virkeligheden sige, at arbejdsgiveren kan opslide arbejderne og så kaste dem ud i pensionisternes rækker, når de er fyldt 55 år. Herved sikres arbejdsgiveren mod skærpede krav til det arbejdsmiljø, som det er så nødvendigt at få gjort bedre, medens de egentlige pensionsforhold udhules af en unaturligt stor afgang fra arbejdspladserne. Unaturlig fordi et godt arbejdsmiljø kan holde arbejderne beskæftiget til en højere aldersgrænse.

Regeringen kunne og burde samtidig have undladt at udskyde bedriftssundhedstjenesten, og den kunne have imødekommet vore forslag til arbejdsmiljøloven. Men den kører som bekendt kun i den retning, som de borgerlige tøjler rykker i. I stedet for denne førtidige pensionsalder, der vel må betragtes som en slags invalidepension og en pensionsreform uvedkommende, så husker vi, at den socialdemokratiske regering fjernede de 62-67-årige gifte kvinders pensionsret, og at regeringen stemte imod vore forslag om 10 pct.s forhøjelse af pensionsydelse. Når regeringen ikke engang vil oprettholde den sociale tryghed, hvorfor tillader statsministeren sig så at tale om en pensionsreform? Det vil vi også godt vide lidt om.

Statsministeren nævnede endvidere, at regeringen vil øge tilbuddene til den voksne befolkning, så den kan få en supplerende uddannelse og adgang til videregående uddannelsesretninger, især den del af befolkningen, der kun har 7 skoleår som basisuddannelse. Vi er enige heri, men det er jo ikke nok, at man erklærer det. Man må også sikre, at det bliver muligt. Det vigtigste i øjeblikket er f. eks., at de arbejdsløse også får mulighed for at tage en uddannelse uden reduktion i understøttelsen. De må nu ikke engang gå på aftenhøjskole eller HF for at forbedre deres vilkår, før understøttelsen nægtes. Der er nok at kigge på i denne sag. Jeg vil spørge regeringen, om ikke den har planer

[Knud Jespersen.]

om at fjerne disse begrænsninger, sådan at retten til en uddannelse i alt fald garanteres de arbejdsløse.

Ministeren talte om råstoffer, men ikke om gas og olie i Nordsøen, ikke om energipolitik. Det var sådan nogle vage vendinger, der skulle camouflere, at vi nu skal have en energiskat. Har regeringen ingen energipolitik? For tiden har den jo ingen energiminister, og jeg forstår, at energiministeren er optaget af at tage sig af økonomien.

Vi har i den periode, der er gået, gang på gang erklæret, at vi ville støtte en socialdemokratisk regering, hvis den også gav sig til at føre arbejderpolitik. Vi har også forlangt, at den nye politik havde en meget klart indhold, men hver gang har vi fået nogle halve løsnin-ger, der forværrede tingene.

Omkring fællesmarkedet har man forklaret, at når vi sagde, at kronen var skrevet op i et forkert værdileje, så var det os, der var forkert på den. Jeg tror alligevel, man skulle prøve at kigge tallene efter én gang til. Den fælles landbrugspolitik i fællesmarkedet for 1962 fastsatte alle priser i regningsenheder. På grund af kursændringer er der i dag ikke mindre end 5 forskellige værdier af disse regningsenheder. Den internationale valutafond anmeldte paritetskurser, uanset at valutaerne er ændret mange gange siden. Jeg vil spørge – og jeg kunne godt udbygge det yderligere: når man budgetterer i fællesmarkedet med et tilskud på knap 2 mia kr. til monetære udligningsbeløb, og når det engelske pund falder i værdi, og når man regner med stigninger, som antagelig vil andrage 10 mia kr., hvor meget kommer Danmark så til at betale ekstra her? Vi vil gerne have et klart svar. Denne regningsenhed, der bruges i valutastan- gen, er jo beregnet på den gennemsnitlige kursværdi med de vægtandele, som man kan enes om. Hvor meget kommer det til at koste os? Det er jo ikke nok at forklare, at vesttyskerne er meget flinke, vi kommer bare til at skylde dem lidt flere penge, og vi har 5 forskellige systemer, og så er der ingen, der kan finde ud af tingene.

Endvidere, når man taler om lønstop, bliver jeg altså nødsaget til at gøre nogle bemærkninger også til hr. Jens Møller. Så vidt jeg noterede i farten, har hr. Jens Møller på det kristelige folkepartis vegne fremlagt en plan. Det skulle være en Q-plan – jeg er lige ved at tro, at den vil gå over i historien som en kuk-kuk-

plan. Denne kuk-kuk-plan indeholder forskellige mærkværdigheder.

I kuk-kuk-planen siger man, at man skal give bøde for at give, kræve og modtage ikke-godkendte lønforhøjelser. Nu ved jeg jo godt fra mine ungdomsstudier af Bibelen, at hvis man bare tror tilstrækkeligt, så kan man gå på vandet. Jeg ser, at fru Inge Krogh nikker; jeg går ud fra, at fru Inge Krogh ikke har prøvet det, så havde hun nok ikke været i salen i dag.

Denne kuk-kuk-plan er jo i virkeligheden en provokation. Den indeholder ikke noget, der minder om næstekærlighed. Den er i virkeligheden et frygteligt angreb på de dårligst stillede, for i kuk-kuk-planen er der ikke talt noget om løn og honorar til bankerne. I løn og honorar i de 19 største danske banker – også til orientering for fru Inge Krogh og andre, der har forbindelse med kræfter uden for dette hus – udbetaler man 39,2 mill. kr. Ja men så vidt jeg ved, er det store forbillede – ikke for kuk-kuk-planen, men for kristeligt folkeparti – Vorherre, og han sagde: lad de fattige komme til mig. Og jeg vil sige til de fattige: arme stakler! Hvis I skal overlades til de kristnes retfærdighed, så kommer man højre og bag om hr. Glistrup, og det kræver en hel del. Det er meget rart at vide, hvor man har det kristelige folkeparti. Når man tror på et bedre liv senere hen og gør alt for at ødelægge og fordærve dette liv nu, ja, så skal det jo nok blive godt.

Vi havde lyst til at kigge på disse banker, men det skal jeg spare folketingset for nu. Disse banker har haft nogle ganske fantastiske stigninger i profit. Hvis ikke man ved det i kristeligt folkeparti og regeringen, så vil jeg sige, at 7 direktører i disse banker – dér, hvor det er specificeret, det er kun for Handelsbanken – har 3.976.860 kr. i løn. Hr. statsminister, er de nu også ramt af lønstoppet? Arme mennesker, de har kun 568.122 kr. om året til hver. Det er jo meningsløst, at når man kan give arbejdsmænd 27 kr., så skal de kun have 568.122 kr. Jeg synes, det er ganske socialt uretfærdigt. Bestyrelsen i Handelsbanken på 8 medlemmer får 636.750 kr. i alt, eller 79.593 kr. til hver, for ét møde om året. Det er urimeligt med den produktivitet, de har bag sig, at de skal nøjes med knap 80.000 kr. Jeg vil tro, at kuk-kuk-planen vil tage det med i sine betragtninger senere hen.

Jeg er også nødsaget til at sige, at hr. Glistrups dagsordensforslag jo bærer præg af, at man på en eller anden måde vil prøve at for-

[Knud Jespersen.]

klare, at man i virkeligheden repræsenterer alt det, Gallup har tilskrevet hr. Glistrup. Vi kan ikke stemme for den dagsorden, og vi vil påtage os engang – og det burde statsministeren have gjort – at dokumentere, at hvis man følger fremskridtspartiets politik, så skal man afskedige omkring 50.000 i det offentlige, og så mange generaldirektører og kontorchefer er der ikke. Så skal man delvis nedlægge statsbanerne – jeg er i stand til at dokumentere det senere. Så skal man samtidig lukke de 5 nævrende universiteter, og bevares, det vil selvfølgelig betyde en voldsom fremtid for fremskridtets politik, hvis det er sådan, at Z-partiet får dørene lukket dér. Den dag man ikke kan læse hverken Land og Folk eller andre fornuftige aviser, ja, så har Z-partiet en stor fremtid for sig. Det kan vi ikke gå med til. Vi kan heller ikke gå med til, at kultur bliver et sådant asocialt begreb, at de, der har råd til at dyrke kulturen, kan gøre det, og de, der ikke har råd til det, kan følges med hr. Poulsen i skoven. Det går ikke. Vi vil ikke stå model til disse reaktionære, asociale angreb. Vi vil overalt være parat til at tage handsken op og dokumentere, hvor drønende uretfærdigt dette junglesystem er.

Vi har ingen tillid til, at den økonomiske politik kan klares i folketinget med denne sammensætning, men da vi har et sådant forhold til parlamentarismen, at vi ikke anser den for at være over befolkningen, så har vi planer om at gå ud og rejse befolkningen for lønkrav på trods af hr. Hilmar Baunsgaards bandlysninger af ballademagerne på venstrefløj. Ja men det er jo ikke rigtigt. Jeg tror, hr. Hilmar Baunsgaard vil kunne notere sig, at ballademagerne findes på højrefronten og blandt forligspartierne; de findes ikke på venstrefløj. Så lang tid man tager retten for folk til at bestemme over prisen på arbejdskraft fra dem, så må man også finde sig i, de reagerer.

Jeg skal anbefale det af hr. Gert Petersen stillede dagsordensforslag, og uden at gøre vold på mig selv skal jeg anbefale, at man stemmer imod det af fremskridtspartiet stillede.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg skal da gerne straks melde mig som en af dem, der uden at rødme af skam tager medansvar for det, som statsministeren i sin redegørelse har fremstillet som den eneste politik, der har en chance for at komme igennem dette

ting, og dermed blive flyttet fra at være nogle ord og nogle ideer til at blive nogle praktiske lovforslag, som så en hel del har brugt tid på at fortælle ikke løser landets problemer. Ja men hvorfor bruger man tid på at fortælle det, det er der da ikke nogen der har sagt. Jeg har da ikke hørt én eneste, der ville påstå, at det, man har lavet ved septemberforliget, og det, man lavede ved augustforliget, skulle løse landets problemer. Der er ingen grund til at argumentere i den retning, for det er aldrig blevet sagt.

Jeg har kunnet konstatere både i dag og ved at læse aviser, at det ikke er redningsmænd, Danmark savner. Det er helt utroligt. Der er et gammelt ord, der siger, at profeter ikke er agtede i deres fædreland. Det gælder ikke her i landet i hvert fald, for vi er velsignet med profeter på kryds og tværs. Vi har politiske profeter. Der er bare det, at de profeterer i hver sin retning. Den ene slags profeter vil klare det hele ved at sige: bare vi lader folk beholde pengene, sådan at de kan bruge noget mere, herunder udenlandsk valuta, så klarer vi valutaproblemet osv. Der er andre, der omvendt siger: vi klarer arbejdsløsheden ved som i de østlige lande at sende folk på tvangsarbejde, så er der i hvert fald ingen, der kommer til at gå ledige. Det er selvfølgelig en radikal løsning, det er klart, men intet af det har noget som helst med danske realiteter at gøre.

Så har vi de profeter, der hører hjemme i tidligere regeringspartier. De udmærker sig jo alle ved, at alt det, de absolut ikke kunne finde ud af, mens de sad som regering, det kan de med lysende klarhed nu fremstille og klare som opposition, og det er jo også meget bevendt.

Så har vi endelig – og det er næsten det sørgeligste af det – vismænd og alle mulige andre ude omkring, som er i stand til at fortælle os nøjagtig, hvad der ikke nytter. Vi har en professor, der kan fortælle os, at diskontoforhøjelsen ikke løser Danmarks problemer. Genialt. Som om der var nogen, der et øjeblik havde påstået, at den kunne det.

Vi havde for nylig en anden professor, der sagde: ja men herregud, det eneste, der hjælper, er en devaluering. Ja, bare lige en devaluering, ikke? Det er da så nemt. Bare lige lave en devaluering, så er det klaret.

Vi er godt hjulpet, og derfor tror jeg, det er godt, at folketinget, og jeg vil da gerne sige, at det gælder alle partiernes medlemmer og rege-

[Erhard Jakobsen.]

ringen, heldigvis ikke er så ringe, som mange har travlt med at gøre dem til rundt omkring. Vi er jo i den uheldige situation, at der er alt for mange af dem, der skal skrive om det, der foregår herinde, som kun har forstået halvdelen af det, og den halvdel, de skriver, er desværre den forkerte. På den måde skal man jo nok ude omkring få et klart indtryk af, hvordan dette hus kører.

Vi har ingen grund til at jamre og klage over, at vi ikke kan tage os sammen, og at vi ikke kan gøre noget. Det, vi ikke kan, og det, vi ikke vil, det er at følge alle fantasterne. Naturligvis vil vi ikke det, for der er så meget omtanke og politisk erfaring i Danmark, at man ved, at hvis alt var så nemt, som nogle påstår, så havde man naturligvis for længe lavet det. Der er ingen indlysende klar og hurtig vej til at løse nogen problemer. Det gælder, hvad enten man lover skattelettelse eller man lover et nyt samfund, eller hvad man ellers kan finde på i sin desperation at love.

Og så bør jeg vel næsten gå ind på det, som aviserne har gjort mest ud af, nemlig det storpolitiske, dette med udvalgene. Jeg synes ikke, der er meget at sige til det. Jeg har jo troet på, når det stod i aviserne, at der i forskellige partier var nogle enormt dygtige taktikere, men, all right, det passede altså heller ikke. Jeg har kun én ting, én kommentar, at gøre, og det er: jeg håber ikke, at der er nogen i den socialdemokratiske gruppe og i regeringen, der har fået den opfattelse, at centrum-demokraterne skylder noget, at man har noget at sige tak for. Jeg siger det bare for en sikkerheds skyld. Der ligger ingen forpligtelse af nogen art i én eneste af de udvalgsposter, som vi her er blevet sat ind på ved de aftaler, der nu er truffet.

Så én ting til. Det er jo bl. a. det tyske valg, der har fremkaldt diskussionen igen. Da man så ved det tyske valg, at der kun var nogle få partier, der kom ind, så var der jo straks nogle sprogkyndige, der sagde: So ein Ding müssen wir auch haben. De tænkte ikke ligefrem på hverken NDP eller på det kommunistiske parti, men de tænkte på, at det måske egentlig var praktisk med nogle færre partier. Dét må jeg, som jeg har været parat til at gøre det på andre punkter, tage hatten af for statsministeren. Statsministeren har klart sagt i radioen: socialdemokratiet går ikke med til at ændre valgreglerne, sådan at det bliver sværere for et parti at komme ind. Det synes jeg er all right,

et standpunkt, som jo også statsministeren ud fra praktiske erfaringer gennem et stykke tid kan have god grund til at skrive under på.

Her kommer jeg så til en bemærkning om – jeg tror, det var hr. Kjeld Olesen, der var inde på det – hvor vanskeligt det hele blev, og hvor meget nemmere det havde været, hvis ikke man havde denne vanskelige politiske situation med de små partier og alt det dér. Ja men det passer jo ikke. Jeg har jo også været herinde et stykke tid. Hvornår har vi haft den mest uforsonlige tone overhovedet i dette ting? Det havde vi i to perioder. Da en VKR-regering kørte uden at tage noget hensyn til en socialdemokratisk opposition, der havde næsten lige så mange mandater, som VKR-partierne havde. Det var omvendt senere, og dér har hr. Kjeld Olesen og jeg ubehagelige, bitre erfaringer fra en periode, hvor socialdemokraterne var afhængige af SF, hvor vi i den socialdemokratiske gruppe måtte vente i 14 dage på, at hr. Morten Lange og andre fik truffet deres beslutninger. Ja, det var vilkårene. Ville man regere, måtte man gøre det. Da kørte blokkene mod hinanden. Da var der ingen forhandlingsvilje af nogen art. Da var det sort-hvidt og hårdt mod hårdt. Hvor helt anderledes har det så ikke været siden 1973! Hvornår har nogen af de nye partier og de små partier lagt vanskeligheder i vejen for nogen forhandlinger? Hvornår er det sket? Har de ikke banet vej?

Jeg komplimenterer igen socialdemokraterne med, at man i rette tid forstod at værdsætte, at små partier ikke er nogle, man bruger efter forgodtbefindende og derefter sparker, hvis det passer én. Det prøvede en tidligere regering på, og derfor er den bl. a. ikke regering mere.

Mens vi er ved min tv-optræden, som hr. Kjeld Olesen var så venlig at omtale, så vil jeg med hensyn til de små partier gentage, hvad jeg sagde den aften i tv-udsendelsen. For det første gør socialdemokratiet og alle andre klogt i at regne med, at folk, der tilhører små partier, er næsten lige så kloge som folk, der sidder i de store partier, og man gør også klogt i at regne med, at den danske befolkning ikke laver store forandringer her. Bevar mig vel, man kan lave en Gallupundersøgelse, der viser, at den danske befolkning synes, der er for mange partier. Ja, det er meget nemt, for hver enkelt vil gerne have de andre partier ud, men når man så 8 dage efter spørger den danske befolkning, hvad den vil stemme på, så viser det sig pludselig, at der var 12 partier i folketinget,

[Erhard Jakobsen.]

hvis folk stemte sådan, som de ville 8 dage efter at de havde svaret, de gerne ville have nogle partier ud. Derfor tror jeg, at man skal indstille sig på, at denne situation bliver ved.

Og nu kommer så det, der for mig er det afgørende: jeg betragter det som et udtryk for, at dansk demokrati er mere modent, end demokratiet er adskillige andre steder. Der er mindre klassehad og klassekamp, og der er mere erkendelse af, at vi faktisk ikke er så langt fra hinanden på en række områder, og derfor er det helt naturligt, at man ikke kan køre de store, hårde partirammer. Jeg indrømmer, at der er nogle få mennesker, der tager skade af det, og det er bosserne i de store partier, for de havde det så nemt før. De skulle inden for deres eget parti bare tale med en 4-5 stykker og, når de så kunne nøjes med at tale med et parti til, også med en 4-5 stykker, ja, så var det nemt at køre det hele. Så nemt går det ikke nu, men til gengæld tror jeg, at man trænger dybere til bunds i tingene, og at man får nogle afgørelser, som kan holde meget længere, og som ikke vækker den store uro i befolkningen.

Jeg tror, at vælgerne efterhånden vil forstå, at fejlen ikke er, at der er mange partier og nye partier. Fejlen er, at der er nogle partier, der er blevet lidt for store, om ikke i mandater, så i deres egen indbildning. Derved har de lidt for svært ved at indstille sig på, at de andre er lige så gode og lige så vigtige og bør have lige så stor indflydelse, forholdsmæssigt naturligvis, og bør høres lige så meget som andre. Så jeg tror altså, man må opgive tanken om *So ein Ding müssen wir auch haben*.

Mens vi nu er ved dette med det tyske valg, så vil jeg godt føje den bemærkning ind, at jeg synes, der heri lå en klar advarsel til borgerlige partier. Den går ikke mere med antisocialistisk propaganda. Jeg hørte til min glæde hr. Poul Schlüter bruge udtrykket »ikke-socialistiske partier«. Ja, det er helt korrekt. Jeg vil selv bekende mig blandt dem, der ikke vil lade mig diktere af nogen socialistisk doktrin eller noget som helst andet. Jeg må straks sige, at det nu heller ikke er regeringens store svaghed i dag. At den gør det, kan jeg vist godt få tilslutning til forskellige steder i denne sal, men så bør borgerlige politikere også erkende, at det er meningsløst at lade, som om man kæmper mod nogle folk, der vil gennemføre et eller andet rædselsfuldt socialistisk system, når det pågældende parti faktisk gør alt, hvad det kan, for at

vide, at nogen skal regere, og nu er det os, og nu må vi gøre det.

Jeg siger det navnlig, fordi der er en anden front, som jeg i øvrigt vil bruge resten af min tid på her i denne halve time – og måske også resten af min politiske tid i det hele taget – som jeg anser for langt farligere at føre kamp på, og det er kulturfronten, hvor også hr. Kjeld Olesen var så venlig at nævne, at dér er vi uenige. Hr. Kjeld Olesen og nogle andre i socialdemokratiets top er nok uenige med mig, men jeg ved fra mange undersøgelser samt fra mange års erfaring, at menige socialdemokratiske vælgere ikke er så uenige, når vi kommer til dette med den kulturelle front.

Sådan som det nu er lagt op, er der forskel, det vil jeg gerne understrege, og jeg vil fremføre det synspunkt, at finansudvalget har været meget inde i debatten. Det er et vigtigt sted. Alle partier vil gerne sidde dér. Men jeg er lige ved at tro, at man skal lægge lige så meget vægt på undervisningsudvalget i den kommende tid, som man gør på finansudvalget. Jeg er lige ved at tro, at undervisningsudvalget får vigtigere ting at tage sig til, ting, der er mere nærliggende, og ting, man kan gøre mere ved end dem, som finansudvalget skal tage stilling til. Og én ting til: jeg tror også, at undervisningsudvalget skal indstille sig på, at det skal blande sig lige så meget i skoleforholdene, som finansudvalget blander sig i de mange, mange ting, finansudvalget har med at gøre.

Jeg kan ikke love, at jeg vil bidrage til, at der bliver ro om folkeskolen, sådan som nogle har talt om. Jeg kan tværtimod love, at jeg skal bidrage til, at der bliver megen uro, indtil folkeskolen engang får en ganske anden karakter end den, det i hvert fald ser ud til at den vil få. Jeg ønsker meget gerne et opgør med de populære synspunkter, som nu har været fremherskende vist i 40 år på dette område.

Jeg indrømmer, at jeg havde stor respekt for Poul Henningsen i 1930'erne, men det er 40 år siden, og jeg har ikke megen respekt for hans eftersnakkere i dag, som nu står på noget, som er mindst 20 år for gammelt, og som har vist sin fallit på en række punkter. Men nu ligger den Poul Henningsenske tankegang om skolebørns frihed og alt det dér og oprør som en tung dyne, der gør det umuligt sammen med ligheden i skolen og alt det dér, den ligger som en tung dyne hen over hele vor skolediskussion og gør det umuligt at komme igennem med de ting, som er mest centrale. Dér ønsker cen-

[Erhard Jakobsen.]

trum-demokraterne – og jeg ved, vi har støtte andetsteds – at få understreget, få gjort op med den tankegang.

Punkt 1. Folkeskolen er ikke forældrenes skole. Folkeskolen er ikke lærernes skole. Folkeskolen er ikke børnenes skole. Folkeskolen er samfundets skole. Grundloven giver forældre ret til at lade deres børn undervise hjemme, og så kan de få prøver osv. Den giver også mulighed for, at de kan sende børnene i private skoler, men skal børnene i samfundets skoler, så er det os, der bestemmer, hvad der skal læres i disse skoler, og det er ikke børnene, og det er ikke forældrene, og det er ikke lærerne. Den retningslinje vil jeg meget gerne forsøge at vinde flertal for i dette ting.

Akkurat det samme gælder om gymnasiet. Det er ikke lærerne og eleverne, der skal bestemme, hvad gymnasiet skal gå ud på, og som vi tidligere har sagt det, vil ethvert forsøg fra undervisningsministerens side på at gøre gymnasiet til en stor folkelig læreanstalt blive mødt med energisk modstand. Jeg gentager en provokerende udtalelse, jeg har fremsat et par gange før: gymnasiet er for de dygtigste. Dermed er det ikke sagt, at de andre er udelukket. For min skyld gerne. Luk andre kilder op. Lad alle mulige unge blive undervist på anden måde, men ikke i gymnasiet, for gymnasiets karakter af skole for de dygtigste skal opretholdes, ellers sænker vi niveauet, og derved sænker vi også universitetets niveau.

Med hensyn til universitetet vil jeg sige – og det har jeg også hørt socialdemokrater sige – er det dér med universiteternes selvstændighed ikke noget romantik? Må vi ikke også her sige, at med de mange penge, som alle landets skatteydere investerer i universiteter og læreanstalter, må vi garantere borgerne, at det bliver det, som borgerne synes der skal være. Hermed mener jeg ikke begrænsning af fag, den er jeg slet ikke med på. Jeg mener, at forskningen bør have sin fulde frihed. Jeg taler her alene om undervisning. Hvad en cand.polit. skal lære på et universitet, skal ikke bestemmes af en forsamling bestående af nogle lærere, en masse studenter og så nogle rengøringsassistenter på den pågældende læreanstalt. Det skal ikke være dem, der bestemmer eksamenskravene, og hvad det skal gå ud på; det skal være de folk, der ved, hvad studiet skal bruges til, på samme måde som det er det inden for lægevidenskab.

Altså universiteterne må indstille sig på, at

de er samfundsinstitutioner, og derfor må man også væk fra at spille samfundets tid, som man gør nu. Under demokratiseringsparoler spilder man kostbare arbejdstimer, hvor folk, der kunne bruges til noget meget bedre, må sidde i timevis og høre på en masse sludder, som nogle laver, fordi de vil lave politik. Det skal folk sidde og spille deres tid på. Det må være forbi. Jeg håber, vi får enighed i den kommende samling om at lave helt om på styrelsesloven for universiteterne, hvad vi desværre ikke fik igennem i den forrige samling.

Jeg understreger, at regeringen kan regne med centrum-demokraternes støtte. Jeg ved godt, det ikke lyder af så forfærdelig meget, fordi vi er kun fire, men jeg ved også, at de fire kan betyde noget i visse situationer, og dér svigter vi ikke. Men regeringen må regne lige så sikkert med, at hvis man forsøger at opretholde den nuværende tingenes tilstand på skoler og undervisningsanstalter, vil centrum-demokraterne være at finde fast og sikkert på den modsatte side.

Jeg så med stor glæde, at statsministeren flyttede afsnittet om udlandet helt hen i slutningen af sin tale. Jeg havde ellers frygtet noget andet. Jeg havde sådan så småt tænkt: nu, hvor USA og Spanien må klare sig uden Palme, så kan det godt være, at hr. Anker Jørgensen vil til at optræde som den med pegefingeren. Men all right, de må stadig væk klare sig uden Palme og i dag altså også uden hr. Anker Jørgensen.

Jeg skal ikke opmuntre til en ny praksis på dette område, men jeg kan ikke helt lade være med at tage en diskussion op, som vi havde for et år siden. Jeg synes, det ville have været klædeligt – ikke mindst da en række medlemmer af dette høje ting har været på besøg i Spanien og nogle har endda haft særdeles gode forbindelser med fremtrædende folk, har jeg forstået på tegninger i aviserne – om der nogle gange fra denne talerstol i dag var ydet honnør til det nye styre i Spanien, fuld honnør til de folk, der har klaret en vanskelig opgave noget dygtigere, end adskillige politikere rundt omkring i Europa har klaret deres opgave. Der kunne være god grund til at yde honnør til den nye konge, som blev modtaget også af dansk presse, hvoraf måske to havde været dernede, med alle erklæringer om, at han duede selvfølgelig til ingenting, og det var jo bare Franco osv. Der er styret meget, meget dygtigt i Spanien. Vi er nogle stykker, der har haft lejlighed til at

[Erhard Jakobsen.]

træffe nogle af de folk, som det så ud til ville komme til magten, og jeg sagde med det samme: de folk er fuldt på højde, både i demokratisk holdning, i mod og i beslutsomhed, med alle dem, jeg har truffet rundt omkring i europæiske parlamenter. Det viser sig nu.

Jeg ville i hvert fald gerne, om udenrigsministeren fra denne talerstol i dag ville udtrykke en beklagelse af det, der har fundet sted i den seneste tid. Hermed mener jeg af det, at man har dræbt folk, som nu lever i et frit land. Det er ikke nogle folk, der er ryddet væk, fordi de har gjort et eller andet, det er folk, der er ryddet væk som led i en terrorbandes aktioner. Jeg bruger ikke udtrykket »mord«, sådan som andre har brugt det tidligere, men jeg synes, det ville være klædeligt, om der ud over min stemme i dag måtte høres flere, der udtaler en skarp fordømmelse af de terroraktioner, der i det nye, unge, opvoksende spanske demokrati er med til at lægge hindringer i vejen for nogle, der sandelig har det svært nok i forvejen.

Så parcelhusene. Jeg vidste da godt, at dagen ikke kunne forløbe, uden at vi skulle have de sædvanlige trusler hængende i luften. Det hedder så fint noget med samfundsskabte værdier og arbejdsfrie indtægter og værdistigninger osv. Lad det være sagt rent ud, at fra centrum-demokraternes side vil der blive ydet en energisk modstand imod ethvert forsøg på at lægge større byrder på de danske parcelhusejere. Jeg bestrider al den snak om parcelhusejernes vældige fordele. Parcelhusejere er ikke anderledes mennesker end alle de andre, der ikke har parcelhus.

Nogle har fordel ud af nogle love, og nogle må betale som følge af nogle love. Har man engang forestillet sig, hvad loven giver af fordele til en forholdsvis velstående person, der bor i en lejlighed, lad os sige fra 1960 eller noget i den retning? Han bor for 700 kr. om måneden, men lejligheden ville, hvis loven ikke var der, koste 1.500 kr. om måneden. Det vil sige, at den mand sparer 800 kr. i husleje. Men han sparer meget mere, for for at betale 800 kr. mere i husleje skulle han tjene 2.000 kr. mere om måneden og så betale skat og så betale sin husleje. Det er en fordel på 24.000 kr. om året. 80 pct. af parcelhusejerne har i hvert fald ikke en fordel, der svarer til dette.

Når jeg hører hr. Knud Jespersen tale om lønarbejdere på den ene side og parcelhusejere

på den anden side, hvad er det så for noget? Det er da de samme mennesker, langt de fleste er da de samme. Det er jo netop typisk for parcelhuset i Danmark, at det er allemandseje. Det er dem, der har villet have et parcelhus, dem, der har villet ofre noget, sætte noget ind på det og har afstået fra noget andet, der har det. Derfor håber jeg på, at der vil være en solid front, der ikke lader sig besnakke med nogle »sociale« teorier på dette område, men erklærer, at parcelhusejerne har haft det svært nok i forvejen, vi skal ikke øge vanskelighederne yderligere.

Så endelig to ting, der sådan peger lidt mere ud i fremtiden. Jeg tror ikke, vi kommer uden om at få en ny diskussion her i tinget om den danske presse. Hermed tænker jeg ikke på spørgsmålet om støtte til pressen, jeg tænker på, at vi simpelt hen ikke kan være bekendt, at danske borgere – her tænker jeg ikke på politikere, for vi er ikke borgere i den forbindelse, vi er vildt, der må jages hele året – fredelige mennesker rundt omkring i dette land ikke kan føle sig sikker nogen steder, men kan jages og jages, og som ikke har hverken mod eller penge til i givet fald at føre sag. Jeg tror, det er på tide, vi slår helt anderledes hårdt ned på de misbrug, som notorisk finder sted hvert eneste år.

For os politikere ønsker jeg så bare én beskyttelse, og jeg ved godt, det ville for journalister være noget djævelsk, nemlig at vi altid havde ret til at svare. Det ville være djævelsk, det kan ingen journalist holde til, for han lever højt på, at han har det sidste ord. Jeg har et par gange forsøgt at lokke journalister til et møde. De har sådan ikke antyd det, men sagt rent ud, at jeg nærmest var en slags psykiatrisk tilfælde. Om det må man jo mene, som man vil, men har man sagt det, så skulle man vel også kunne forsvare det. Jeg har spurgt, om man ville komme til et møde. Ikke tale om, nej, nej. Man sad bare inde bag sit blækhus og skrev videre om disse tåber osv. Hvor ville det være dejligt at møde journalister, disse repræsentanter for den offentlige mening, hvor ville det være morsomt at træffe dem ude omkring på møderne og få en diskussion med dem! Jeg kan love medlemmerne for, at der blev en helt anden tone i den danske presse, hvis de skulle til at stå til regnskab mundtligt for, hvad de siger. Det ved jeg godt vi ikke kan. Det ville jo næsten være en bøddelhandling over for flere af dem. Derimod kan vi forlange med

[Erhard Jakobsen.]

loven i hånden, det bør vi kunne, at hvor det skrives noget, der klart strider imod, hvad en politiker har sagt og ment, da skal han have rigelig plads til at gøre rede for, at hans synspunkter er helt fordrejet. Det er ikke bare boulevardpressen, det drejer sig om. Jeg har været udsat for, at Berlingske Tidende har nægtet at optage en artikel, hvori jeg korrigerede en del ting, blot fordi jeg derved snertede til en medarbejder. En medarbejder er skam beskyttet. De må skam ikke angribes. Jeg tror, vi kommer til at tage det op.

Et punkt, som jeg også tror vi kommer til at tage op, kender jeg også fra forhandlingerne i EF. Jeg synes ikke, vi kan holde til år efter år at få at vide gennem statistikken, at antallet af folk, der er døde af sult, vokser. Det er en opfordring til os alle sammen om at øge hjælpen, det ved jeg godt, men er det ikke også en opfordring til at koncentrere hjælpen? Må vi ikke i vores hjemlige politik – jeg ved, jeg måtte gøre det som borgmester i Gladsaxe – stryge en masse ting, som vi gerne ville lave, fordi der ikke er råd til det? Må vi så ikke også i u-landshjælpen sige: først mad, og så mad, og så mad; alt andet må vente, til vi har ydet alt, hvad vi kan, for at ingen skal dø af sult. Hvis folk skal undervises, så forudsætter det jo, at de ikke er døde af sult i forvejen.

Jeg tror i øvrigt, man kunne få den danske befolkning til helt anderledes at slutte op bag ved u-landshjælpen, hvis man i stedet for at sprede den over en række sikkert udmærkede formål – jeg kan ikke kritisere det, for jeg ved ikke nok om det – sagde: det drejer sig om menneskeliv. Så tror jeg, man ville få helt andre beløb bevilget, og der ville måske for dansk landbrug ligge store opgaver i at lave nye former for terninger og pulvere osv., som kunne transporteres til fjerne egne. Måske kunne Danmark dér virkelig bryde vej. Som det nu foregår, kan tallene fortælle os det, at uanset hvor meget vi sætter ind, så bliver antallet af de mennesker, der ikke får, hvad de skal have hver eneste dag, større og større. Det er ikke et spørgsmål om kapitalisme og socialisme, det er et spørgsmål om at gøre noget mere og gøre det rationelt.

Wihjelm (VS):

Den åbningstale eller regeringserklæring, der er til debat her, er efter VS' mening den mest kyniske, vi længe har hørt. Det synes, som om

den sidste stump af regeringens interesse for arbejdsløshedsproblemet er forsvundet i tilfredshed med, at investeringslysten tager til, at profitraten stiger, at eksportordrerne begynder at strømme ind. Ikke ét ord om arbejdsløsheden, ikke ét initiativ til bekæmpelse af den. Stiltiende accept af en ledighed, som er næsten jobbelt så stor som den, socialdemokratiet ved regeringens tiltræden fandt helt uacceptabel.

Det konstaterer vi ikke med overraskelse, vi konstaterer det bare. For vi har hele tiden påvist, at det ikke var beskæftigelsen, men kapitaldannelsen, der stod i centrum for regeringens interesse. Vi har hele tiden påvist, at købekraftudpumpningen kun ville ske, så længe kapitalen var prisgivet købekraften på hjemmemarkedet, og at lønarbejderne ville blive præsenteret for regeringen, i samme øjeblik profitterne kunne hentes på eksporten. Det er præcis, hvad der er ved at ske nu, med afgiftstigninger i modsætning til sidste års afgiftsletter, med opsugning i stedet for udpumpning.

30.000 flere arbejdsløse, det er beskæftigelseseffekten af augustforliget. Det var VS' grove overslag allerede i de travle dage i august. Det blev aldrig anfægtet af regeringens økonomiske ministre. Siden er det blevet bekræftet af mere detaljerede beregninger. Jeg kan sige, at hvis regeringen kan anfægte disse tal, så har den haft uger nu, uden at den har gjort det. Vi ved, at regeringen har ladet foretage såkaldte konsekvensberegninger over forligets virkninger, også på beskæftigelsen, og vi har gennem politisk-økonomisk udvalg for længst bedt om resultaterne af disse beregninger, men vi har til dato ingen fået.

Ikke bare stagnation, men fald i købekraften, det er reallønseffekten af augustforliget. Vi har påvist, at de nævnte 6 pct. er svindel, og at der efter beslutningens egen ordlyd aldrig kan blive tale om mere end højst 5½ pct. Vi har påvist, at de 2 pct. både skal omfatte lønglidningen og overenskomstforbedringer, og at de ikke engang vil kunne kompensere underdækningen på dyrtidsportionerne. Vi har påvist, at det er direkte usandt, når der i den indkomstpolitiske beslutning står om de såkaldt overskydende dyrtidsportioners henlæggelse i ATP, at herved sikres,

»at også disse portioner ubeskåret tilfalder lønmodtagerne«.

Vi har påvist, at portionerne reelt bortfalder efter 1. marts 1979, og at det ikke sjældent betyder et tyveri på titusinder af kroner fra løn-

[Wilhelm.]

modtagerens pensionsopsparing, afhængig af hvor langt han er fra pensionsalderen. Og vi har – og det er det væsentligste – påvist, at denne hestekur ikke engang bedrer beskæftigelsessituationen på længere sigt heller.

Der er ikke nogen som helst grund til, at lønarbejderne skulle respektere de indkomstpolitiske henstillinger, som var indeholdt i augustforliget. Tværtimod. Indkomstpolitikken skal bekæmpes. Det må endda anses for en simpel demokratisk pligt, hvilket jeg senere skal uddybe nærmere.

LO-toppen med Thomas Nielsen i spidsen førte sig rigtig frem i de dage. Nogle talte om splittelse mellem socialdemokratiet og LO. Dele af venstrefløjten klæber stadig til denne limpind. Må jeg erindre om, hvad vi sagde i august, og hvad der faktisk er sket siden. Vi sagde, at lønarbejderne ikke skulle slå sig til tåls med LO-toppens pludselige offensive afmagt – et skuespil, som var farligt, fordi det måske kunne lokke en og anden i søvn. Og hvad skete? Ja, det skortede ikke på svulstige ord, men realiteten på LOs repræsentantskabsmøde var, at man faktisk accepterede rammen på de 2 pct. og begyndte at diskutere, hvordan de skulle fordeles på de forskellige kategorier af lønarbejdere. Men de svulstige ord tjente deres formål. End ikke de såkaldte venstrefløjsrepræsentanter på LOs repræsentantskabsmøde kunne finde ud af at stemme imod Thomas Niensens i sit konkrete indhold kapitulatoriske beretning.

Her står det så nu. Arbejdskøberne og deres indkomstpolitiske hjælpere har ikke kunnet ønske sig det bedre. Lønarbejderne er optaget af at diskutere med hinanden; hvordan de skal fordele de 2 pct. blandt hinanden. Vel at mærke hvis det står til LO-toppen, hvad det heldigvis og selvfølgelig ikke kommer til.

»Stigningen i pristallet i årets første otte måneder har svaret til en årlig prisopgang på 6-6½ pct., mens til sammenligning prisstigningen sidste år var mere end dobbelt så stor«, sagde statsministeren i åbningstalen. Ja, det er et ordret citat, men det er vel at mærke fra talen sidste år (Folketingstidende 1975-76, sp. 8). I år hed det:

»Prisstigningstakten er afdæmpet. I 1974 steg priserne med 15 pct., i 1975 med 9 pct., og i første halvår 1976 svarede stigningstakten til kun 6 pct. om året.«

Med andre ord, sidste år roste statsministe-

ren sig af at have fået prisstigningerne ned på 6 pct., og i år roser man sig af, at man nu har fået prisstigningerne ned på 6 pct., og så tilføjer man, at sidste år var det jo 9 pct. Man håber åbenbart, at folk har glemte, at man også sidste år pralede af at have bragt prisstigningerne ned på 6 pct. I tv forleden havde statsministeren et helt præcist udtryk for en sådan omgængelse med tallene; det er slet og ret »humbug«.

For nu at blive ved tv: i krydsilden tirsdag aften efter åbningstalen udtalte statsministeren: augustforliget er en videreførelse af den beskæftigelsesfremmende politik fra september sidste år. Jeg ved ikke, hvad der foregik inde i hovederne på journalisterne, så de lod den passere uantastet, men de må vel have tænkt, at den var så fed, at enhver kunne fornemme kvalmen ved den.

Septemberforliget sidste år var uspiseligt – asociale besparelser og tilskud til kapitalen, pengeudpumpningen skete over en bred front med tilbøjelighed til importefterspørgsel og betalingsunderskud, og regeringen overdrev groft de beskæftigelsesmæssige virkninger – men vi har aldrig nægtet, at septemberforliget, alt andet lige, øgede beskæftigelsen. Det ville være tåbeligt at benægte det. Augustforliget derimod indeholder jo det stik modsatte: øgede afgifter, mindsket købekraft, alt andet lige 30.000 flere arbejdsløse, beregnet ud fra regeringens egne præmisser. Det er, hvad statsministeren tillader sig at kalde en videreførelse af den beskæftigelsesfremmende politik.

Siden augustforliget har vi set Håndværksrådets aktivitetsanalyse, der forudser 18.000-19.000 flere arbejdsløse alene i byggefagene, og vi har set Industrirådets forudsigelser om 15.000 flere arbejdsløse i industrien. Og siden disse rapporter har man så fået den rekordagtige diskontoforhøjelse, som helt vil standse igangsættelser i byggeriet. Ikke ét ord har statsministeren i sin åbningstale om konkrete initiativer i den anledning. Trods øget ledighed griber man ind på en måde, som umiddelbart skaber endnu større ledighed, og bekræfter dermed, at det ikke er beskæftigelsen, men profitten, der er ledetråden for regeringens politik. Man har samtidig den skamløshed at kalde det en videreførelse af den beskæftigelsesfremmende politik.

Endnu et par citater fra sidste års åbnings-tale kan kaste lys over, hvordan man skal bedømme også dette års tale.

[Wilhelm.]

»Samtidig overvejer regeringen muligheden for, at Dansk Olie og Naturgas A/S kan deltage i efterforskning og indvinding af olie og naturgas,«

hed det sidste år (Folketingstidende 1975–76, sp. 6). Og hvad skete? Til trods for at regeringen 14 dage efter denne åbningstale fik alle tiders chance, da tilsynet i sin rapport konkluderede, at Dansk Undergrunds Consortium havde fortabt gasrettighederne, så opgav regeringen totalt. Kun én sætning fra A.P. Møller, og planen fra åbningstalen blev aldrig så meget som nævnt mere under de såkaldte forhandlinger, som i øvrigt endte med, at regeringen betingelsesløst forærede DUC rettighederne for yderligere 10 år.

Et andet eksempel:

»Et centralt punkt er derfor, at boligforligets målsætning om opførelse af 40.000 lejligheder årligt bør nås«, hed det sidste år (Folketingstidende 1975–76, sp. 11). Hvad det angår, er det som bekendt nu værre end nogen sinde.

Et tredje punkt:

»Det lavere renteniveau . . . vil også stimulere boligbyggeriet«, hed det sidste år (Folketingstidende 1975–76, sp. 9). Renteniveauet er nu næsten 40 pct. højere, end da dette blev sagt for 1 år siden. Og så fremdeles.

I det hele taget er det værd at bemærke sig, hvilke dele af socialdemokratiets forlig med de borgerlige der forpligter, og hvilke dele som er ganske uforpligtende. Med gennemført konsekvens viser det sig, at de borgerlige partiers krav forpligter, mens de dele af aftalerne, som socialdemokratiet forsøger at retfærdiggøre forligene med, er aldeles uforpligtende.

Boligforligets huslejstigninger står ved magt, selv om de er fire gange større end forudsat, og selv om alle øvrige forudsætninger ligeledes er bristet. Men boligforligets aftale om, at man skulle stille mod afskaffelse af skattefudsen for selvejere, har vist sig helt uforpligtende. Aftalen om 8.000 almennyttige boliger har vist sig aldeles værdiløs. Aftalen om 40.000 lejligheder i alt pr. år har vist sig tom, ganske enkelt tom. Septemberforligets asociale besparelser er håndhævet med nidkærhed og endda udvidet. Og aftalen om indkomststyring er udmøntet i et regulært overenskomstindgreb på forhånd sigtende mod reallønsnedgang. Men de andre indkomster er gået fri, og aftalen om

at holde renten nede har ikke forpligtet nogen til at foretage sig noget som helst over for den meget kraftige rentestigning.

Denne reallønsnedgang, man vil påtvinge lønarbejderne i dette land, sker på én og samme tid, hvor – som statsministeren var dristig nok til at sige i tv-duellen for nogle dage siden – produktiviteten i det sidste år er steget med 15 pct. Jeg går ud fra, at det er en korrekt oplysning, statsministeren har givet, men hvordan blev den brugt? Ja, den blev brugt i et taktisk opgør med hr. Glistrup. Den blev ikke brugt til at motivere, at lønarbejderne måtte have deres del. Den kommer som en løs oplysning, der direkte strider mod, at man samtidig vil tvinge lønarbejderne til reallønsnedgang. Bag denne reallønsnedgang ligger altså efter statsministerens egen udtalelse en produktivitetstigning, en mere effektiv udnyttelse af arbejdskraften, på 15 pct.

Det er i det hele taget karakteristisk for statsministerens – vi kan godt kalde det større ærlighed, når han diskuterer med hr. Glistrup. Et andet eksempel, man kunne hæfte sig ved fra den tv-duel, var den meget åbenhjertige udtalelse, statsministeren kom med om u-landshjælpen. Hvad sagde statsministeren om u-landshjælpen? Vi ville næppe nogen sinde få en socialdemokratisk udenrigsminister til at sige noget lignende her i salen. Statsministeren sagde: »Nå ja, men, hr. Glistrup, u-landshjælpen, det er jo simpelt hen erhvervsstøtte til danske kapitalistiske foretagender.« Det er korrekt, men herinde er det kun os andre, der siger det.

Det har statsministeren kaldt at erklære fremskridtspartiet krig, at starte debatten på den måde. Jeg skal ikke bestride, at statsministeren og hans parti muligvis kan flytte nogle vælgere over fra fremskridtspartiet til socialdemokratiet ved den form for krigsførelse, men det, man må hæfte sig ved, er, at med den måde, krigen foregår på, henter man fremskridtspartiets vælgere over til socialdemokratiet uden på noget punkt at ændre deres synspunkter. Man bruger fremskridtspartiets argumentation, og man prøver at overbevise fremskridtspartiets vælgere om, at de med den politiske holdning, de allerede har i dag, burde stemme socialdemokratisk. Det bruger statsministeren sine noget mere ærlige vurderinger af de forskellige ting til, når han går i krig, som han kalder det, med hr. Glistrup.

I den forbindelse synes jeg også, at hr. Kjeld

[Wilhelm.]

Olesens opdeling af salen her i tre grupper i morges var interessant. For det første, sagde han, er der de partier, der ser problemerne, men som intet reelt gør for at løse dem. En overgang kunne man tro, at det var den sædvanlige, venstrefløjen skulle have. Det var det ikke. Hvem var de partier, der ser problemerne, men intet reelt gør for at løse dem? Han fortsatte: Jeg tænker især på fremskridtspartiet. Hvornår har vi set en tilsvarende socialdemokratisk accept af fremskridtspartiets problemstillinger? Det er fremskridtspartiet, der ser problemerne, siger hr. Kjeld Olesen. Det har ikke den rigtige løsning, og det gør ikke rigtig noget for at løse dem, men problemerne, som fremskridtspartiet ser dem, det er vores problemer efter hr. Kjeld Olesens vurdering. Til venstrefløjen – det gider man knap nok kommentere – var der det sædvanlige spark om »gold og ufrugtbar kritik« og »ikke nogen forslag«, og jeg ved ikke hvad. Men jeg synes, det var en interessant nyskabelse at høre fra den socialdemokratiske ordfører denne accept af fremskridtspartiets problemstillinger i den situation, man står i på arbejdsmarkedet, med krisen, med arbejdsløsheden, med den offentlige sektor, med de sociale ydelser, med uddannelsessystemet osv. osv.

Jeg vil på dette punkt gøre en bemærkning om fremskridtspartiets dagsorden. VS har selv tidligere udtrykt sin mistillid til denne regering klart og tydeligt, og der er intet ændret i dette standpunkt. Men vi kan ikke bruge fremskridtspartiets dagsorden og vil stemme imod regeringen, fordi den indeholder et politisk program i sin motivation, som vi som bekendt ikke er enige i.

Hvis jeg skal gå over til noget lidt mere oplyftende, skal jeg berette, som det er blevet bekendt, at det i går lykkedes ved forhandlinger mellem SF, DKP og VS at blive enige om at stille et par forslag i fællesskab for at markere det begrænsede mål af enighed, der findes og allerede er konstateret mellem de tre partier. Fra VS' side erkender vi enighedens begrænsning. Det er ikke uden grund, at vi er tre partier, og vi er ikke tilhængere af, at uenighederne fejes ind under tæppet. I målsætningen såvel som i vurderingen af det nuværende samfund, af staten, af folketingets rolle og muligheder, af fagbevægelsen, af socialdemokratiet, af krisen og af kapitalismen i det hele taget er der fundamentale forskelle mellem os, som

også har haft praktisk betydning for vor stilningtagen til helt konkrete sager herinde, og sådan er det fortsat. Men vi er helhjertet gået ind i bestræbelserne på at udkrystallisere og markere den enighed, der dog findes på nogle ikke helt uvæsentlige områder, og vi går uden forbehold ind for de fællesforslag, det har resulteret i. Det blev ikke helt de samme, som uden vores vidende blev nævnt over for presen for en uges tid siden; forklaringen herpå kan man for vores vedkommende finde i de bemærkninger, vi gjorde, da de pågældende forslag var til første behandling, så det skal jeg ikke kommentere yderligere.

Men resultatet er blevet for det første et forslag om registrering af værdipapirer, oprindelig fremsat af SF, men ændret til et beslutningsforslag.

For det andet et forslag om sikring af mindst 40.000 boliger ved overførelse af restkvoten til almennyttigt byggeri, oprindelig fremsat af VS, men nu knyttet sammen med DKPs forslag om genindførelse af momsrefusion på dette område, det almennyttige byggeri. Jeg finder grund til at anerkende SFs medvirken til det sidste, dette med genindførelsen af momsrefusionen. Det kan ikke være nogen hemmelighed, at vi ved snart utallige lejligheder har pirket og sparket til SF for at få partiet til at lægge afstand fra sin egen medvirken i 1973 til sammen med socialdemokratiet at indføre fuld moms på boligbyggeriet ved at fjerne momsrefusionen. DKP og VS har begge arbejdet for genindførelse af momsrefusionen generelt, fordi vi principielt er modstandere af skat på boliger. Fællesforslaget indfører momsrefusion for det almennyttige byggeris vedkommende.

Denne fællesoptræden med disse forslag – og det skal siges klart – dækker kun en meget begrænset del af det parlamentariske spektrum, som endda, og det skal siges mindst lige så klart, kun er en yderst begrænset del af hele det politiske spektrum.

Samtidig har VS for egen regning fremsat forslag om ekspropriation af rettighederne til råstofferne, herunder olie og gas, i den danske undergrund, ligesom vi har genfremsat de fire energipolitiske beskæftigelsesforslag, som flertallet herinde nægtede at sætte på dagsordenen under augustsamlingen. Sammen med det boligpolitiske forslag, som nu altså er blevet til et fællesforslag, udgør disse forslag om udbygning af den alternative energiforsyning det

[Wilhelm.]

eneste omfattende og konkrete program til bekæmpelse af arbejdsløsheden, som overhovedet er fremlagt af noget parti. Tilsammen svarer det til en formindskelse af arbejdsløsheden på 60.000–80.000 helårsarbejdere i hvert af de nærmestkommende år. Teknisk, økonomisk og ressourcemæssigt er det helt realistiske forslag. I henseende til betalings- og valutabalancen er det overordentlig fordelagtige projekter. Konsekvensberegningerne er foretaget, og de bygger i et og alt på ministeriernes oplysninger.

Disse forslag dementerer fuldstændig den primitive karikatur af VS som et alt-eller-intet-parti. De dementerer socialdemokratiets og andres yndlingsforestillinger om, at et revolutionært parti kun sidder med hænderne i skødet og afventer tusindårsriget, som vi har hørt så mange gange, og som især den idéforladte finansminister plejer at udtrykke.

Men forslagene demonstrerer samtidig, hvad der må være arbejderklassens krav til krisepolitikken under det kapitalistiske system. De foregiver ikke at løse krisen. De bygger ikke på ideen om beskæftigelse for enhver pris og med hvad som helst. De er entydigt i arbejderklassens interesse, hvilket ikke kan siges om regeringens såkaldte beskæftigelsesforanstaltninger, uanset hvor mange arbejderpartier man har fået til at stemme for dem. De repræsenterer en ønskelig politisk udvikling, og deres perspektiv er en styrkelse af arbejderklassens stilling over for kapitalen, også i politisk henseende.

For at gøre det endnu tydeligere har vi samtidig foreslået – og det er også en gentagelse – ophævelse af den såkaldte prisdæmpende ydelse, dette tilskud til arbejdskøberne, som socialdemokratiet har markedsført som et beskæftigelsesforslag.

Nu er det som bekendt ikke kun det danske samfund, der er krisepågivet. Hele den kapitalistiske verden er i krise. Gang på gang har de borgerlige økonomer og politikere bebudet, at det snart ville være overstået, men det lovede opsving er udeblevet, og den krampetrækning, som nu kaldes opsving, har kun demonstreret, hvad der er indholdet i den borgerlige krisepolitik, nemlig at der udmærket kan foregå en kapitalistisk udvikling, samtidig med at 10 pct. er mere eller mindre permanent arbejdsløse.

Alle EF-landene er i krise og har fortsat stor arbejdsløshed. Overalt kommer kampen mod arbejdsløsheden i tredje række. Augustforliget

har demonstreret, at den socialdemokratiske regering i praksis prioriterer nøjagtig på samme måde som de øvrige EF-regeringer uanset deres betegnelser.

Man må indrømme den danske regering, at den i stigende grad toner rent flag, også på EF-området. Udenrigsministeren er stolt af det udenrigspolitiske samarbejde i EF, som man inden folkeafstemningen i 1972 forsikrede ikke ville komme på tale. Og handelsministeren arbejder ihærdigt på at få gennemført direkte valg til EF-Parlamentet, selv om han godt ved, at det baner vej for en politisk union, som han endnu ikke åbent har bekendt sig til.

Over for Sydafrika udviser den danske regering fortsat dobbeltmoral. På den ene side fordømmer man Vorsters og Ian Smiths racistiske regimer, og på den anden side sanktionerer man danske firmaers omfattende kapitalinteresser. ØK tjener fedt på udbytning af underbetalt sort arbejdskraft, og regeringen sætter kikkerten for det blinde øje.

Kissingers penduldiplomati hyldes både af regeringen og stort set den samlede presse. Hele formålet for dette diplomati er klart og tydeligt at sikre den hvide overklasse, som er trængt af befrielsesbevægelsen, den økonomiske magt, selv om den må afgive den formelle politiske magt til det sorte flertal.

Over for Portugal har regeringen for længst bekendt kulør. Statsministeren har utvetydigt blandet sig i Portugals indre anliggender til fordel for de kræfter, som arbejder for en kapitalistisk udvikling i landet. Forleden udtalte statsministeren i radioen, at han fandt det helt rigtigt og udmærket, at det portugisiske styre nu er i færd med at fratage landarbejderne den jord, de har besat, for at give den tilbage til den lille overklasse, som var basis for 50 års fascistisk Salazarstyre i Portugal. »Jorden tilbage til godsejerne«. Sådant lyder de portugisiske og danske socialdemokraters parole.

Den aktuelle godsejerpolitik herhjemme går under betegnelsen indkomstpølsepolitik. Kernen i indkomstpølsepolitikken er, at statsmagten skal styrkes, og at dens kompetenceområde skal udvides, således at den også sætter rammerne for og kontrollerer de aftaler, der indgås mellem arbejdsmarkedets organisationer. Hvorfor har vi nu så meget imod det? Det har vi, fordi indkomstpølsepolitikken alene er rettet mod lønarbejderne, og fordi den ikke tager sigte på at bedre beskæftigelsessituationen, men på at bedre pro-

[Wilhelm.]

fitmulighederne. At disse to ting ikke nødvendigvis følges ad, er det sidste års udvikling et stærkt bevis på.

At indkomspolitikken kun retter sig mod lønindkomsterne og f. eks. ikke mod ågerrenter, mod huslejeindtægter, mod værdiforøgelse i form af merinvesteringer, kursstigninger, friaktier eller henlæggelser, mod udstykningsgevinster, mod kapitalgevinster osv., gennemgik jeg i detaljer under behandlingen af det indkomspolitiske forlig i august. Og at forligets beskæftigelseseffekt er 30.000 flere arbejdsløse, er siden blevet bekræftet, og regeringens eventuelle dementi har man ikke villet lægge frem.

Den statsmagt, som styrkes ved indkomspolitikken, er ikke en neutral statsmagt. Det samfundssystem, som indkomspolitikken skal bringe til at køre videre, er ikke et farveløst frit i luften svævende samfundssystem. Det er en kapitalistisk statsmagt og et kapitalistisk samfundssystem, og indkomspolitikken bliver naturligvis derefter. Den »løser« problemerne helt og holdent på kapitalens betingelser. Hvem har hørt nogen kapitalist protestere mod den indkomspolitik, som de 5 partier vedtog i august? Nej vel?

Men vi er imod indkomspolitikken fuldt så meget på grund af de perspektiver, den åbner for. Hvad agter indkomspolitikken partier at foretage sig, hvis lønarbejderne nægter at bøje nakken og efterkomme henstillingerne? Vil man så opgive sin indkomspolitik, eller vil man foretage endnu et indgreb og afgøre overenskomsterne ved lov? Og hvis lønarbejderne stadig væk er genstridige og måske endda organiserer sig mod indkomspolitikken, vil man så opgive den, eller vil man håndhæve den? Hvordan vil man håndhæve den? Jeg mener det helt konkret og bogstaveligt. Hvad er man indstillet på og villig til at gøre for at håndhæve indkomspolitiske love? Nogle få domme? Men hvis de ikke hjælper? Poliiti og militær? Forbud mod lønarbejdernes organisationer eller hvad? Enten opgiver man over for lønarbejdernes modstand, eller også er dette den eneste logiske konsekvens.

Et af de partier, statsministeren og hr. Kjeld Olesen regner som garanter for demokratiet, kristeligt folkeparti, har erkendt denne logik. Det skal de ikke lastes for. Men i stedet for at bruge denne erkendelse til at se, at indkomspolitik er starten på et skråplan og derfor bør forlades, så har de ihærdigt arbejdet på at

planlægge turen hele vejen ned, styret med bøder og straffe og anden form for kriminalisering af lydighedsnægtelse over for staten. Det er perspektivet i indkomspolitikken.

Dette system med den faste statsmagt, som ved hjælp af samfundsdisciplin, offentlig lydighedspligt og fuld kontrol over arbejdsmarkedets organisationer styrer samfundet på kapitalens betingelser, blev udviklet i Italien i 1920'erne – for øvrigt af en frafalden socialdemokrat. Det kendes under navnet fascisme, og det melder sig troligt som »løsningen«, hver gang kapitalismens krisesymptomer slår ud. Fascismen og intet andet er indkomspolitikens perspektiv. Alt det andet, som for en mere overfladisk betragtning forekommer at være det karakteristiske ved fascismen, den autoritære stat, den offentlige lydighedspligt, kontrollen med og eventuelt forbud imod lønarbejdernes organisationer, hele den fascistiske kulturpolitik, om nødvendigt koncentrationslejrene, det er jo ikke det primære, men kun de nødvendige midler, som viste sig dengang for at sikre indkomspolitikken gennemførelse og håndhævelse. Dette er perspektivet.

Hermed har jeg ikke sagt – og det vil jeg understrege – at alle tilhængere af indkomspolitik er fascist. Jeg understreger: det har jeg ikke sagt, og det mener jeg ikke. Til gengæld er det nødvendigt at tvinge dem til eftertanke og til at svare præcist på: hvor langt er I villige til at følge dette logiske forløb for at håndhæve jeres indkomspolitik? Spørgsmålet må ikke mindst rettes til socialdemokratiet. Den radikale gruppeformand har for længst erklæret, at forligspartierne må være gensidigt forpligtet til at gribe ind i overenskomstsituationen, hvis arbejdsmarkedets parter går uden for de rammer, forligspartierne har henstillet. Så han er altså villig til at tage i hvert fald næste skridt med. Og kristeligt folkeparti er som nævnt mere end parat til at gå endnu længere. Spørgsmålet er således heller ikke løst fra enhver virkelighed. Hvor præcis siger socialdemokratiet stop i det her skitserede forløb? Kan vi få klar besked om det?

Det er for at komme nærmere et svar på dette helt alvorlige spørgsmål, VS sammen med SF og DKP har stillet det dagsordensforslag, som hr. Gert Petersen læste op. Jeg skal anbefale det af hr. Gert Petersen på SFs, DKPs og VS' vegne fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Vi går herefter over til indlæg fra andre medlemmer, og taletiden er her indtil 10 minutter.

Jes Schmidt (CD):

Mindretalsspørgsmål spiller i vor verden en større rolle, end man almindeligvis antager. Det gælder i dag især den frigjorte del af Afrika, og det burde finde endnu mere opmærksomhed i de vordende flertalsregeringer i det sydlige Afrika. Jeg mener dermed ikke kun hvide, men også sorte mindretal. Behandlingen af mindretallene og deres rettigheder er og vil være en afgørende prøvesten for de nye, men også for andre regerings demokratiske kvalitet.

Da jeg for nylig deltog i den interparlamentariske unions kongres i Madrid, blev det over for mig gjort gældende, at vi efter hvid undertrykkelse af flertallene i Afrika ikke havde nogen som helst kompetence til nu at kræve beskyttelse af mindretallene, og for øvrigt burde vi i Europa først løse vore egne mindretalsproblemer. Jeg skal som vicepræsidenten i den europæiske mindretalsunion være den sidste til at påstå, at i Europa er den hellige grav, hvad angår mindretalsrettighederne, vel forvaret, men dette, at der er begået blodig uret også i Europa, og at vi her har uløste problemer, det kan ikke betyde, at vi resignerer og opgiver striden for beskyttelse af mindretal. For lande som de skandinaviske, for lande som Danmark og Tyskland er det uhyre vigtigt, at netop de giver gode eksempler på, hvorledes der kan skabes fornuftige mindretalsordninger, der netop er et kvalitetsmærke for demokratiet.

Af den grund mener jeg, det er vigtigt, at der i en åbningsdebat som denne også tales om mindretalsproblemerne, selv om jeg godt ved, at alle her i denne sal er optaget af dagens bekymringer, der brænder på og står i søgelyset. Min pligt er det her som repræsentant for det tyske mindretal i Nordslesvig i amtet Sønderjylland at omtale specielle, aktuelle spørgsmål, som mindretallet har, og komme med nogle mere almindelige betragtninger om udviklingen i det dansk-tyske grænseland.

Med forventning ser det tyske mindretals skolevæsen frem til den forestående revision af friskoleloven. Vi går ud fra, at det er hensigten at tage særligt hensyn til de specielle forhold i grænselandet. Det gælder især dispensationsbestemmelserne, hvad angår minimumstallet af elever i de enkelte skoler. Ved at tage hensyn

til skolernes størrelse tager man samtidig tilbørligt hensyn til et nationalt mindretals særlige tarv.

Hvad angår mindretallets børnehaver, så er man taknemlige for de særlige bestemmelser, som socialministeriet har udsendt om den kommunale pladsanvisning. Desværre må vi beklage, at tilsyneladende ikke alle kommuner lever op til forældrenes ret til at sende deres børn i en af mindretallets børnehaver, selv om denne ligger i nabokommunen. Således vil Sydals kommune øjensynlig ikke betale det kommunale bidrag for børn, der går i mindretalsbørnehaver i Sønderborg.

Ved forskellige lejligheder har jeg fra denne talerstol udtalt en vis frygt for, at ikke alle kommuner helt forstår sammenhængen mellem bloktilskud og statstilskud til friskolerne, og hr. Kjeld Olesen har jo også været inde på, at nogle kommuner så lidt anderledes på bloktilskuddene, end man gjorde det her i København. Således læser jeg til min store overraskelse, at der på et kommunalforeningsmøde i Løgumkloster er rejst ønske om særlige finansudvalgsbevillinger til kommuner, der har tyske mindretalsskoler at betale til. Kommuneforeningen i Sønderjyllands amt bør derfor vistnok informeres bedre om, at man ikke to gange kan få erstattet det tilskud, som man efter loven har at yde til friskolerne.

Den tyske skoleforening i Sønderjylland har længe ønsket statstilskud eller lån til den nødvendige udbygning af skolen i Sønderborg. I kontaktudvalget for det tyske mindretal har man stillet sig positivt over for en hurtig bevilning til Sønderborg. Efter min mening burde man i dette tilfælde kunne handle hurtigt, ikke mindst med henblik på gensidighedsprincippet i grænselandet. Som bekendt yder landet Slesvig-Holsten et tilskud til udbygningen af den danske Duborgskole i Flensborg. Det drejer sig om ikke mindre end 8,4 mill. kr., og i dette tilfælde vil også forbundsdagen i Bonn, efter hvad repræsentanter for begge de store partigrupper har udtalt, derudover yde et byggetilskud på ligeledes 8,4 mill. kr., som altså vores stats- og valutakasse sparer. Jeg håber, at regeringen her vil vise samme imødekommede som dens og partiernes repræsentanter i kontaktudvalget har givet udtryk for.

Det er godt og nyttigt for grænselandet, at vi også ved dette åbningsmøde kan sige, at forholdet mellem danske og tyske i grænselandet har gjort yderligere fremskridt. Det er præget

[Jes Schmidt.]

af fornuft, ikke af golde talemåder om venskab eller om rosernes tid.

Det er heller ikke noget uheld og heller ikke nogen ulykke, når der en gang imellem opstår strid og polemik om enkelte spørgsmål. Der er nogle i denne sal, der ved, hvad jeg mener. Jeg tænker her på den strid, vi havde for nogen tid siden om jordlovsudvalgets praksis i grænselandet. Fredelige forhold er målet, dog er målet ikke kirkegårdens fred. Afgørende er sund fornuft og god vilje, og dette fornuftige naboskab forstyrres heller ikke afgørende, når en enkelt af vore gamle venner spiller på de gamle toner om det tyske mindretal. Det hører vist til grænselandets sang.

Lidt alvorligere ser sagen imidlertid ud, når politimestre og radiochefer begynder at politisere. Vi synes i hvert fald ikke, det harmonerer med folketingsbeslutningen fra 1955 om det tyske mindretals rettigheder, når en radiochef, der selv siger, at han bærer ansvaret for denne radios grænsepolitiske holdning, i en offentlig tale begynder at udtale sig om den families nationale sindelag, som redaktøren ved min avis i Åbenrå tilhører. Det går vist også for vidt, når en politimester i en kæmpeartikel skriver om danske familier, der sender deres børn i tyske børnehaver, og i parentes tilføjer: formanden for Folkeligt Samfund. Samme politimester skriver videre, at to officersfamilier sender børnene i tysk skole i Åbenrå. Hvad er det for noget? Jeg troede, at sindelaget skulle være frit i grænselandet, og jeg mener stadig, at det ikke kan være en politimesters eller en radiochefs opgave at blande sig i familiers nationale tilhørsforhold eller sindelag. Også offentligt ansatte bør have ret og fuld frihed til at sende deres børn i de skoler, de selv ønsker. Det er efter min opfattelse utilstedeligt at blande sig i denne ret. De bør heller ikke frygte en forflyttelse til andre dele af landet, når de benytter sig af deres borgerlige rettigheder. Jeg mener, at dette også fra denne talestol bør fastslås med syvtommersøm. Det fornuftige naboskab i landsdelen bør absolut udelukke sindelagssnuseri og indblanding af offentligt ansatte i private forhold, selv om det drejer sig om politimestre og radiochefer.

Til slut: da min landsdel er særligt ramt af tørken, vil jeg atter udtale håbet om, at augustforligspartiernes principbeslutning om effektiv hjælp til landbruget snart vil give positive resultater. En sund og fornuftig udvikling i

grænselandet er et gode både for Danmark og Tyskland. Derfor bør man ikke tabe dene landsdels særlige problemer og opgaver af syne.

Det gælder også de belastninger, som grænsehandelen for øjeblikket er udsat for. Jeg tror, det er på tide, det bliver regnet op, hvor stor skævheden i grænsehandelen er, og hvor langt vi er fra en nogenlunde fornuftig balance.

Voigt (FP):

»Solidaritet« er et ord, Kjeld Olesen ret så ofte bruger i debatten, ikke bare her i salen, men også i tv og i skrifter. Vi husker en tv-udsendelse her i sensommeren, hvor man behandlede strejken på Den kongelige Porcelainsfabrik. Da sagde hr. Kjeld Olesen, at vi mere velbjærgede måtte være solidariske. Vi skulle kigge på lavtlønsproblemet, derfor måtte vi nu være solidariske, og vi kunne måske endda gå lidt ned i løn.

På den baggrund spurgte jeg hr. Kjeld Olesen i et åbent brev, om det måtte forstås således, at han nu ville stemme for fremskridtspartiets forslag om, at vi folketingsmedlemmer, borgmestre og andre folkevalgte skulle foregå befolkningen med et godt eksempel og gå 10 pct. ned i løn. Hvad var svaret? Hr. Kjeld Olesen ville sandelig ikke stå og hykle med fremskridtspartiet. Bevares, hr. Kjeld Olesen siger godt nok, at han får løn ved siden af sin folketingsgage – det gør alle offentligt ansatte, som vi har et meget stort flertal af her i folketinget, og det er ulykkeligt – men hr. Kjeld Olesen ville ikke være med til, at det skulle gå ud over dem, der kun havde deres almindelige folketingsløn, altså uden fede ben fra offentlige stillinger. Her er jeg uenig med hr. Kjeld Olesen, fordi folketingsgagen i sig selv er så fyrstelig, at vi sagtens kunne foregå befolkningen med et godt eksempel og gå ned i løn.

Hr. Kjeld Olesen kan da have ret i, at det hjælper som en skrædder i helvede, men det nærmer sig trods alt et tocifret millionbeløb. Det må erkendes, at det fylder ikke meget i det griske kasseapparat, som er statens, og det skyldes jo, at socialdemokratiet ustandselig trykker på knappen, hvorpå der står tilskud.

Jeg må spørge: hvorfor kommer hr. Kjeld Olesen i tv med det sædvanlige socialdemokratiske sødsuppegas om solidaritet, og at vi velbjærgede godt kan gå ned i løn, når han ikke vil være med til at gøre disse smukke ord til handling? Uden at fornærme hr. Knud Jersper-

[Voigt.]

sen vil jeg sige, at det er for mig at se meget værre end de kristelige kuk-kuk-plan.

Det er den slags, folk af hr. Kjeld Olesens type tror at de skal sige for at virke folkelige og forståelige – folk, som tror, at de kan tage patent på samfundsudviklingen.

En anden ting, som socialdemokraterne gerne står og siger, er, at de vil hjælpe pensionisterne. Det har de sagt gang på gang, men hvad er kendsgerningen? Den 28. maj stemte socialdemokratiet nej til, at vi skulle have en forbedret folkepension. Landets folkepensionister kan altså takke socialdemokratiet for, at de stadig væk ikke kan få en fornuftig pension.

Statsministeren har sagt: vi må tage denne kamp med fremskridtspartiet. Det er vi taknemlige for. Vi synes, det er fair af statsministeren, at han nu vil møde os mand til mand, ansigt til ansigt med vælgerne, i stedet for at klandre os i smæderomaner. Lad mig derfor sige til statsministeren, selv om han ikke er i salen, og lad mig også sige til de øvrige ministre, til den socialdemokratiske folketingsgruppe og til socialdemokrater ud over det ganske land: vi i fremskridtspartiet glæder os som vanvittige til at møde jer ude omkring i landet og på arbejdspladserne, hvis ellers de socialdemokratiske tillidsmænd vil give os adgang dertil. Derude omkring i landet og på arbejdspladserne vil vi afdække socialdemokratiets hjælpeløshed, hykleri og politiske nøgenhed, således at de vil stå til stor moro for hele den danske befolkning.

Brusvang (CD):

Jeg vil gerne for CD gøre nogle bemærkninger om to spørgsmål; det ene er spørgsmålet om udvalgsbesættelsen, og det andet er spørgsmålet om de igangværende forsvarsforligshandlinger.

Om det første dette, at jeg tror, man ude omkring har haft lidt vanskeligt ved at forstå, hvad det egentlig var, vi brugte 36 timer til, eller noget i den retning. Man har lidt vanskeligt ved at forstå, at det virkelig kunne være så betydningsfuldt. Og når man ser pressen, ja, så må man også som gammel politimand erkende, at det sete afhænger af øjet, der ser, og to vidner, der oplever den samme begivenhed, har en vidt forskellig fremstilling af, hvad det egentlig var, der skete.

Lad mig nævne et par eksempler til illustration. Lad mig nævne, at et blad som B.T. på en

meget venlig måde, men i øvrigt også på en neutral måde, har givet en fremstilling af, hvad der passerede. Og et blad som Information har gort det samme. Lad mig heroverfor også nævne, at et blad som Jyllands-Posten af en eller anden helt uforståelig grund totalt har misforstået, hvad det egentlig var, der foregik, og i øvrigt kun har antydninger af det resultat, man nåede frem til. Jeg nævner disse ting for at illustrere, at det er nødvendigt at søge her at trække den problemstilling op, vi står over for, og betydningen af det resultat, vi nåede til. Der er, tror jeg, sket misforståelser og fejl i begge lejre. Jeg skal ikke forsøge at udmale, i hvilken lejr fejlen og misforståelserne har været størst.

Der blev indgået et særligt valgforbund, som socialdemokratiet stiftede med de radikale, med hr. Lembourn og med hr. Berglund, og det fik en virkning for det valgforbund, som centrum-demokraterne var med i sammen med venstre, fremskridtspartiet og kristeligt folkeparti. Det valgforbund stod nemlig over for et nyt problem, efter at det konservative folkeparti havde meldt sig som interesseret, da det konservative folkeparti med sine 9 mandater jo ikke havde nok til at bære sig selv. Selvfølgelig var de, der var i dette valgforbund bestående af 4 partier, principielt positivt indstillet over for en fornuftig samordning med det konservative folkeparti. Nu viste det sig altså bare, at kabalen ikke kunne gå op, uden at CD, kristeligt folkeparti eller de konservative blev ramt på en eller anden måde. Dette resultat foreholdt vi socialdemokratiet, de radikale, venstre og regeringen og sagde: det er uacceptabelt, hvis der i den anden lejr foretages sådanne dispositioner, at to augustforligspartier, her altså CD og kristeligt folkeparti, bliver sat i den situation, at de ikke kan blive repræsenteret i en række udvalg, og det er i og for sig lige så uacceptabelt, at et tredje parti, det konservative folkeparti, som har været aftaleparti og støtteparti i den forbindelse, skulle komme i en tilsvarende situation.

Derfor var det ikke en bøn, der blev rettet til socialdemokratiet om at afgive nogle af de pladser, man havde fået ekstra ved sit særlige valgforbund, men det var en understregning over for socialdemokratiet af, at det var den eneste rimelige løsning, hvis der skulle være mening i det samarbejde, som vi i øvrigt havde omkring augustforliget. Det er også årsagen til, at mit partis ordfører for lidt siden sagde, at han syntes ikke, han skyldte socialdemokratiet

[Brusvang.]

noget. Jeg tror nok, den bemærkning blev lidt misforstået. Vi har stadig væk en særdeles venskabelig følelse over for alle vores forligspartnere i augustforliget, men vi vil understrege, at vi stod i en situation, hvor det måtte være et rimeligt krav for os i forligsånden at få overladt disse poster.

Hvad blev resultatet? Vores krav blev opfyldt. I alle vigtige udvalg, som vi havde ønsker om, fik vi en medlemspost. Det gjaldt både finansudvalget, det gjaldt det udenrigspolitiske navn, det gjaldt markedsudvalget og flere andre, og i en 4 stykker derudover dér fik vi en suppleantpost. Vi er altså blevet fuldt dækket ind.

Hvad er så konsekvensen yderligere? Det er denne, at derved er vi rykket over, hvad der ikke ligger noget politisk i, men kun noget valgteknisk, for at få denne knude løst. Samtidig sikrer man, at kristeligt folkeparti og det konservative folkeparti i den valggruppe, de forblev i, kunne få en hel stribe repræsentationer i de enkelte udvalg. Det var naturligvis for os et ønske, at dette kunne ske.

Når jeg skal gøre status her i dag, så vil jeg blot sige: der er ingen grund til at skændes om, hvem der sejrede. Vi fik nogle krav opfyldt, det er korrekt, men der er ingen grund til at skændes om, hvem der sejrede. Det, der sejrede i denne sag, det var fornuften, og det var augustforliget. Det er vi særdeles tilfredse med.

Dernæst et par bemærkninger om CDs synspunkter med hensyn til de forsvarsforligshandlinger, der for tiden finder sted. CD har opfordret statsministeren til at indbyde fremskridtspartiet til at være med i disse forligshandlinger, og hvorfor det? Af den grund, at der så vidt mig bekendt blandt fremskridtspartiets 23 medlemmer i dette ting i hvert fald er 20 medlemmer, som har sagt ja til NATO, og som er parate til at leve op til vor NATO-forpligtelse. Disse medlemmers positive indstilling over for vort forsvar bør efter min opfattelse støttes.

Det er også centrum-demokraternes principielle holdning, at alle folketingets medlemmer skal have samme ret og pligt til og mulighed for at være med i arbejdet, der foregår her. Også derfor finder vi, det var rimeligt og hensigtsmæssigt, at de kunne være med. Hermed har jeg på ingen måde taget politisk stilling til fremskridtspartiets program i øvrigt. Som man formentlig vil vide, er jeg på de allerfleste punk-

ter ikke enig i fremskridtspartiets politiske program, men det er vælgernes afgørelse, at de sidder her.

Jeg vil også gerne gøre den tilføjelse, at det nytter ikke noget, at vi alle sammen farer rundt og er grønne af misundelse over de Galluptal, som fremskridtspartiet er i stand til at præstere, når vi her i denne sal handler på den måde, at vi ikke giver fremskridtspartiet anledning til at tage et ansvar. Der er ingen tvivl for mig om, at det ude i befolkningen har en negativ virkning i forhold til os andre, og det vil sige, at man får en stadig stigende sympati for det parti, som holdes uden for det almindelige samarbejde. Derfor er det altså i fuld overensstemmelse med vores principielle parlamentariske holdning, at dette parti bør indbydes og få et medansvar.

Jeg har med tilfredshed bemærket, at statsministeren har sagt ja til at møde hr. Glistrup til en tv-duel, og jeg forstår, det er ikke den eneste konfrontation; der vil følge flere efter. Jeg synes, det er rigtigt af statsministeren at gøre det, og jeg tror også, det er den almindelige fornemmelse over land og rige, at sjældent har en fjernsynsudsendelse været imødeset med så stor og almindelig interesse som netop denne konfrontation. Men når statsministeren kan sige ja til at gå i tv til en speciel dyst uden for de øvrige politiske dyster, der finder sted, med fremskridtspartiets leder – kampagneleder, som det vist hedder – så mener jeg også, tiden er inde til, at vi må tage den dyst med fremskridtspartiet på andre fronter og tage dem med i det almindelige samarbejde.

Jeg har en fornemmelse i maven af, at denne opfordring i hvert fald ikke i første omgang er særlig velset hos de partier, og specielt måske socialdemokratiet, som er med i tolvmandsgruppen, som forhandler om det nye forsvarsforlig.

Ved en tidligere lejlighed, det var engang i foråret, da jeg foreslog statsministeren, at han skulle indkalde septemberforligspartierne, for at et problem, der stod os imellem, nemlig spørgsmålet om de ulovlige blokader, kunne blive løst i dette forum, husker jeg, at statsministeren sagde, det var et fåbeligt brev og en fåbelig idé. Men jeg tror også, man i den sag husker, at da vi på den sidste dag før sommerferien fandt en løsning på dette problem, så blev løsningen formuleret netop i kredsen af septemberforligspartierne, som statsministeren specielt indkaldte.

[Brusvang.]

Selv om mit forslag i første omgang måske bliver stemplet som tåbeligt og sagen uvedkommende, så har jeg tillid til, at der er så meget styrke og fornuft i det, at det på længere sigt vil have sin virkning.

Patursson (Færø.):

Som det vil være bekendt, vedtog et enigt lagting den 6. august i år en udvidelse af den færøske fiskerigrænse til 200 sømil ikke senere end fra 1. januar 1977 at regne. Dette er en af de mest betydningsfulde afgørelser i Færøernes nyere historie. Den kamp, vi i så lang tid har ført for bevarelsen af egne fiskerigdomme til fordel for landets egen befolkning, vil nu blive bragt til sejrrig afslutning.

Denne kamp har faktisk stået på i 75 år eller fra året 1901, da den danske regering hen over hovedet på det færøske lagting indgik aftalen med Storbritannien om 3 sømils fiskerigrænse – en aftale, der åbnede adgang til en altomfattende og ødelæggende udenlandsk rovdrift på fiskebestanden i det hjemlige færøske farvand.

Kampen mod denne ulyksalige 1901-aftale og for udvidelse af fiskerigrænsen begyndte for alvor i 1952 eller for 24 år siden. Langt om længe fik vi i 1964 denne aftale opsagt og en fiskerigrænse på 12 sømil. Denne beskedne udvidelse fik en afgørende betydning for færøsk økonomi.

Fiskeriet i de hjemlige farvande kom i gang igen, hjemmeflåden blev udvidet, og der blev bygget filetfabrikker rundt omkring på øerne med beskæftigelse og indtjeningsmuligheder, hvor der ingen havde været før. Udvidelse til 12 sømil viste sig imidlertid at være ganske utilstrækkelig, og kampen for en yderligere udvidelse fortsatte. Nu endelig står vi på tærskelen til en udvidelse til 200 sømil og derved på tærskelen til en ny æra i Færøernes nyere historie.

Ifølge den forfatningsmæssige stilling, Færøerne har, skal lagtingets beslutning føres ud i livet ved en lov vedtaget her i folketinget, og jeg har med glæde noteret mig statsministerens bemærkning herom i åbningstalens skriftlige del. Loven skal give bemyndigelse til fiskerigrænseudvidelsen, idet selve udvidelsen skal træde i kraft ved en anordning. Det haster med at få loven vedtaget, således at selve dagen for udvidelsen kan fastsættes. Jeg har en lille, men vigtig bemærkning til selve lovforslaget, men

det kan vi vente med, indtil forslaget kommer til behandling her i salen.

Det må glæde os alle, at regeringen bekymrer sig for befolkningerne i den sydlige Afrika, og at regeringen, som statsministeren udtalte det, vil medvirke til, at disse befolkninger får deres naturlige ret til selvbestemmelse. Men der er jo andre, nærmere befolkninger, der har en lige så naturlig ret til selvbestemmelse, deriblandt færingerne. Her talte statsministeren imidlertid ikke om nogen naturlig bestemmelsesret, men indskrænkede sig til at tale om det færøske hjemmestyres adgang til i videre omfang at administrere og træffe bestemmelser om færøske anliggender inden for hjemmestyrets rammer.

Se, det er jo noget ganske andet, og hvor utilstrækkelig denne hjemmestyreordning er, har vi bevis på i det lige berørte spørgsmål om fiskerigrænsen. Det drejer sig her om et af de allervigtigste anliggender for den færøske befolkning, men i dette vigtige anliggende ligger beslutningsmyndigheden jo ikke hos det færøske hjemmestyre, men derimod i det danske folketing og hos den danske regering.

Jeg vil i denne forbindelse bare udtrykke forventningen om, at den danske regering kommer til at bekymre sig lige så meget for at give den nordiske befolkning på Færøerne den samme naturlige ret til selvbestemmelse, som den vil give den farvede befolkning i Sydafrika. Men det kommer vel snart.

Når man ikke straks får det bedste, må man foreløbig lade sig nøje med det næstbedste, og når statsministeren taler om det færøske hjemmestyres adgang til i videre omfang at administrere og træffe bestemmelser om færøske anliggender, må jeg tro, at han her bl. a. har i tankerne det færøske landsstyres beslutning om færøsk overtagelse af sagsområdet undergrunden, herunder også havbunden. Denne overtagelse af undergrunden, heri indbefattet havbunden, er næst efter fiskerigrænsen det vigtigste økonomiske spørgsmål på Færøerne nu og sikkert også i fremtiden. Det er en uomtvistelig menneskelig ret og en livsnødvendighed for den færøske nation at bevare alle landets naturrigdomme til fordel for sig selv og for sig selv alene og til selv og alene at træffe beslutninger herom.

Bay (UP):

Med lov skal land bygges. Det er jo en sæt-

[Bay.]

ning, som blev sagt og skrevet for 700 år siden, men regeringen og de fleste af dette tings medlemmer har fået disse få ord forkert i halsen, for man kan ikke bygge et land med love. Hvis man havde kunnet det, havde vi levet i et paradis. Der er væltet mange love over en befolkning, som ikke kan værgе sig imod deres bestemmelser, og jeg vil vove at påstå, at det er komplet umuligt at holde samtlige love i dette land; den, der forsøger derpå, vil på et eller andet tidspunkt overtræde en eller anden lov.

Hvis man nu havde fulgt den næste sætning og sat den med guldbogstaver på alle offentlige bygninger i 700 år, nemlig sætningen: Hvis hver mand ville nøjes med sit eget, havde man ej lov nødvendig, havde det været en god retningslinje ikke alene for befolkningen, men også og navnlig for dette tings medlemmer. Hvis man så også havde kunnet finde ud af at lave de love, som man nu nødvendigvis må have, fordi hver mand stadig ikke vil nøjes med sit eget, så folk monne kunne forstå, hvormed de haver sig at rette, så ville vi også være nået et stort skridt frem. Men heller ikke det vil regeringen.

Allerede i dag, tredjedagen i denne samling, fik vi, så vidt jeg kunne skønne – jeg nåede ikke at få dem talt – 22 lovforslag. Vi skal nok nå at få over 300 i denne samling, og der skal nok blive vedtaget ca. 200, men de 195 har kun det ene formål at rette på de dårlige følger af de love, man lavede sidste år og forrige år, og sådan bliver det ved i en tilsyneladende uendelighed.

Jeg hørte hr. Kjeld Olesen i et lille hjertesuk nævne noget om, at de tekniske fremskridt kunne forårsage arbejdsløshed, når maskinerne overtog menneskenes arbejde. Jeg synes, der findes en helt anden forklaring på problemerne; jeg har lagt mærke til, at man i den vældige tekniske udvikling, vi har været udsat for, netop har turdet gå i gang med opgaver, som man ikke ville have drømt om at gå i gang med, da varenе før skulle laves i hånden. Det har igen betydet – og det glemmer man vistnok – at for det første skal nogle lave maskinerne, for det andet skal nogle bruge dem, og for det tredje skal nogle vedligeholde dem. Derfor er jeg ret sikker på, at det ville få den stik modsatte virkning, hvis man forsøgte at skubbe nogle af maskinerne til side.

Der er ét område, jeg kunne tænke mig man kunne anvende denne form, og det er over for det uhyggelige begreb ungdomsarbejdsløshed,

fordi det er noget helt andet end arbejdsløshed i almindelighed. Ungdomsarbejdsløshed betyder, at folk kommer lige ud fra skolen og får at vide, at de nu kan få lige så meget for ikke at bestille noget som for at bestille noget. Jeg tror ikke, ungdommen er ringere eller bedre, end ungdommen altid har været, men der er ikke noget at sige til, når man laver et forkert system, at man får et forkert resultat ud af det, og at man dermed er i færd med at ødelægge disse unge.

Der var en lille spag bemærkning om, at værdstigningerne skulle udsættes for en rimelig beskatning. Jeg har ikke rigtig forstået, hvad der ligger i det med en rimelig beskatning, det har man snakket om i 40 år. Resultatet af kapitalvindingskatten er blevet, at en masse landmænd ikke kan sælge deres gårde, fordi de unge ikke kan møde frem med den udbetaling, som skal til, når kapitalvindingskatten skal betales i den ende. Økonomiministeren sagde, sidst han havde et par ord til mig, at han var ked af, at jeg ikke takkede ham for den bemærkning i lovkomplekserne. Nu havde jeg forinden takket regeringen, fordi den udsatte spørgsmålet, om vi skal have atomkraftværker eller ej. Men når jeg ikke takkede økonomiministeren, skyldes det, at jeg faktisk ikke rigtig har tillid til økonomiministerens løfter; jeg vil meget hellere vente med at takke, til løfterne er realiteter. Men hvis de bliver det, får vi velsagtens et værre vrøvl med hr. Erhard Jakobsen. Når nu hr. Erhard Jakobsen værner parcelhusejerne så voldsomt, som han tilsyneladende gør, i retning af, at der ikke skal lægges flere afgifter på dem, skulle hr. Erhard Jakobsen tænke en lille smule på, hvad der skete i forgårs: da rundede vi 20 pct. i rente; jeg synes aldrig, hr. Erhard Jakobsen taler om, at vi skulle den anden vej i stedet for, for det er jo ved at være lovhjemlet rov fra dem, der ingenting har, til dem, der har en hel del i forvejen. Nu vel, siger man, disse indtægter på 20 pct. i rente bliver beskattet, og når inflationen osv. kommer til, så er der ikke ret meget tilbage. Men hvad hjælper det den unge, der skal stifte bo? Hvad hjælper det den unge, der skal bo og leve og virke her i landet, for det er ham og hende, der skal af med pengene? Man snakker om, at inflationen tager fordelene ved det. Ja tak, men det er jo netop det forkerte pengesystem og den forkerte jordpolitik, der er skyld i inflationen, og så skubber man årsagerne til side og siger, at det er de høje lønninger osv.,

[Bay.]

der er skyld i det. Det er kun en virkning af årsagen.

Nu kommer vi til de to dagsordensforslag. Egentlig skulle jeg kunne stemme helt og fuldt for et mistillidsvotum til regeringen, for jeg har ikke ret megen tillid til den facon, den kører frem med: der er intet nyt, intet mod til at prøve at gå nye veje, ingen reaktion over for den strømning i vort land, hvor folk protesterer imod de kolossale byrder, det offentlige lægger på hver enkelt, der arbejder i dette land. Der er ingen som helst respekt for denne protest. Derfor har jeg ingen tillid til regeringen. Men når jeg alligevel ikke vil stemme for det ene dagsordensforslag, har det direkte noget med hr. Glistrups sidste udtalelse at gøre. Den ligner præcis den, da hr. Glistrup sad i fjernsynet og sammenlignede sig selv med frihedskæmperne under krigen. Den gang var min kone bange for, at jeg skulle sparke fjernsynet i stykker. Denne gang, da jeg hørte hr. Glistrup sige, at Estrup var mere demokrat end Anker Jørgensen, var jeg lige ved at knuse højtaleren nede på mit lille kontor. Så lidt tillid har jeg dog ikke til hr. Anker Jørgensen, at jeg vil godkende en sådan udtalelse, den var alene skyld i, at jeg ikke vil stemme for mistillidsdagsordensforslaget, men undlade at stemme. Derimod kan jeg sige til hr. Gert Petersen, at hele hjerteret er med, når jeg rejser mig op og stemmer for hans dagsordensforslag.

Kurt Hansen (VS):

Augustforliget var et stort anslag mod stort set alle lønarbejdergrupper. Jeg skal ikke ved denne lejlighed igen begynde at fremdrage vores holdning og argumentation omkring det. Det har vi gjort massevis af gange, og vores ordfører i dag, hr. Wilhjelms, har også yderligere udbygget vore synspunkter om de virkninger, dette forlig må få for lønarbejderne. I de hektiske dage, hvor det sorte forlig blev en realitet, fordi Arbejdsgiverforeningen pressede de konservative, tordnede en hr. Thomas Nielsen så meget, at han en gang også krævede valg. Det gjorde han, fordi han ikke ville acceptere den 2 pct.s ramme, der var lagt for de kommende overenskomstforhandlinger. Dengang sagde VS, det var gas. Det har selvfølgelig også vist sig ganske tydeligt, at det var gas. Vi har set, hvordan Thomas Nielsen og de øvrige LO-bosser har været garanter for, at der overhovedet kunne føres indkomstpoltik i fagbevægelsen.

Vi har set, at de gentagne gange over for fagbevægelsens medlemmer og arbejdspladserne har tordnet om nødvendigheden af, at der i dette land blev ført indkomstpoltik. Vi har hørt det til hudløshed, og vi kan ikke acceptere det. Det var selvfølgelig ikke indkomstpoltikken som princip, der fik Thomas Nielsen til at tage afstand fra augustforliget, men at det ikke var 3 pct. i stedet for 2 pct. Senere viste det sig jo, som vores ordfører har været inde på, at de 2 pct. blev helt og fuldt accepteret i forbindelse med de krav, som skulle udtages som generelle krav til de kommende overenskomstforhandlinger.

I første akt af det skuespil, som meget snart begynder, kan det ikke siges stærkt nok, at LO-repræsentantskabsmødet viste, at de var parat til at føre anslaget imod arbejderklassen og lønarbejderne i augustforliget videre. Vi så, hvordan hr. Thomas Nielsen i sin beretning formåede at skabe en situation sådan, at han bagefter over for hele landets befolkning kunne erklære, at der ikke var én eneste på det repræsentantskabsmøde, som havde stemt imod den beretning, hvori den 2 pct. lønramme indgik. Jeg synes, det er meget problematisk, at man har repræsentanter fra venstrefløjens, nærmere bestemt fra DKP, som ikke har villet tage sig sammen og føre kampen imod indkomstpoltikken ind på LOs repræsentantskabsmøde, så vi dér kunne få en klar markering af, at vi ville støtte arbejderklassens krav fuldt og helt.

Men hvad indeholder så de generelle krav til overenskomstforhandlingerne, som LOs repræsentantskabsmøde udstak? For det første skulle der tages hensyn til de lavest lønnede. Det har LO jo sagt hver eneste gang. Hvad er der kommet ud af det? Nogle gange 1 kr., nogle gange 1,50 kr. Jeg tror ikke på, og det tror jeg heller ikke der er ret mange andre der gør, at det bliver en anden størrelsesorden denne gang. Der skal ske en forbedring for de arbejdere, der er på skiftehold, således at de kan få måske en ekstra uges ferie på årsbasis, måske 1 kr. ekstra i timen for at knokle sig et mavesår til på andet og tredje skift. FIU, Fagbevægelsens Interne Uddannelser, skal udbygges. Støtten til den socialdemokratiske indoktrinering skal fordobles, således at endnu flere arbejdere og endnu flere tillidsmænd kan komme på arbejderhøjskole og blive gode socialdemokratiske tillidsmænd og føre samarbejdsideologien videre ude på arbejdspladserne. VS er bestemt ikke modstander af, at man inden for fagbevægelsen

[Kurt Hansen.]

sen har et velfungerende og et veludbygget uddannelsesapparat, men alle vi, der har prøvet at være på disse højskoler, ved godt, at 90 pct. af indholdet i den undervisning, der bliver lagt frem, er en gang socialdemokratisk indoktrinering, og det må vi naturligtvis tage afstand fra.

VS er tilhænger af, at man søger at gribe arbejderuddannelsen an på en noget anden måde. Vi mener faktisk, det bør være deltagerne selv, der fastlægger og bestemmer indholdet i de uddannelser, man skal have. Det er ene og alene deltagerne, der skal bestemme indholdet. Nogle har måske lyst til at diskutere og opsummere, hvad der er foregået af aktivitet på arbejdspladserne, og andre har måske mere lyst til at tage en videregående uddannelse med 10. klasse osv., hvad ved jeg. Men det må være helt op til de folk, der deltager i undervisningsforløbet, selv at bestemme det. Det skal vi ikke have nogle socialdemokratiske bosser til at sidde og bestemme for os.

Men hvordan ser LO-toppens krav så ud i forhold til arbejdspladsernes krav? Ja, de står jo i skærende modsætning til hinanden. En lang, lang række arbejdspladser og fagforeninger har rejst krav om 35 timers arbejdsuge for 40 timers løn og uden tempoopkrøning. Vi har sagt: væk med de produktivitetsfremmende lønssystemer og en mindsteløn på 35 kr. i timen, arbejdsanvisningen tilbage til fagforeningerne og udvidet ferie. Disse krav kan vi naturligtvis ikke få igennem på nogen som helst måde, hvis man skal følge det forløb, der er lagt op til fra LOs repræsentantskab; det er helt umuligt. Derfor mener jeg, man må se i øjnene, at skal nogle af de krav igennem, må man kæmpe dem igennem ude omkring på arbejdspladserne og i fagforeningerne. Det er den eneste måde, man kan få dem igennem på.

Vi har set, at enkelte forbund klart har tilkendegivet, at de ikke ønsker at overholde den 2 pct.s ramme, der er lagt for forhandlingerne. Formanden for Dansk Typograf-Forbund, Henning Bjerg, har klart tilkendegivet, at der må tages et opgør. Typograferne vil ikke acceptere en lønfremgang på mindre end 10 pct. Ikke fordi typograferne ikke vil være solidariske med de lavere lønnede, men udelukkende fordi typograferne ikke vil vise solidaritet med kapitalejerne, og det ville de gøre ved at acceptere lønrammen. Det er typografernes linje, man skal følge, hvis det skal hindres, at LO-toppen og Dansk Arbejdsgiverforening og for-

ligsmanden i fællesskab strikker et arbejderfjendsk mæglingforslag sammen.

I forbindelse med overenskomstforhandlingerne vil jeg nævne, at det er meget vigtigt, at lige netop forhandlingerne om de specielle krav ikke ender i forligsinstitutionen, for så ved vi godt, hvor vi er henne. Så bliver de syltet dér, som vi har set ved alle tidligere overenskomstforhandlinger, og i år har man jo lagt køreplanen på en sådan måde, at der kun er omkring en månedens tid til at forhandle de specielle krav, og da man jo aldrig når at blive enige om noget på så kort tid, vil de ende i forligsinstitutionen. Jeg opfordrer altså meget kraftigt til, at arbejderne sørger for, at de ikke ender i forligsinstitutionen.

Vi har netop i denne forbindelse fremsat forslag om forligsinstitutionens fjernelse. Vi gjorde det efter overenskomstindgrebet i marts, hvor vi påviste, hvad forligsinstitutionens opgave og rolle var. Vi gjorde det i den ekstraordinære samling, hvor vi fik nægtet at få forslaget til behandling. Men vi vil gøre det igen. Vi mener, det er vitalt og væsentligt at få gennemdiskuteret problemet, hvilken opgave statsmagtens forlængede arm, forligsinstitutionen, faktisk har. Vi vil også meget gerne have fremkaldt en diskussion omkring et eventuelt overenskomstnævn, hvor staten jo bliver endnu mere integreret og sammensmeltet i de forhandlinger, der foregår om arbejderklassens løn- og arbejdsforhold.

Det er vigtigt, at vi samtidig begynder at diskutere, om det kollektive overenskomstsystem overhovedet er den rigtige vej på lidt længere sigt. Vi ved, at det kollektive overenskomstsystem hænger snævert sammen med det fagretlige juristeri, vi har. Vi ved, det hænger sammen med forligsmandsloven og arbejdsretsloven, med hovedaftalen osv. Overalt, hvor det er muligt, må vi arbejde for at få forkortet de overenskomstperioder, der findes. Vi må have dem ned på et år for at få dem ned på 1/2 år for til sidst at kunne gennemføre kravet om fri og direkte forhandlings- og aktionsret.

Det er den eneste måde, hvis arbejderklassen skal gøre sig fri for at blive overadministreret af de socialdemokratiske fagbureaukrater. Vi skal have det fagretlige juristeri væk, og vi skal have en fri forhandlings- og aktionsret.

Men kampen imod indkomstpoltikken er andet og mere end den direkte kamp på arbejdspladserne. Det er også den kamp, som foregår ude i boligområderne, og mod de an-

[Kurt Hansen.]

slag, der er blevet rettet imod arbejderklassen på det sociale område.

Jeg mener, det er vigtigt, at man, når man diskuterer indkomstpølitik i fremtiden, forbinder disse elementer, gør det til en samlet kamp, at man ikke spaltes den op, som man gør i det borgerlige kassesystem, hvor man siger: her har vi den ene ting, og det hænger ikke sammen med det andet. Kun ved at sætte tingene sammen og gøre det til en slagkraftig og målrettet kamp er vi faktisk i stand til at gendrive indkomstpølitikken alle de steder, den stikker sit grimme og uhyggelige fjæs frem.

Ømann (SF):

Der er nogle ting i åbningstalen, jeg gerne vil gøre et par bemærkninger til, nogle ting, som jeg anser for væsentlige netop i den vanskelige situation, vi nu står i såvel økonomisk som politisk. Der burde, synes jeg, blandt dem – ikke mindst blandt forligspartierne – som med rette har udtrykt bekymring for det danske folkestyre, være en dyb forståelse for, at hvis der er noget, der fremkalder højredrejning og frustration her i landet, så er det vor nuværende kaotiske og i bund og grund forkvalede og uretfærdige skattelovgivning. Hvis man ikke forstår, at det er indkomstkatten, der er fremskridtspartiets trumfkort, og drager konsekvenserne af denne erkendelse, giver jeg egentlig ikke ret meget for bekymringerne for folkestyret. Man kan selvfølgelig godt rejse landet rundt og faktisk reklamere for Glistrup ved at skændes med ham rundt omkring eller optræde sammen med ham i fjernsynet, men det hjælper ikke noget, hvis man ikke fjerner de fundamentale årsager til utilfredsheden.

Men hvad dette kapitel angår, må jeg altså beklage, at åbningstalen var meget, meget tynd. Vi fik tydeligt at vide, at her skulle man ingenting foretage sig med det første, for heldigvis kunne man holde afventningen af en udvalgsbetænkning op som et skærmbret, som en undskyldning.

Der er ingen undskyldning. Vi ved godt, hvor det drejer sig om at rydde op i dette indkomstkattesystem, uden at vi behøver at afvente nogen som helst udvalgsbetænkning. Vi kan gå i gang med det samme. Jeg ved godt, at der ikke i et og alt vil være et flertal for at gennemføre noget sådant blandt forligspartierne og andre, men jeg mener, at en sådan klar skattereform bør lægges frem, og det skuffer

mig, at regeringen ikke har sørget for at gøre det. Så må der altså være andre, der må gøre det, og vi vil ikke tøve.

Der var et andet kapitel, som heller ikke var særlig tydeligt i sin målsætning. Det var spørgsmålet om kapitalgevinsterne. Der står, at regeringen lægger vægt på den enighed, der er opnået mellem forligspartierne om, at egentlige kapitalgevinster vedrørende jord og fast ejendom skal undergives en rimelig beskatning. Ja, hvad ligger der egentlig i det? Der ligger, at regeringen lægger vægt på enighed. Den lægger ikke engang vægt på, at der fremsættes et forslag, der går ud på dette, så det er dog uhyre luftigt.

Jeg hørte med interesse, at hr. Hilmar Baunsgaard også nærede en i hvert fald mundtlig interesse for dette kapitel. Men er det andet end ord?

På baggrund af, at forliget har til hensigt at lave lønstop, og af, at der i kraft af de kraftige afgiftsforøgelser helt sikkert vil blive tale om reallønssænkning for de allerfleste familier her i landet, synes jeg virkelig, det haster med at fastslå, at de 270 mia kr., som nu til den kommende 1. april noteres som stigninger på jord og fast ejendom, på en eller anden måde skal undergives en styring. Vi ved jo, at de er en trussel mod økonomien, at de er en trussel mod enhver finanspolitik, mod valutabalancen og også mod omkostningsniveauet.

Må jeg spørge hr. Hilmar Baunsgaard og statsministeren helt direkte: hvornår kommer der et sådant forslag, og hvad skal det omfatte? Jeg mener, det haster nu op til overenskomstsituationen. Når dette forslag er på bordet, kan hr. Hilmar Baunsgaard måske begynde at tale om egen og andres ansvarsfuldhed og moral. Men lad mig dog slå fast, at hidtil har de to partier i gerning i dette stykke plejet akkurat de samme interesser som partiet venstre og som fremskridtspartiet, og det er med sorg, jeg må konstatere det.

Der er bebudet en råenergiskat. Det finanspolitiske formål er i statsministerens formulering kommet i anden række, tilsyneladende bag ved et energipolitisk hovedformål. Det skal jeg da hilse med både interesse og tilfredshed, hvis vi kunne få lidt at vide om, hvad der ligger i denne prioritering. Derimod savner jeg en tilkendegivelse af, at denne afgift skulle blive socialt afbalanceret, og ligeledes kontante oplysninger om kvaliteten af det energipolitiske sigte. Jeg tror, det ville klare stillingen her

[Ømann.]

i folketinget og en sag, som jo er ret tvivlsom i sin heldige gennemførelse her i tinget. Der er jo ingen grund til at erindre om, at flertallet for denne lovgivning ikke på forhånd er sikret. Derfor ville det være rart med lidt mere kontante oplysninger allerede ved denne lejlighed.

Statsministeren fik indflettet en meddelelse om den foretagne voldsomme diskontoforhøjelse, men vi fik jo ingen kommentarer til den ud over en forklaring af, hvor nødvendig den egentlig var. Jeg synes ikke, det fritager regeringen fra en stillingtagen til den ravage, som den drastiske forhøjelse laver. Der er talt tidligere her om den usikkerhed, folk må føle i det danske samfund. Jeg kan tilslutte mig det, der er sagt. Det er en vældig usikkerhed i mange, mange større og mindre ting, folk må tale. Men det mest rå og ubønhørlige, en dansk borger kan komme ud for, er vel at have вовet store midler i indsats på at skaffe sig et hus, at bygge et hus og så opleve et fald i obligationskurserne, lige netop når han skal have betalt sit byggelån ved hjælp af det, der kommer ind på kreditforeningsobligationerne. Det er én sag. Jeg mener, der her anstændigvis må spændes et sikkerhedsnet ud under dem, som er kommet i klemme og vil komme det yderligere på grund af den voldsomme diskontoforhøjelse.

Men en anden sag er det fremtidige byggeri – kvoten på de 40.000 lejligheder om året, som et boligforligsflertal i dette ting har forpligtet sig til – og den beskæftigelse, der er knyttet til dette byggeri, en beskæftigelse, som er afhængig af opretholdelsen af en fornuftig og jævn byggerytme. Også her vil jeg gerne hos boligministeren og statsministeren efterlyse planer netop i den situation. Det er jo en sørgelig konstatering, som bekræftedes af den socialdemokratiske ordfører, at vi nu har fået det, der kaldes en strukturel permanent arbejdsløshed. Hvis de kilder, som netop teoretisk hævder dette, har ret, er der desto større anledning til, at man nu gør virkelig noget ved det. Jeg kan sige for mit partis vedkommende, at vi ikke har i sinde at finde os i den problematik, at man skal have klaret samtlige valutaproblemer, førend man kan gå i gang med at forøge beskæftigelsen og nedsætte arbejdsløsheden.

Det, jeg gerne ville opfordre regeringen til, var at rejse disse og andre spørgsmål, rejse dem dristigt, uanset om der kunne opnås et flertal for dem her i tinget; rejse dem som et pro-

gram, et lys for befolkningen, dog et håb. Jeg mener, det har mere betydning end fordømmelsen af højredrejningen, at man gør dette faktiske, således at der kunne lægges op til et oplæg over for befolkningen den dag, da regeringen nægter trods et flertal her i tinget at gribe ind i overenskomstsituationen til foråret.

Berglund (Grønl.):

Jeg har konstateret regeringens positive holdning over for hjemmestyrekommissionens arbejde, som den udtrykkes i statsministerens redegørelse. Jeg vil ikke her gå ind på enkelte emner, som kommissionen arbejder med, fordi drøftelse af de enkelte emner på nuværende tidspunkt hører hjemme i kommissionens arbejde. Hvis vi skulle drøfte emnerne her og nu, ville det ikke have været nødvendigt at nedsætte denne kommission. Men hvis hjemmestyretanken skal realiseres og lykkes, forudsætter det, at vi kan leve op til kravene. Vi kan leve op til kravene ved indførelse af hjemmestyre, men kan vi leve op til kravene ved udvidelse af hjemmestyret i fremtiden? Det kan vi, når uddannelsesmulighederne ikke forringes og de unge mennesker, som skal tage uddannelserne, ikke får ringere forudsætninger. Den nuværende situation er ikke tryk; der mangler lærere i børneskolen, og det resulterer i, at klassekvotienten stiger og timerne nedskares.

Vi må animere ungdommen til at tage uddannelse, f. eks. mellemteknikeruddannelse, men det kan ikke være tillokkende for de unge mennesker at tage den nævnte uddannelse, når man efter 3–4 års læretid får en faglært løn, som man kan kvalificere sig til i løbet af meget kortere tid. De nævnte og flere andre problemer må vi løse sammen, hvis vi helhjertet går ind for hjemmestyre i Grønland.

Vi vil indføre og udvide et hjemmestyre i Grønland i samarbejde med Danmark og inden for rigsfællesskabets rammer. Jeg tager afstand fra al tale, der ikke anerkender disse fundamentale forudsætninger.

Statsministeren kom også ind på 200 sømils fiskerigrænsen i sin redegørelse. Jeg vil anmode regeringen om at behandle udvidelsen af Grønlands fiskerigrænse som en hastesag. Som bekendt udvider Canada sin fiskerigrænse den 1. januar 1977. Det betyder, at andre nationers fiskeri i canadiske fiskerifarvande flyttes til de grønlandske farvande. Vi vil fra Grønlands side på det kraftigste anmode om, at det undgås,

[Berglund.]

fordi de grønlandske fisker- og fangererhverv de seneste år har været udsat for meget vanskelige forhold. Torskebestandens decimering på grund af klimaforandring og for intensivt fiskeri har medført, at man på international basis må søge fiskeriet af torsk i grønlandske farvande stærkt begrænset, ja, begrænset så stærkt, at fiskeriet udelukkende forbeholdes den grønlandske fiskeriflåde. Det stærkt intensiverede fremmede rejefiskeri ud for grønlandske kyster giver også anledning til alvorlige bekymringer, og det haster med at få dette fiskeri begrænset til sådanne fangstmængder, som man fra biologernes side anser for det højest tilladte af hensyn til bestandens bevarelse.

Som understregning af den situation kan jeg oplyse, at de grønlandske fiskeres indtjening i de første 7 måneder af 1976 er 10-12 pct. lavere end sidste år, hvorved fiskerne får sværere ved at betale deres forpligtelser. Mindre fangst betyder igen, at produktionen er lavere end sidste år, hvorved produktionsunderskuddet bliver større. Arbejdsløsheden stiger, hvorved behovet for nye arbejdspladser bliver større.

De nævnte og flere problemer inden for erhvervslivet og arbejdsmarkedet må vi løse sammen. Jeg siger vi, da jeg er overbevist om, at det allerstørste flertal her i salen har viljen til at løse de grønlandske problemer. Til hr. Svend Andersen (Rosk. a.)s påstand om, at borgerne betaler ødelæggelsen af det grønlandske samfund, vil jeg sige, at der vil være tale om ødelæggelse, hvis der afgøres noget uden at spørge folkevalgte grønlandske politikere.

Maisted (FP):

Statsministerens åbningstale indeholdt bl. a. henstillinger til erhvervslivet. Virksomhedernes ejere og ledere må selv gøre en virkelig indsats. Vi må pålægge os en betydelig selvdisciplin. Industrien og ganske særlig eksportindustrien vil indtage en nøgleposition i de kommende års udvikling, og dansk industri kan ikke forvente en rigelig tilgang af billige produktionsfaktorer.

Det var det, der blev sagt til dansk erhvervsliv, og forvirringen er unægtelig total, når vi ved, at produktionsfaktorerne bliver dyrere bl. a. ved en råenergiskat, som om en fordobling af elektricitetspriserne i 1975 ikke var nok.

Men hvordan er det med statsministerens holdning, og hvem er det i dansk erhvervsliv, statsministeren opfordrer til at gøre en ekstra

indsats? Det kan ikke være de små erhvervsdrivende, selv om de beskæftiger de fleste mennesker uden for den offentlige sektor. I maj 1974 opfordrede den dengang forhenværende statsminister Anker Jørgensen de selvstændige, der ikke kan tage presset, at tage konsekvenserne heraf og blive arbejdere eller funktionærer. Mange fulgte rådet, fordi frygten for fremtiden var stor, når en socialdemokratisk leder til venstre for midten så klart gav udtryk for, at der ville blive lagt byrde på byrde på de selvstændige, indtil socialisterne havde gjort livet så surt for de selvstændige, at de opgav og blev arbejdere og funktionærer.

I 1975 og i 1976 har vi over 100.000 arbejdsløse. Statsministerens råd i 1974 var et rigtig dårligt råd for alle, også for de selvstændige, der blev arbejdere og funktionærer. Det kan altså ikke være de små virksomheder, som jo ikke passer ind i et socialistisk samfund, statsministeren hævder sit hoved til. Hvem er det? Igen i dag kan vi i aviserne læse om en virksomhed med en årsomsætning på 100 mill. kr., der er blevet solgt til en udenlandsk koncern. En udenlandsk koncern køber en stor dansk virksomhed for at købe dansk know-how, og overskuddet af salget af færdige fabriksanlæg til u-landene, der finansieres af danske skatteydere, går til udlandet.

Hvorfor er denne danske fabrik solgt til udlandet? Fordi, som den tidlige danske ejer siger, fabrikken har et stigende kapitalbehov, som de skattemæssige forhold herhjemme gør det vanskeligt at opfylde, idet fabrikken er i stærk udvikling ikke mindst på eksportsiden. Det vil altså sige, at vores økonomiske politik føres på en sådan måde, at vores store danske virksomheder sælger dem til udenlandske koncerner, fordi det ikke kan betale sig at oprettholde disse arbejdspladser herhjemme.

Det er de vilkår, store danske virksomheder arbejder under. Vi har altså ikke meget håb at hente hos danske eksportvirksomheder, der har 100 mill. kr. i årsomsætning, og det er selvfølgelig også småpenge i forhold til, hvad man omsætter i den offentlige sektor. Især hvis vi bibeholder det socialdemokratiske skattesystem. Hvem støtter statsministeren sig til, når de økonomiske realiteter viser, at den økonomiske politik, der føres af socialdemokratiet, er til skade for landet?

Glensgård (FP):

Hr. Gert Petersen og hr. Knud Jespersen be-

[Glensgård.]

skæftigede sig i deres indlæg med fremskridtspartiets holdning til arbejdsmiljøloven. Hr. Gert Petersen sagde i sin tale, at han for nylig hørte, at hr. Glensgård talte om manden ved samlebandet. Men lad os nu sammenholde ord og handling allerede nu, inden det er for sent. Videre spurgte hr. Gert Petersen om, hvad fremskridtspartiet sagde, f. eks. da arbejdsmiljøloven var til behandling i dette folketing. Fra SFs side mener vi, at denne lov ikke var god nok, men den rummede nogle fremskridt, og det var netop disse fremskridt, som dette parti med det ambitiøse navn vendte sig imod.

Videre sagde hr. Gert Petersen, at man ville sikre et ordentligt arbejdsmiljø fri for forurening, med sikre maskiner i et ordentligt arbejdsklima. Det kunne fremskridtspartiet ikke unde arbejderne.

Hvis man så så på, hvad fremskridtspartiet sagde i forbindelse med arbejdsmiljølovgivningen, kunne man passende se, hvad partiet udtrykte i betænkningen til denne arbejdsmiljølovgivning.

Fremskridtspartiet sagde, jeg citerer betænkningen fra den 10. december 1975:

»I beretning over forslag til lov om arbejdsmiljø, afgivet af arbejdsmarkedsudvalget den 30. september 1975, opfordrede fremskridtspartiets medlemmer af udvalget arbejdsministeren til at udforme lovforslaget på en sådan måde, at det bliver folketinget og ikke arbejdsministeren, der bliver den endelige udformer af loven. Samtidig opfordrede mindretallet arbejdsministeren til at iværksætte en økonomisk konsekvensberegning for en sådan lovreform.«
 . . . »Mindretallet så gerne en lovrevision af lovene . . .«, og dér vil jeg gerne have hr. Gert Petersen hører efter, » . . . nr. 226, 227 og 228 af 11. juni 1954 om henholdsvis almindelig arbejderbeskyttelse, arbejderbeskyttelse inden for handels- og kontorvirksomhed og arbejderbeskyttelse inden for landbrug, skovbrug og gartneri, men må på det bestemteste afvise at påtvinge dansk erhvervsliv så store økonomiske byrder, som dette lovforslag påbyder.«

Det, vi tog afstand fra, var altså for det første, at det ikke var folketinget, der skulle udforme arbejdsmiljølovgivningen, men dernæst også, at – og dér tillader jeg mig igen at citere fra betænkningen:

»Loven som helhed giver udtryk for, at den udelukkende vil blive et beskæftigelsesfremmende arbejde for arbejdstilsynets ansatte, og

for at være sikker på fremtidig ansættelse af arbejdstilsynets kontrollanter er den største beskæftigelsesgren inddraget under loven.«

Det var fremskridtspartiets ord om arbejdsmiljøloven. Vi var enig i, at de gamle arbejderbeskyttelseslove trængte til en revision, men en sådan – og det var hr. Gert Petersen mærkværdigvis ellers enig med mig i – bemyndigelseslovgivning kunne vi ikke acceptere.

Det var en af hovedårsagerne til, at fremskridtspartiet sagde nej til denne arbejdsmiljølovgivning.

Jeg er ked af, hr. Gert Petersen med sådanne udtalelser springer på den løgnagtige påhængsvogn, som hr. Robert Pedersen og hr. Erling Olsen startede på statsministerens opfordring.

Fremskridtspartiets holdning til arbejdsmiljøloven er jo netop fremgået tydeligt af den betænkning, som jeg formoder også hr. Gert Petersen har læst.

Så vil jeg tage fat på et andet emne. Jeg vil nok tro, det er for stor en ære at vise kristeligt folkeparti at behandle pjecen »Et sporskifte i dansk økonomisk politik«. Nu holdt hr. Knud Jespersen vel nok dagens mest humoristiske tale, hvor han omtalte dette som en kuk-kukplan. Det er ingen kuk-kukplan, det er en kuluxplan; den må være lavet af folk med en hat over hovedet. Jeg har endog hørt fra kristeligt folkepartis medlemmer, at den skulle være udarbejdet af folk tilknyttet erhvervslivet. Det må simpelt hen være noget af en grov påstand, og det må i hvert tilfælde være en beskyldning, som de mennesker, der har udformet den, ikke skal lægges for had for.

Hr. Jens Møller vil vel formentlig frabede sig, at jeg beskæftiger mig med kristeligt folkepartis politik, men jeg synes dog alligevel, når nu kristeligt folkeparti har lavet et sådant værk, at det da fortjener, vi behandler en lille smule af det, og derfor vil jeg tage nogle af de punkter op, som kristeligt folkeparti har omtalt i denne plan. Jeg er klar over, at det formentlig er at vække en død mand til live, men lad os nu alligevel beskæftige os en lille smule med det.

Hr. Jens Møller skrev ganske vist forleden dag i Kolding Folkeblad, at fremskridtspartiets argumenter mod kristeligt folkepartis »Et sporskifte . . .« nærmest måtte betragtes som metoder, der blev brugt under nazitiden. Det skrev hr. Jens Møller, og jeg skulle da være glad for, om hr. Jens Møller ville bekræfte denne udtalelse fra denne talerstol. Det er jo en interes-

[Glensgård.]

sant udtalelse at høre netop fra kristeligt folkeparti.

Men jeg skal prøve at se alvorligt på et par af de punkter, som er omtalt i »Et sporskifte«. Nu er et sporskifte jo normalt noget, der samler skidt, og som trænger til smørelse, og jeg skal gerne være med til at rense op i dette sporskifte og også gerne være med til at smøre, hvis der skulle være ting, som kunne bruges.

Kristeligt folkeparti har med denne plan forsøgt at give partiets stilling til en afvikling af vores store udenlandske gæld. Men kristeligt folkeparti har samtidig sagt, at det, man egentlig gør, er, at man fralægger sig ansvaret, man lægger det over i et indkomstkontrolråd. Vi skal altså have en overregering siddende uden for dette folketing, vi skal have et indkomstkontrolråd, som skal se på, at lønstigningerne står i forhold til udlandet. For øvrigt: hvilket land mener kristeligt folkeparti vi skal sammenligne os med, skal det være Vestyskland, skal det være England, skal det være Japan? Hvad mener man egentlig, når man skriver, at man skal se på indkomstpolitikken i forhold til udlandet?

Kristeligt folkeparti har sat disse 17 punkter op, og jeg skal ikke ved denne lejlighed tage dem alle, det ville alligevel være for stor en ære, men kun tage nogle få af dem.

Man skal oprette et statens forhandlingsbureau. Jeg troede ærlig talt, det var finansministeren, der tog sig af disse ting. Jeg er måske enig med kristeligt folkeparti i, at han ikke gør det godt nok, men derfra og så til at oprette et statens forhandlingsbureau til at forhandle med de offentligt ansatte er langt, og det kan jeg ikke være enig i.

Men en af de værste ting, der står i kristeligt folkepartis plan, er egentlig, at man nu skal kunne få bødestraf for at gå hen og bede om lønforhøjelse; det er dog noget af det groveste, jeg har set endnu. En virksomhed, som vil være i stand til at øge sin produktion og dernæst siger til arbejderne: nu har I været med til at forbedre denne produktion, nu må I få en andel i løn, får søreme bødestraf. Det er dog en nyhed, at man i den grad vil gå ind i virksomhederne og styre; ja, det er næsten værre end det, VS står for, måske med lidt modsatte fortegn. Det er noget af den største styring, jeg har set et ellers ikke-socialistisk parti udtale sig for, men det er måske her, vi ser sporskiftet.

Ser vi kristeligt folkeparti gå i retning af et socialistisk samfund med en overstyring, er det klart, at vi ikke kan hjælpe kristeligt folkeparti med at rense op i sporskiftet.

Men man skal også indføre en streng pris-kontrollov. Man skal sågar se efter, at alle nøg-levarer på hjemmemarkedet får godkendt deres prisforhøjelse. Hvad er det for nøg-levarer? Er det tandpasta, er det rugbrød, er det tjenesteydelser inden for de liberale erhverv, eller hvad er det for nøg-levarer? Vil det sige, at samtlige virksomheder reelt skal til at ansøge, om de kan få lov til at hæve deres priser, fordi de har haft omkostningsforhøjelse? Det er dog noget af en grov overstyring.

Jeg skal også lige her til sidst – fordi også min tid rinder ud – tillade mig at citere punkt 15 fra kristeligt folkeparti:

»Indkomstkontrolrådet fører nøje kontrol med alle virksomheders nettofortjenester ved salg på hjemmemarkedet. Indkomstkontrolrådet kan pålægge prisnedsættelser.«

Er det virkelig tilfældet, at kristeligt folkeparti vil gå så vidt i deres overstyringstendenser, at de vil gå ind på enhver virksomhed i dette land og sige: nu er I nødt til at sætte jeres priser ned? Ja, man kunne komme så langt, at man simpelt hen troede, at kristeligt folkeparti egentlig havde ment deres sporskifte i retning af, at det, man ønskede, var en større arbejdsløshed. Man skal i hvert fald være klar over, at disse 17 punkter ikke – i hvert fald ifølge min formening – er udarbejdet af folk, der har bare det mindste kendskab til dansk erhvervsliv eller danske arbejdsmarkedsforhold i øvrigt.

Lembourn (UP):

Statsministerens tale var efter min bedømmelse en ærlig balance mellem, hvad der er økonomisk ønskeligt og politisk muligt. Der er sikkert mange, der gerne ville have haft en noget strammere økonomisk politik, måske endog statsministeren og regeringen selv, men man må bøje sig for, hvad man kan komme igennem med, og det var, hvad man kunne komme igennem med. Derfor kan jeg ikke stemme for hr. Glistrups dagsordensforslag; det ville være tåbeligt, når det er lykkedes et flertal i folketinget at skabe en økonomisk politik – uanset at den har mangler, er den dog skabt – at hindre dette forsøg, inden det endnu har haft mulighed for at virke.

[Lembourn.]

Personlig vil jeg gerne sige, at for mig er det afgørende i en ny økonomisk politik at få skattesystemet ændret. Der er en ganske nøje sammenhæng mellem det skattesystem, et samfund har, og den økonomiske politik, man kan køre, både inden for penge-, finans- og indkomstpolitik. Denne sammenhæng er ligesom ikke rigtig gået op for os endnu. I statsministerens tale var der nogle antydninger i retning af en skattereform, og selv om det ikke var udpenslet i detaljer, var der brugt nogle ord, som stammer fra den skattereform, også jeg kæmper for, nemlig det, at man skulle tage skatten af bruttoindkomsten, og deri er jeg ganske enig.

Jeg er overbevist om, at hvis vi kunne få lagt grunden i denne samling og i de kommende samlinger gennemført en virkelig skattereform, som udrydder det udelige og uretfærdige og asociale system, vi har, og skaffer en endelig kildekat med en proportional sats for langt den største del af befolkningen taget af bruttoindkomsten, ville vi give en løftestang for de andre økonomisk-politiske områder.

Hvis en sådan skattereform gennemføres rigtigt, betyder det nemlig et større arbejdsudbud på grund af en lavere marginalskat, det betyder en større privatopsparing, en større firmaopsparing og dermed et større kapitaludbud og en billigere rente og deraf lavere produktionsomkostninger og mulighed for at oprette flere arbejdspladser. Dermed virker det igen indirekte positivt på valutabalancen. Denne sammenhæng ville give os muligheder for at gennemføre en indkomstpolitik, som alle ville kunne acceptere, fordi man igennem skattereformen ville kunne gøre denne indkomstpolitik socialt afbalanceret. Det er denne sammenhæng, vi skal prøve at finde frem til.

Et andet punkt i statsministerens tale vil jeg gerne tage frem, nemlig spørgsmålet om energipolitikken. Jeg har stillet et skriftligt spørgsmål til skatteministeren: om regeringen vil overveje eventuelt, når vi skal have gennemført denne energiafgift, at gennemføre den som en sær moms. Jeg ved godt, at man ikke er glad for differentieret moms i Danmark, og vi har det ikke, men man har det i de fleste andre lande, hvor man kan administrere det, så det er jo muligt, at vi også kunne. Når jeg har stillet spørgsmålet og også vil fremhæve det her i dag, er det, fordi man, hvis man gennemfører det som en sær moms, undgår at øge virksom-

hedernes produktionsomkostninger, og man undgår det meget, meget vanskelige problem at behandle nogle virksomheder hårdere end andre, nemlig dem, som har et særligt stort energiforbrug. Jeg beder derfor ministeren og dermed regeringen om i de overvejelser, man gør sig i disse dage, at tage denne tanke med.

Brugte man en del af provenuet på isolering – og man skal jo ikke glemme, at halvdelen af vores energiforbrug går til opvarmning – brugte man f. eks. 1 mia kr. i årlig investering på isolering, ville det give en besparelse for husejerne på 100 mill. kr. om året, og det ville give en valutabesparelse på importen af energi ligeledes på ca. 100 mill. kr., altså et par hundrede millioner kroner om året. Det vil sige, at en sådan investering ville komme hjem igen på bare 5 år og derefter give overskud, for isoleringen holder. Det er derfor meget vigtigt, at vi får løst dette problem rigtigt.

Jeg skal til slut sige, at jeg ikke kan stemme for hr. Gert Petersens dagsorden. Jeg finder den direkte udemokratisk. Når et flertal her i folketinget har vedtaget nogle rammer for den kommende indkomstpolitik, siger det sig selv, at så er dette flertal også forpligtet, demokratisk forpligtet, til at få gennemført det, man har vedtaget, om det så skal være med en opfølgende lovgivning.

På nuværende tidspunkt at vedtage en dagsorden, som går imod det, et flertal har bestemt, er ikke i overensstemmelse med demokratiets spilleregler. Og hvis der i det også ligger – og det gør der vel – en indirekte – nok vel skjult, men den er der – opfordring til ikke at følge denne henstilling fra folketinget og den lovgivning, som må følge med, så handler man imod demokratiet. Her vil jeg gerne vende tilbage til statsministerens indledningsord, som handlede om demokratiet, og det gjorde han ret i, for det, vi er begyndt på i denne samling med det forlig, der er skabt, og det, vi skal fortsætte i de kommende samlinger, er mere end noget andet at få demokratiet til at overleve. Det har det ikke for nemt i øjeblikket. Der strømmer folk ud mod yderfløjene, som påstår, at de er demokrater, og det er de sikkert nok også, men de kan vække i allerhøjeste grad udemokratiske bevægelser i befolkningen, og det er dødsensfarligt, så denne samlings arbejde må baseres på den ånd, at vi er her først og fremmest for at vedtage love, der har til formål at gøre demokratiet funktionsdueligt, så det kan overleve.

Johan Nielsen (S):

Jeg var glad for statsministerens åbningstale, og jeg var særdeles glad for det, som statsministeren sagde om Færøerne. Jeg var glad for det, han sagde om, at det var rigsmyndighederne, som havde overladt dele af administrationen på Færøerne til de færøske myndigheder. Jeg forstår det sådan, at det er et led i det nær-demokrati, som man har talt så meget om her i det sidste år, det, som man også talte om under den forrige regering. Derfor glædede det mig at kunne slå fast over for mine landsmænd på Færøerne, at når vi får overtaget dele af administrationen, så er det kun et udtryk for, at vi i dag har folk, som er i stand til at gøre det, hvad vi måske ikke havde for 28 år siden, da hjemmestyret blev indført deroppe. Det har intet med nationale ambitioner at gøre, det er et led i en politik, som også bliver ført her-nede.

Jeg var også glad for, at statsministeren sagde, at man ville støtte os med hensyn til 200 sømils fiskerigrænsen. Jeg ved ikke, om det er en lykke for Færøerne eller ikke. Jeg har ikke forstand på det. Jeg har fisket, så længe jeg kan huske. Selvfølgelig har jeg i mange år været fra det, men da jeg var hjemme på Færøerne i sommer, talte jeg med kyndige folk, hvoraf nogle mente, at det var godt, andre sagde, at de var usikre, og igen andre sagde, at vi kunne aldrig klare os, hvis vi skulle holde os inden for de 200 sømil og ikke få lov at fiske andre steder, dér, hvor vi havde fisket før, oppe ved Svalbard, ved Bjørneøen, ved Island og ved Grønland og Newfoundland. Men næsten alle var enige om, at det var pinende nødvendigt for os at få 200 sømils grænsen netop nu, fordi Island havde flyttet ud og Norge vil til at flytte ud. Derfor er jeg glad for, at vi får støtte, og jeg er en lille smule optimist. Jeg håber, at folketinget vil tage det op. Det har vist sig gang på gang, når vi troede, at vi var slået, at der var en udvej, og jeg er også optimist, fordi jeg ved, at netop på det område har vi måske verdens bedste folkemateriale.

Og så er der lige én ting til, som jeg føler trang til at understrege, eftersom jeg står her, og det er, at det er i år 28 år siden, vi fik hjemmestyreloven for Færøerne. Mange folk ved ikke, hvad denne hjemmestyrelov går ud på. Den går simpelt hen ud på, at færingerne skal betale for de områder, hvor de skal bestemme. Det er ikke meget, vi har overtaget siden, men der er aldrig lagt os en sten i vejen, og jeg ple-

jer at sige på mine mange møder i landet her, at hjemmestyreloven fra 1948 er et smukt kapitel i Danmarks riges historie. Det er min inderste overbevisning, at hvis engelske, franske, hollandske, belgiske og portugisiske politikere havde været lige så kloge som dem, der sad i dette høje ting dengang, så havde det set meget anderledes ud i verden i dag. Jeg tror ikke, der er noget folk i verden, der har den bestemmelsesret, som færingerne har: værsgo, hvis du vil betale, så må du godt bestemme. Og så dybt er jeg ikke sunket endnu, at jeg vil have, at nogen anden skal betale noget for mig. Jeg plejer at sige med Paulus, at disse hænder har tjent til mine fornødenheder og for dem, som har været med mig.

Jeg plejer aldrig at deltage i store debatter her; der står på frisen ude i vandrehallen, at når de store klokker lyder, kan de små ikke høres, og det har jeg taget til efterretning. Jeg synes dog, jeg lige skal sige et par ord til hr. Gert Petersen, der siger, at socialdemokratiet må erkende den fejl, det har gjort, fordi det bliver svigtet nu, ja, han begyndte med at sige, at vi pralede af – måske brugte han ikke »pralede«, men noget i den retning – at vi havde skabt denne velfærdsstat. Jeg mener – og det er vel en historisk konstatering – at vi sammen med de partier, der har villet arbejde sammen med os, har skabt denne velfærdsstat. Vi ved, at der ikke er godt at leve i de lande, hvor man ikke har et stort og et stærkt socialdemokrati. Derfor vil jeg sige som svar til hr. Gert Petersen, at skal vi erkende noget, må det være, at når man har skabt den gode stat eller det bedste i verden, så er det, ligesom man har gjort sig selv overflødig. Det tænkte jeg på, da jeg så valgresultatet i Sverige, og det tænkte jeg også på, da jeg hørte valgresultatet fra Tyskland. Det er næsten en livslov, menneskenes børn er sådan, at de skal have svøben over ryggen ligesom i visse stater, hvis visse ideer skal realiseres. Hos os har vi haft frihed, og det er derfor, vi oplever det, som vi oplever nu.

Og så vil jeg sige med hensyn til arbejdsløsheden, at jeg har jo selv som ung mand prøvet at gå arbejdsløs i København. Jeg har prøvet at leve af et halvt gammelt franskbrød om dagen og drikke vand fra en vandpost – ja, man kan ikke se det på mig i dag (*Munterhed*), men det er gået fremad siden.

Arbejdsløsheden i dag er af en helt anden art. Det undrer mig, at jeg aldrig har hørt nogen nævne det. Arbejdsløsheden i dag kom-

[Johan Nielsen.]

mer af, at der er blevet rationaliseret så meget. Det slog mig, da jeg boede på landet, at på de gårde, hvor der før i tiden havde været beskæftiget 5-10 mennesker, klarede 2 ældre mennesker det hele, og det samme er sket på fabrikerne. Der er blevet rationaliseret så meget, og derfor er der en masse mennesker, som er stillet udenfor. Vi kan beklage det dybt, men det underer mig, hvorfor man ikke diskuterer netop dette problem, for det er faktisk det samme problem, som da industrirevolutionen brød igennem for omtrent 200 år siden, men på et andet plan.

Og så med hensyn til u-landshjælpen. Jeg prøver selvfølgelig selv at dulme min betændte samvittighed ved at gøre, hvad jeg kan for at hjælpe de mennesker. Jeg har set, at der er nogle, som kræver, at vi skal gå ned i løn, ganske bestemte klasser i samfundet. Jeg tror ikke, det løser noget problem som sådant. Jeg kommer i tanke om en historie fra den gamle missionær ovre i Jylland, som sagde: Da jeg var ung, bad jeg meget til Gud om, at han ville gøre mig meget rig, så skulle jeg give meget til de fattige. Men Gud må ikke have stolet rigtig på mig, for jeg blev aldrig rig. Jeg har på fornemmelsen, at der er visse mennesker, som ikke stoler på sig selv, som ikke mener, at de selv kan administrere det, og paradoksalt nok er det disse mennesker, der klandrer socialdemokratiet og regeringen for, at de vil bestemme for meget over deres indtægter. Forstå det, hvo som kan.

Jeg er kommet til det resultat, at hvis u-landene skal frelses, må det blive igennem en eller anden slags kommunisme. Jeg synes, at vi har beviset i de to største og folkerigeste lande i verden, der ligger ved siden af hinanden, Indien og Kina. Indien har ingen problemer løst, Kina har tilsyneladende løst de alvorligste problemer. Jeg vil vedgå, at undertiden, når jeg sender mine bidrag, føler jeg det, som om jeg kommer ny vin i gamle læderflasker.

Eva Rothenborg (FP):

Nu er der talt så meget om tal og arbejdsløshed og betalingsbalanceunderskud. Det er ikke det, jeg vil beskæftige mig med, men som lingvist var jeg unægtelig under statsministerens åbningstale spændt på at høre, hvilken ny definition vi nu måtte få af ordet demokrati denne gang. For det er jo demokratiet, statsministeren holder af at tale om. Men vi ved også,

at statsministerens udlægning af ordet demokrati somme tider er lidt spidsfindig og gerne bliver tilpasset den politiske eller personlige stemning, han i øjeblikket befinder sig i. Jeg kan endnu erindre definitionen »demokrati er kompromis« i et avisinterview, og senere har vi jo fået, vist også på tryk, følgende definition: »demokrati, vor vej til socialisme«. Og så forstår man jo også bedre statsministerens bekymring for, at de demokratiske systemer skal bryde sammen. Det må jo referere sig til det faktum, at han åbenbart ikke husker, at demokrati, dengang ordet opstod og den dag i dag, er folkestyre, men vel at mærke et folkestyre i overensstemmelse med, hvad flertallet af folket ønsker. Og skal vi holde os til den klassiske og korrekte definition, er det i al fald ikke socialdemokratiets vej til socialisme, folket ønsker.

Med andre ord er det i virkeligheden kun, hvad statsministeren klart erkendte i sin tv-samtale med fremskridtspartiets leder forleden: vi tror på en stærk statsstyring. Og så er vi i virkeligheden ved selve kernepunktet i statsministerens åbningstale: landet, erhvervslivet, boligmassen, befolkningen skal styres fra centralt hold, og socialdemokratiet vil gerne have udarbejdet et specialindrettet nøglehul til hver eneste virksomhed, til hver eneste bolig og til hver eneste borger dagen og gerne også natten igennem.

Det er det, statsministeren betegner med de lidt tågede ord: de nødvendige strukturændringer. Og så må man jo spørge: nødvendige for hvem? Jo, de er nødvendige for det socialdemokrati, som ønsker – og på det område kan jeg godt sige, at jeg er bunduenig i hr. Erhard Jakobsens udlægning af socialdemokratiets politiske hensigter – at lægge sig som en polyp omkring hvert eneste privatforetagende i dette land, det være sig erhverv, bolig eller noget andet. For socialdemokratiet, som det er i dag, arbejder bevidst hen i retning af den dag, hvor det hele er lagt ind under en kæmpestatsadministration, og hvor al magt vil komme til at ligge hos staten og LO, hvis man ellers til den tid kan skelne mellem de to.

Det er sådan noget, som man med et fint ord kalder funktionel socialisme. En marxist kalder det statskapitalisme, men statsministeren er jo også erklæret marxist, og det synes jeg vi skal huske på i stedet for at holde os til al den tågesnak om brede samarbejder i tinget og på arbejdspladsen. Jeg synes, at statsministeren burde komme ud af busken og erkende,

[Eva Rothenborg.]

hvor han står, for når statsministeren pludselig stik imod god sædvane og tone begynder at polemisere i en åbningstale og tale om det yderste venstre og det yderste højre, så er det jo kun en formssag, at han tager det yderste venstre med. En statsminister, der i sin allerførste tiltrædelsestale erklærede sig stående et skridt til venstre for midten, og som flere gange har bedyret sit tilhørsforhold til marxismen, undsiger ikke Danmarks kommunistiske parti. Tag endelig ikke fejl! Havde der været den allerringeste mulighed for det, havde der været bare ét eneste medlems flertal til venstre for, hvor statsministeren står, havde vi i dag haft en regering med ministre fra SF og kommunisterne, sådan som det store forbillede og supersocialisten i Sverige har praktiseret det igennem mange år.

Det er en nødvendighed at arbejde hen over midten, men nogen dyd skal statsministeren ikke rose sig af i den forbindelse, for dertil har folk endnu i for klar erindring, da Jens Otto Krag højtideligt afsvor nogen sinde at have et regeringssamarbejde med SF for kun et par måneder senere at etablere det berømte røde kabinet.

Senere sagde statsministeren – jeg citerer:

»Regeringen mener, at stat og kommuner løser en lang række vigtige opgaver til gavn for både erhvervslivet og de enkelte borgere. Den service ønsker vi ikke at forringe.«

Ja, kært barn har jo mange navne: service, trivsel, tryghed. Medicinen glider jo også bedre ned, hvis man sukrer den. Men man kunne give den en anden overskrift: hvordan får man befolkningen til at elske sit slaveri? Og i den forbindelse kommer man så igen tilbage til dette med den yderste højrefløj, som statsministeren jo bl. a. ønsker at kalde fremskridtspartiet. Nu er det altså hverken statsministeren eller andre i dette ting, som afgør, om fremskridtspartiet står på den ene eller den anden fløj, og udtrykket er i virkeligheden også kun et af disse værdiladede ord, som statsministeren er blevet fænomenalt dygtig til at benytte med et forkert sigte og et falsk indhold i det forfængelige håb at få befolkningen til at tro på en sandhed, der ikke er nogen sandhed. Hvis statsministeren ellers husker den vælgerbedømmelse, der blev foretaget efter sidste valg, ville han vide, at befolkningen stiller fremskridtspartiet længere inde mod midten end både de konservative og kristeligt folkepar-

ti. Men at vi ønsker at knække ryggen på det socialdemokratiske statsapparat, er i al fald korrekt.

I denne forbindelse vil jeg også gerne lige retlede statsministeren i hans fejlvurdering af velfærdsstaten, for den er nemlig ikke et socialdemokratisk monopol. Men også her har det socialdemokratiske parti manipuleret med begrebet for at få det til at stå som et udtryk for socialdemokratiet. Intet er fjernere fra sandheden. Social velfærd er ikke i dag knyttet til noget bestemt parti, sådan som socialdemokratiet ønsker at udlægge det for at få borgerne til at føle sig forpligtede over for socialdemokratiet. I den form, den sociale velfærd har fået i de allerfleste oplyste vestlige lande, eksisterer den som et neutralt, offentligt organ uden indlæringsstoner. Det er noget i lighed med jernbanerne og elektricitetsvæsenet og postvæsenet. Der er endog visse lande, hvor den sociale velfærd ligger foran den danske, hvor rosenrødt socialdemokratiet ellers udmaler det danske velfærdsparadis. Social velfærd i dag er et naturligt træk i det moderne samfund, men socialdemokratiet har gjort social velfærd til et særligt politisk redskab for manipulation, og den slags velfærd, som socialdemokratiet, hvis det ellers var et ærligt parti, hvad det ikke er mere, ønsker at byde borgerne i dette land, drejer sig kun i anden række om de rent håndgribelige goder. Først og fremmest er det det middel, som socialdemokratiet trænger til for at kunne overvåge og kontrollere samtlige landets borgere. I stedet for, at den sociale velfærd skulle være en hjælp til mennesker i nød, er den under socialdemokratiet blevet en udfarende kraft, der skal bruges til at kontrollere samfundet i alle dets enkeltheder. Den helt skandaløse snagen og roden i den enkelte borgers liv har efterhånden taget et lige så skandaløst omfang som den manipulation, der er sket med ordene social velfærd. Det skal og må ophøre, og fremskridtspartiet vil med ligesindede partier sætte alt ind på at gengive den enkelte borger hans frihed for offentligt formynderi og dyneløfteri.

Vi ved, at der ikke findes noget anstændigt alternativ til demokrati, sluttede statsministeren. Nej, det har han så sandelig ret i. Der er bare det, at det demokrati, som statsministeren omtaler, intet har med virkeligt demokrati at gøre. Ordet har i så udstrakt grad været genstand for forvrængning i både socialdemokratiets og statsministerens mund, at det kan betyde

[Eva Rothenborg.]

præcis, hvad de selv lægger i det. I det hele taget er det politiske ordvalg efterhånden blevet så manipuleret, at der snart kun er det socialdemokratiske ordvalg tilbage, og det betyder, at selv de partier, som absolut ikke er enige med socialdemokratiet i deres politik, efterhånden vil komme til at se sig nødsaget til at benytte ordvalget på de socialdemokratiske betingelser, hvis ikke de passer meget på, for så først er vort demokrati for alvor i fare.

Jeg vil gerne have lov til at slutte med at citere et par linjer fra en leder, der stod i Berlingske Tidende for en tid siden:

»Som gode demokrater må socialdemokraterne affinde sig med, at der ikke er flertal for, hvad de vil. Når de erkender, at det er sådan, vil demokratiet fungere bedre.«

Lars Emil Johansen (SF):

Det er ikke, fordi statsministerens omtale af Grønland i åbningstalen gav anledning til at beskæftige sig særlig meget med denne fjerntliggende, men under en vis synsvinkel ret så interessant del af det danske rige, at jeg ønsker at knytte nogle grønlandspolitiske kommentarer til åbningsdebatten. Når sandt skal siges, lød åbningstalens afsnit om størstedelen af det danske rige så uforpligtende og havde egentlig så lidt politisk indhold, at den mindede meget om en officiel nytårshilsen til søens folk, men det afskærer mig selvfølgelig ikke fra at koncentrere mig om to for os grønlændere meget vigtige spørgsmål, som statsministeren også berørte ganske flygtigt i sin åbningstale, nemlig fiskerigrænseproblemet hjemme i Grønland og de igangværende forhandlinger omkring spørgsmålet om indførelse af en hjemmestyreordning inden for rigsfællesskabets rammer.

Med hensyn til det første må jeg efterlyse Grønlandsministerens klare præsentation af regeringens konkrete planer for at undgå den katastrofale situation for det grønlandske fiskerierhverv, som efter al sandsynlighed kan blive konsekvensen af en fortsat mangel på konkret politisk handling for at udvide den grønlandske fiskerigrænse til 200 sømil.

Jeg behøver ikke at bruge tingets kostbare tid til at stå her og fortælle grønlandsministeren om de alvorlige problemer, fiskerierhvervet i Grønland er ude for netop i disse tider, det er der andre, der har gjort ved tidligere lejligheder, senest en arbejdsgruppe, som ministeren selv har nedsat, og som har arbejdet under pro-

fessor Nørregaard Rasmussens ledelse. Men én ting står klart, og det er følgerne. Gennemfører regeringen ikke en udvidelse af fiskerigrænserne i Grønland i den allernærmeste fremtid, vil det grønlandske fiskerierhvervs problemer få uoverskuelige dimensioner, som ikke så let vil kunne rettes op igen.

Hvis vort medlemskab af fællesmarkedet fortsat skal virke hindrende for denne vor eksistenskamp, er der grund til at minde regeringen om, at Grønland er blevet medlem af EF imod det grønlandske folks ønske, og at vort største ønske i den forbindelse er at komme ud af dette foretagende, så snart vi ser vores mulighed herfor. Den charmeoffensiv, fællesmarkedsmyndighederne hidtil har præsteret og stadig præsterer i Grønland, har nemlig på intet tidspunkt kunnet ændre vor negative holdning til EF; tværtimod må den snarere antages at være blevet styrket siden folkeafstemningen i 1972, og den vil uden tvivl blive endnu mere styrket, såfremt EF-medlemskabet fortsat skal virke hindrende for en absolut nødvendig fiskerigrænseudvidelse i Grønland.

På den baggrund vil jeg derfor indtrængende anmode regeringen om at gøre en ende på den valne og afventende holdning, skiftende regeringer hidtil har indtaget med hensyn til fiskerigrænseespørgsmålet i Grønland. Netop i denne tid kan enhver unødigt tøven komme til at føre ubodelige skader med sig for det grønlandske fiskerierhverv.

Dernæst skal jeg sige et par ord om den debat, der i øjeblikket foregår her i Danmark og hjemme i Grønland om problematikken omkring hjemmestyreforhandlingerne i almindelighed og om det grønlandske folks helt legitime krav om ejendomsret til den grønlandske undergrund i særdeleshed.

Jeg er af den personlige opfattelse, at den hidtil kendte danske reaktion skyldes en misforstået og yderst mangelfuld opfattelse af det grønlandske folks krav om ejendomsret til den grønlandske undergrund. Jeg skal derfor gøre et forsøg på endnu en gang at belyse nogle aspekter ved denne problematik.

En af den hidtidige udviklings positive konsekvenser i Grønland er, at der i dag eksisterer en stadig stigende politisk bevidsthed især blandt den grønlandske ungdom, og denne stadig stigende politiske bevidsthed blandt folk i Grønland manifesterer sig bl. a. i folkets krav om, at Grønland tilhører det grønlandske folk uanset rigsfællesskab med Danmark eller ej.

[Lars Emil Johansen.]

Jeg finder det vigtigt, at dette siges udtrykkeligt af hensyn til de fortsatte forhandlinger om hjemmestyre i Grønland, forhandlinger, der foregår mellem to parter, nemlig de danske og de grønlandske politiske forhandlingspartnere. Der skal ikke herske den mindste tvivl om, at vi fra grønlandsk side ønsker at opretholde rigsfællesskabet med Danmark i den nuværende situation og ganske givet også langt ind i fremtiden, men det skal til gengæld også siges lige så klart, at et sådant ønske fra Grønlands side om rigsfællesskabets opretholdelse, der ikke udelukkende skyldes Grønlands egen svage økonomiske situation, men som også har noget at gøre med de biologiske og andre former for bindinger, som et mere end 250-årigt så at sige skæbnefællesskab har medført, ikke må forlede den danske offentlighed til at tro, at man kan gøre, hvad man vil med det grønlandske folk blot med en trussel om at ophæve Grønlands rigsfællesskab med Danmark, såfremt det grønlandske folk ikke skulle makke ret for det, man fra dansk side anser som en forudsætning for rigsfællesskabets opretholdelse. Eller sagt på en anden måde: det brede grønlandske ønske om opretholdelse af det dansk-grønlandsk-færøske rigsfællesskab betyder selvfølgelig ikke, at vi i Grønland ønsker at bevare rigsfællesskabet for enhver pris, men at vi selvfølgelig ikke vil kunne arbejde for bevarelsen af dette rigsfællesskab, såfremt dette skulle vise sig at virke destruktivt eller blive anvendt destruktivt for det grønlandske folks eksistens som et folk med egen identitet, egen kultur og egne og forskelligartede naturmæssige forudsætninger.

Grønlands landsråd, hvis indstillinger dette ting traditionen tro så godt som altid følger, har gennem en enstemmig vedtaget principbeslutning den 28. oktober 1975 rejst et klart politisk krav om, at loven om minerale råstoffer i Grønland, der i sin nuværende formulering giver staten ejendomsretten til grønlandske naturrigdomme, ændres, således at det grønlandske folks ejendomsret til deres eget land, Kalâtdlit-nunât, det grønlandske folks land, og dets rigdomme kommer til at fremgå klart heri. Jeg tillægger denne principbeslutning i landsrådet en stor og afgørende politisk betydning for den kommende hjemmestyreordning i Grønland, ikke af de grunde, som en del af den danske presse og debatter i forskellige andre fora tilsyneladende har lagt i dette kravs indhold og sigte. Jeg mener nemlig, at

det er en fejlagtig, men alligevel nok ret så typisk dansk fortolkning, når landsrådets og dermed også det grønlandske folks krav om ændring af mineloven opfattes som et udtryk for, at nu vil man sandelig selv beholde det udbytte, man i bedste fald kan få ud af såvel konstaterede som potentielle naturrigdomme i Grønland. Det er derfor nødvendigt at understrege, at det grønlandske folks krav om ejendomsret til deres eget land ikke primært har noget at gøre med penge eller guldgraverdrømme, men med noget langt mere værdifuldt, ja, noget fundamentalt nødvendigt for et folks eksistens, nemlig retten til at være egen herre i eget hus.

Spørgsmålet om klarlæggelse af det grønlandske folks ejendomsret til den grønlandske undergrund er uden tvivl den hidtil vanskeligste og mest afgørende styrkeprøve for den dansk-grønlandske vilje til at videreføre rigsfællesskabet på en måde, der tager sit udgangspunkt i gensidig respekt og gensidig tillid.

I det nuværende folketing er der efter partiernes grønlandspolitik at dømme et klart flertal for en gennemførelse af en grønlandsk hjemmestyreordning. Det er derfor også yderst vigtigt at sige det krystalklart, at det grønlandske folks ejendomsret til den grønlandske undergrund er både en naturlig og en absolut nødvendig del af et reelt grønlandsk hjemmestyre. Uden dette vil et grønlandsk hjemmestyre være en narresut og en illusion, som kun vil lægge kimen til fremtidige stridigheder i bedste kolonimagt-koloniland-stil.

Lad mig til slut sige, at jeg håber, at dette indlæg kan være medvirkende til at affeje de mange misforståelser, som også nogle af dette tings medlemmer har gjort sig til talsmænd for i den daglige debat i pressen her i Danmark. Altså: vi er fra grønlandsk side helt på det rene med, at rigsfællesskabets forpligtelser bl. a. består i, at Danmark og Grønland må være fælles om det udbytte, der eventuelt kan komme som følge af udvinding af nogle af Grønlands formodede naturrigdomme. Men man må forstå, at vi hverken kan eller vil overlade den politiske myndighed for anvendelse af disse rigdomme til andre end netop de myndigheder, det grønlandske folk har givet et sådant mandat. Lige så lidt som isbjørnene vil give afkald på deres pels i levende live, lige så lidt vil det grønlandske folk give afkald på Grønland i levende live.

Ebba Strange (SF):

Der er to ting, der har fået mig til at gå på talerstolen for at deltage i denne debat, der ganske vist kan blive langstrakt, hvis vi er mange, der gør det. Den ene var statsministerens bemærkninger i åbningstalen om en forestående pensionsreform og indførelse af øget adgang til førtidspensionering. Den anden er hr. Jørgen Juniors bemærkninger i dag om fremskridtspartiet som et socialt ansvarligt parti.

Vi er i socialistisk folkeparti som sikkert mange andre meget spændt på, hvad den socialdemokratiske model om lighed i pensionerne vil indeholde. Det har vi endnu ikke fået at vide klart, og det får vi jo nok heller ikke. Derimod har vi fået at vide, at pensionsreformen først kommer i 1977-78, og det er beklageligt, for den bliver efterlyst ude blandt pensionisterne, især blandt dem, der kun har deres pension at leve af. Men det skal siges helt tydeligt herfra i dag, så socialdemokratiet ved det, at vi ikke i socialistisk folkeparti mener, at det danske socialdemokrati skal falde for den svenske model, der hedder, at når man har haft en høj livsløn, skal det offentlige også yde én en høj pension.

Men vi er heller ikke enige med fremskridtspartiet, der siger, at alle uanset nuværende og førtidig indkomst skal have den samme pension. Tværtimod er det vores mening, at sociale ydelser – det gælder pensioner og andre sociale ydelser – skal gives med de største beløb til dem, der trænger hårdest, og vi ved, at de, der i dag er virkelig hårdt ramt af den helt reelle indkomstnedgang, som alle ved at pensionisterne har haft i de sidste par år, er dem, der ingen indkomst har ved siden af folkepensionen. Vi mener ikke, at det er solidaritet at give meget til dem, der har meget, men tværtimod at give til dem, der har mindst. Vi vil meget gerne arbejde med i en pensionsreform, men vi vil altså have den udformet på en sådan måde, at den kommer de dårligst stillede til gode.

Med hensyn til førtidspensioneringen mener vi i modsætning til fremskridtspartiet, at det er godt og rimeligt at give folk en mulighed for at gå på førtidspension allerede fra 55 års alderen. Men vi vil blive meget bekymrede, hvis det forslag, regeringen fremlægger, ikke indeholder en forhøjelse af de ydelser, der gives i dag.

Vi fremsatte sidste år et forslag om efterløn, som kunne gives til alle over 60 år, der ønskede det, og som kunne gives til dem over 55, der

trængte. Da gik vi i vore satser ud fra de gældende arbejdsløshedssatser, og det forslag holder vi fast ved. Vi vil ikke være med til, at folk, der er slidt ned i et umenneskeligt produktionsræs, og som ikke kan finde passende arbejde, skal spises af med det, man i dag spiser folkepensionister af med.

Jeg har tidligere fra denne talerstol været inde på, at tildelingen af invalidepensioner er faldet fra 10.000–11.000 i 1972–73 til omkring 3.000 i 1975–76. Denne tendens ser ud til at fortsætte, og jeg kan ikke lade være med at se en sammenhæng mellem afslagene på invalidepension og forslaget om førtidspension, for giver man førtidspension på størrelse med folkepensionen, sparer man i forhold til invalidepensionen ca. 18.000 kr. årligt pr. person, og så er det jo i virkeligheden et udmærket godt nedskæringsforslag at komme med. Men som sagt er vi i modsætning til fremskridtspartiet villige til at se på forslagene. Vi vil bare have, folk skal have en anstændig indkomst.

I øvrigt var det jo karakteristisk for hr. Jørgen Junior, at han i modsætning til tidligere også tog invalidepensionisterne med, da han nævnte alle de grupper, som fremskridtspartiet ville gøre godt for, og det viser jo fremskridtspartiets særlige evne til ikke at holde sig fast i principperne, men at opfange strømninger, der opstår i befolkningen. Det kan måske passe meget godt med det, jeg lige har sagt, nemlig at hvis vi kommer ned på kun at tildele ca. 1.000 invalidepensioner om året, kan det være, det bliver dem, som hr. Jørgen Junior godt vil støtte, dem, der er virkelig fysisk syge, og som han kan se på trænger til en invalidepension. De, der får afslag, er nemlig karakteristisk nok dem, der ikke i så høj grad har synlige lidelser, men psykiske lidelser, dem, der er stressede og nedslidte, og dem kan hr. Jørgen Junior jo så fritage. De skal efter hr. Jørgen Juniors forslag ud på arbejdsmarkedet og underbetales dér, mod at arbejdsgiverne får tilskud for at have dem.

I det hele taget vil jeg godt opholde mig lidt ved, hvem det er, der skal betale fremskridtspartiets skattenedsættelse og fremskridtspartiets forhøjelse af folkepensionen. Mit partis ordfører, hr. Gert Petersen, har været lidt inde på det; jeg skal uddybe det ganske kort. Det er vigtigt, at alle både her i salen og uden for den forstår, hvem det er, der kommer til at betale. For det første har fremskridtspartiet her i sommer fostret en ny idé, som vi ikke har set

[Ebba Strange.]

på tryk endnu her i tinget, men som vi har set på tryk i aviserne, og som jeg har mødt på et møde i landet, nemlig at arbejdsløshedsunderstøttelsen skal sættes ned, sådan at de arbejdsløse nu skal spises af med 120 pct. af en folkepension. Derudover skal børnefamilierne betale. Børnetilskuddene skal bortfalde. Daginstitutioner skal privatiseres, dvs. at det er forældrene selv, der skal betale udgifterne til daginstitutioner. Boligtilskuddene skal bortfalde for alle andre end pensionister, og så er det, jeg godt vil gøre opmærksom på, at selv om vi skulle få 60.000 skattefrie kroner, betaler en sådan lavtlønnet børnefamilie immervæk let 2.000 kr. i husleje plus daginstitutionspladser, og så kunne jeg godt lide at se, hvor meget der bliver tilbage.

Derudover skal de lavtlønnede betale ved at blive holdt i deres lavtlønnet, fordi der ikke skal gives uddannelse til alle ud over det 7. skoleår.

Derudover skal de offentligt ansatte betale, uden hensyn til om det er postbude med 60.000 kr. i løn eller det er børnehavepædagoger med 40.000 kr. i løn. Alle offentligt ansatte skal gå ned i løn.

Endelig skal u-landene altså betale.

Hr. Jørgen Junior var også inde på kvinderne, og han mente, at kvinderne selv skulle bestemme, hvad de ville. Jeg synes, hr. Jørgen Junior burde sætte sig lidt ind i kvindepolitik, før han udtaler sig om den. Der har, lige så længe der har været kvindeorganisationer i dette land, uanset hvilket politisk tilhørsforhold de har haft, været et klart ønske om gratis daginstitutioner, for at kvinderne kunne få noget, der lignede et frit valg.

En anden ting, jeg vil nævne, er, at den kvindelige arbejdsløshed i dag ligger på omkring 11 pct., hvor den gennemsnitlige ligger på 8-9. Så kan man tale om frit valg for kvinderne, når der intet arbejde er at få og altså heller ingen daginstitutioner efter hr. Jørgen Juniors mening; så er der intet frit valg tilbage.

Nej, fremskridtspartiet er ikke noget socialt ansvarligt parti. Det er et parti, der prøver at sætte de forskellige grupper af lønmodtagere op mod hinanden, som i virkeligheden har fælles interesser. Det er et parti, der prøver at spille på at fremkalde misundelse og egoisme, og det er en farlig politik, fordi den slører de fælles interesser, som lønmodtagere, pensionister og uddannelsessøgende har, og i stedet for

får dem til at bekæmpe hinanden. Hvis det lykkes, forhindrer man dem i at stå sammen om den fælles kamp, som i virkeligheden er deres, nemlig kampen mod det kapitalistiske system, som de senest indgæede forlig med al tydelighed viser har spillet fallit, og som trænger til at afløses af et andet.

Halvgard (FP):

Det er påpeget gang på gang under debatten i dag, at Danmark befinder sig i en af de alvorligste krisesituationer, vi har oplevet i de senere år. Arbejdsløsheden og den alvorlige økonomiske situation har været kardinalpunkterne, hvorom debatten især har koncentreret sig. Men det må også fremhæves her ved påbegyndelsen af en ny folketingssamling, at der er andre store problemer, der i lige så høj grad af hensyn til vort samfund trænger sig på, og som skal og bør løses hurtigst muligt.

Jeg tænker på det utrolige roderi, der hersker inden for uddannelsesområdet og det lige fra folkeskolen, lærlinguddannelserne, de 16-19-årges uddannelser til de højeste uddannelser med forholdene på Roskilde universitetscenter som det mest afskrækkende eksempel, et roderi, som vi simpelt hen ikke kan være bekendt. Statsministeren udtalte i sin redegørelse, at uddannelse spiller en afgørende rolle også i forbindelse med vor konkurrenceevne, og disse ord er så rigtige, som de er sagt. Men så må statsministeren og hans parti også medvirke til at etablere et uddannelsessystem, et uddannelsesforløb, som er effektivt og retfærdigt, som tilgodeser befolkningens ønsker, og som ikke betyder en devaluering og en forringelse af vort kundskabsniveau.

Derfor er det ikke tilstrækkeligt, når statsministeren udtaler, at der er skabt afklaring med ikrafttrædelsen af den nye folkeskolelov, for det er der ikke. Den nye folkeskolelov er på mange områder en dårlig lov. Den er utilstrækkelig og derfor så svag, at det er betænkeligt fremover at bruge den som grundlag for adgangen til gymnasiet og dermed til de videre uddannelser.

Folkeskoleloven lever ikke op til de krav, man kan stille til et undervisningstilbud, der for vore børns vedkommende beslaglægger 9 år af deres liv. Folkeskolen, som den er i dag, tilgodeser ikke hensynet hverken til den dygtige eller til den svage elev. Gennemførelse af bestemte timetalsnormer begrænser elevernes adgang til at udvide deres kundskabsbehov, lempelser i eksamenskravene mindsker ud-

[Halvgaard.]

fordringen til den dygtige elev, ligesom sam-læringsproblematikken er utilfredsstillende for eleverne.

Kundskabsniveauet må derfor hæves. Der må træffes foranstaltninger, så al undervisning kan gennemføres på en værdig måde i ro og i orden. Derfor er det af samfundsmæssig betydning allerede nu at foretage en revision af folkeskoleloven. Det vil fremskridtspartiet, forhåbentlig i samarbejde med andre partier, være medvirkende til. En god og effektiv folkeskole, der tilgodeser alle elevers forudsætninger, er betingelsen for, at det videre uddannelsesforløb kan gennemføres forsvarligt. Det er af hensyn til vort samfund, det er af hensyn til forældrene og først og sidst af hensyn til vore børn og unge, og det haster.

Jørgen Jensen (DKP):

Det er egentlig hr. Kurt Hansens bemærkninger om det, der skete på LOs repræsentantskabsmøde, som får mig til at tage ordet, men jeg vil gerne sige, at det er ikke, fordi jeg mener, at dette forum er det rigtige at diskutere de opgør, som er og må være i dansk fagbevægelse, i.

Jeg er dog enig i, at forliget skal sprænges, ikke for at sikre kommunisterne en platform her eller ude i arbejderklassen, ej heller for at bekæmpe demokratiet, som hr. Hilmar Baunsgaard og andre har sagt, men tværtimod fordi vi mener, at det er en forudsætning for at forsvare demokratiet i fagbevægelsen og i befolkningen, og det er ikke mindst nødvendigt, hvis vi skal bekæmpe arbejdsløsheden. Derfor kan der ej heller få lov at stå nogen tvivl om det kommunistiske partis stilling til augustforliget og den kamp, der skal føres.

Jeg er overbevist om, at der i fagbevægelsen og på arbejdspladserne ikke er tvivl om, at kommunisterne vil bekæmpe augustforliget, søge at sprænge det for at få udgangspunkt i en anden politik. Men da der åbenbart hersker forvirring og uklarhed her, i hvert fald hos VS, vil jeg godt sige, at der var usikkerhed på LOs repræsentantskabsmøde. Det er rigtigt, at man ikke tæller stemmer op på LOs repræsentantskabsmøde. Det er rigtigt, at Thomas Niensens beretning var en hård kritik imod augustforliget, hvor han pegede på, at det var asocialt, og at det ville betyde en omfordeling af værdierne til ugunst for arbejderne, og det er også rigtigt, at man efter denne skarpe kri-

tik kom med en konklusion, som både var udflydende og selvmodsigende og i strid med den kritik, man havde fremført.

Det medførte den konklusion, at man sagde, at fordi det var et dårligt forlig, måtte man stemme på dem, der var ansvarlige for det, og så måtte man gå med til den begrænsning. I den situation forelagde jeg en udtalelse, som sagde noget andet end den konklusion, som Thomas Nielsen kom med, og jeg vil da godt nævne, hvad det var, der stod i denne udtalelse:

Repræsentantskabsmødet opfordrer fagbevægelsens medlemmer til personligt at engagere sig i kampen mod Glistrup og hans forsøg på indtrængen i fagbevægelsen. Den borgerlige politik, der alene kræver tilbageholdenhed af lønmodtagerne og afviser indgreb mod spekulanter og arbejdsfri indtægter, kan trænges tilbage. Det mest konkrete svar på indgrebene i overenskomsterne og de politiske krav om begrænsninger i vore overenskomstkrav er lønkrav og fastholdelse af overenskomstkravene, som de er formuleret ude på arbejdspladser og i fagforeninger.

Og så blev der nævnt det krav, som også tidligere er nævnt her, om en mindstebetaling på 35 kr., fastholdelse af dyrtidsreguleringen, arbejdstidsnedsættelse og fuld erstatning for løntab ved sygdom og ulykke, en forbedring af ferieordningen og en forbedring af lærlingenes og ungarbejdernes kår. Og så sluttede udtalelsen med en advarsel til Arbejdsgiverforeningen om, at man ikke skulle bruge indgrebet til afvisning af arbejderne krav.

Men jeg vil godt sige, da jeg nu har fået ordet, at det er nødvendigt herfra med en klar tilkendegivelse fra regeringen og socialdemokratiet om, hvor langt de vil gå med det forlig, de har indgået med de borgerlige partier. Det er en kendsgerning, som er kommet frem i pressen også i klare udtalelser fra Arbejdsgiverforeningen, at man ønsker at bruge augustforliget til at forhindre enhver indrømmelse ved de kommende overenskomstforhandlinger, fordi man har den opfattelse, som der også er givet udtryk for her fra borgerlige partier, at regeringen vil gribe ind, hvis det kommer til en konfliktsituation, og gennemtvinge en overenskomst, som ikke har givet indrømmelser. Derfor må vi have en sådan klar tilkendegivelse.

Jeg ser, at hr. Kurt Hansen nu er kommet i salen og vil derfor gerne sige: der blev stemt

[Jørgen Jensen.]

imod beretningen på LOs repræsentantskabsmøde. De 4 stemmer, man har nævnt i pressen, er ikke rigtigt; der var vel mellem 30 og 40, der stemte for den udtalelse, som jeg forelagde på mødet, og det, der har været kendetegnet, er, at jeg ikke siden dette møde har kunnet finde en eneste faglig leder, som turde erkende, at de stemte imod denne udtalelse, som jeg forelagde.

Men der skal ikke være tvivl om, at det, det drejer sig om for arbejderklassen i dag, er at sprænge forliget for at få et bedre udgangspunkt, og det, jeg vil opfordre socialdemokratiet til her, er at afsvære, at de vil hjælpe Arbejdsgiverforeningen med at føre deres nejpolitik igennem.

Formanden:

Jeg skal afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 18.30.

Mødet udsat kl. 17.23.

Mødet genoptaget kl. 18.30.

Forhandlingen genoptoges.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Det har igen ved en debat af denne art vist sig, at der er ét parti, der møder op til debatten i folketinget ikke med én, men med mange ordførere. Det er jo også en af de ejendommelige ting ved fremskridtspartiet, at det også på den måde prøver på at gøre det parlamentariske arbejde mere langtrukket og dermed mere vanskeligt end egentlig strengt nødvendigt. En enkelt af fremskridtspartiets ordførere, hr. Svend Andersen (Rosk. a.), gav udtryk for den opfattelse, at det mere og mere på det politiske område trak op til et egentligt opgør imellem på den ene side fremskridtspartiet og på den anden side socialdemokratiet.

Allerførst vil jeg sige til det, at jo mere fremskridtspartiet understreger det, jo mere markant bliver det jo, at dette parti i hele sit tankesæt, i hele sin ideologi, er et parti, der er i så direkte modsætning til hele den sociale, ansvarsbevidste linje, som præger socialdemokratiet. Men i øvrigt tror jeg ikke, at hr. Svend

Andersen (Rosk. a.) har helt ret. Jeg tror, at det opgør, som i væsentlig grad bliver et opgør imellem fremskridtspartiet på den ene side og socialdemokratiet på den anden side, i høj grad også vil blive et opgør imellem fremskridtspartiet og en række andre partier.

Når man har fulgt debatten her i dag, så man da i hvert fald konstatere, at der nok er faldet en og anden kritisk bemærkning til regeringen – vi har fået lidt at vide om, at det ikke lige skulle være gjort på den måde, men at der var en bedre måde at gøre tingene på – men det mest markante har været, at en række partier er stået op her og har været særdeles markante i deres afvisning af de grundlæggende tanker og ideer, hvis man kan kalde det tanker og ideer, som fremskridtspartiet står for. Derfor er det rimeligt at sige, at fremskridtspartiet nok bør indstille sig på, at det ikke alene er et opgør med socialdemokratiet, men i høj grad også med andre partier i tinget.

En anden af de mange ordførere for fremskridtspartiet var fru Eva Rothenborg. Fru Eva Rothenborg lagde megen vægt på at sige, at den velfærdsstat, vi har, da ikke er noget, socialdemokratiet kan tage patent på, det er ikke noget, vi har eneret på. Jeg ved ikke, om der deri skulle ligge, at det i og for sig er et godt samfund, som der godt er flere der vil tage patent på eller have eneret på. Men det kan selvfølgelig også forstås på den måde, som det også blev sagt, at socialdemokratiet måtte regne med, at velfærdsstaten eller velfærdssamfundet var et neutralt, skal vi sige system eller apparat, som stod til rådighed for alle.

Sådan blev det vist sagt, og jeg kan kun sige: selvfølgelig. Det har altid været socialdemokratiets opfattelse, at når man skulle slås for økonomiske og sociale forbedringer, så skulle det ikke være sociale og økonomiske forbedringer for én bestemt samfundsgruppe. Så skulle det være noget, der kunne komme hele befolkningen til gode.

Fru Eva Rothenborg sagde også noget om, at det ikke engang var sikkert, at vort samfund var så udmærket en velfærdsstat, og at der nok skulle være andre lande, hvor man var nået længere. Altså igen, fru Eva Rothenborg: det ligger åbenbart sådan, at vi er nået langt, men det mest kritiske er altså, at der er nogle, der er nået lidt længere, og så spejder man naturligvis efter, hvor det skulle være. Og dér må jeg sige, at vi ikke er så selvglade i socialdemokratiet, at vi ikke er klar over, at man også kan

[Statsministeren.]

lave velfærdsstater i andre samfund end i det danske.

Vi ved da godt, at på en række områder er det lykkedes for det svenske samfund at få en meget høj økonomisk og social standard, som vi bestemt ikke på alle områder kan følge med i. Men fru Eva Rothenborg ved jo godt, hvad forklaringen kan være på, at det er lykkedes bedre på visse områder i Sverige, end det er lykkedes i Danmark. Vi ved også godt, at der f. eks. i Tyskland er enkelte områder, hvor man er nået længere. Vi ved godt, at man også i Holland på enkelte af de sociale områder er nået længere, end vi er nået i Danmark. Desværre er det jo sådan, at her er vi ofte blevet stækket i vores muligheder, mens det altså er gået bedre først og fremmest i Sverige, men også ganske godt i Tyskland og Holland, med at udvikle den sociale velfærdsstat.

Alt i alt er det altså ikke sådan, at fru Eva Rothenborg kan komme og sige til os: vi ved, hvor der er en fremskridtspartimodel, som vi kan henvise til, som er bedre end det, som socialdemokratiet står for. Ganske enkelt: det er ikke muligt at finde det. Ja, det skulle da lige være Bermuda, men det er vist en historie for sig, som vist også har sine ganske specielle forklaringer.

Hr. Jens Møller var i sit indlæg naturligvis inde på augustforliget. Da der her var tale om en opbakning og en klar markering af, at man stod ved dette augustforlig med alle dets problemer, men også med det perspektiv, der kan ligge i det, har jeg ikke meget at sige til det, ud over at jeg naturligvis lægger vægt på, at man fra de partiers side, som har underskrevet dette augustforlig, også ved denne lejlighed markerer en opbakning.

Men hr. Jens Møller var inde på andre problemer, eller skal vi sige mere langsigtede problemer. I det grundlæggende er jeg enig, der er også brug for en mere langsigtet politik, som strækker sig ud over de kommende 2-2½ år. Jeg er derimod ikke enig i en række af de ting, der ligger i den særlige plan fra kristeligt folkeparti. Jeg forstår, at det også nu er klart markeret, at der ikke deri ligger noget som helst forsøg på at bryde med augustforliget, men tværtimod, at det er kristeligt folkepartis specielle syn på sagen, når det gælder en mere langsigtet økonomisk politik.

Hr. Jens Møller sagde, at kristeligt folkepartis plan er en plan om styring af arbejdsmarke-

det og erhvervslivet, det er en plan, hvor man for så vidt beklager, at det ligesom er nødvendigt at forlade den liberalistiske tankegang.

Det er en meget interessant ting, at partier, der principielt erklærer, at de er liberalister, gang på gang må komme til den konklusion, at man på forskellige områder må begrænse liberalismen, ja, tværtimod gå ind for en styring af hele den økonomiske udvikling. Vi er fra regeringens side, fra socialdemokratiets side, principielt enige i, at der er behov for planlægning og styring. Men det, vi så lægger vægt på, er, at man virkelig får en alsidig styring, hvor det ikke bare er en styring af lønmodtagerne, men en styring, der virkelig omfatter alle sider af det økonomiske liv. Der kan det måske nok knibe, ikke specielt med kristeligt folkeparti, men med nogle af de partier, som er liberalister, men ellers taler om styring, når det gælder arbejdsmarkedet, at interessere de liberalistiske partier for en styring på en række andre områder, f. eks. når det drejer sig om udviklingen i priser på jord og ejendom og den slags ting.

Alt i alt vil jeg gerne takke hr. Jens Møller, fordi der var en klar positiv linje i tingene. Jeg tror, at selv om vi kun udgør et – ja, ikke engang et flertal, men et mindretal, som fra sag til sag må nå frem til et flertal med et eller flere andre partier, så er det vældig vigtigt, at der hen over midten i dansk politik er nogle partier, der holder sammen i et folketing, der måske ellers kunne komme til at virke endnu mere opsplittet, end det umiddelbart forekommer med de 10 partier, vi har.

Hr. Knud Jespersen sagde noget om, at det hele tiden var dette med, at samfundet påberåbte sig og erhvervslivet påberåbte sig konkurrenceevnen. Der er kun en enkelt side af dette, jeg vil gøre opmærksom på. For danske lønmodtagere er det, og for det danske samfund kan det godt momentvis være, et problem, at indkomstudviklingen og omkostningsudviklingen er så stærke, som de er. Det er derfor, vi mener, at det kan være nødvendigt at holde igen, sådan som indkomstpolitikken er et udtryk for det.

Men det er ikke rigtigt, når hr. Knud Jespersen siger, at dette bare er et spørgsmål om landene inden for fællesmarkedet og umiddelbart uden for fællesmarkedet. Det er i virkeligheden et spørgsmål, der har relation også til en lang række af de socialistiske lande, der i kraft af et lavere omkostningsniveau – og det vil bl. a. også sige lavere lønninger – kan være en

[Statsministeren.]

konkurrenceforvridning eller noget, der virker dårligt på vores konkurrenceevne. Jeg beder altså om, at også kommunisten hr. Knud Jespersen prøver på at se Danmarks situation i den belysning, at vi ud fra et dansk arbejdersynspunkt også bliver nødt til at tage hensyn til disse ting.

Hr. Erhard Jakobsen polemiserede over dette, at der er så mange både politiske folk og økonomer, specialister på det ene eller det andet område, der udtaler deres uforgribelige mening om, hvad der skal gøres ved den økonomiske situation. Når det er en diskonto-forhøjelse, så kan disse specialister fortælle os, at det hjælper jo ikke. Nogle kan fortælle os, at det eneste rigtige er en devaluering, det skal man bare gøre, mens andre fortæller det modsatte.

Atter andre fortæller, at augustforliget jo slet ikke hjælper, at det ikke er tilstrækkeligt, men, konkluderer hr. Erhard Jakobsen – og deri er jeg meget enig – det var det politisk, men også det økonomisk mulige, der er opnået enighed om. Det betød i hvert fald, at en række helt aktuelle og nærliggende problemer blev klaret for det danske samfund, og det giver os muligheder for at møde de nye problemer, som det danske samfund og de vesteuropæiske samfund vil møde i den kommende tid. Det giver os bedre mulighed for at imødegå disse problemer.

Hr. Erhard Jakobsen kom med en bemærkning, som jeg godt vil sige en lille smule om. Hr. Erhard Jakobsen sagde, at centrum-demokraterne intet skylder, de har ikke noget at sige tak for, fordi man nu har lavet en aftale om fordeling af udvalgsposter.

Jeg vil gerne sige, at hverken regeringen eller socialdemokratiet venter eller regner med, at der skulle udtrykkes tak fra hr. Erhard Jakobsens side i den sag. Det, jeg godt vil understrege, er, at det jo lyder lidt mærkeligt, at umiddelbart efter, at man har sluttet en aftale, så drejer det sig om at markere næsten en utaknemlighed over, at vi har vist imødekommenhed over for centrum-demokraterne. Det afgørende i denne sag – det vil jeg gerne sige til alle folketingets partier – er, at socialdemokratiet og regeringen egentlig ikke har gjort andet, end at vi har fornyet den aftale om valgforbund, som vi havde også i sidste folketingssamling. Så er der altså kommet to enkeltmedlemmer til stede, som også gerne ville være med i

dette valgsamarbejde, og da det åbenbart gav politiske problemer, optog vores gruppe forhandlinger, og man opnåede enighed. Vi havde da gerne set, at det kunne have været en enighed, der var endnu bredere.

Jeg nævner dette bare for at understrege, at det ikke er rigtigt, som det fremstilles i dele af pressen, at samtidig med, at jeg stod her i salen og talte om behovet for samarbejde, så prøvede vi på anden måde at underminere dette samarbejde. Jeg er også glad for, at det af de samtaler, jeg har haft med forskellige partier, fremgår, at man er klar over, at dette ikke på nogen måde har været hensigten.

Hr. Lars Emil Johansen var naturligvis først og fremmest inde på grønlandske problemer, og det samme var hr. Berglund. Hr. Lars Emil Johansen sagde, at det nærmest var en nytårshilsen, en hilsen til søens folk, jeg var kommet med, også omkring Grønland. Hertil vil jeg sige, at det da i hvert fald er en nytårshilsen med et ganske kontant indhold.

I min åbningstale sagde jeg, at regeringen vil søge bemyndigelse her i folketinget til at udvide fiskerigrænsen til 200 sømil. Jeg sagde, at det var et ønske og en bemyndigelse, der skulle omfatte alle danske farvande, og jeg nævnte udtrykkelig både Grønland og Færøerne, det vil sige, at det er en meget kontant tilkendegivelse. Der var også en udtalelse fra mig om, at vi allerede i oktober måned ville fremsætte et sådant forslag her i tinget. Jeg sagde også, at målet var, at man skulle søge at få dette problem klaret, så denne udvidede fiskerigrænse kunne træde i kraft pr. 1. januar 1977. Det er derfor ikke muligt, synes jeg i hvert fald, at påpege noget, der på dette område er i disharmoni med de ønsker, der dels er fremsat fra færingernes side, dels fra grønlandernes side. Tværtimod, der er overensstemmelse.

Så var der spørgsmålet om hjemmestyrekommissionen for Grønland. Her synes jeg nok, at hr. Lars Emil Johansen tog forskud på denne kommission og dens betænkning. Jeg synes ikke, det er rimeligt at markere alt for bastante synspunkter, når man har en kommission siddende. Kommissionen arbejder videre med disse ting om, hvordan hjemmestyret skal tilrettelægges. Jeg har understreget tidligere ved starten af denne kommissions arbejde, at det var en hjemmestyreordning, der var baseret på rigsfællesskabet, og jeg tror, vi er bedst tjent med, at vi i hvert fald i rimeligt omfang giver denne kommission lejlighed til at komme til

[Statsministeren.]

bunds i problemerne og fremlægge sine synspunkter, når den er færdig med sine overvejelser.

Med hensyn til undergrunden – og det kunne måske gælde både Grønland og Færøerne – vil jeg ganske kort sige, at det er for tidligt at sige, på hvilken måde man skal arrangere sig i denne sag. Det er en forhandling, som må foregå i hjemmestyrekommissionen. Det er en forhandling, som må foregå imellem Færøernes ledelse og den danske regering, således at vi efterhånden finder ud af, hvordan vi på bedst mulig måde skal klare de problemer.

Hr. Christophersen havde nogle bemærkninger om min og regeringens holdning, som jeg ikke synes han havde dækning for i regeringens handlinger eller i min åbningsredegørelse. Hr. Christophersen sagde bl. a. – og der var en tydelig adresse til regeringen i det – at faren for demokratiet også kommer fra dem, der viger tilbage for at træffe de nødvendige beslutninger. Det tror jeg også jeg selv sagde i åbningsredegørelsen, men det er ikke rimeligt ligesom at antyde, at regeringen skulle være den, der viger tilbage.

Vi kan venstre og socialdemokratiet imellem være uenige om virkningerne af augustforliget, men det er ikke retfærdigt at antyde, at regeringen er veget tilbage for at træffe de beslutninger, som vi og et flertal her i tinget mener er nødvendige. Enhver vil da kunne se, at augustforliget ikke er skrevet ud fra, hvad man kunne vente ville give, hvad skal vi sige, en øjeblikkelig vælgergunst. Vi er ikke standset op dér, hvor det begyndte at gøre ondt. Vi har nemlig ikke skelet til, hvad der ville være populært. Hvis vi havde det, så var det jo en helt anden politik, der skulle være lagt frem. Vi har foreslået, hvad vi mener er nødvendigt. Det kan venstre være uenige i, men de bør ikke antyde, at regeringen er lammet af angst for at gennemføre noget, som kunne være upopulært.

Jeg mener også, det samme gælder hr. Christophersen, når han siger, at vi foretrækker at koncentrere os om de lyse sider, og næsten insinuerende siger hr. Christophersen, at statsministeren forhåbentlig også er bekymret for den økonomiske situation. Må jeg så citere fra min åbningsredegørelse. Her siger jeg:

»Jeg tror, tinget har forstået, at regeringen ser med megen alvor på den situation, vi befin-

der os i. Det gælder både politisk og økonomisk.«

Det er rigtigt, at jeg pegede på de positive træk i denne redegørelse, og læg nu mærke til, at det gjorde netop hr. Christophersen også i sin tale, og dér er jeg naturligvis enig med ham. Men jeg understregede samtidig i åbningsredegørelsen, at vi har store problemer for eksporterhvervene, og vi har også meget tilbage, når det gælder hele beskæftigelsessituationen og betalingsbalanceproblemet. Jeg understregede også helt tydeligt, hvor afgørende nødvendigt det er, at augustforligets indkomstamme bliver holdt. Derfor kan jeg ikke forstå, hvordan hr. Christophersen kan opfatte en tale af dette indhold som udtryk for et utidigt og næsten sorgløst livssyn.

Men når det er sagt, så vil jeg dog gerne sige til hr. Christophersen og dermed til partiet venstre, at jeg alligevel opfattede hr. Christophersens tale her i dag som en ganske åben og på mange områder positiv tale, hvor den kritiske tone naturligvis var der, men på en meget afdæmpet måde, og det giver måske visse muligheder for fremtiden.

Hr. Hilmar Baunsgaard pegede på det problem, der ligger i, at den tyske D-mark står så stærkt i forhold til andre valutaer, og pegede på, at enten måtte D-markens revalueres, eller også måtte Vesttyskland indstille sig på at bruge en del af sin rigdom på at støtte de valutavage lande.

Jeg vil gerne måske næsten gentage, at det er vores opfattelse, at det vil tjene alle bedst, at der er ro omkring valutakurserne, og at vi derfor ikke bør spekulere i og heller ikke anbefale en ændring i kurserne. Det vil, som hr. Hilmar Baunsgaard sagde det i dag, i en overgangssituation forudsætte, at Vesttyskland fortsætter med at støtte de andre valutaer i slangesamarbejdet. Men jeg vil gerne pege på en mere, skal vi sige positiv udvej ud af denne situation, den, at de valutastærke lande udnytter deres stærke situation til at føre en mere ekspansiv og en mere beskæftigelsesfremmende politik. Se, det vil på én gang virke i retning af en større ligevægt på valutaområdet og bidrage til, at Vesteuropa igen kan komme ud af den nuværende beskæftigelseskrise.

Vi mener med andre ord i regeringen, at det er denne linje, vi skal sætte ind på, bl. a. igennem samarbejdet inden for De europæiske Fællesskaber. Det var også den tanke og tan-

[Statsministeren.]

kegang, som jeg ved flere møder i det europæiske råd har givet udtryk for, og det var også den tanke, der lå bag bemærkningerne i åbningsredegørelsen om det økonomiske samarbejde inden for EF.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at jeg synes, det var meget tilfredsstillende, at hr. Hilmar Baunsgaard så tydeligt erklærede sin kamplyst – jeg tror, det var udtrykket – eller kampivrighed, når det gælder bekæmpelsen af fremskridtspartiet. Jeg tror, vi har brug for at forene kræfterne omkring dette nye fænomen i dansk politik, der jo så vitterligt repræsenterer det yderste højre i dansk politik.

Hr. Poul Schlüter talte igen om en samling af de borgerlige partier for at skaffe et borgerligt flertal i tinget. Jeg vil gerne citere hr. Poul Schlüters egne ord til hr. Glistrup. Det var jo en appel, sagde hr. Poul Schlüter, men den indeholdt ikke et ord om, hvad dette flertal, det borgerlige flertal, egentlig skulle samles om. Det mener jeg også er forståeligt, for ser man på sammensætningen af dette borgerlige flertal, så dækker det jo over partier, som står til hinanden som ild og vand.

Jeg kan anbefale hr. Poul Schlüter at genlæse hr. Glistrups og hr. Hilmar Baunsgaards taler. Lad mig blot citere, hvad hr. Hilmar Baunsgaard netop sagde om fremskridtspartiets holdning: i hele denne grundholdning har man i det radikale venstre en både ideologisk og – her kommer det – kampvillig modstander.

Jeg tør ikke helt sige, hvordan det ligger med de konservative, hvor de konservative står, men jeg har måske lov at minde om, at venstre på sit landsmøde ganske klart gav udtryk for en afstandtagen fra fremskridtspartiet, og netop hr. Jens Møllers tale gav jo udtryk for, at man ikke var i næsegrus beundring for fremskridtspartiets politik.

Der er altså nok et flertal af borgerlige partier i dette ting, men dette flertal dækker ikke over en fælles borgerlig holdning. Der er langt større afstand mellem partierne inden for dette borgerlige flertal, end der er imellem socialdemokratiet og en række af de moderat-borgerlige partier. Derfor er det uforståeligt, synes jeg i hvert fald, hvis ansvarlige borgerlige partier nu investerer deres fremtid i at samle dette borgerlige flertal i stedet for at søge en medindflydelse ved at deltage i det samarbejde omkring midten, som alle har talt så me-

get om, som alle har sagt var så pinedød nødvendigt. Det ville være klogt, om man samlede kræfterne om det.

Jeg vil slutte disse bemærkninger med at sige, at jeg synes, debatten her i dag har været præget af, skal vi sige en meget afslappet holdning. Selv hr. Glistrup har, bortset fra sit dagsordensforslag, næsten været i fuldstændig balance. Jeg tror derfor, jeg har lov at sige, at hvis ikke der sker nye ting i løbet af aftenen her, så er denne debat et udtryk for, ikke at alle er tilfredse, men at man er klar over, at vi politisk-økonomisk bevæger os i den rigtige retning, og at man er indstillet på at finde frem til samarbejde for at løse de problemer, vi kommer til at stå over for, og det hilser jeg særdeles velkommen.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Hr. Kjeld Olesen stillede et direkte spørgsmål til mig og bad om en kommentar, nemlig om det forhold, at en kommune efter forlydender, og det er vel også rigtigt, anvender sit bloktilskud til at slette grundskyldpromillen i kommunens skatteudskrivning.

Må jeg allerførst understrege, at der intet ulovligt er i, at en kommune anvender sit bloktilskud til noget sådant, men der må åbenbart, når det drejer sig om bloktilskud, være tale om et temmelig rigeligt bloktilskud til en sådan kommune. Jeg er helt enig med hr. Kjeld Olesen i, at det er urimeligt, at bloktilskud kan anvendes til noget sådant. Jeg vil dog gerne understrege, at jeg ikke agter at gribe ind i kommunernes frie ret til at anvende deres bloktilskud, men der er på basis af de udtalelser, som hr. Kjeld Olesen kom med, nok så megen grund til at se på, om bloktilskuddenes kriterier er rigtige og vægten er rigtig. Det må forundre, og det må irritere, at kommuner i andre dele af landet må forhøje deres skatteprocenter for at give bidrag til kommuner, som så bare kan slette deres grundskyldpromille og sætte deres skat ned i almindelighed.

Bloktilskuddene var en fri dispositionsret til kommunerne som erstatning for refusionerne, men med bloktilskuddene var samtidig tilsigtet, at de kommuner, der ikke havde råd til det, skulle forbedre deres serviceniveau, samtidig med at det virkede som skatteudlignende faktor. Det er et problem, som vi i høj grad må se på.

Samtidig må jeg sige, at jeg er enig med den socialdemokratiske ordfører i, at selv om man

[Indenrigsministeren.]

rundt omkring oplever, at nogle kommuner finder, at de er så velhavende, at de har råd til at ophæve deres grundskyldpromille, altså udelukkende lægger beskatningen på direkte indkomst, ja, så har jeg ikke til hensigt at fremsætte et lovforslag om noget sådant, budgetterne er allerede lagt. Men jeg finder det urimeligt, at man i den grad bare entydigt lægger skattebyrden over på den direkte indkomst. Det giver selvfølgelig ikke anledning til at anfægte kommunernes ret til at bruge bloktilskuddene, men nok så meget anledning til at se på, om tilskudskriteriet er rigtigt, om det er rimeligt, at kommuner i Østdanmark får så høje beskatningsprocenter og kommuner i Vestdanmark får så lave beskatningsprocenter. Der kunne jo være ét og andet, der tydede på, at bloktilskuddet måske ikke lige passede til det udgiftsbehov, man havde i disse kommuner.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Jeg skal nøjes med et par korte bemærkninger til tre af de ordførere, som nævnte specielt uddannelsesproblemerne.

Hr. Knud Jespersen var i sit indlæg glad for bemærkningerne i statsministerens åbningstale om uddannelsesstilbuddene til den voksne befolkning, men tog så fat på nogle urimelige forhold specielt for de arbejdsløse og deres muligheder for at få en uddannelse. Det er nogle problemer, som også regeringen har arbejdet med, og der er derfor sket en ændring af nogle af de forhold, som hr. Knud Jespersen omtalte.

Jeg kan nævne, at regeringen selvfølgelig først og fremmest har opretholdt den ordening, der hidtil har været gældende i forbindelse med deltagelse i kurser i henhold til lov om fritidsundervisning, og at regeringen også har opretholdt den ordening, der har været gældende vedrørende ophold på højskoler, husholdningsskoler og andre kurser. Men ud over det har regeringen ændret lovgivningen, således at arbejdsløshedsforsikrede også kan bevare retten til arbejdsløshedsdagpenge ved deltagelse i forskellige former for kurser, bl. a. aftenundervisning. Det vil sige, at det eksempel, hr. Knud Jespersen gav, om det urimelige i, at understøttelsen faldt væk, hvis man deltog i aftenhøjskoleundervisning, ikke mere er gældende.

Det er ligeledes lavet om på en sådan måde, at man kan deltage i dagkurser og lignende foranstaltninger af indtil 1 års varighed. Der

kræves, at de er særligt tilrettelagt for arbejdsløse – og her kan vi jo henvise til det program, regeringen har fremlagt specielt i forbindelse med ungdomsarbejdsløsheden – eller at de har et alment udviklende sigte, eller at de i øvrigt må anses for særlig egnet til at forøge beskæftigelsesmulighederne for deltagerne, eller, som det sidste, at de på anden måde må anses at have en væsentlig beskæftigelsesfremmende virkning. Det vil sige, at vi med dette initiativ faktisk har forbedret disse muligheder for de arbejdsløse ganske betragteligt.

Hr. Erhard Jakobsen beskæftigede sig mest med de generelle forhold inden for uddannelsessektoren, og jeg forstod, at jeg kunne forvente stor opmærksomhed fra centrum-demokraterne i den kommende samling, og det synes jeg da bestemt er glædeligt.

Hr. Erhard Jakobsen havde også nogle enkelte henvisninger til konkrete sager, det var først og fremmest folkeskoleloven. Her hverken tror eller håber jeg, at hr. Erhard Jakobsen vil finde megen forståelse for sine synspunkter i folketingsalen. Det er jo netop i forbindelse med det forlig, der blev indgået om folkeskoleloven, blevet klart tilkendegivet af disse partier, at man ikke ønskede ændringer i de kommende år, fordi man ønskede, at folkeskolen skulle få en fredelig udvikling.

Hr. Erhard Jakobsen nævnte også universitetsstyrelsesloven. Heller ikke her håber eller tror jeg, at hr. Erhard Jakobsen vil vinde megen forståelse for sine synspunkter på nuværende tidspunkt, idet et stort flertal i folketinget også i sidste folketingssamling besluttede, at der skulle nedsættes et udvalg, som gennemarbejdede de problemer, der var i forbindelse med universitetsstyrelsesloven, således at vi efter den 1. januar kunne komme med et genarbejdet forslag.

Til slut havde hr. Halvgaard nogle bemærkninger om uddannelsessektoren. Hr. Halvgaard startede meget bombastisk med at tale om roderi inden for uddannelsessektoren, og jeg forventede så naturligvis en lang række eksempler. Men hvad var der? Et eneste eksempel bortset fra den nærmest rituelle bemærkning om Roskilde universitetscenter. Dette ene eksempel drejede sig om folkeskolen og havde alene at gøre med, at fremskridtspartiet stemte imod dette lovforslag. Som bekendt mener fremskridtspartiet, at vi kan nøjes med 7 års skolegang, og at mellemskoleeksamen skal genindføres, og forslaget, som fremskridtspartiet

[Undervisningsministeren.]

har fremsat her i folketinget, har da heller ikke vundet nogen særlig tilslutning. Nej, hr. Halvgaard, roderi ville der først komme, hvis vi fulgte nogle af de forslag, som fremskridtspartiet havde fremsat eller på anden måde tilkendegivet omkring uddannelsessektoren. Og i modsætning til hr. Halvgaard skal jeg argumentere for påstanden ved at give nogle eksempler.

Hvis det stod til fremskridtspartiet, ville det betyde, at vi skulle nedlægge en lang række tekniske skoler og handelsskoler, idet fremskridtspartiet har stemt imod praktisk taget alle aktstykker vedrørende tekniske skoler og handelsskoler. Det ville også betyde, at vi ville forøge ungdomsarbejdsløsheden, idet fremskridtspartiet i finansudvalget har stemt imod samtlige bevillinger til ungdomsarbejdsløsheden, også imod de bevillinger, som tog sigte på at skaffe flere praktikpladser.

Ud over det vil fremskridtspartiet også spare flere hundrede millioner kroner på gymnasiet. Dette sammenholdt med, hvad man vil spare på erhvervsskoleområdet, viser jo helt klart, at fremskridtspartiet overhovedet ingen bekymringer har over for ungdomsarbejdsløsheden.

Og man kan undre sig, når man hørte hr. Jørgen Juniors indlæg i dag om den sociale sektor og om alt, hvad der skulle ske inden for dette område, over, at det giver sig udslag på undervisningsområdet ved, at fremskridtspartiet ønsker børnehave- og fritidspædagoguddannelsen totalt nedlagt. For at gøre det hele perfekt, så ønsker fremskridtspartiet også at fjerne samtlige bevillinger til voksenundervisning her i landet.

Jeg tror, disse eksempler klart understreger, hvad der er fremskridtspartiets hensigt inden for uddannelsessektoren. Fremskridtspartiet kan trygt regne med socialdemokratiets modstand også på dette område.

Socialministeren (Eva Gredal):

Hr. Jørgen Junior vovede den påstand, at det eneste ansvarlige parti var fremskridtspartiet, og han søgte at føre bevis for, at fremskridtspartiet også havde evnen til at være socialt ansvarligt. Sjældent har man set svagere bevis.

Ifølge fremskridtspartiet skulle der spares 9 mia kr. på socialbudgettet. Til almindelig forståelse af et sådant indgrebs størrelse kan jeg sige, at det svarer til $\frac{1}{3}$ af bruttoudgifterne og

cirka halvdelen af nettoudgifterne på det sociale område. Det er i sandhed et socialt ansvarligt parti, vi hører tale. Af disse 9 mia kr. ville man finde de $4\frac{1}{2}$ mia kr. ved besparelser på arbejdsledighedsdagpengene. Man postulerer bare, at folk kommer i arbejde, uden at man gør nogen indsats for det. De resterende $4\frac{1}{2}$ mia kr. skulle fremkomme ved at tage bolig sikringen fra alle andre end pensionister, og så skulle man privatisere, som man siger, daginstitutionerne for børn.

Må jeg gøre opmærksom på, at fremskridtspartiet til Kristeligt Dagblad har oplyst, at der ikke skal ydes bolig sikring til pensionister. Den skal kun ydes i ganske særlige tilfælde, hvis særlige forhold gør sig gældende. Hvad der er sandheden, ja, det tvivler jeg på om fremskridtspartiet selv ved.

Gennemgår man fremskridtspartiets ændringsforslag til finanslovsforslaget, så fremgår det, at fremskridtspartiet ville nedskære også børnetilskuddene med $1\frac{1}{2}$ mia kr. Hvis det var gået igennem, var det sådan, at pr. 30. juni i år skulle det almindelige børnetilskud, det forhøjede børnetilskud og ungdomsydelsen bortfalde, mens det ekstra børnetilskud og det særlige børnetilskud, der gives til pensionister, skulle falde bort i september.

Jeg nævner disse ting for at understrege hr. Jørgen Juniors overfladiskhed, når han omtaler fremskridtspartiets besparelser. Her var bare $1\frac{1}{2}$ mia kr., der ikke var blevet omtalt.

Og så vil jeg godt her indskyde, at fremskridtspartiet, som søger at stå som pensionisternes støtte i alle sager, ønsker at ophæve det børnetilskud, der alene gives til pensionister, og det vil sige, at folkepensionister ud af deres folkepension også skal klare forsørgelsen af eventuelle børn. Det er der vist ikke noget andet parti her i folketinget der drømmer om.

Daginstitutionsområdet skulle privatiseres. Ja, dér går fremskridtspartiets forslag ud på, at forældre selv skal betale driften af daginstitutionerne. I dag betaler man ca. 400 kr. for en børnehaveplads. Fremskridtspartiets forslag vil betyde en tredobling, og det vil sige, at en familie skulle betale 1.200 kr. for hvert barn, den har i en daginstitution. Hvem kan betale det? Ikke det arbejdende folk.

Hr. Jørgen Junior påstår, at man ikke vil straffe de handicappede. Hvad kalder man så dette, at i ændringsforslag til finanslovsforslaget foreslår man den samlede invalidepension nedsat med 300 mill. kr.? Hr. Jørgen Junior forsø-

[Socialministeren.]

ger at løse problemet ved at sige, at de handicappede skal have arbejde. Vi har endnu ikke fået noget som helst at vide om, hvorledes dette arbejde skulle kunne fremskaffes. Vi har i dag en arbejdsløshed, som ville blive forøget med ca. 120.000, hvis et andet af fremskridtspartiets forslag skulle følges, nemlig dette at de offentligt ansatte skulle ud på det private arbejdsmarked. Og må jeg have lov til at tilføje, at der er ingen her i landet, der får invalidepension, hvis de er i stand til at arbejde.

Så skal enkepensionen ophæves og erstattes med transbestemte ydelser. Enkerne skal altså for fremtiden spise nådsens brød efter fremskridtspartiets forslag. De får heller ikke børnetilskud, for det er jo ophævet gennem et andet ændringsforslag fra fremskridtspartiet.

Jeg synes også, hr. Jørgen Junior glemte at oplyse, da han remsede besparelserne op, at der ikke mere skal gives folkepension til de 62-67-årige.

Plejhjemspladser, som står til rådighed for vore ældre, der virkelig har behov for hjælp, skal gøres til genstand for privat profitjageri. Der er nogle, der skal tjene på at passe de ældre. Private skal ifølge fremskridtspartiet kunne oprette plejehjem. Det er dette område, som vi årenes løb her i folketinget i fællesskab har fået ændret til, at det er det offentlige, og det private initiativ er overladt til de selvejende institutioner. Det har vi i fællesskab fået gennemført. Nu skal det altså ændres til, at man skal til at tjene på de ældre.

Hjemmeplejen skal styrkes, siger hr. Jørgen Junior, og samtidig kan man i fremskridtspartiets ændringsforslag til finanslovsforslaget læse, at hjemmehjælpen skal nedskæres med 142 mill. kr. Så ønsker man at genindføre den gamle aftægtsordning. Hvordan kan fremskridtspartiet tro, at man ved at give en ydelse på 10.000 kr. årligt kan sikre pasning af meget handicappede ældre?

Mon fremskridtspartiet har glemt deres eget ændringsforslag til finanslovsforslaget for 1975-76? Der skulle spares 500 mill. kr. på statens refusion til driften af plejehjem. Omregnet til plejhjemspladser er det 20.000 helårspladser. Et sådant forslag betyder, at cirka halvdelen af vore plejhjemsbeboere skal forlade de eksisterende alderdoms- og plejehjem. Det er i sandhed et ansvarligt socialt parti, der taler.

Så ville jeg gerne spørge: hvornår meddeler

fremskridtspartiet i øvrigt her fra talerstolen, at man også agter at angribe sygedagpengeordningen? Genindføre et passende antal karensdage? Dette passende antal må efter min opfattelse og efter de beregninger, jeg har foretaget, i betragtning af de besparelser, der skal gennemføres, være 5 dage. 5 karensdage i sygesikringsordningen.

Hr. Jørgen Junior gør meget ud af at fortælle, hvad man vil gøre for folkepensionisterne, men man har indtryk af, at fremskridtspartiets holdning til pensionisterne ændres i takt med, hvad der fremgår af læserbrevene i pressen. For et par dage siden meddelte Kristeligt Dagblad, at en enlig folkepensionist i København ville gå ned i indtægt, hvis fremskridtspartiets forslag blev gennemført. Den enlige folkepensionist havde med de tilskud, der er til bolig, licens, vinduespuddning og andet, ca. 25.900 kr. om året. For et par dage siden var fremskridtspartiets bud på en folkepension til en enlig på 23.400 kr. om året, og ifølge fremskridtspartiets egne oplysninger skulle der ikke, som jeg sagde tidligere, gives yderligere ydelser, hverken til boligtilskud, licens eller andet. Det vil sige, at den pågældende pensionist ville gå 1.460 kr. ned om året. Og hvad hører vi så i dag? Ja, fremskridtspartiet går ind for en forhøjelse af folkepensionen til 26.000 kr. om året.

For mig at se er der ikke taget hensyn til denne sidste forhøjelse af pensionen i nogen af de ændringsforslag, partiet har stillet til finanslovsforslaget, men det er igen et eklatant bevis på, at der intet er i fremskridtspartiets løfter til pensionisterne. Man slynger om sig med tal og forhøjelser i takt med læserbrevne i pressen.

Jeg synes, fremskridtspartiet skal sige det, som det er: fremskridtspartiet vil forbedre den økonomiske situation for gifte pensionister over 67 år med formue, mens de vil forringe alle de øvrige pensionisters forhold.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg skal ved denne debat udelukkende gøre nogle bemærkninger til to af fremskridtspartiets ordførere her i dag. Da jeg regner med, at hr. Jørgen Junior nu har fået sin bekomst i socialministerens indlæg, skal jeg i stedet for koncentrere mig lidt om nogle af de betragtninger, som hr. Svend Andersen (Rosk. a.) har fremført, og også en anden af fremskridtspartiets ordførere.

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) jonglerede – hvis jeg må bruge det udtryk – endnu en gang

[Finansministeren.]

på en meget løsagtig måde med en række nedskæringer, som hr. Svend Andersen (Rosk. a.) i ganske særlig grad, så vidt man kan forstå, har kastet sin kærlighed på. Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) mener, at når man lægger alle disse sociale og uddannelsesmæssige osv. nedskæringer sammen, så vil der kunne ske en lettelse af indkomstskatten med 21.000 kr. for et ægtepar.

Nu har jeg haft den store fornøjelse i Ekstra Bladet i de sidste par dage at diskutere disse ting spalte op og spalte ned med hr. Svend Andersen (Rosk. a.) og har dér haft lejlighed til at påvise de meget grove fejl og de meget store fordejlninger, som hr. Svend Andersen (Rosk. a.) har bedrevet, og jeg skal bestemt ikke ved denne lejlighed gentage, hvad tingets medlemmer kan stifte bekendtskab med på anden måde. Derimod synes jeg, at det pågældende dagblads konklusion giver en meget præcis karakteristik af, hvad det er, fremskridtspartiet foretager sig, når man argumenterer med tal. Jeg tænker på den leder, der findes i Ekstra Bladet på side 2 i dag, hvor man under overskriften »Løgn og sandhed« bl. a. siger, at den debat, vi har haft, »har været uhyre afslørende for glistrupianernes argumentation. Man påstår et eller andet, skynder sig at gøre dette synspunkt til en uangribelig kendsgerning og drager herefter vidtgående konklusioner. Dette er bl. a. baggrunden for partiets påstand om, at det over 5 år er muligt at skære de offentlige udgifter ned med 60 mia kr., uden at det slår noget i stykker...« Og, siger Ekstra Bladet videre, disse såkaldte kendsgerninger kan helt åbenbart ikke stå for en nærmere prøvelse, hvilket vores drøftelse har vist. Det er en konklusion og en karakteristik, som jeg er meget enig i.

Jeg skal som sagt ikke gentage, hvad man kan læse andre steder, men hr. Svend Andersen (Rosk. a.) har udtrykkelig bedt om, at jeg ikke nøjes med at gå nogle af hans regnestykker igennem, men at jeg, så vidt jeg overhovedet kan overkomme det, går dem alle sammen igennem. Det kan jeg nu ikke overkomme i aften, men da jeg nødig vil skuffe hr. Svend Andersen (Rosk. a.), så vil jeg da godt tage et par stykker til, og nu kan jeg jo foreløbig begynde med det ene.

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) påstår, at vi – det vil sige regeringen – ansætter massevis af bureaukrater, for at vi alle sammen kan betale nogle penge til hinanden. Hr. Svend Andersen

(Rosk. a.) oplyser, at han nærmere tænker på, hvad han kalder børnetilskud til velstående m.v., og så anfører han, at disse såkaldte overførselsindkomster koster hvert ægtepar 3.000 kr. pr. år.

Efter hr. Svend Andersen (Rosk. a.)s meget specielle beregningsmetode, som det går alt for vidt at komme ind på her, men som er forkert – men lad os nu tage den alligevel – svarer dette beløb til en udgift til børnetilskud i indværende finansår på 3 mia kr.

Nu er det sådan, at på finansloven for 1976–77 er der altså kun til dette formål opført 2,7 mia kr. Men jeg synes ikke, at hr. Svend Andersen (Rosk. a.) skal lade sig slå ud af 300 mill. kr. fra eller til. Jeg vil tage det som udtryk for, at hr. Svend Andersen (Rosk. a.) har foretaget en pris- og lønopregning på 11 pct., hvad der så nogenlunde svarer til opregningsgennemsnittet – jeg kan se, at hr. Svend Andersen (Rosk. a.) nikker, så er det det, der er sket – fra april 1975 og til 1976–77. Men allerede her begår hr. Svend Andersen (Rosk. a.) sin første fejl, for der er nemlig ikke fuld dyrtidsregulering af børnetilskuddene; der er kun halv dyrtidsregulering af børnetilskuddene.

Lægger vi så hertil, at hver statslige udgiftsbesparelse på 1 mia kr. kun åbner mulighed for en indkomstskattelettelse på 666 kr. og ikke som anført af hr. Svend Andersen (Rosk. a.) på 1.000 kr., så bliver resultatet, at skattelettelsen pr. ægtepar i givet fald kun bliver på ca. 1.900 kr. og ikke på 3.000 kr., sådan som hr. Svend Andersen (Rosk. a.) har påstået det.

Nu skal hr. Svend Andersen (Rosk. a.) ikke se alt for fortvivlet ud, for det er bestemt ikke den største fejl, hr. Svend Andersen (Rosk. a.) har lavet. Fejlberegningsprocenten denne gang er kun på 58, og det er et ganske pænt stykke under hr. Svend Andersen (Rosk. a.)s gennemsnit.

Jeg kan ikke helt se, om hr. Svend Andersen (Rosk. a.) virkelig ønsker, at jeg skal gennemgå flere eksempler – jo, jeg skal gennemgå flere, men så tager vi ét til.

Hr. Svend Andersen (Rosk. a.) påstår, at der bruges administrationsudgifter på 2.000 kr. pr. ægtepar til at administrere indkomstskattesystemet, svarende til ca. 2 mia kr., stadig væk efter hr. Svend Andersens (Rosk. a.) særlige beregningsmetoder. Og jeg vil give hr. Svend Andersen (Rosk. a.) en indrømmelse. Det er svært at få helt sikre tal frem, men jeg tør godt give det bud, at det beløb, som hr. Svend An-

[Finansministeren.]

dersen (Rosk. a.) her nævner for skatteadministrationen, ligger ca. 100 pct. over det faktiske tal.

Nu synes jeg ikke, jeg skal plage hr. Svend Andersen (Rosk. a.) mere, og det er der heller ingen grund til, for han er bestemt ikke ene om at kunne tage fejl og foretage overdrivelser. Nu tænker jeg på det indlæg, som hr. Bach fra fremskridtspartiet havde her i dag. Hr. Bach sagde f. eks., at statens underskud ligger og vipper omkring de 20 mia kr. Hvis vi ser på kasseunderskuddet for 1976-77, så bliver det 11,6 mia kr., og 11,6 mia kr. er nu engang ikke noget, der ligger og vipper lige omkring de 20 mia kr. Her er vi ude for en overdrivelse fra hr. Bachs side og fra fremskridtspartiets side på 72 pct.

Jeg ville i og for sig utrolig gerne tro på, at der var tale om regnefejl, og at der var tale om hele og rene tilfældigheder fra fremskridtspartiets side med hensyn til de eksempler, som jeg her har taget frem, men det er jo en lille smule svært at bevare sin barnetro, når man ser det ene eksempel efter det andet. Det er lidt svært at tro på, at der er tale om en ren tilfældighed, når alle fremskridtspartiets regnefejl går i én ganske bestemt retning, nemlig præcis i samme retning som fremskridtspartiets agitation, i netop den retning, som underbygger fremskridtspartiets agitation.

Jeg beklager i og for sig, at fremskridtspartiets udregninger er så urigtige, at det er nødvendigt i dagspressen og i det høje ting at diskutere regnestykker og udregninger af denne type, for det er jo ærligt talt mere væsentligt, og gennemgående er det også noget mere interessant, at diskutere fremskridtspartiets politik. Men overdrivelserne er så voldsomme, tallene er så forkerte, at jeg desværre tror, det er nødvendigt, i hvert fald i en vis periode – og jeg håber, den ikke bliver for lang – at tilbagevise fremskridtspartiets talmæssige fordrejninger, og det gør vi så i den tur og orden, hvori de fremkommer.

Økonomi- og handelsministeren (Per Hækkerup):

Der var for en årrække siden en kendt politiker i Danmark, der gjorde sig bemærket ved altid at holde den samme tale. Jeg skal ikke genere ham ved i øvrigt at sammeligne ham med hr. Glistrup, men hr. Glistrup holder indtil

Nu lagde jeg med interesse mærke til, at hr. Glistrup, der åbenbart er opfyldt af den samme inderlige kedsommelighed ved at høre sig selv, som vi andre føler, når vi hører ham, havde delt sin ordførertid med tre små glistrupianere, men jeg har ikke indtrykket af, at det betød, at der kom nye toner eller nye oplysninger eller variation i temaet. Det var, som det hedder på et kendt sprog, »His Masters Voice« om igen.

Jeg er ikke i samme misundelsesværdige situation som min kollega finansministeren at kunne diskutere, ikke eksakte tal, men tal, med hr. Glistrup eller med fremskridtspartiet, for de foreligger ikke, når det drejer sig om den økonomiske politik i almindelighed.

Vi har nu fået at vide af hr. Glistrup og af hans partifæller, at ligegyldigt hvordan det går her i tilværelsen, om det går op eller ned, om det regner eller solen skinner, om det er stormvejr eller det er stille vejr, ligegyldigt hvordan det er, så er der ét middel, kun ét middel, der hjælper, og det er skattenedsættelser. Størrelsen af skattenedsættelserne kan være lidt varierende, det afhænger ikke af, om det regner eller solen skinner, men det afhænger af, i hvilket godt humør hr. Glistrup måtte være på det tidspunkt, hvor løfterne bliver udstedt.

Da vi havde topbeskæftigelse i Danmark, da bekymringerne var, at der var flaskehalse med hensyn til at skabe arbejdskraft, var hr. Glistrups middel over for den økonomiske politik kæmpemæssige skattenedsættelser. Nu da vi har en beklageligt stor arbejdsløshed, er hr. Glistrups medicin nøjagtig den samme.

Der er altså desværre ingen mulighed for at komme i en alvorlig diskussion med hr. Glistrup, fordi vi heller aldrig nogen sinde har fået blot antydning af et forsøg fra fremskridtspartiets side på at vurdere, hvad virkningerne af deres forslag om kæmpemæssige skattenedsættelser, suppleret med kæmpemæssige besparelser, ville være, hvad det ville betyde i samfundsøkonomisk henseende.

Når hr. Glistrup i den nuværende situation også mener, at det rigtige middel er kæmpemæssige skattenedsættelser, så er det i hvert fald helt stensikkert, at det ikke ville forbedre betalingsbalancen i Danmark. Men det ville være interessant at høre, ud fra hvilke økonomiske synspunkter hr. Glistrup alligevel mener, at det er rigtigt at sige nøjagtig det samme, som man siger under helt andre forudsætninger.

Jeg beklager altså, at vi ikke er i stand til at

[Økonomiministeren.]

få en virkelig drøftelse af det, som nogle lidt optimistisk kalder fremskridtspartiets økonomiske politik, men det er ikke muligt, og jeg synes, der er grund til at sige klart og tydeligt, at uanset hvordan forholdene er, har man kun én eneste melodi at køre på.

Så vil jeg kun gøre en enkelt bemærkning i anledning af, at nogle af indlæggene i dag har beskæftiget sig med diskontoforhøjelsen. Her har vi fået gentaget, jeg tror, det var hr. Knud Jespersen, der sagde det, at diskontoforhøjelsen betød byggestop, stop for byggeriet, vi har hørt erhvervsorganisationer, som man af og til lytter til, fordi man mener, de med rette har sagskundskab på det område, de udtaler sig om, sige det samme. Jeg synes, det er ganske interessant at studere, hvorledes det er gået med obligationskursernes udvikling i de forløbne dage. Jeg tror, man må konstatere, at det fald i kurserne, som man umiddelbart måtte vente af en diskontoforhøjelse af den størrelse, som blev gennemført, var meget kortvarigt og var meget begrænset, og vi har igennem de sidste par dage oplevet, at kurserne, som har interesse for byggeriet, nemlig på det lange marked, har rettet sig op. Den diskontoforhøjelse, som er gennemført, er derfor i forhold til den investeringsvirksomhed, som vedrører byggeriet, ikke en diskontoforhøjelse, der påvirker byggeriets omfang. Det er en ajourføring – hvis man endelig vil bruge et fint fremmedord – til den beklagelige stigning i renteniveaue, som vi har kunnet konstatere igennem det sidste halve års tid. Men det er helt urimeligt og urigtigt at prøve på at fremlægge det, som om diskontoforhøjelsen skulle betyde et stop for byggeriet. Det gør den ingeniunde. Diskontoforhøjelsen er alene begrundet i, at vi over for det korte pengemarked har været nødt til at anvende det middel for at styrke kronens stilling. Jeg tror, det var hr. Hilmar Baunsgaard, der sagde det klart og tydeligt, og jeg kan være enig i den udtalelse, hr. Hilmar Baunsgaard fremsatte herom.

Der er også grund til at understrege, at dette er jo ikke et fænomen, som hænger sammen med en særlig situation for os i Danmark. Det er ikke et fænomen, som hænger sammen med, at der skulle være særlige vanskeligheder for den danske krone. Det, vi har gjort, er, at vi i et vist omfang har fulgt den samme politik, som man har følt sig nødt til at gennemføre med diskontoforhøjelser i en lang række andre

lande. Når vi i dag får meddelelsen om, at Storbritannien har set sig nødsaget til at forhøje sin diskonto yderligere, sådan at den nu er på 15 pct., så kan man være sikker på, at det er ikke noget, som den britiske regering eller den britiske nationalbank, Bank of England, gør for sjovs skyld. Så er det for at påvirke udviklingen på det internationale valutamarked i retning af at dæmpe kapitalbevægelserne af mere eller mindre spekulativ karakter. Det er nøjagtig den samme begrundelse, vi har anført, og det er dér, vi venter virkningerne.

Erfaringen har vist os indtil dato, at påstanden om, at diskontoforhøjelsen betyder byggestop, er fuldstændig grebet ud af luften og alene kan tjene et agitatorisk formål.

Formanden:

Vi går derefter til anden omgang, hvor taletiden for ordførere er indtil 15 minutter; for medlemmer, der tidligere har haft ordet, indtil 5 minutter.

Kjeld Olesen (S):

Jeg har først to bemærkninger til hr. Christophersen, hvis indlæg, synes jeg, var temmelig pessimistisk, i hvert fald når det drejede sig om det indgåede augustforlig. Hr. Christophersen troede ikke rigtig på, at de 6 pct. kan holde. Jeg vil gerne bare i et par bemærkninger stille dette op over for det, som venstre kommer med af såkaldte alternative planer til dette augustforlig. Jeg tænker her på V-planen. Man ønskede med V-planen at gribe ind i overenskomster, som venstres medlemmer selv i sin tid havde stemt for, idet man jo foreslår, at man skulle starte fra 1. januar 1977. For det andet foreslår man i V-planen afskaffelse af den automatiske dyrtidsregulering. Der er nok tale om, at man for de to første dyrtidsportioner vil give en erstatning, men når det gælder de efterfølgende, er det noget, der skal op til forhandling, og det vil sige, at lønmodtagerne ingen forsikring har overhovedet. For det tredje vil jeg nævne fra V-planen, at når det drejer sig om de generelle krav, er der tale om nul lønstigninger. Det beder jeg om at måtte stille op over for det, der ligger i augustforliget. Jeg tror ikke, man behøver at have megen fantasi for at forestille sig f. eks. fagbevægelsens reaktion, hvis man teoretisk forestillede sig V-planen virkeliggjort. Det ville blive krav med det samme. Det ville blive, jeg tør godt sige kamp, og det ville helt givet udløse en

[Kjeld Olesen.]

længlidningsbølge. Alt i alt ville denne plan derfor ikke kunne virkeliggøres, den ville aldrig kunne holde.

Min anden bemærkning til hr. Christopheren går på den særlige sætning, der lød i retning af, at det, det gælder om, er at have en fornøden sportslig indstilling. Jeg synes nu, det er en temmelig flot bemærkning at komme med under en sådan debat. Men jeg vil da godt kommentere dette med det sportslige. Hvis vi teoretisk forestiller os V-planen virkeliggjort, så kan man tænke sig den arbejdsplads, hvor arbejdsgiveren går ned på værkstedet og siger til sin medarbejder: ja, for mit vedkommende slipper jeg altså for 2 dyrtidsportioner, og jeg er i den heldige situation, at den fordel, jeg får heraf, den senere værditilvækst, der er tale om, ryger lige ned i lommen på mig. Og henvendt til sin medarbejder vil han kunne sige: for dit vedkommende, ja, dér er det selvfølgelig beklageligt, at du overhovedet ikke kan få nogen lønfremgang. Jeg synes også, det er beklageligt for dig, at du ikke er sikker med hensyn til de dyrtidsportioner, der ligger ud over de 2, for du må forstå, at hvis vi skal forhandle om yderligere dyrtidsportioner, ja, så må vi arbejdsgivere naturligvis sige nej. Han vil endelig kunne sige til sin medarbejder: og så er der jo V-planen, der indeholder besparelser, som jeg må erkende kommer til også at gå ud over dig, men jeg beder dig tage det med fatning. Hvis bare vi to har den fornødne sportslige indstilling, så skal det hele nok gå!

Det er i virkeligheden det, der ligger bag en bemærkning fra venstres ordfører om sportslig indstilling, når man kommer til realiteterne.

Endelig vil jeg til hr. Christophersen sige, at jeg manglede et svar i første runde. Jeg mener ellers, jeg meget tydeligt refererede til venstres sidste landsmøde, hvor der havde lydt bemærkninger om en afstandtagen fra et samarbejde med fremskridtspartiet. Jeg efterlyste lidt mere engagement i dette her og bad om, at man benyttede lejligheden under denne debat ved starten af et folketingsår til utvetydigt og klart at tage afstand fra et samarbejde med fremskridtspartiet. Jeg tror, det vil klare mange ting, og jeg efterlyser et sådant svar atter en gang.

Jeg forstår godt, at hr. Gert Petersen på den ene side har travlt med at bruge LO i den aktuelle situation, LOs afstandtagen fra augustforliget. Men på den anden side har jeg lidt svært

ved at forstå, om man skal opfatte hr. Gert Petersen sådan, at han i øvrigt er enig i det, LO står for i spørgsmålet om indkomstpøolitik. Det vil jeg gerne høre. Sagen er nemlig den, at LOs ledelse med et meget, meget klart flertal på kongres og repræsentantskabsmøde accepterer indkomstpøolitik som sådan. Der ligger bare det i den aktuelle situation, at man med hensyn til enkeltheder i augustforliget er utilfreds.

Vi har en meget stærk tro på, at overenskomsterne vil blive forhandlet igennem til et resultat. Jeg synes, det var meget glædeligt og opmuntrende at høre referatet fra LOs repræsentantskabsmøde, fordi det viste, at LO var sindet at føre disse forhandlinger igennem. Det viste, at LO altså levede op til et ansvar i alt det, vi står i. Derfor mener vi ikke, man skal komme med dagsordensforslag om hypotetiske situationer. Vi finder faktisk, at noget sådant er overflødigt.

Endelig vil jeg sige til hr. Gert Petersen, at der i dag i Information er en ganske interessant artikel af Minavisens chefredaktør, Torben Krogh. Artiklen bærer overskriften: »Vi vil ikke erklære socialdemokratiet den totale krig.« Det er der fanfare over. Når jeg nævner dette, er det, fordi jeg synes, der er en lille ting, vi ligesom skal have klaret. Efter den sidste debat svæver der en usikkerhed i luften. Jeg tænker her på hr. Gert Petersens berømmelige udtalelse: Ih, hvor det ærgrer mig, at vi ikke fik lejlighed til at vælte Anker Jørgensens regering. Det er ikke for at hive noget gammelt debatstof frem, jeg siger det. Men jeg gør det, fordi jeg har mødt den bemærkning på det ene møde efter det andet, og jeg vil gætte på, at hr. Gert Petersen på sine arbejdspladsmøder må have mødt det samme. Jeg synes, der er mange gode grunde til, at vi får denne sag ud af verden, således at vi kan gå ud og sige: vi er nok uenige om en lang række ting, men når det gælder dette meget afgørende principielle om at vælte en socialdemokratisk regering, så er der ingen tvivl. Jeg vil meget gerne have den sag ud af verden, og jeg opfordrer hr. Gert Petersen til at dementere, at SFs folketingsgruppe mener noget sådant.

Og så til fremskridtspartiet. Flere af regeringens medlemmer har kommenteret indlæg, der har været. Jeg vil bare kommentere en enkelt ting af det, der har været fremme, det blev bl. a. nævnt af hr. Glistrup. Jeg må som repræsentant for socialdemokratiet konstatere, at der ikke er tale om de meget store hæmninger, når

[Kjeld Olesen.]

det drejer sig om at slå sig op som et arbejderparti. Det er klart, at det går os noget på, ikke på grund af konkurrencen, men fordi vi mener, at der dog må være grænser for, hvor vidt man kan tillade sig at gå. Her kalder man sig et arbejderparti. Jeg vil bare lige i et par punkter gøre opmærksom på, hvad det er for et »arbejderparti«, der er tale om.

Det er et »arbejderparti«, der har gjort sig mange anstrengelser for at få skabt en borgerlig blok med partier her til højre – tag bare frierierne til partiet venstre.

Det er det »arbejderparti«, der har støttet samtlige forslag imod faglige organisationer, støttet forslaget om forbud mod aftaler, der sikrer organiseret arbejdskraft, støttet forslaget, der går ind for forbud mod at udgive politisk presse, støttet forslaget, der skal ramme faglige demonstrationer.

Det er det »arbejderparti«, der er gået imod den nye arbejdsmiljøreform. Man snakkede om klynkeri fra arbejdernes side, man snakkede om, at det gik ud over erhvervslivet. Det er det »arbejderparti«, der er gået imod alle forbedringer til arbejdsløse, 26 ugers reglen osv. osv.

Det er det »arbejderparti«, der har foreslået a-kasserne overført til staten. Her er staten altså ikke nussere mere, her kan staten klare den opgave. Det er det »arbejderparti«, der har foreslået dagpengene sat ned til det halve. Det er det »arbejderparti«, der har foreslået, at ATP skal konfiskeres, altså de midler, som lønmodtagerne har været med til at betale.

Det er det »arbejderparti«, der fører en hetz imod 100.000 postbude, lærere, jernbanearbejdere, sygehjælpere, HK-medlemmer osv. osv. Over 100.000 skal fyres i 1976-77. Det er alt i alt det »arbejderparti«, hvis politik går ud på at give disse 100.000 arbejdsløse halv understøttelse i forhold til i dag. Og det er det »arbejderparti«, hvis indkomstpolitik går ud på uændret forlængelse af overenskomsterne og afskaffelse af den automatiske dyrtidsregulering – det værn, som først og fremmest kommer de lavtlønnede til gode.

Oveni kan så lægges en lang række andre punkter, når det drejer sig om uddannelsesstøtte, når det drejer sig om arbejdsmarkedsuddannelsen, specialskoleuddannelsen, efterskoleuddannelsen, omskolingsuddannelsen.

Jo, det er et »arbejderparti«, der her er tale om. Jeg kunne blive ved, og vi skal også blive

ved. Det indbyder situationen til, og hr. Glistrup – kan jeg love for – skal vide, at det vil vi gøre.

Denne debat er den første, vi har efter augustforligets indgåelse, og den første i denne nye folketingssamling. Vi skal nu i den kommende tid føre mange af forligets punkter ud i livet, og allervigtigst er vel, at – jeg var lige ved at sige – hele samfundet skal leve op til det, der er målsætningen med augustforliget. Vi finder derfor, det er temmelig afgørende, at vi ved denne start af folketingssamlingen sørger for, at der ikke kan være nogen tvivl om, at et flertal i dette folketing er indstillet på at føre dette augustforlig videre, og derfor skal jeg på vegne af socialdemokratiet, det radikale venstre, kristeligt folkeparti, det konservative folkeparti og centrum-demokraterne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget bekræfter sin beslutning om indkomstpolitik af 20. august 1976, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Jeg har fået opfordring fra et parti til at udsætte mødet. Det plejer vi at gøre, men jeg henstiller, at man i hvert fald ikke beder om yderligere udsættelse, for ellers må jeg overveje at udsætte mødet i det hele taget, så vi ikke kan gøre det færdigt i aften.

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet.

Mødet genoptages kl. 20.15.

Mødet udsat kl. 19.46.

Mødet genoptaget kl. 20.15.

Forhandlingen genoptoges.

Christophersen (V):

Statsministeren gjorde nogle bemærkninger til det indlæg, jeg holdt tidligere på dagen, og jeg forstod på statsministeren, at han i og for sig følte sig lidt brøstholden over mine bemærkninger om, at faren for demokratiet også kommer fra dem, der viger tilbage for at træffe de nødvendige beslutninger. Det var sådan, jeg udtrykte mig. Jeg forstod, at statsministeren opfattede det som en slags anklage imod socialdemokratiet. Jeg vil godt sige, at det er ikke en anklage kun rettet mod socialdemokratiet. For vi har jo alle et medansvar for, at problemerne ikke er blevet løst. Det er et problem, som vi er mange der er fælles om. Men jeg tilføjede – og det synes jeg statsministeren skulle have bemærket sig – at hver gang befolkningen konstaterer, at gennemførte kriseindgreb er næsten virkningsløse, så vokser utilfredsheden. Det synspunkt tror jeg ikke statsministeren kan afvise. Derfor rammer anklagen ganske rigtigt dem, som gennemfører indgreb, der ikke virker. Det var ikke en anklage, det var en advarsel. Det var derfor, jeg tilføjede, at statsministerens tale om samarbejde kun havde mening, hvis den dækkede over en vilje hos regeringen til at samarbejde om den politik, der er nødvendig. Jeg synes, det er rigtigt lige at præcisere dette. Så kan de jo føle sig ramt, som mener, at min betragtning er rigtig.

Statsministeren syntes også, der var noget næsten insinuerende i, at jeg søgte at fremstille det sådan, at regeringen ikke ser med alvor på tingene. Det er også udtryk for en fejlhuskning. Jeg sagde ikke, at regeringen overså situationens alvor, for i modsætning til hr. Kjeld Olesen tillægger jeg ikke mine politiske modstandere uædle motiver, men jeg sagde, at jeg måtte opfatte statsministerens redegørelse forleden dag som udtryk for en farlig bagatellisering af vores problemer og en farlig overvurdering af augustforligets betydning, og i fællesskab skabte disse to ting en for optimistisk tone i det indlæg, statsministeren holdt. Det var altså den måde, jeg opfattede det på. Det kan være, statsministeren nu beklager, at han lavede sin tale, som han gjorde, men det var altså det budskab, der nåede frem til mig, at regeringen mente, vi var godt undervejs med at få løst problemerne. Den opfattelse har vi ikke, og derfor synes jeg, det var rigtigt at advare mod at anlægge dette tonefald.

Statsministeren kom også med en bemærkning om, at debattens afdæmpede forløb måske

var udtryk for, at nu bredte tilliden sig til, at vi var på den rette vej. Jeg tror, jeg her må skuffe statsministeren og sige, at den afdæmpede tone måske langt snarere skyldes en almindelig erkendelse af, at regeringen altså har valgt en politik med de risici, den indeholder. Vel, det er regeringens ansvar, og det må den bære sammen med dem, som har lyst til at bære med, men det er den øjeblikkelige parlamentariske tilstand, og der er ikke grund til at gentage august og september månedens dramatiske forløb alene for skuespillets skyld.

Dernæst har jeg nogle bemærkninger til det, hr. Kjeld Olesen var inde på. Jeg må sige, at hr. Kjeld Olesen efter min opfattelse øjensynlig slet ikke har forstået alvoren i den situation, vi befinder os i. Hr. Kjeld Olesen talte om, hvad LO kunne acceptere, og han broderede videre på en flot bemærkning, han mente jeg var kommet med. Nu er flotte bemærkninger jo ikke noget, som er ukendt for hr. Kjeld Olesen, men problemet er jo ikke, hvad den ene eller den anden befolkningsgruppe kan acceptere. Problemet er, om det, vi gennemfører i det her folketing, virker tilstrækkeligt, eller om det ikke virker tilstrækkeligt.

Den plan, venstre lagde frem, vel, den kunne socialdemokratiet ikke lide, det må vi konstatere, men det, som var vores hensigt med den, var naturligvis ikke at genere forskellige befolkningsgrupper uden fornuftig grund. Det, som var baggrunden for vores forslag, var selvfølgelig at nå frem til de resultater, som vi mener er afgørende nødvendige, og det var derfor, vi bl. a. tog dyrtidsreguleringen med. Den ønsker hr. Kjeld Olesen at bevare. Til gengæld går hr. Kjeld Olesen med sin plan ud fra, at lønglidningen fuldkommen kan undgås. Det mener jeg er et langt mere urealistisk synspunkt end synspunktet med hensyn til erstatte dyrtidsportioner med skattelettelser. Men det vil vi jo få dokumenteret i løbet af det næste halve eller trekvarte år, om det synspunkt, jeg her anlægger, er rigtigt.

Hr. Kjeld Olesen manglede et svar på et spørgsmål til mig om venstres holdning til fremskridtspartiet. Nu har socialdemokratiet jo i aftenens løb været vældig optaget af sin egen holdning til fremskridtspartiet, men jeg skal da gerne prøve at sige nogle få ord til hr. Kjeld Olesen om denne sag. Det undrer mig i og for sig, at han kan stille spørgsmålet, for hr. Kjeld Olesen kender jo venstres politik, hr. Kjeld Olesen kender fremskridtspartiets politik, og

[Christophersen.]

han ved udmærket, hvor forskellene ligger. Han ved det fra en lang række debatter, der har været ført i denne sal. Jeg kan forstå, at han også med interesse har læst referater fra venstres landsmøde. Det er da aldeles udmærket. Hr. Kjeld Olesen kender også vores holdning til fremskridtspartiets spareforslag. Vi har i fællesskab argumenteret mod dem, så det spørgsmål undrer mig overmåde meget. Hr. Kjeld Olesen synes ikke at være i stand til at drage konklusioner af det, han læser, eller det, han hører. Jeg vil da godt for klarheds skyld sige, at vi ønsker ikke at rive de ting ned, som har skabt det danske velfærdssamfund. Vi ønsker at fjerne nogle urimeligheder. Vi ønsker, at der føres en anden økonomisk politik. Vi tror ikke på, at staten skal blande sig i alt mellem himmel og jord, men vi ønsker naturligvis ikke det danske velfærdssamfund afskaffet.

Men jeg vil godt tilføje, at vi vil heller ikke afvise samarbejde med andre partier, heller ikke med fremskridtspartiet, om fornuftige forslag, som svarer til venstres politik. Og jeg må måske til sidst gøre den bemærkning, at socialdemokratiet udviste jo ikke nogen tilbageholdenhed med hensyn til brug af fremskridtspartiets stemmer i 1974 og i 1975. Jeg skal ikke gå i detaljer. Jeg tror, at den situation og den periode står ganske klart i hr. Kjeld Olesens erindring. Fra dengang mener jeg ikke at kunne huske nogen bemærkninger om, at man var for god til at bruge stemmer fra fremskridtspartiet.

Må jeg blot om det dagsordensforslag, der er fremsat, sige, at det kan jo undre, at 5 partier med ganske få ugers mellemrum har behov for at få bekræftet beslutninger, man har truffet. Jeg ved ikke helt, hvordan det skal fortolkes, om det er udtryk for en vis usikkerhed eller et ønske om lige at få talt op en gang til, men vores holdning er naturligvis den samme, som den var i august. Vi stemte imod det forslag til folketingsbeslutning, og i konsekvens af det og i konsekvens af, hvad jeg sagde tidligere på dagen om vores holdning til alle disse dagsordensaktioner, så stemmer vi også imod dette dagsordensforslag.

Glistrup (FP):

Jeg kan fortælle socialministeren, at jeg har sendt et brev til Kristeligt Dagblad i anledning af de urigtige oplysninger, denne avis bragte om fremskridtspartiets folkepensionspolitik. Det kan unægtelig undre, at socialministeren

kunne tro på, at det skulle være rigtigt, hvad hun læste i den avis, når man dog måtte håbe på, at hun fra tid til anden havde lejlighed til også at abonnere på bladet Folketingsstidende, hvor hun præcist kunne se, hvilke forslag fremskridtspartiet har fremsat vedrørende folkepensionister, herunder at vi ikke på nogen måde vil beskære folkepensionisters boligsikring. At der så er et blad, der i massiv strid med, hvad vi har foreslået, skriver noget andet, det burde socialministeren holde sig for god til at bringe til torvs.

Også undervisningsministeren kan jeg anbefale opbyggelig hjemmelæsning, endda endnu bedre, nemlig pjecen »Det vil vi i fremskridtspartiet«. Heraf vil hun kunne se, at hun ikke kan sige: »Som bekendt går fremskridtspartiet ind for en 7-årig skolegang«, når der vitterlig i programmet står, at vi går ind for, at undervisningspligten skal omfatte en 8-årig periode, og at skatteyderne også skal betale for det 9.-12. undervisningsår. Jeg ved jo godt, hvad for en kilde undervisningsministeren har, nemlig det, som statsministeren sagde i fjernsynet forleden aften, men det er nu ikke nogen god kilde at stole på, hvad statsministeren siger om fremskridtspartiets politik; det plejer i 11 ud af 10 tilfælde at være direkte usandfærdigt. Undervisningsministeren skulle også have holdt sig for god til at bruge en kilde af den art.

Når vi så går videre til dem, der har beskæftiget sig med fremskridtspartiets synspunkter under debatten, så brugte hr. Jens Møller jo en meget lang del af sin taletid til en gennemgang af fremskridtspartiets forslag om at indføre en skattefri bundgrænse på 60.000 kr. Det skal hr. Jens Møller have tak for, også fordi han gjorde det på en kritisk måde. Det er jo virkelig væsentligt for dette folketings, som det er gjort i dag, at beskæftige sig indgående med de eventuelle svage sider i fremskridtspartiets forslag, for det er jo disse forslag, der skal føre Danmark videre. Derfor er det så uhyre vigtigt, at folketinget virkelig har koncentreret sig om det væsentlige i dag, nemlig om de programpunkter, som fremskridtspartiet står for. Den skærv, som hr. Jens Møller nu gav til forbedring af vore forslag, skal vi i allerhøjeste grad tage med i vore overvejelser ved vort videre arbejde.

Hr. Jens Møller begyndte med at sige, at vores planer skulle have det med at ændre sig, hvad talstørrelserne angår. Ja, det er da ikke så mærkeligt med den inflation, som hr. Jens

[Glistrup.]

Møller har været med til at lave her i landet. Så siger det sig selv, at tallene er nogle andre, når vi taler om 1975, end når vi taler om 1974, og at de er nogle andre igen, når vi taler om 1977. Det er en ganske enkel observation, der simpelt hen forklarer al den talmagi og urenfærdige jongleren, som f. eks. landets finansminister gjorde sig skyldig i her fra denne talerstol – og i og for sig også socialministeren, så han har da nogen at tage i hånden.

Socialministeren siger f. eks.: fremskridtspartiets politik, det er, hvad vej læserbrevene blæser, somme tider siger de 23.400 kr. i folkepension, og somme tider siger de 26.000 kr. Vi siger 23.400 kr. med det samme, 26.000 kr. fra den 1. januar 1978. Når vi nævner et tal, så er det knyttet til en bestemt tidsperiode, og næsten undtagelsesfrit henfører finansministeren det til en anden tidsperiode. Når man debatterer på den, skal vi sige meget, meget lave fæcon, så kan man selvfølgelig meget let klare sig.

Finansministeren kunne glæde sig i dag, for der var virkelig nogen, der havde rost ham, nemlig Ekstra Bladet på side 2. Det kunne Ekstra Bladet gøre så meget mere, som Ekstra Bladet altid har indtaget den linje, at man har sagt: nu har finansministeren svaret, og så afskærer vi fremskridtspartiet fra at komme med et gensvar, vi slutter debatten, og så siger vi, det er kendsgerninger. Som om det var paver, der sad på Ekstra Bladet, som simpelt hen kunne ændre verdens gang og bestemme, at det var kendsgerninger, hvad finansministeren havde anført i sit indlæg i dag i Ekstra Bladet.

Der er ikke ét af hr. Svend Andersen (Rosk. a.)s tal, der ikke er fuldstændig korrekte, når de vel at mærke henføres til den tidsperiode, som de drejer sig om, og der var ikke én eneste af finansministerens udtalelser, hverken i Ekstra Bladet i dag på side 4 eller på talerstolen, som var en korrekt berigtigelse af, hvad hr. Svend Andersen (Rosk. a.) sagde. Nu har finansministeren som bekendt den mulighed efter folketingets forretningsorden, at han kan tale i ubegrænset tid, ligesom hans ministerkolleger kan tale i ubegrænset tid; vi har en meget, meget snæver tidsmargin til at svare på alle disse mange indlæg. Jeg skal nok sørge for, det bliver bedre, når det bliver os, der bliver ministre, at oppositionen så kan få fuld taletid, også til at svare. Men når som helst skal vi være

til rådighed til at dokumentere tal for tal, hvordan det var usandfærdig tale, som finansministeren førte over for hr. Svend Andersen (Rosk. a.).

Når vi så går videre i den mere positivt formede kritik, som ligger på et niveau, som det er til at debattere på, nemlig i hr. Jens Møllers indlæg, så var hr. Jens Møllers næste argument over for fremskridtspartiet det helt rigtige, at kontrollen med socialbedragerier og skattesnyderier vil blive svækket katastrofalt. Der har hr. Jens Møller læst vort program helt rigtig. Vi afsætter meget, meget få skatteyderpenge til administration inden for kontrolvirksomheden i socialektoren og skattesektoren, men når man har socialbedragerier, og når man har skattesnyderier, så er det jo, fordi vi har dårlige sociale love, og fordi vi har dårlige skatte love. Når vi ophæver skattelovene, så forsvinder skattesnyderiet også, hr. Jens Møller, og så er der ingen grund til at føre kontrol med det. Når vi gør det, at vi forenkler sociallovene til at koncentrere sig om enkle, letforståelige regler plus den sociale sikringsvagt, så bliver der lige så lidt at tale om med hensyn til socialbedragerier, som man f. eks. nu taler om, at læger bedrager, fordi de begynder at give ét medikament i stedet for noget andet. Der er et helt andet nytænkingsfund, men at det ligger meget, meget langt fra hr. Jens Møllers tanker om indkomstkontrolråd og anden bureaukratisk viderværdighed, det er i hvert tilfælde så ganske og aldeles åbenbart. Der er et svælg i tankegangen mellem kristeligt folkepartis planer på det område og fremskridtspartiets bureaukratifaftaffende projekter.

Hr. Jens Møller anfører videre, at han mener, menneskene nok med en lavere skat vil holde mere fri. Ja men det er menneskene da så hjertelig velkomne til. Vi er ikke dem, der vil dirigere menneskene ud i en bestemt måde at handle på. Vi har selvfølgelig taget fuld højde for, at nogle vil foretrække mere fritid, nogle vil foretrække mere indtægt. Vi siger selvfølgelig ikke noget om, at de skal gøre det ene eller det andet. Vi er lige præcis det modsatte af et autoritært parti.

Vi er nogle, der hører til den gruppe, som hr. Poul Schlüter omtalte, når han talte om de ikke-socialistiske partier, som hr. Poul Schlüter meget gerne så at man fik en samling på. Men det er unægtelig svært at få samlet de ikke-socialistiske partier, når forholdet er det, at når venstre omsider får kolde fød-

[Glistrup.]

der efter at have siddet til bords med socialdemokraterne i halvandet år og de så rejser sig fra bordet og begynder at gå ud ad svingdøren, så i samme moment, som svingdøren svinger rundt, ja, så tumler hr. Poul Schlüter med sin flok ind for at være livreddere for socialdemokraterne. Så er det unægtelig svært at opnå det, som hr. Poul Schlüter i ord her fra talerstolen priste så meget, en samling af ikke-socialistiske partier. Hvis der er nogen, der har skadet det her i landet, så er det hr. Poul Schlüter med hans rejse frem og tilbage imellem Arbejdsgiverforeningen og hr. Anker Jørgensens kontor. Derfor må vi døje et skridt videre med denne regering, der nu åbenbart skal reddes med hr. Poul Schlüters stemmer. Igen vil hr. Poul Schlüter redde regeringen, men 3 gange galede hanen, og så var det slut. Lad os håbe, at det samme vil være tilfældet for hr. Poul Schlüters vedkommende, hvis vi endelig skal tilbage til de bibelske lignelser fra skoletiden.

Ens tanker går jo tilbage til skoletiden, når man hører, at hr. Hilmar Baunsgaard åbenbart søger en advokat, fordi han vil til at anlægge sag for at få sine skolepenge tilbage. Det kan jeg da godt forstå. Det er en ønskesag for en sagfører. Jeg vil da gerne tilbyde mig. Den sag må da være meget let at vinde. Det specielle, hr. Hilmar Baunsgaard ville have skolepengene tilbage for, var, at hans skole havde fortalt ham, at statsminister Jacob Estrup i 1876 havde et synderegister i udemokratisk adfærd, som var større end det, som statsminister Anker Jørgensen har i 1976. Hvis virkelig det er blevet fortalt hr. Hilmar Baunsgaard, da han gik i skole, så har han yderligere konkrete, håndfaste beviser, når man skal føre sagen om at få hans skolepenge tilbage. Men let bliver sagen under alle omstændigheder. Jeg tager sagen.

Økonomiministeren måtte gå ud i meteorologien og sagde: hvad enten det regner eller sner eller er solskin eller blæsevejr, så mener fremskridtspartiet det samme. Jeg vil da gerne returnere complimenten: hvad enten vi har opgangstider i dette land, gode konjunkturer i enhver henseende, eller vi har en regering, der er så dårlig som den nuværende, så den skaber arbejdsløshed og gæld og højrente og pensionistdiskriminering og social uretfærdighed osv., hvad enten vi har det ene eller det andet, så har økonomiministerens parti kun én

eneste linje at gå frem efter, nemlig større og større offentlige udgifter og mere og mere bureaukrati, mere og mere regeringer med menneskene, mere og mere umyndiggørelse, mindre og mindre arbejdsglæde. Det er altså fuldstændig på samme måde, man handler fra økonomiministerens side. Der er såmænd ikke nogen grund til at se en lille splint i næstens øje – hvis økonomiministeren betragter mig på den måde – når man har et sådant kæmpebjælkeblokhus placeret inde i sine egne øjne.

Jørgen Junior (FP):

Jeg har 3½ minut. Lad mig tage de enkelte punkter hver for sig.

Børnetilskud til pensionister: ja, det er rigtigt, vi vil spare børnetilskud til pensionister. Det kan naturligvis være forfærdende for pensionisterne, at vi er så asociale. Det er helt rigtigt, det vil vi spare.

Handicappede: vi vil spare 10 pct., men der bliver ikke tale om nogen nedsættelser i pensionen. Der bliver ikke tale om, at vi vil diskriminere invalidepensionisterne, at vi føler, de er overflødige. Når vi kan tilbyde 60.000 kr. skattefrit, så må der absolut være mulighed for at spare 10 pct., det er en realistisk tankegang.

Privat pleje: det er korrekt, at vi foreslår, at ældre og handicappede skal kunne passes i deres private hjem, skal kunne passes af deres børn, hvis disse skulle have lyst til det. Det er ikke korrekt, som socialministeren siger, at vi har nævnt noget tal på 10.000 kr. Det bør efter vor opfattelse besluttes af kommunerne. 20.000 kr.–40.000 kr. er nok det rimelige niveau, men det kan ikke være noget, der skal tages stilling til med et fast tal. I øvrigt har hr. Seierup jo for nogle dage siden udtalt, at han mente, der ville blive behov for det dobbelte antal plejehjemspladser. Mon der så ikke er behov for en vis form for nytænkning? Det tror jeg ikke der er tvivl om.

Socialministeren påstår i øvrigt, at der intet er fra fremskridtspartiet til pensionisterne. Det er kun ægtepar med formue, der vil få en forbedring. Det er jo direkte forkert. De enlige folkepensionister får ikke mindre. Eksemplet i Kristeligt Dagblad var forkert. De får en forbedring plus flere muligheder i form af skattefriheden. Pensionistægteparret, som ikke har nogen ekstra indtægt, og som ikke har formue af nogen art, får en ganske betydelig forbedring. Jeg skal slutte med at sige – der er jo alt

[Jørgen Junior.]

for kort tid – at vi ønsker en ens pension, og vi ønsker ikke den fortsatte forskelsbehandling. Jeg vil meget gerne senere komme tilbage til alle disse mange punkter, som ministeren kom frem med. Der er ingen mulighed for det på 3 minutter.

Tilsvarende til hr. Hilmar Baunsgaard, som kom med nogle udtalelser om partiets socialpolitik. De viste, han ikke havde sat sig ind i den eller ikke læst den. Tilsvarende med hr. Jens Møller. Det havde derimod fru Ebba Strange, men hendes hele indstilling, hendes socialistiske vej fremefter, det er ikke den vej, vi ønsker at gå. Der kan svares på socialministerens spørgsmål. Jeg kommer gerne tilbage senere. Tiden er udløbet.

Formanden:

Når partier har flere talere i ordførerrækken, deler de selv taletiden.

Gert Petersen (SF):

Hr. Hilmar Baunsgaard var i første omgang inde på, at partierne til venstre, de socialistiske partier, optrådte ansvarsløst, eller hvad det nu var, han kaldte det. Han havde to hårde anklagepunkter mod os, og det ene var, at vi påstod, at man fra forligspartiernes side foretog en sontring mellem hensynet til betalingsbalancen og hensynet til beskæftigelsen, og at forligspartierne satte hensynet til betalingsbalancen over hensynet til beskæftigelsen.

Se, den påstand, at man foretager en sontring, stammer nu ikke fra os, den stammer fra det økonomiske råds formandskab, de såkaldte vismænd, som, hvis jeg ikke husker meget fejl, kom til verden bl. a. ved radikal bistand. Det er vismændene, som allerede for et par år siden begyndte at skrive om, at det var helt åbenbart, at i et samfund af den type, som vi har, kan man ikke løse beskæftigelsesproblemet og betalingsbalanceproblemet på samme tid, dér er man nødt til at tage det ene før det andet.

Da denne regering kom til i januar eller februar 1975, blev det klart sagt fra regeringens side, at den foretog også en sådan sontring, men at den ønskede at løse beskæftigelsesproblemet først. Det var netop en af de anklager, den nuværende regering og dens parti, socialdemokratiet, under valgkampen rettede mod den tidligere regering, venstre-regeringen, at den havde sat beskæftigelsesproblemet som nummer

to og først og fremmest ville sætte ind for at løse betalingsbalanceproblemet.

Altså er det ikke en opfindelse, venstre-fløjen er kommet med. Sondringen stammer som sagt fra det økonomiske råds formandskab. Diskussionen om, hvad man skal løse først, er gået igennem dansk politik igennem de sidste 2-3 år. Og de, der nu sidder på ministerbænkene, har ivrigt deltaget i den diskussion. Det er muligt, hr. Hilmar Baunsgaard ikke har gjort det, men i hvert fald de nuværende ministre har gjort det.

Derfor er vi andre nødsaget til at konstatere, at det, som nu er sket med augustforliget, er, at man utvetydigt har sat hensynet til betalingsbalancen først, og så må beskæftigelsen – eller rettere sagt: så må arbejdsløsheden, den manglende beskæftigelse – skøtte sig selv, som den bedst kan.

Det var den ene anklage, hr. Hilmar Baunsgaard rettede mod os. Den anden anklage gik ud på, at vi holdt et forfærdeligt hus over lønmodtagernes situation, og vi ville ikke acceptere, at lønmodtagerne skulle bære nogen byrder. Hvis vi virkelig havde den indstilling, så ville det altså sige, at vi var indstillet på at vælte alle byrder over på 20 pct. af den erhvervsaktive befolkning – lønmodtagerne udgør som bekendt 80 pct.

Jeg tror, at landets økonomi i den grad er kørt i sæk – ikke bare af den nuværende regering, som hr. Glistrup mener, men af en serie regeringer, af et økonomisk system, der er forældet – at det formodentlig er umuligt at løse den økonomiske problematik, uden at hele befolkningen må påtage sig byrder. Men jeg siger udtrykkelig hele befolkningen. Det er her, hr. Hilmar Baunsgaards og vore veje åbenbart skilles. For det, der er sket, er, at man har lagt byrder på de 80 pct. af befolkningen, nemlig lønmodtagerne, og først og fremmest på den del af dem, som har almindelige lønarbejderindkomster, mens man stort set har fritaget de sidste 20 pct. for at bære deres del af byrderne. Det er en af hovedårsagerne til, at vi vendte os så stærkt mod augustforliget, og det er givetvis også hovedårsagen til, at det ved opinionsundersøgelser har vist sig, at et stort flertal af vælgerne erkender, at det er nødvendigt med nogle byrder i denne situation, men at et endnu større flertal er dybt forarget og rystet over den skæve byrdefordeling, som er sket i kraft af augustforliget.

Det er den ene anklage imod augustforliget

[Gert Petersen.]

fra vor side. Den anden anklage er, at man benytter sig af udemokratiske fremgangsmåder. Hr. Lembourn ville ganske vist ikke stemme for det af mig stillede dagsordensforslag, fordi han mente, det var udemokratisk. Det er det kun, hvis man fortolker demokratiet som noget meget, meget snævert parlamentarisk. Hvis man fortolker demokratiet som noget, hvor de forskellige befolkningsgrupper må have visse rettigheder, igennem årtier tilkæmper sig og erhverver sig visse rettigheder, så er det dette folketingsflertals optræden, som er udemokratisk. For her er tale om, at man med et ganske lille flertal – det havde i øvrigt ikke gjort noget indtryk på mig, om det havde været med et stort flertal – fratager omkring 1 million organiserede lønarbejdere inden for fagbevægelsen retten til at være medbestemmende om deres egne løn- og arbejdsvilkår.

Det er ikke demokratisk, det er at underkende, hvad der findes af andre mekanismer i det her samfund, hvad der findes og er skabt af andre demokratiske mekanismer. Vi kan synes, at de ikke er fuldkomne, vi kan synes, de ikke er tilstrækkelige, vi kan hver for sig slås på vores område for at gøre dem bedre, men det er dog en slags demokratiske mekanismer, og det er dem, som et flertal herinde totalt sætter ud af spillet.

Derfor mener jeg, det er hr. Lembourn, som optræder ikke særlig demokratisk ved at opretholde det indkomstpolitiske synspunkt fra augustforliget, ved at gå imod det af os, af DKP, VS og SF, stillede dagsordensforslag.

Hr. Kjeld Olesen var inde på nogle problemer omkring det, jeg havde sagt. Han sagde, at han havde hørt interesseret på, hvordan jeg brugte LOs afstandtagen. Jeg må sige, det er jeg virkelig forbausset over, idet jeg overhovedet ikke nævnte LO i min tale. Forklaringen må være, enten at hr. Kjeld Olesen har haft sine tanker andre steder og har hørt ligesom et ekko af mine gamle taler – det kan da godt være – eller også, at han har skrevet sit indlæg, før han egentlig havde hørt min tale. Jeg var såmænd ikke inde på LO i denne omgang, men det er da fuldkommen rigtigt, at jeg ved tidligere lejligheder har påpeget, at LO tog afstand fra augustforliget. Nu spørger hr. Kjeld Olesen mig – det har han også spurgt mig om ved tidligere lejligheder, bl. a. i august måned – om jeg er enig med LO i, hvad LO i øvrigt mener om indkomstpolitik. Jeg svarer, ligesom

jeg svarede i august måned, sidst hr. Kjeld Olesen og jeg talte sammen her i denne sal, at det er jeg ikke enig i. Jeg mener, at LO er hoppet på en limpind, derved at man har accepteret princippet om indkomstpolitik.

Jeg var glad, da det så ud til, at LO tog afstand fra den konkrete udmøntning af indkomstpolitik, som folketingsflertallet herinde havde vedtaget, og jeg må sige, at jeg var skuffet – men måske ikke så overrasket – da det viste sig, at LO alligevel ikke tog afstand.

Det kan jo godt have en sammenhæng med, at der er repræsentanter for LO i socialdemokratiets ledelse, og at der er repræsentanter for socialdemokratiet i LOs ledelse. Så finder man åbenbart ud af det i sidste ende.

Videre siger hr. Kjeld Olesen, at socialdemokratiet har en meget stærk tro på, at overenskomsterne kan forhandles igennem på fredelig og normal vis. Ja men det er ikke tro, håb og kærlighed, som afgør disse ting. Vi har en udtalelse fra hr. Svend Haugaard, som er en klar trussel om et overenskomstindgreb, i så fald det andet overenskomstindgreb i træk. Vi havde et i 1975. Hr. Svend Haugaard har lagt op til, at hvis man ikke kan blive enige, så får vi et nyt indgreb i 1977. Vi har spurgt socialdemokratiet, om de vil tage afstand herfra, vi har stillet vores dagsordensforslag for at give socialdemokratiet lejlighed til at tage afstand. Jeg vil godt klarificere – hvis det kan gøre forhandlingerne mindre vanskelige i den socialdemokratiske gruppe – at når vi i dagsordensforslaget skriver, at folketinget bør tilkendegive, at det ikke agter at gribe ind i overenskomstsituationen i 1977, så mener vi naturligvis i afslutningen af overenskomstsituationen 1977, for det er klart, at et vist indgreb det er der desværre allerede sket. Jeg ved ikke, om denne tilføjelse hjælper på de socialdemokratiske overvejelser. Man har åbenbart lagt sig fast på, at man skal klappe sammen og ikke udtale sig, klappe i som en østers. Den tavshed og den afværgedagsorden, man har stillet, hvor man oven i købet bekræfter augustforliget – 2 pct.-rammen, dyrtidstyveriet, og hvad ved jeg – kan kun opfattes, som om man i realiteten stemmer nej til det dagsordensforslag, vi har stillet, og som om man ikke vil love fra socialdemokratiske side ikke at gribe ind i overenskomstsituationens afslutning i 1977. Det vil naturligvis interessere dem i Dansk Arbejdsgiverforening, det vil stille dem i en noget stærkere situation, så siger de da nej til alting.

[Gert Petersen.]

Jeg har også i augustsamlingen sagt, at vi erklærer da ikke nogen totalkrig over for socialdemokratiet. Hvorfor skulle vi det? Det er fremgået af det, jeg har sagt tidligere her i dag, at når det drejer sig om beskæftigelsen, om beskeden udspil til fremme af beskæftigelsen, så er der stadig væk sådanne nuanceforskelle mellem denne regering og en borgerlig regering, at det påvirker vores holdning. Men det påvirker ikke vores holdning så langt, at vi går på kompromis med grundlæggende principper hos os selv og udsteder en blankocheck til hr. Kjeld Olesen og den regering, han repræsenterer. Det er jo det, hr. Kjeld Olesen efterlyser, en blankocheck. Blankochecks bør ikke udstedes i dette folketing; vi udsteder dem ikke.

Hilmar Baunsgaard (RV):

Da hr. Gert Petersen nu to gange i dag har draget en udtalelse af det radikale venstres gruppeformand på det radikale landsmøde frem i debatten, tvinges jeg til at sige, at den udlægning, hr. Gert Petersen her har givet af den, ikke er korrekt. Det, hr. Svend Haugaard svarede på en direkte forespørgsel, var, at han håbede og regnede med, at parterne selv klarede det, men at augustforligspartierne selvsagt var indstillet på, at den samlede økonomiske lovgivning, der lå bag augustforliget, skulle gennemføres. Ingen kan da være forbavset over en sådan udtalelse. Jeg har altså været nødt til at korrigere, fordi det nu to gange er blevet fremlagt på en ikke korrekt måde.

Da jeg nu har ordet, vil jeg gerne komme med en enkelt bemærkning til hr. Glistrup. Jeg takker for tilsagnet, men jeg vil gerne sige til hr. Glistrup: jeg ved ikke, om han i andre tilfælde har undladt at sætte sig ind i sagen, inden han tilbyder sig. I dette tilfælde ville jeg i hvert fald forudsætte, at han læste danmarkshistorien og specielt det afsnit, der drejer sig om statsminister Estrups langvarige periode. Hvis hr. Glistrup gør det og så kommer tilbage og fortæller os, at han stadig er af den opfattelse, at Estrup var en meget bedre demokrat end den nuværende statsminister, Anker Jørgensen, så vil jeg vove at sige, at så har hr. Glistrup et forhold til politimyndighederne, der er radikalt anderledes, end offentligheden hidtil har fået indtryk af.

Det gør mig også lidt betænkelig, når jeg skal vælge advokater, at møde den – jeg erkender ubestridelige – logik, hr. Glistrup gjorde sig til

talsmand for heroppefra for et øjeblik siden, da han belærte finansministeren og andre om, at hvis vi ingen skatter havde og dermed ingen skattelove, så havde vi heller ingen lovovertrædelser. Det er faktisk logik. Hvis vi nu bliver enige om at afskaffe alle love her i samfundet, så har vi ingen lovovertrædelser, det er rigtigt. Så er spørgsmålet, hvad vi har for et samfund, og det er det, diskussionen drejer sig om.

Hr. Jørgen Junior mente, at jeg ikke havde læst – det kan jeg bestride, det har jeg – og at jeg heller ikke havde forstået – det kan man jo ikke selv afgøre – fremskridtspartiets sociale forslag og hele sociale holdning. Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at hvis man nu følger ideen om en skattefri bundgrænse på 60.000 kr. og til dette skal bruge besparelser på 26 mia kr., så er der nok offentlige udgifter – vi kan alle finde enkelte eksempler – som man ikke synes ligefrem falder på det allertørreste sted, men ingen, formentlig heller ikke hr. Glistrup eller hr. Jørgen Junior, vil bestride, at disse 26 mia kr. mindre i offentlige udgifter først og fremmest betyder mindre ydelser til de laveste og de lavere indtægter. Og hvem er det, der får skattelettelserne? Ja, hr. Glistrups forslag betyder, at 95 pct. af indkomsterne, nemlig de laveste og de lavere blandt mellemindtægterne, vil få skattelettelser fra nul op til ca. 22.000 kr. om året. Men de 5 pct., der virkelig har de store indtægter her i landet, vil få skattelettelser op til 80.000 kr. om året. Det vil altså sige, man tager uden videre 26 mia kr. og siger til folk med de svage skuldre økonomisk set: I får ikke så meget som hidtil, til gengæld har vi sørget for et skattesystem, så de største indtægter får 80.000 kr. i skattelettelse. Jo, jeg har forstået fremskridtspartiets sociale holdning.

Formanden:

Hr. Glistrup har ordet for en kort bemærkning, derefter et eventuelt svar, og så går vi videre i talerrækken.

Glistrup (FP):

Jeg vil meget nødig have, at det indtryk skal blive siddende efter debatten, som hr. Hilmar Baunsgaard nu på ny fremførte, at jeg skulle have sagt, at statsminister Estrup gennem hele sin lange regeringstid var mere demokratisk end statsminister Anker Jørgensen.

Det, som jeg klart har sammenlignet, er det udviklingstrin, de to statsministre er på i henholdsvis 1876 og 1976. Det må ligge aldeles

[Glistrup.]

klart, og det vil jeg fremhæve, når man fra hr. Hilmar Baunsgaards side havde misforstået det.

Lad mig lige sige med hensyn til det med, at de store indtægter skulle få de store skattelettelser, at hr. Hilmar Baunsgaard skulle også læse, at vi har andre ting i vort program, bl. a. at de store indtægter skal have ganske klækkelige indkomstnedsættelser. Det forekommer mig, at det først og fremmest er de høje lønninger inden for det offentlige, som skal reduceres ganske enormt – også for ministres vedkommende, hr. finansminister! – mens man inden for erhvervslivet i allerhøjeste grad til at skabe arbejdspladser har brug for at få større fortjenester.

Jens Møller (KrF):

Statsministerens tale i tirsdags, som jeg først nu får tid til at kommentere lidt mere, var jo en positiv opfordring til et fortsat samarbejde ud fra augustforliget – og det har jeg allerede i mit tidligere indlæg sagt at vi står ved. Men der var nogle punkter i talen, som det ikke kan nægtes var os noget imod. Der var bl. a. spørgsmålene om uddannelsespolitikken, men her kan jeg henvise til, hvad jeg i mit tidligere indlæg i dag har sagt netop om dette område.

Så var der en udtalelse, der undrede os en del. Det var udtalelsen om, at fiskerigrænsen overalt i Danmark skulle udvides til 200 sømil. Jeg forstår godt, at man gerne vil udvide den til 200 sømil både for Færøernes og Grønlands vedkommende, det vil vi også gerne være med til, men vi mener, det er en meget farlig politik for de indre danske farvande, for det vil nemlig betyde, at andre lande vil gøre det samme, og at man så skal ind på middellinjeprikket, hvilket igen betyder, at Danmark kommer til at afgive nogle af sine vigtigste fiskepladser til England og andre lande. Det vil i sin konsekvens betyde næsten en nedlæggelse af dansk fiskeri, og det mener vi i hvert fald i kristeligt folkeparti er en helt forkert politik. Jeg håber, jeg har misforstået et eller andet i statsministerens tale, men de ord, der blev sagt, kunne jeg ikke tolke på anden måde.

Jeg synes, der manglede noget i statsministerens tale. På det kulturelt-etiske område var det meget lidt, der blev sagt, ud over lige netop undervisningsområdet, men også her kan jeg henvise til, hvad jeg sagde i mit tidligere indlæg i dag.

Jeg vil gerne takke statsministeren for hans

seriøse behandling af kristeligt folkepartis økonomiske plan, som det fandt sted i anden omgang. Naturligvis er der områder i planen, hvor socialdemokratiet må være fundamentalt uenige med os. Det har vi vidst hele tiden, men vi følte os forpligtet til at fremsætte en sådan plan, fordi vi mener, det er nødvendigt, for at vi kan komme videre frem. Men jeg forstår, at statsministeren er enig med mig i, at disse meningsforskelle ikke ændrer noget som helst ved partiernes forpligtelser over for augustforliget, og det kan jeg kun erklære mig tilfreds med.

Hr. Christophersen omtalte også vores øko-plan Q, og han sagde, at venstre var enig i målsætningen, og det kan da kun glæde os. Det havde vi nok en mistanke om i forvejen, men det kan kun glæde os at få det bekræftet. Man var noget imod ideen om bøder for illegal lønglidning. Ja, det er også noget ubehageligt noget, som vi er meget tilbage for længe, men vi mener, at den, der vil målet, må også ville de nødvendige midler, for ellers når man ikke målet.

Vores målsætning med en lønstigning, der er 5 pct. lavere end udlandets lønstigninger, er ikke det samme, som blev vedtaget i augustforliget. Nej, det er rigtigt. Vi kom ikke så langt. Vi opnåede noget, men ikke alt, hvad vi gerne ville. Vi kan kun dertil sige, at havde vi haft større vægt bag vore synspunkter i de afsluttende forhandlinger, så kunne vi måske også have nået mere.

Hr. Gert Petersen omtalte også øko-plan Q, og han sagde, det var en ganske logisk videreudvikling af den model for arbejdsmarkedet, som augustforliget havde stillet op. Ja, det er netop også det, vi har ønsket at gøre. Det bygger på augustforliget, det, vi har lavet, så her har hr. Gert Petersen altså forstået planen udmærket. Det viser, at han åbenbart har sat sig ind i den, og det skal han have tak for.

Det samme kan man desværre ikke sige om kommunisternes og fremskridtspartiets talsmænd, der var heroppe kort efter. De forfaldt begge to til at omtale planen som noget med kukkuk og den slags. Sådan noget vækker jo en vis mistanke om, at det er et forsøg på at camouflere, at man ikke har forstået et kuk af det hele, og det understregedes i øvrigt stærkt af det følgende indlæg af hr. Glensgård.

Inden han omtalte planen, henviste han til noget, jeg har skrevet i et jysk dagblad. Jeg har sammenlignet de metoder, som anvendtes af et af fremskridtspartiets folketingsmedlemmer i et

[Jens Møller.]

læserbrev, med nazitidens. Det medlem, der er tale om, har nemlig bragt en række citater fra vores plan, bragt dem i citationstegn, så enhver kunne være sikker på, at der var tale om citater, men disse citater var med udeladelse af ord og udeladelse af eftersætninger, så meningen blev helt fordrejet, i visse tilfælde den modsatte. Ja, når man gør sådan noget, så må man undskylde, at det minder mig om nazitiden.

Hr. Glensgård spørger videre, hvilke lande vi sammenligner os med. Spørgsmålet viser ganske tydeligt, at hr. Glensgård slet ikke har læst den plan, han angriber. Ellers ville han jo have vidst, at i tabel 9 på planens sidste side har vi redegjort ikke alene for, hvilke lande det drejer sig om, men også for, med hvilke vægte de forskellige lande er medregnet, alt efter vores samhandel med dem, både med hensyn til eksport og import.

Til sidst anklager hr. Glensgård os så for at foreslå en styring af økonomien. Hr. Glensgård må åbenbart heller ikke have hørt efter, hvad jeg sagde, da jeg talte i mit første indlæg, for dér forklarede jeg netop, hvorfor vi i dette specielle tilfælde mente, det var nødvendigt. Jeg skal ikke gentage mine forklaringer her, det ville blot trætte medlemmerne, men henviser hr. Glensgård til referatet, som han sikkert vil kunne låne hos en af partiets mange ordførere.

Hr. Glistrup var heroppe til sidst, og jeg skal da gerne sige tak til ham for de pæne ord, han sagde. Han prøvede på at imødegå noget af det, jeg havde sagt, bl. a. med, at der ikke var brug for kontrol, når skatten var afskaffet. Nej, det er da rigtigt, men så vidt jeg forstår, er der i første omgang også kun tale om en bundgrænse på 60.000 kr., det vil dog betyde, at en meget stor del af Danmarks skatteborgere stadig skal betale skat, bl. a. nogle af dem, der vel i dag nok er de største skattesnydere, hvis vi skal tale om det, så det vil i hvert fald ikke afskaffe betydningen af, at vi har mulighed for en sådan kontrol.

Det samme gælder det sociale område. Jeg hørte godt i fjernsynet hr. Glistrups tale om disse sociale vagter. Der skulle være 1 for hver 8.000 eller noget i den retning, det betyder 75 i Københavns kommune, og så 5 kontrollanter til det. De vil vist blive temmelig svedige, hvis de skal nå at rende rundt til alle de mennesker, der har brug for hjælp, men i hvert fald er én ting sikker, og det er, at de ikke vil få nogen mulighed for at undersøge sagerne bare nogen-

lunde til bunds. Der vil blive alle muligheder for socialbedragere i den situation, så om det skulle kunne spare så meget på kontrollen, har jeg meget svært ved at se.

I øvrigt må jeg konstatere, at hr. Glistrup ikke har imødegået mine væsentligste indvendinger, og at fremskridtspartiet tilsyneladende – det har vi hørt her i debatten i dag og på anden måde – giver efter for presset på det ene område efter det andet, så de alligevel nu vil gå med til at give tilskud til både det ene og det andet, at de alligevel vil opretholde militæret osv.osv. Den slags ting må vi naturligvis hilse med glæde. Det tyder jo på, at de er ved at komme til fornuft, men samtidig må vi have lov til at undre os over, at man alligevel stadig mener at kunne spare lige så meget, som man hele tiden har ment at kunne spare, nemlig nok til at afskaffe indkomstskatten.

Til sidst vil jeg sige, at debatten her i dag for en dels vedkommende har drejet sig om vores øko-plan Q, og det kan vi da kun være tilfredse med. Den er blevet angrebet temmelig kraftigt fra begge yderfløje, og det er meget betryggende for os, at det er sådan, for det tyder på, at det igen er lykkedes for os at placere os i midten, dér, hvor alsidige og afbalancerede løsninger endnu en gang skal findes.

Knud Jespersen (DKP):

Jeg er lidt skuffet over, at kristeligt folkepartis ordfører ikke fandt anledning til yderligere at uddybe denne plan, som jeg beskæftigede mig med så seriøst, som man nu kan beskæftige sig med den slags planer her over middag i dag. Jeg forstår, at disse indvendinger, jeg har gjort, i væsentlig grad har gjort indtryk på kristeligt folkeparti, og det kan kun glæde mig, hvis man efter dette også har tanker om at korrigere det, man har givet det krævede navn en plan.

Ellers må jeg sige, at jeg er i høj grad utilfreds med regeringens holdning under denne debat, det gælder statsministeren og de øvrige ressortministres svar eller mangel på samme. Det bliver mere og mere interessant, at de debatter, vi har, indledes med, at man holder en tale og siger ingenting, og når man så efterlyser ganske konkrete spørgsmål, får man en gang udenomssnak, hvor man får at vide, at vi har i grunden de og de planer, og man skal nu heller ikke være så hård, og så skal man, som statsministeren sagde, tage hensyn til danske arbejderinteresser. Det er jeg da meget enig i. Jeg har

[Knud Jespersen.]

faktisk levet hele mit liv ud fra det – det har jeg nu gjort på min måde, jeg erkender, at statsministeren har en lidt mere særpræget måde at varetage danske arbejderinteresser på. Så får jeg at vide, at i denne diskussion om indkomspolitik er det ikke bare et spørgsmål om konkurrence i Vesteuropa, men der er også de socialistiske lande, og dér findes en række andre forhold, sagde statsministeren, og deres omkostninger er lavere. Det er de, hr. statsminister, for i de lande har man ingen profitter, man har ingen kurstab. (*Afbrydelse af økonomiministeren*). Økonomiministeren er dybt forbavset, og nu ved jeg bedre, hvorfor det ser sådan ud med Danmarks økonomi, når økonomiministeren end ikke ved en sådan lille saglig detalje – så kan vi jo diskutere inflation bag efter, men det korte af det lange er, at omkostningerne drejer sig om løn – jeg kan godt forstå, at økonomiministeren næsten er ved at bryde i gråd – at der findes lande, hvor man ikke tager hensyn til profitter og bankdirektører og sådan noget. Jeg ved, at det lyder som et eventyr for økonomiministeren, men så burde økonomiministeren måske nok give sig til at studere disse lande noget mere.

Nu var det i øvrigt statsministeren, jeg svarede, men jeg forstår, at denne overordentlig venlige økonomiminister er kommet statsministeren til hjælp med disse lidt særlige tilkendegivelser.

Statsministeren sagde også, at her turde man jo gennemføre ting, der var upopulære – jeg ser, at statsministeren peger på økonomiministeren, men jeg går ud fra, at statsministeren fortsat er statsminister, så det hjælper ikke, at man vil sende det videre til økonomiministeren, han vender jeg tilbage til – og statsministeren sagde videre, at man ikke var bange for at gennemføre upopulære ting. Det er da rigtigt, hr. statsminister. Det tør nok siges, at siden den 9. januar i fjor er man ikke vejet tilbage for at gennemføre det upopulære, men man behøver da heller ikke at dyrke det. Jeg kender da nok folk, der kan tåle smerte, uden at de af den grund giver sig til at blive selvpinere, og jeg har forstået, at statsministeren nu dyrker det upopulære. Det er en lidt særpræget form for politik, og jeg tror nok, man skulle interessere sig lidt for, hvad det er, det gavner. Man skal ikke gøre noget, fordi det er populært, men man skal da heller ikke stræbe efter altid at gøre det upopulære.

Så vil jeg godt videre gøre et par bemærkninger til undervisningsministeren. Jeg har rejst spørgsmålet om, at de arbejdsløse blev nægtet understøttelse, hvis de gik på kursus om aftenen. Jeg tager undervisningsministerens bemærkninger til mig som en imødekommelse af, at det skal man have ret til. Men jeg kunne da godt tænke mig at efterlyse mulighederne for at informere de arbejdsløse om, at man har ret til at gå på disse kurser, ret til at tilegne sig en videregående uddannelse og samtidig i fuldt omfang bevare retten til understøttelse. Jeg går ud fra, at regeringen hæfter for undervisningsministerens udtalelser i denne sag, og jeg tager det altså som en imødekommelse, som jeg i høj grad kan godkende.

Jeg skal ikke sige noget om socialministerens bemærkninger, fordi der jo ikke var noget dementi af det, jeg har sagt om det, man kalder en pensionsreform.

Så til økonomiministeren. Det var også ganske interessant at få at vide, at denne diskonto-forhøjelse hverken betyder byggestop eller har noget at gøre med kurser, at historien viser, at renten aldeles ikke bliver påvirket osv. Må jeg spørge økonomiministeren: er det rigtigt, eller er det ikke rigtigt, at Nationalbanken foretager støtteopkøb? Hvis det er rigtigt, den foretager støtteopkøb, så må det jo have en ganske bestemt årsag, og det er at holde kurserne nogenlunde fast. Det lykkes alligevel ikke. Hvis det ikke er rigtigt, så må vi jo have det dementeret, fordi der så laves et eller andet, der ikke er helt lovmedholdeligt, fra Nationalbankens side. Det påvirker ikke byggeriet i noget væsentligt omfang, sagde økonomiministeren. Ja, ja. Lad os vende tilbage til denne sag om et par uger. Det er jo ikke bare noget, jeg har sagt. Alle, der har med byggeri at gøre, har faktisk erklæret, at de frygtede, at sådan ville det gå. Sådan er det gået de andre gange, og det kan hverken historien eller økonomiministeren unddrage sig.

Hr. Kjeld Olesen prøvede at forklare på baggrund af hr. Jørgen Jensens beretning om repræsentantskabsmødet, at der faktisk var en slags anerkendelse af augustforliget. En slags anerkendelse af dets lønrammer, at man har taget det til efterretning, selv om man har protesteret. Jeg prøver ikke at lægge noget i hr. Kjeld Olesens tale, som han ikke har sagt. Jeg vil bare gøre opmærksom på to afgørende ting. Alle, der har udtalt sig, har vendt sig imod augustforligets lønramme. Intet forbund har for-

[Knud Jespersen.]

muleret sine overenskomstkrav, og de forbund, der har talt om overenskomstkrav, har alle sammen talt om dem som en torpedo imod augustforliget. Og hvad enten man er valgt af medlemmerne eller ikke, men alligevel har sidet i LOs forretningsudvalg, så burde man faktisk vide det. At tage det som udtryk for, at nok havde de kritiseret, men de sluttede alligevel op om det sådan mere eller mindre, det er simpelt hen urimeligt.

Jeg har endvidere rejst et par spørgsmål, som jeg naturligvis heller ikke har fået svar på. Jeg har ydermere givet landbrugsministeren disse fem spørgsmål angående fællesmarkedet, sådan at han kunne læse dem sort på hvidt. Man har altså ikke kunnet finde ud af, hvad det er, det kan komme til at betyde, hvis det er sådan, at der bliver en stigning til 10 mia kr. i år i forbindelse med denne udligningsprocent. Vil det komme til at koste EF dette beløb? Jeg ved ikke, hvorfor man ikke svarer. Det er muligt, økonomiministeren sidder med en eller anden salomonisk løsning, men jeg så jo, at man kan trylle både til den ene og til den anden side. Derfor vil det være meget rart at vide: koster det 400 mill. kr., 500 mill. kr. eller 800 mill. kr.? Man må da vide lidt om, hvad det er, der sker her, for det kan vel ikke være noget, man bare kan læse i engelsk presse, men ikke kender noget til i Danmarks regering.

Jeg skal ikke blande mig i, hvem der skal have skolepengene tilbage, om det skal være hr. Hilmar Baunsgaard eller hr. Glistrup. Fra fremskridtspartiet hørte vi både seniorordføreren og juniorordføreren – og seniorordføreren blev jo suppleret ganske godt – men der var ikke noget, der gjorde noget dybere indtryk på mig. Vi står her over for en asocial tendens i udviklingen, og det er ting, som vi kan diskutere både her og ude i landet. Jeg vil bare advare imod, at man nu kun ser ét problem, nemlig fremskridtspartiet. I Danmark er der mange problemer, og de problemer, der skal løses, kan ikke bare løses ved at udnævne et enkelt parti og en enkelt retning til at være syndebug. Vi kommer til tage fat på at løse problemerne og herunder også at holde fremskridtspartiet tilbage i dets fremstormen. Det er ikke et spørgsmål om taktiske formuleringer, men det er simpelt hen et spørgsmål om det idémæssige indhold, om den måde, hvorpå vi behandler folkestyret. Det hjælper ikke, at man til den ene side prøver at begå vold imod folkestyret,

som man har gjort med augustforliget og septemberforliget, og derefter anklager andre for, at det er dem, der begår vold. Hvis man mener noget med alle sine meget rørstrømske betragtninger omkring demokratiet, så plejer man det ved at bruge det, så plejer man det ved at acceptere, at folk har visse umistelige rettigheder, og det gælder folk på arbejdspladsen, når de skal stemme om løn- og arbejdsforhold. Man bør stadig væk erindre, hvad jeg sagde i august, at hvis det går, som man har planer om, og det ser det ud til med denne afværgedagsorden indtil videre, så vil man opleve det, at Danmark kommer til at få overenskomster, som arbejderne ikke har haft mulighed for at efterprøve i de sidste seks år. Så vil man komme dertil, at i princippet er man tilhænger af, at folk skal have medbestemmelse, men i praksis tager man denne medbestemmelse fra dem.

Jeg tror nok, man kan klare en del ting også med afværgedagsordener her, og vi kan også nævne nogle debatter, hvor man prøver at gå uden om både boligforliget, jordspekulationen og det nye oprustningsforlig. Vi kan lade som ingenting med hensyn til den voksende under-skudshandel, vi kan forbande spørgsmål, som kommunisterne rejser omkring importregulering, men man kan nu engang ikke, hverken med den ene eller anden slags plan, lægge et folk i lænker og forklare dem, at uanset hvad vi gør, har vi altid gjort det rigtige; når det bare ikke viste sig at holde, så var det, fordi naturen var os imod. Man bliver nødsaget til på et eller andet tidspunkt at tage konsekvensen, og det havde nok været rimeligt, om man diskuterede ude på arbejdsmarkedet: hvilken vej skal man gå, og hvad skal der gøres for at løse problemerne? Hvis det, man har præsteret indtil nu fra august-september, indgrebet i marts, tre forlig, er løsninger, så vil jeg sige, at det vil være en ulykke den dag, man finder frem til noget, der ikke er løsninger. Der er intet løst i disse sager. I ved det selv. I prædiker afmagt for folk ude på arbejdsmarkedet, men det, der vil ske nu, er jo, at man på arbejdsmarkedet vil rejse disse lønkrav, hvad enten hr. Hilmar Baunsgaard, hr. Jens Møller eller andre vender sig imod det, og man vil også føre disse lønkrav igennem. Det er nemlig en absolut nødvendighed, når folketinget tager retten fra lønarbejderne til selv at have indflydelse på deres løn- og arbejdsvilkår, at så må de tage deres sag i egne hænder. Jeg er bombe-

[Knud Jespersen.]

sikker på, at de skal vide at gøre det med den allerstørste ansvarsbevidsthed, og jeg er også bombesikker på, at der er ingen i denne sal, der hverken moralsk, juridisk eller demokratisk har ret til at anfægte denne ret. Den bør nemlig gøres umistelig for hele arbejderklassen.

I øvrigt skal jeg anbefale, at man stemmer imod dette afværgedagsordensforslag, fordi det udtrykker, at man vil stille sig afventende i spørgsmålet om indgreb. Skulle vi have stillet et dagsordensforslag, der var helt korrekt, så skulle vi vel nok have sagt, at vi vendte os imod, at folketinget endnu en gang greb ind i overenskomstforhandlingerne, for man har jo lavet indgreb både i dyrtidsordningen og i princippet også i overenskomstforhandlingerne.

Wilhelm (VS):

Lad mig først prøve at få overstået den lille meningsudveksling med hr. Jørgen Jensen i anledning af de bemærkninger, vi havde om LOs repræsentantskabsmøde. Jeg sagde to ting om dette møde, og hr. Kurt Hansen uddybede det senere. For det første: Thomas Niensens beretning indeholdt accept af de 2 pct. Og for det andet: ingen af venstrefløjsrepræsentanterne på dette LO-repræsentantskabsmøde tog sig sammen til at stemme imod denne beretning. Det var det, der blev sagt. Det fik hr. Jørgen Jensen til at sige, at der åbenbart hersker forvirring og uklarhed i VS. Der hersker ingen forvirring eller uklarhed i VS om disse ting. Hr. Jørgen Jensen sagde da også i sin næste sætning: der var usikkerhed på LOs repræsentantskabsmøde. Overalt er beretningens vedtagelse på repræsentantskabsmødet gengivet som en enstemmig vedtagelse. Det er muligt, der er nogen, der har undladt at stemme, men i øvrigt en enstemmig vedtagelse af den beretning, der indeholdt accepten af de 2 pct. Og så sent som i radioavisen i aften mellem kl. 18.30 og 19 er det endnu en gang nævnt som den enstemmige vedtagelse fra LOs repræsentantskabsmøde.

Det er, hvad der ligger. Da hr. Jørgen Jensen begyndte at svare, sagde han: der blev stemt imod beretningen på LOs repræsentantskabsmøde. De 4 stemmer, man har nævnt i pressen, er ikke rigtige. Der var vel mellem 30 og 40, der stemte for den udtalelse, som jeg forelagde på mødet. Det er jo bare ikke det, det drejer sig om. Det er beretningen. Derfor bliver jeg

nødt til, hvis den skal køre videre, at spørge hr. Jørgen Jensen: er det korrekt eller er det ikke korrekt, at Thomas Niensens beretning indeholdt accept af de 2 pct., og er det korrekt eller er det ikke korrekt, at forvirringen, som han selv siger, på repræsentantskabsmødet førte til, at venstrefløjsrepræsentanterne ikke mandede sig op til at stemme imod denne beretning?

Dette siger jeg ikke for at træde i, at nogle måske er gået til i forvirringen, men jeg siger det, og det fremgik også af indlægget i eftermiddags, fordi de svulstigheder, som LO-spidsnerne har udtalt sig med omkring augustforliget, har fået mange til at ryge på den limpind. Men når det så kommer til det helt reelle og forpligtende og konkrete f. eks. i beretningen, f. eks. i de generelle krav, så var det en accept af de 2 pct., og når trænede folk på LOs repræsentantskabsmøde imod deres vilje kan ryge på den limpind, så er der grund til at advare også ude omkring på arbejdspladserne imod det popnummer, som laves med disse svulstige udtalelser, der, når det kommer til det reelle, alligevel er en accept af lønrammerne. Så meget om det.

Hr. Kjeld Olesen gik ikke på nogen som helst måde ind på at svare på spørgsmålene om, hvor langt socialdemokratiet er parat til at gå for at håndhæve indkomstpolitikken. Der var en mulighed for at få et svar, hvis man ville forholde sig til den dagsorden, der er foreslået af SF, DKP og VS: at man i hvert fald ikke agtede at gribe ind ved afslutningen af overenskomsterne – at man har gjort det allerede, er jo en bekendt sag – men at man ikke agtede at lave lovindgreb omkring afslutningen af overenskomsterne. Det svar har vi ikke fået, og det gør det endnu mere nødvendigt at blive ved at afkræve socialdemokratiet svar på, hvor langt socialdemokratiet er villig til at gå for at håndhæve indkomstpolitikken, hvis lønarbejderne ikke dukker nakken.

Jeg begrundede i mit indlæg i eftermiddags, hvorfor socialdemokratiets besvarelse af dette spørgsmål er så vigtig, og det kan godt være, der er nogle, der finder, at man overdriver, men for os er det stadig væk det, der var det centrale i de totalitære systemer, som vi oplevede i den sidste meget store krise i den kapitalistiske verden i 1920'erne og 1930'erne. Det var ikke det dér udvortes. Det var kun midlerne til at tvinge statens regulering af arbejdsmarkedets forhold, af lønrammer, af en indkomstpolitik, igennem. Derfor er man ude på skræplade

[Wilhelm.]

net, og det er vigtigt at tvinge socialdemokratiet til at gøre op med sig selv og svare os andre og lønarbejderne, hvor langt I er villige til at gå for at håndhæve denne indkomstpølitik.

Men hr. Kjeld Olesen vil altså ikke svare i dag. Han kommer med en afværgedagsorden, som vi selvfølgelig anbefaler at stemme imod, og begrundelsen for den afværgedagsorden er jo i sig selv afslørende. Det kan efter min mening, som også hr. Gert Petersen var inde på, kun tolkes sådan, at man ikke på forhånd vil afstå fra for anden gang i træk at lave lovindgreb i overenskomstsituationen.

Hr. Kjeld Olesen havde en række bemærkninger til fremskridtspartiet om, hvad der gør eller ikke gør et parti til et arbejderparti. Jeg kan sådan set godt bifalde den metode, at man hele tiden gør det op på, ikke hvad et parti kalder sig, og ikke hvor et parti henter sine stemmer, og hvor mange, men gør det op på den politik, det fører. Hr. Kjeld Olesen ironiserede over fremskridtspartiet som et arbejderparti ved at sige: det er det arbejderparti, der vil smide 100.000 offentligt ansatte ud i arbejdsløshed. Det er det arbejderparti, der vil spare, der vil forringe de serviceydelser, vi kender i samfundet. Det er det arbejderparti, som vil spare på uddannelser, på socialvæsen osv. Jeg mener, det er en rigtig måde at gøre det op på, og så er det flintrende ligegyldigt, om der er arbejdere, der har ladet sig lokke til at stemme på fremskridtspartiet. Men så bliver vi også nødt til at bruge den samme metode for andre partier, og så bliver man nødt til at sige: socialdemokratiet er det arbejderparti, der nok ikke vil smide 100.000 offentligt ansatte ud i arbejdsløshed, men som allerede her under den værste krise i hvert fald har smidt 10.000 og vel nok snarere 15.000-20.000 ud i arbejdsløshed, de 5.000 på daginstitutionerne, bortrationaliseringerne i postvæsenet, bortrationalisering i kriminalforsorgen, udnyttelsen af disse rationaliseringsgevinster som gulerod for næsen for at få folk til at finde sig i, at deres kolleger fyres i sådan et rationaliseringsræs. Det er det arbejderparti, der har gjort det. Ikke med 100.000, men et stykke ad vejen på de offentlige budgetter, den offentlige service, på uddannelsesbesparelser, på socialvæsenesbesparelser osv. Det er det arbejderparti, der har gjort det ting, og det er det, det skal bedømmes på.

Det er jo en kedelig sag, at et andet parti,

som vil kalde sig et arbejderparti, nok ikke går så groft til værks, men i virkeligheden på en række af disse helt væsentlige områder går et stykke ad den samme vej og netop ikke den modsatte vej af fremskridtspartiet.

Da vi læste statsministerens skriftlige åbningstale, vil jeg da godt indrømme, der var enkelte ting, vi kunne sympatisere med, men én af tingene bliver jeg nødt til at nævne nu og beklage, da det fører til et spørgsmål, at jeg ikke tog den op i eftermiddags; jeg vidste ikke på det tidspunkt, at der var problemer i den. Der står i den skriftlige tale, at regeringen vil fremsætte forslag til ændring af lov om bolig sikring, ændring af bestemmelsen om pristalsregulering, således at der som forudsat udløses en boligsikringsportion pr. 1. januar 1977. Det skulle man jo have tænkt på lidt før. Det var et andet grundpristal, man skulle have brugt, som vi andre foreslog i et ændringsforslag dengang, men o. k., så kom med det, det er et af de få oplivende punkter i denne skitse.

Når jeg rejser det nu, er det, fordi jeg siden debatten i eftermiddags er blevet opmærksom på, at centrum-demokraterne i hvert fald påstår, at dette er boligforligsstof, og at venstre derfor har vetoret på dette område. Da disse forhandlinger med boligforligspartierne jo foregår i al gedulghed og boligudvalget, som hele sidste år og formodentlig igen i år vil være aldeles blottet for reelle forhandlinger og i alle de sager, der ligger under boligforliget, bare får forelagt de færdige resultater, som der ikke kan rokkes ved, så bliver jeg nødt til, da denne her sag jo altså kan blive afgjort i gedulghed, inden vi overhovedet har lejlighed til at sige noget om den, allerede nu at afkræve regeringen et svar på: deler regeringen den opfattelse, at en regulering af det pristal, der ligger til grund for den pristalsregulerede boligsikringsordning, er en sag, som venstre har medindflydelse på, som venstre som boligforligsparti har vetoret på? Jeg bliver nødt til at erindre om, at dette ikke var boligforligsstof, aldrig har været boligforligsstof, og at det var et andet flertal, hvor venstrefløjen pressede socialdemokratiet til at stå fast og til gengæld brød boligforligspartiernes kamarilla ved, at vi med et andet flertal inklusive venstrefløjen sikrede, at boligsikringsordningen blev pristalsreguleret. Er det så rigtigt, som centrum-demokraterne i dag har hævdet i pressen, at venstre har vetoret i dette spørgsmål? Det vil vi gerne have at vide, før vi går herfra i dag.

[Wilhelm.]

Hr. Hilmar Baunsgaard var oppe at korrigere, hvad hr. Svend Haugaard skulle have sagt. Det er ikke for at blande mig i disputten mellem hr. Hilmar Baunsgaard og hr. Svend Haugaard og hr. Gert Petersen, men fordi også jeg i mit indlæg i eftermiddags citerede hr. Svend Haugaard for disse udtalelser. Jeg kan ikke uden videre snuppe hr. Hilmar Baunsgaards bortforklaringer, der går på, at det, hr. Svend Haugaard har sagt, var, at man håbede, det ikke blev nødvendigt, men ellers kunne man jo blive nødt til – og så en eller anden vat-tet formulering. Det, jeg har set i pressen efter det møde, var en fuldstændig stjerneklar udtalelse fra den radikale gruppeformand, hr. Svend Haugaard, om, at hvis arbejdsmarkedets parter ikke selv overholdt den lønramme, som augustpartierne havde vedtaget, lå der i augustforliget en gensidig forpligtelse til at foretage et indgreb, der sikrede overholdelse af denne lønramme. Selvfølgelig kan journalister citere forkert osv., men der har været en måned, hvor den har stået ukorrigeret af hr. Svend Haugaard, og derfor er det lidt vanskeligt at tage alvorligt, at det nu bliver udlagt sådan; jeg vil da gerne tro, hr. Svend Haugaard også har sagt: vi håber, at de selv finder ud af det – hvem ville ikke håbe det, hvis man kom med de dér tvangslove i ærmerne – men spørgsmålet er, hvad han derefter sagde, og jeg har i hvert fald læst præcis de samme ting, som hr. Gert Petersen har nævnt her, som jeg nævnte selv i eftermiddags, og de har ikke været korrigeret i den måned, der er gået.

Til statsministeren har jeg en enkelt bemærkning, ikke fordi han kommenterede vores indlæg, men fordi han landsfaderligt som sædvanlig lavede en generel konklusion på denne debat og sagde: debatten er et udtryk for, ikke at alle er tilfredse, men at man finder, at vi med den førte økonomiske politik bevæger os den rigtige vej. Jeg vil godt for enhver eventualitets skyld sige, at det gælder ikke os. Det er ikke bare det, at vi ikke er tilfredse, men vi deler heller ikke den forestilling, at man med den førte økonomiske politik bevæger sig den rigtige vej.

Socialministeren gjorde nogle bemærkninger til fremskridtspartiet, som jeg godt vil knytte en til. Socialministeren talte med en forargelse, som jeg godt kan forstå, om fremskridtspartiets ideer med hensyn til den sociale forsyning,

kommercialiseringen af den. Det skulle være noget, man nu kunne hente profit på ligesom al mulig produktionsvirksomhed osv. osv. Jeg kan godt dele forargelsen, men alligevel forekommer det mig, at det er, som om socialministeren i sin, jeg vil foretrække at kalde det politiske uskyld var noget for naiv i sine bemærkninger til fremskridtspartiet. Det var, ligesom det lå i luften, at det bare var det afsindige fremskridtsparti, der sagde sådan nogle ting. Alle medlemmer af dette ting fik for få uger siden en rapport fra en konference om unges erhvervsvalg, hvor hovedindlægget, holdt af en kendt konservativ redaktør, gik på præcis det samme, nemlig at måden at redde det kapitalistiske system på ud af krisen og ud af en situation, hvor servicefagene – om ikke andet så på grund af det kapitalistiske system selv – vokser og vokser, var at gøre også de hidtil offentlige opgaver til private, kommercielle industrier, som man kunne profitere på. Og det er ikke en enlig svale. I morgen holdes der en konference med nogle af de hjemlige kapitalkredses ledende folk, hvor de dybt alvorligt vil sidde og drøfte et oplæg, der indeholder ideer om, at privatkapitalismens overlevelsesmulighed i denne verden ligger i, at det offentlige skolevæsen erstattes af et privat skolevæsen; hvor man kommer og betaler sine skolepenge og det foregår på normal kommerciel vis, at universiteter drives på samme vis, og at plejehjem osv. drives på samme vis. Det er de normale, kendte, dygtige, unge, fremdriftige erhvervsfolk, der står for det oplæg. Det er folk, som vel mange af stemmer socialdemokratisk, og som man i almindelig opfattelse dårligt kan skelne fra almindelige teknokratiske socialdemokrater som f. eks. de økonomer, man har anbragt rundt omkring i de store fagforbund. Sådan ligger det. Så det er en betydelig mere udbredt tendens end bare et eller andet flop fra fremskridtspartiet.

De økonomiske ministre undgik alle sammen, eller begge to, eller hvor mange der nu er, at svare på det spørgsmål, vi stillede. Jeg synes, det ville være rimeligt her i dag at få besked, efter at vi nu gennem uger har prøvet gennem det politisk-økonomiske udvalg og ikke har fået det. Hvad kom regeringen frem til, da den i august lavede konsekvensberegninger på, hvad det ville betyde for beskæftigelsen, hvis man gennemførte augustforliget? Vi ved jo, at den beregning ligger der. Vi har

[Wilhelm.]

spurgt om den gennem det politisk-økonomiske udvalg som sagt. Vi har ikke fået den. Det ville da være en rimelig anledning, hvor vi har diskuteret alle de her ting, til at få det at vide. Jeg har været ude med vores beregning af det: 30.000 flere arbejdsløse. Andre har været ude med beregninger i den offentlige debat. Hvad stod der, hvad var slutresultatet i de konsekvensberegninger, regeringen selv lavede over beskæftigelsen som følge af augustforliget?

(Kort bemærkning).

Kjeld Olesen (S):

Som svar på et spørgsmål til mig sagde hr. Gert Petersen, at han ikke ønskede at udskrive en blankocheck til regeringen. Det var i virkeligheden svar på et spørgsmål, jeg slet ikke havde stillet. Det spørgsmål, jeg stillede, drejede sig om hr. Gert Petersens bemærkninger gående ud på, at det ærgrede ham i hvert fald meget, at han ikke i forbindelse med augustforligets tilblivelse fik lejlighed til at vælge regeringen Anker Jørgensen. Det, vi har diskuteret her i dag, er først og fremmest augustforliget. Mit direkte spørgsmål til hr. Gert Petersen, der skal op bagefter, kan jeg forstå, er: ærgrer det stadig væk hr. Gert Petersen og dermed SFs gruppe, at man ikke fik lejlighed til at vælte regeringen Anker Jørgensen?

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Jeg beklager fortsat dybt, at det ikke var muligt at bremse det indkomstpolitiske indgreb, som denne regering har gennemført med støtte fra de konservative, centrum-demokraterne, det radikale venstre og kristeligt folkeparti, hvis formand netop har udtalt – og det synes jeg egentlig burde optage hr. Kjeld Olesen mere og give anledning til at vende blikket indad – at det, som jeg sagde om, at den model, kristeligt folkeparti har udarbejdet, er den logiske videreudvikling af augustforliget, gav han mig 100 pct. ret i. Det vil altså sige, at den logiske videreudvikling af det indkomstpolitiske indgreb i augustforliget er den model, som hr. Jens Møller og hans kristelige folkeparti har udarbejdet, en model, som jeg vil afstå fra at karakterisere af hensyn til den parlamentariske sprogbrug her i tinget. Det synes jeg burde sige socialdemokraterne noget, og jeg synes nok så meget, det var derhen, deres tanker burde gå.

Må jeg så sige til hr. Hilmar Baunsgaard, for det var det, jeg havde bedt om denne korte bemærkning for, at Information den 30. oktober helt klart citerer hr. Svend Haugaard for: »Der er tale om en gensidig forpligtelse, herunder også, at regeringen må være forpligtet til eventuel lovgivning på det indkomstpolitiske område, hvis man ikke aftalemæssigt skulle kunne nå frem til en praktisering af normerne, der er fastsat for lønomkostningernes stigning.« Til Børsen samme dag siger hr. Svend Haugaard: »Det er et klart ønske, at arbejdsmarkedets parter forstår og finder ud af, at det er bedst for samfund og beskæftigelse, og det er et klart ønske, at arbejdsmarkedets parter selv klarer det. Kan arbejdsmarkedets parter ikke det, mener jeg, at de fire forligspartier har en klar forpligtelse til at lovgive.«

Jeg kan acceptere, at én journalist misforstår, hvad man har sagt, men jeg tror simpelt hen ikke på, at der er to forskellige journalister fra to forskellige blade, der har misforstået det.

(Kort bemærkning).

Svend Haugaard (RV):

Undertiden er det jo sådan, at ét er, hvad man siger, noget andet er, hvordan det bliver udlagt med større eller mindre velvillighed. Jeg har stærkt fremhævet ved det radikale landsmøde ønsket om, at parterne selv klarede det, og sagt, vi forventede, at parterne var ansvarlige og klarede det selv, og jeg sagde, jeg har gode forhåbninger og forventninger til, det kunne ske, og der er vel ikke nogen, der drømmer om at gribe ind i en sådan situation, hvis parterne selv kan klare det. Jeg mener heller ikke, det er fremmede for forhandlingerne, hvis man på forhånd anviser, hvordan man eventuelt kan hjælpe dem med at klare forhandlingerne.

Men det er også rigtigt, jeg har understreget, at forliget jo er sluttet, og det så er meningen, at dette forlig skal gennemføres. Men jeg står ikke i august og anviser i detaljer, hvordan det eventuelt skal ske, hvis ikke de selv kan klare det. Jeg kan dog godt røbe, at det radikale venstre er indstillet på at finde veje til at overholde forligets indhold, hvis det mod forventning ikke skulle vise sig, at man selv kan klare det. Men jeg synes nok, der er grund til at vente med at påvise den vej, der eventuelt kan anvises, indtil det viser sig, om der overhovedet bliver behov for det.

(Kort bemærkning).

Kjeld Olesen (S):

Jeg er oprigtig ked af at måtte konstatere, at hr. Gert Petersen altså ærgrer sig over, at han ikke har fået lejlighed til at vælte Anker Jørgensen-regeringen.

Ninn-Hansen (KF):

På ét punkt synes jeg at denne debat har haft interesse: der er fremkommet indlæg fra folketingsmedlemmerne fra Grønland og Færøerne, der efter min mening berører afgørende vitale nationale spørgsmål og derfor må påkalde en særlig interesse. Jeg vil gerne takke disse medlemmer, fordi de har rejst sagen her, for det er selvfølgelig her, den hører hjemme. Når man rejser spørgsmål, der vedrører rigsheden, forfatningen og noget, der har forbindelse med dette, så er det i folketinget og over for regeringen, at debatten skal finde sted.

Det betyder ikke, at jeg er enig i alt, hvad der er blevet sagt. Med et af de pågældende medlemmer er jeg meget uenig, hvad der vil fremgå af de bemærkninger, som jeg skal fremkomme med, men jeg mener, der er behov for i nationale anliggender, når synspunkter bliver rejst, der vedrører dette, at der bliver givet klare svar. Statsministeren har givet et delvist svar. Det er muligt, det kan gives endnu klarere, hvis statsministeren tager ordet senere i aften.

Jeg synes, der var det glædelige i samtlige bemærkninger, der fremkom, at der var en meget positiv indstilling over for et fremtidigt rigsfællesskab, og det er glædeligt at fastslå, fordi vi jo både læser og hører om, at der er nogle, der taler om løsrivelse; der bliver talt om det i de nordatlantiske områder, og vi har jo også hørt røster herhjemme om, at Grønland var noget, man kunne sælge.

Når noget sådant kommer frem, skal der svares klart og direkte på det, og da hr. Lars Emil Johansen jo er en af dem, der har forbindelse med nogle af de kredse, der giver udtryk for, at tanken om hjemmestyreordningen skulle betyde en station på vejen til løsrivelse, vil jeg gerne sige ham tak for de synspunkter, han fremsatte. Hr. Lars Emil Johansen sagde: vi vil beholde rigsfællesskabet med Danmark nu og, så vidt jeg forstod, i en lang fremtid. Jeg går ud fra, at det er den fremtid, vi kan overse, og at hr. Lars Emil Johansen netop over for de kredse, der står ham nær i Grønland, vil

gentage, at også han ønsker at bevare rigsfællesskabet.

Der er også fremsat nogle synspunkter om hjemmestyrekommissionen, ikke mindst fra hr. Berglund, som jeg helt deler. Jeg forstår godt den positive interesse fra grønlandsk side for i højere grad at få ansvaret for egne anliggender, at være med til i højere grad at kunne udvikle den grønlandske kultur. Det er måske en fejl, at man ikke tidligere, som vi har gjort det i forbindelse med Færøerne, har sikret, at man kunne få det ansvar.

De to grønlandske medlemmer ved jo også fra de hidtidige forhandlinger i hjemmestyrekommissionen, at der ikke er nogen tilbageholdenhed fra dansk side med hensyn til at gå den vej. Men enhver tanke om, at en hjemmestyreordning skulle være noget, der kan føre til en løsrivelse, må afvises. En hjemmestyreordning betyder en opretholdelse, en udbygning, af rigsfællesskabet og en afvisning af løsrivelsesstan-ker.

Hr. Lars Emil Johansen kom med nogle bemærkninger om ejendomsretten. Nu kan man måske undre sig over, at et medlem, der herinde har placeret sig i en socialistisk gruppe, taler så stærkt om, at man skal udvide ejendomsretten, og navnlig ud over de steder, hvor man har haft ejendomsretten hidtil.

Jeg lægger stor vægt på, at man har den private ejendomsret her og i Grønland og på Færøerne. Alle danske borgere har jo retten til at eje fast ejendom, løsøre og andet. Der er en enkelt forskel imellem Grønland og det øvrige Danmark. Den blev påpeget i betænkningen, som Grønlandsudvalget af 1960 afgav, af venstres medlem hr. Simon From og mig, idet vi henviste til, at der kunne være noget utilfredsstillende i, at den grønlandske befolkning ikke ligesom den øvrige befolkning kunne have ret til jorden. Det er jo noget, man kan optage, hvis det er det, man ønsker.

Derimod ville det være noget ganske nyt for hele det danske rige, hvis man begyndte at dele ud af en ejendomsret til undergrunden. Der er ingen dansk borger, hvor han end bor, der har nogen som helst ret til det, der er udtrykt som undergrunden, hvad enten det er undergrunden under landjorden eller under vandet. Det er et afgørende principielt spørgsmål, der vedrører dansk tradition og dansk forfatning, og som vedrører den måde, hvorpå vi har opfattet disse ting.

[Ninn-Hansen.]

Statsministeren kom ikke nærmere ind på hr. Lars Emil Johansens betragtninger om denne ejendomsret, men jeg må gå ud fra – og hvis ikke statsministeren modsiger mig, vil det i hvert fald være vejledende for mig, og jeg tror også for andre medlemmer af hjemmestyrekommissionen – at denne regering ikke har nogen tanker om at fravige et klart og fast princip om, at undergrunden ikke skal uddeles hverken til enkeltpersoner eller til grupper af personer, men også fremtidig skal tilhøre det danske samfund. Sådan er ordningen i dag. Vi har jo haft drøftelser herom. Den tidligere handelsminister har vist udtrykt sig nogenlunde på samme måde, da vi drøftede spørgsmålet om oliekoncessioner og andre ting. Det er et samfundsanliggende. Det er hele samfundet. Og enhver borger inden for det danske rige må selvfølgelig have en ligestilling over for dette.

Man kan ikke tale om en speciel ejendomsret for nogen person eller nogen befolkningsgruppe i forbindelse med undergrunden, medmindre man fraviger et ganske fastlagt princip, og hvis regeringen eller statsministeren vil gøre dette, så må vi selvfølgelig have besked om det, nu spørgsmålet er rejst af hr. Lars Emil Johansen.

Dette, der er af principiel karakter, hindrer selvfølgelig ikke, at denne kommission kan nå frem til forslag, der kan indeholde aftaler om fordeling af overskud, om flere rettigheder for den grønlandske befolkning og det nuværende landsråd med hensyn til administrationen, om miljøhensyn og alt andet. Det er klart. Men det, jeg har taget ordet for at beskæftige mig med og sikre, så vi ikke går herfra med uklarheden, er at få fastslået, at vi har nogle principper inden for det danske rige, som vi ikke ønsker at fravige.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke adskillige af ministrene for den redegørelse, de er kommet med vedrørende fremskridtspartiets forslag. Jeg synes, det har varet længe, men den er kommet nu.

Jeg vil også gerne takke undervisningsministeren for de oplysninger, vi fik på undervisningsområdet, og jeg vil gerne benytte lejligheden til at supplere den liste, som undervisningsministeren kom med, med nogle tal.

Århus universitets elevantal nedsættes med 6.000. Københavns universitets elevtal nedsættes med 20.000. Roskilde universitetscenter og

Ålborg universitetscenter nedlægges. Århus tandlægehøjskole nedlægges. For Københavns tandlægehøjskoles vedkommende stopper man tilgangen af tandlægestuderende i året 1976–77, og for fremtiden optages kun 100. Journalisthøjskolen nedlægges. De sociale højskoler nedlægges. Lærerhøjskolen nedlægges. Højskolerne, der hidtil har fået et tilskud på 100 mill. kr., skal for fremtiden kun have 5 mill. kr. Det er vel i udmærket tråd med det, at gymnasieudbygningen stoppes. Det er vel også i udmærket tråd med det, at stipendieudbetalingen nedskræres fra 400 mill. kr. til 100 mill. kr., at fribefordringen for folkeskoleelever afskaffes, at godtgørelse til uddannelsessøgende ved tekniske skoler bortfalder, at skolehjem for lærlinge afvikles, at realkurser for fremtiden skal betales af eleverne selv, at folkeuniversitetet ophæves, at fritidsundervisningen stoppes, og at de erhvervsfaglige grunduddannelser ved handelsskolerne afvikles. Alt dette påstår man at folk får råd til at betale, når man gennemfører et skattefradrag på 60.000 kr.

I den sidste oversigt, vi har fået over skatterne, ligger $\frac{2}{3}$ af samtlige skattepligtige indkomster under de 40.000 kr. Hvordan er skattelettelsen for et ægtepar her i 1977 efter hr. Glistrups forslag på den højeste af disse indtægter, 40.000 kr.? Hr. Glistrup foreslår, at et ægtepar, der har en indkomst på 40.000 kr., får en skattelettelse på 6.000 kr., og de skal så for fremtiden betale uddannelsen for deres børn, de skal betale, som vi fik at vide af socialminister Eva Gredal for et øjeblik siden, ca. 12.000 kr. om året for at have et barn i børnehaven. Det er et grimt asocialt samfund, der bygges op her. Til gengæld kommer skattelettelserne, som det blev oplyst før, de 5 pct. af skattemassen til gode, som ligger på det allerhøjeste trin, da et ægtepar på dette trin får en skattegodtgørelse på 80.000 kr. Det er klart, at denne kategori af skattebetalere, der har indtægter på 100.000, 200.000 og op til 500.000 kr., kan klare hr. Glistrups samfund, men andre kan ikke klare det.

Eva Rothenborg (FP):

Jeg var meget beæret over de mange ord, som statsministeren ofrede på mit sølle lille indlæg, og jeg vil gerne lige komme ind på et par ting, som statsministeren nævnte. Bl. a. var han temmelig irriteret over fremskridtspartiets mange ordførere og sagde, at dér ser man igen, hvordan fremskridtspartiet forsøger at

[Eva Rothenborg.]

vanskeliggøre det parlamentariske arbejde; det er der ikke andre partier herinde der gør. Nu er det engang sådan, at der er visse partier herinde, som ville have lidt vanskeligt ved at møde med så mange ordførere, selv om de gerne ville.

Så var statsministeren inde på forskellen imellem socialdemokratiet og fremskridtspartiet, og statsministeren står så inderligt her igen på talerstolen og taler om den sociale ansvarsbevidsthed og ser egentlig så ulykkelig ud, at man har lyst til at gå hen og klappe ham på kinden og sige, at han ikke skal være så ked af det, for vi skal nok forklare ham det engang ved lejlighed.

Men så et øjeblik efter bliver man temmelig vred, for så begynder han at tale om opgøret mellem fremskridtspartiet og socialdemokratiet, og så henviser han til, at der da heldigvis er andre partier, som også er imod fremskridtspartiet. Ja, hele rækken af de socialistiske partier må jo ifølge hele deres ideologi være imod fremskridtspartiets politik, men så får broder radikal en varm hilsen og tak, fordi han nu er med i koret af angribere. Jeg lagde godt mærke til, at hr. Hilmar Baunsgaard brugte hele sin taletid til at angribe fremskridtspartiet, men hvad skulle han egentlig ellers have talt om? Den radikale politik? Der er ingen, det har der ikke været i mange år, og derfor har hr. Hilmar Baunsgaard været nødt til i mange år at stå og holde lange taler om overhovedet ingenting. Jeg under ham af hjertet, at han for en gangs skyld kan få lidt indhold i sin tale, det samme gælder broderen.

Når jeg brugte udtrykket velfærdsstaten, kom hr. statsministeren så ind på, måtte jeg jo mene, at det var et godt samfund og der var selvfølgelig ingen, der havde patent på det. Ja, et velfærdssamfund er et godt samfund, men her kommer vi ind på den fine måde, socialdemokratiet og statsministeren argumenterer på, og jeg skal sandelig sige, at man skal have ørene på stilke, for det, jeg sagde, var, at velfærdssamfundet skal være et integrerende led af det moderne samfund. Jeg sagde, at det skal være et neutralt serviceorgan, der står til rådighed for alle borgerne. Det fangede statsministeren, men medens jeg lagde vægt på det neutrale og tilføjede, at det skal ikke være med nogen politiske indlæringstønder, så sagde statsministeren: og det skal være for alle, og han gik let hen over det neutrale. Nej, det er da ikke sikkert,

vi er kommet så langt her i Danmark, sagde statsministeren, men så må fru Eva Rothenborg mene, at vi kan komme længere. Jeg tror, vi er kommet ganske langt, for vi sidder jo faktisk i dag med en administrator på ryggen af næsten hver fjerde borger herhjemme, det er bedre end den bedst bemandede børnehaven før nedskæringerne. Der har vi igen forskellen mellem statsministeren og socialdemokratiet og fremskridtspartiet, nemlig at vi ønsker et samfund, hvor alle får hjælp, der er i nød, men hvor hjælpen ikke er en udfarende politisk kraft, der har et andet og dybere sigte.

Ud over det ved statsministeren glimrende, at fremskridtspartiet har det samme mål som socialdemokratiet, blot med klart modsat fortegn. Statsministeren ville gerne, hvis der var økonomisk mulighed for det, have lønningerne så høje som muligt for alle og med stats-tilskud og støtte både her og dér. Vi ønsker også en reallønsforbedring, men vi siger bare, at vi kunne alle sammen i dette land nøjes med mindre i løn, hvis vi fik lov til at beholde lidt mere af det, vi tjente.

Statsministeren mener, at vi bevæger os politisk og økonomisk i den rigtige retning, og her kunne jeg lige være fristet til at henvise til den bemærkning, som hr. Knud Jespersen kom med under augustforhandlingerne, nemlig at socialdemokratiet jo har reddet Danmark 7 gange på 2 år, og det vil de gerne blive ved med. Vi kan da vente og se, hvordan det går. Men vi har, og deri er jeg enig med statsministeren, endnu en gang fået bekræftet, at den socialisme, som statsministeren i sit politiske ståsted i marxismen står for, er lige så uforenelig med fremskridtspartiets hyldede til den personlige frihed, som det modsatte er tilfældet. Og så må vi altså begge acceptere dette som en kendsgerning og lade den nærmeste tid afgøre, om statsministerens forhåbningsfulde ord om at gå i den rigtige retning spirer i frugtbar jord. Det bliver interessant at høre, hvordan ordene falder, når debatterne omkring overenskomstforhandlingerne og finansloven kommer. Hvis vi da ikke til den tid er kørt helt i grøften.

Maisted (FP):

Finansministeren var utilfreds med, at vi i vores Z-plan til næste år har skudt på et underskud på statens budget på 20 mia kr., og vi blev beskyldt for at overdrive som sædvan-

[Maisted.]

lig. Jeg må henvise til vores skrift »Hvad koster 60.000 kr. skattefrit?«, som vi lavede den 30. oktober 1974. Dette skrift kan man sammenligne med budgetredegørelsen fra november 1975, hvori budgetministeriet siger, at det samlede offentlige budget er kun vist for 1976-77; som nævnt er det ikke muligt at opstille historiske budgetter på samme måde som for 1976-77. Det har vi tilladt os at gøre den 30. oktober 1974. I dette budget af 30. oktober 1974 havde vi ikke fantasi nok til at forestille os, hvilke katastrofale følger det vil få med den politik, som bliver ført her i landet af de gamle partier. Dengang opererede vi med et overskud på 900 mill. kr., og det er rigtigt, som finansministeren gjorde opmærksom på, at kendsgerningerne efter budgetforslaget for 1976-77 viser et underskud på godt 11 mia kr. Det er altså ikke, fordi vi har tendenser til at overdrive, men de barske kendsgerninger løber foran vor fantasi. Med hensyn til udgiftsberegningerne passer de ganske nøje, og enhver er selvfølgelig velkommen til at efterkontrollere det, jeg har sagt her.

Lars Emil Johansen (SF):

Jeg skal blot konstatere, at hr. Ninn-Hansen tilsyneladende ikke er enig i statsministerens opfattelse af, at denne debat om hjemmestyreproblematikken og problematikken omkring ejendomsretten bør foregå på et grundlag, som ligger i et forslag fra den nu siddende hjemmestyrekommission. Det har også længe været min opfattelse, at en mere reel drøftelse af disse ting kun vil finde sted på et konkret debatoplæg, som jeg regner med at arbejdet i den af regeringen nedsatte hjemmestyrekommission vil resultere i. Men af en eller anden bemærkelsesværdig grund har hr. Ninn-Hansen haft en ret bemærkelsesværdig iver efter at tage forskud på denne debat her i tinget, og det er på baggrund af denne iver, at jeg har taget hul på dette problem, eftersom hr. Ninn-Hansen i dagspressen har omtalt, at denne debat hører hjemme i folketings salen og ikke andre steder. Jeg går ud fra, at hr. Ninn-Hansen ikke mener, at den hører hjemme i den af regeringen nedsatte hjemmestyrekommission.

Jeg skal blot gøre to bemærkninger for at undgå misforståelser. Når hr. Ninn-Hansen ønsker, at jeg skal bekræfte, at jeg og mine ligeindede ikke opfatter den hjemmestyreordning,

som vi i øjeblikket arbejder med, som en, jeg tror, udtrykket var mellemstation til en løsrivelse, og at hr. Ninn-Hansens opfattelse af den hjemmestyreordning, vi er ved at arbejde med, som en udbygning af rigsfællesskabet er rigtig, så må jeg hertil sige, at jeg kan henvise til min bemærkning om rigsfællesskabet i dag, at vores udgangspunkt er rigsfællesskabet, og jeg ved godt, at vi ved forskellige lejligheder har sagt, at vi ikke opfatter hjemmestyret som et udtryk for en politisk stagnation, men som en begyndelse til en udvikling, hvor parterne i respekt for hinanden kan begynde at træffe beslutninger over egne anliggender.

Hr. Ninn-Hansen gjorde en del ud af at gøre rede for, hvilke traditioner man har i Danmark, og det er disse traditioner, man skal respektere, hvis man skal tale om rigsfællesskabet. Og hr. Ninn-Hansen siger, at det er en dansk tradition, at man ikke uddeler ejendomsretten til undergrunden til enkeltpersoner eller befolkningsgrupper. Jeg skal gøre opmærksom på, at der ikke er tale hverken om enkelte personer eller befolkningsgrupper. Det drejer sig om et folk. Jeg vil gerne spørge hr. Ninn-Hansen, om han vil erkende, at der i det dansk-grønlandske rigsfællesskab eksisterer to folk med vidt forskellige kulturelle og andre baggrunde. Og så vil jeg blot sige: når vi nu i al den tid, rigsfællesskab har eksisteret, har ladet os påvirke af andre danske traditioner, er det så ikke rimeligt af hensyn til rigsfællesskabet og af hensyn til respekten for hinandens traditioner, at man i dette tilfælde tager udgangspunkt i en grønlandsk tradition, der går ud på en kollektiv ejendomsret til jorden i Grønland?

Ninn-Hansen (KF):

For en ordens skyld skal jeg sige til hr. Lars Emil Johansen, at selvfølgelig hører spørgsmålet om ressourcerne i Grønland også hjemme i kommissionen. Det fremgik i øvrigt af det, jeg sagde, at den rent praktiske fordeling, spørgsmålet om, hvordan man skal behandle overskuddet, sikringen af, at de grønlandske myndigheder bliver taget med på råd osv. osv., er noget, vi skal drøfte, og det håber jeg også at vi når til enighed om. Men fundamentale spørgsmål, der vedrører hele rigsheden, hører hjemme i denne sal. Hr. Lars Emil Johansen har jo drøftet disse spørgsmål i lang tid, uden at vi har haft en direkte lejlighed til at tale om det her i folketinget. Jeg håber, at det

[Ninn-Hansen.]

fremgik af de bemærkninger, jeg gjorde før, at jeg anser det for noget helt fundamentalt i vor forfatning, i vor opbygning og i rigets sammensætning, at man ikke begynder at røre ved det, der har været afgørende for os igennem lang tid. Det er på det grundlag, jeg mener at det er rigtigt, at debatten også finder sted i folketinget. En kommission kan være udmærket til mange ting, men det vil være forkert, hvis en kommission, nedsat til at behandle specielle, men store spørgsmål, skulle have mulighed for at røre ved fundamentale ting, der angår hele rigets anliggender.

Jeg erkender da fuldt ud, at det drejer sig om to folk med forskellig kulturel udvikling, og det er ikke alene noget, jeg erkender. Igenem de mange år, jeg har deltaget i Grønlandsarbejde, tror jeg, jeg har fremhævet det talrige gange, også i kommissionen, og jeg fremhævede det også før. Det er jo en af grundene til, at jeg anser det for rigtigt, at man giver de grønlandske myndigheder og den grønlandske befolkning bedre muligheder for at varetage den kulturelle udvikling; de ønsker, end de har haft hidtil, netop gennem en hjemmestyreordning.

Men det, jeg taler om, er, hvordan borgerne inden for denne rigsenhed må have lige rettigheder over for et spørgsmål som det, der er rejst. Det kan ikke være således, at en befolkningsgruppe i en del af riget skal kunne have nogle rettigheder, omtalt som ejendomsret, til noget, som man ikke har i andre dele af riget. Det er denne lighed over for loven, om man vil, jeg har gjort mig til talsmand for, og det vedrører ikke spørgsmålet om, hvorvidt man har en forskellig kulturel baggrund og udvikling. Det er efter min mening et ganske andet spørgsmål.

Jeg skal gentage min tak til hr. Lars Emil Johansen, som har givet udtryk for, at han ønsker rigsfællesskabet, jeg forstår også i fremtiden, og jeg håber, at de, der på andre områder er hr. Lars Emil Johansens tilhængere i Grønland, vil have samme forståelse over for dette.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Det ligger jo sådan, at spørgsmålet om et uvidet hjemmestyre i Grønland er gjort til genstand for en særlig behandling i en kommission, der er nedsat her for vel et halvt års tid siden, og det, det drejer sig om her, er naturligvis ikke noget, som ligner løsrivelse. Det er hel-

ler ikke noget egentligt selvstyre, det er et hjemmestyre inden for rigsfællesskabets rammer. Hvis man derfor sigter på en egentlig løsrivelse, må jeg sige, at det er ikke det, kommissionen er nedsat for at drøfte; det er netop hjemmestyre, men inden for rigsfællesskabets rammer.

Derfor må jeg sige, at det, det drejer sig om – det er den opfattelse, regeringen har – er, at man skal sigte på noget, der nærmest ligner det, man har på Færøerne. Det er klart, at når man har nedsat en kommission, må den have mulighed for at drøfte, hvordan tingene skal realiseres i retning af hjemmestyre under hensyntagen til særlige grønlandske vilkår og forudsætninger, men mønsteret kunne man meget vel sige er det, som allerede er nedfældet i den færøske hjemmestyreordning.

Spørgsmålet om ejendomsret til undergrunden. Ja, vi kan vist alle være enige om, at det er et meget kontroversielt spørgsmål, men jeg er enig med hr. Ninn-Hansen, når han siger, at ejendomsretten til undergrunden ikke kan tilfalde enkelte personer, den kan ikke tilfalde særlige grupper i befolkningen, men den skal alene tilhøre det danske samfund, eller for at sige det sådan, som også kommissionskommisariatet siger det, rigsfællesskabet.

En anden ting er naturligvis, at kommissionen kan drøfte, kan behandle, hvilke rettigheder, hvilke særtafter der eventuelt bør etableres inden for hjemmestyret og inden for og under selve rigsfællesskabet.

Her vil det ikke være rimeligt at prøve at sige præcis, hvordan den ene eller den anden mener at det bør laves. Formålet med kommissionen er jo, at den også kan tage det spørgsmål op og prøve at komme med en løsning eller om nødvendigt med flere løsninger til bl. a. folketingets overvejelse. Derfor må jeg sige, at der er ingen grund til at grave grøfterne i opfattelserne dybere end højest nødvendigt. Der kan være forskellige synspunkter, men lad dem nu foreløbig få lov til at udfolde sig inden for denne kommission; i hvert fald er regeringen indstillet på at afvente denne kommissions arbejde og dens betænkning.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag om motiveret dagsorden af Glistrup (se foran)

forkastedes med 141 stemmer mod 23; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Forslag om motiveret dagsorden af Kjeld Olesen (se foran)
vedtoges med 85 stemmer mod 78; 1 medlem stemte hverken for eller imod.

Hermed bortfaldt det af *Gert Petersen* fremsatte forslag om motiveret dagsorden (se foran).

Hermed sluttede åbningsdebatten.

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Forsvarsudvalget (7/10 76):

udtræder: Jes Schmidt

Ny stedf.: Arnfast

Boligudvalget (7/10 76):

Udtræder: Jes Schmidt

Ny stedf.: Arnfast

Kulturudvalget (7/10 76):

Udtræder: Hanne Reintoft

Ny stedf.: Fuglsang

Retsudvalget (7/10 76):

Udtræder: Hanne Reintoft

Nyt medlem: Kaj Hansen

Socialudvalget (7/10 76):

Udtræder: Hanne Reintoft

Nyt medlem: Tove Jørgensen

§ 71-tilsynet (7/10 76):

Udtræder: Hanne Reintoft

Nyt medlem: Tove Jørgensen

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 12. oktober kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Første behandling af:*

Forslag til lov om forhøjelse af personfradragene ved sømandsbeskatningen for lønningsårene 1977 og 1978.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidigt investeringsfradrag for maskiner, inventar og lignende driftsmidler. (Forlængelse af loven for 1977).

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Vedligeholdelsesfradrag).

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om indgåelse af overenskomster med fremmede stater til undgåelse af dobbeltbeskatning m. v.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat) [af Knud Jespersen m. fl.].

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 22.10.